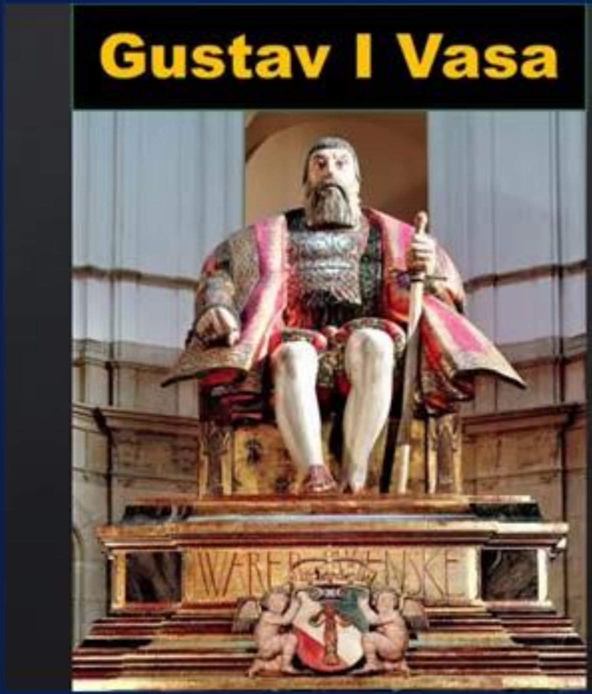

SVERIGE

175 BILDSPEL
DETTA 407 SIDOR

HISTORIEN OM SVERIGE GENOM BILDSPEL

Anders Dernback

SVERIGES HISTORIA
OCH FÖRHISTORIA
FRAM TILL ANDRA HALVAN
AV 1500 TALET

15 000 år sedan

År 1560

Anders Dernback
Har lagt ut
3 000 bildspel
på Internet för
Allmänheten

Bildspel skapade med Power Point och sparade som PDF filer och bildfiler JEPG och PPT filer.
I denna samling 146 bildspel. I medeltal 30 bildsidor per bildspel. Omfång ca 4 400 sidor i visade bildspel. Katalogen visar den första sidan för fyra olika bildspel per sida i katalogen.
Man ser titel och ämnet. Historia.
Alla bildspel kan laddas hem utan kostnad och i många fall även bilder (JEPG filer) Majoritet av texter är fria texter från Wikipedia, men även andra som har hänvisningar till dessa andra källor. Fria bilder från olika källor. Totalt ger bildspelen en bra information. ”*Anders Dernback*

Pre Historical Sweden

200 000 B.C

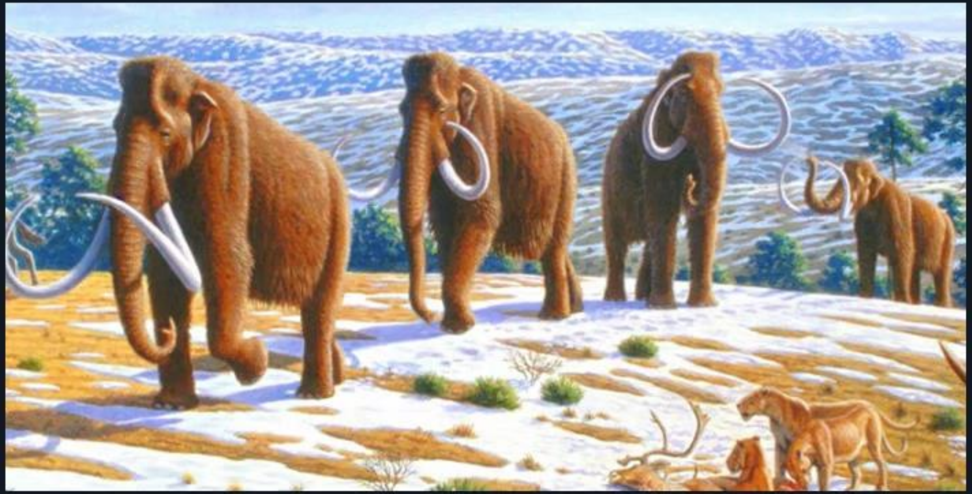
793 A.D.

Text Wikipedia

Slideshow by Ander Dernback

Mammutar i Skåne

Det lär ha funnits Mammutar i Skåne eller det markområde som senare kallas Skåne. Det fanns inga stater på Mammutarnas tid i det land som kom att bildas senare (Sverige). Mammutar blev ett bra bytesdjur och blev utrotade, men på en Ö fanns de kvar längre för ingen hade (bland människor hittat ön)

De sista kvarlevande medlemmarna av arten ullhårig mammut dog förmodligen ut på Wrangel-öarna i Sibirien för ungefär 5 000–6 000 år sedan. (Ön upptäcktes först år 1820)

Mammutar i Skåne

Mammutar i Skåne 13 500 f. Kr.

Innan istiden bredde istundran eller mammutstäppen ut sig över Sydskandinavien, därför finner vi ibland rester av den fauna och de djur som levde på denna, majoriteten av fynden kommer från Danmark men det finns också en hel del i Sverige där det nordligaste återfinns i Ramsele (ett mammutfynd). På denna tundra var klimatet kallt och stora områden tjälade, vegetationen bestod mestadels av gräs, örter, mossor, lavar, enstaka träd och dungar. Detta gav ett speciella ekologiska villkor; mycket ljus och lite skugga, ett kallt klimat, nästan humusfri mineraljord och mark som var i ständig rörelse pga. frostens inverkan. Bland växterna fanns trift, korgblommiga växter så som malört, grodblad, starrarter, solvändor, mållor, fjällbjörk, låga videarter och havtorn m fl. Bland djuren finns bevis för mammut, ullhårig noshörning, stäppvisent, ren, myskoxe och jättehjort samt rovdjur som varg, järv, fläckig hyena och grottlejon. Det fanns också gnagare, t ex murmeldjur och sisel. Det yngsta mammutfyndet i Sverige är från Lockarp utanför Malmö är daterat till 13500 BP och Danmark från ungefär samma tid.

1939 i Lockarp fynd efter en Mammut ca. 13 000 f. Kr.

Den sista mammuten i Sverige som vi känner till hittades i Lockarp i Skåne 1939. Det som återstod var ett ordentligt stycke av den ena beten. Den mammuten är cirka 13 000 år gammal, från en tid då isen börjat dra sig tillbaka för gott. Det betyder att den är samtidig med de tidigaste mänskliga lämningarna i Skåne. Mammutarna är nära släkting med dagens elefanter.
Det visar analys av mitokondrie-DNA från flera mammutar. Men mammuten var specialdesignad för istidsklimat. Öronen var mindre och snabeln kortare för att minska exponeringen för kylan. Långa hår täckte en tät ullig underpäls, som på myskoxar, och en skinnlapp täckte anus. Ett nästan decimetertjockt lager av underhudsfett skyddade mot värmeförluster. Människor och mammutar levde samtidigt under tusentals år.

Lockarp är kyrkbyn i Lockarps socken och en tidigare småort, samt ett delområde i stadsdelen Oxie i Malmö.

Mammutar fyd utöver i Lockarp

Många kopplar ihop mammutar med europeisk istidsfauna. I själva verket levde mammutar jämsides med elefanter under mer än fyra miljoner år i tropiska Afrika, en längre tidsperiod än deras arktiska anpassning. Det finns några fynd av mammut i Sverige. En del av ett överarmsben till en mammut hittades vid utfyllnaden av den inre delen av Nybroviken i centrala Stockholm 1849. Det har även hittats i Pilgrimstad Jämtland 1975

Lockarp inte bara fynd från Mammut

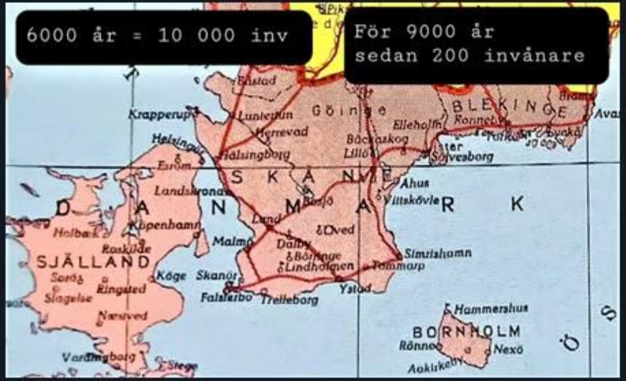
I Lockarp har man hittat en stenkista och en skelettgrav från stenåldern samt även flera bronsåldershögar, och i samband med att man byggde ut järnvägen år 2004 hittade man rester av en 1000-årig gård. År 2007 gjorde man nya utgrävningar och fann en välbevarad källare från medeltiden, strax norr om Kyrkan.

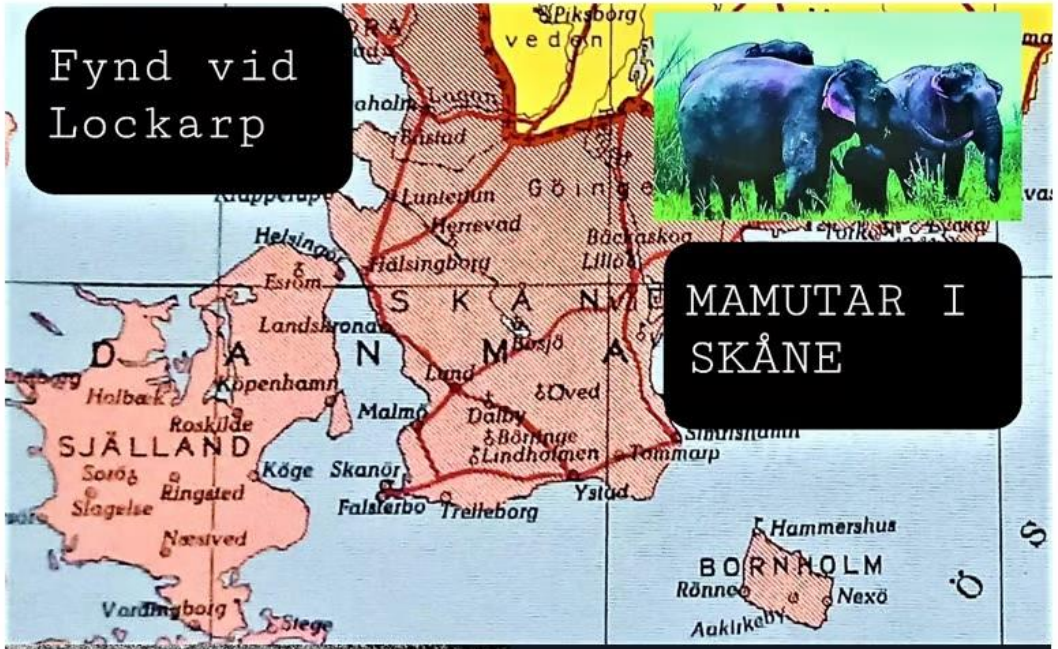
Lola 3 500 f. Kr. Invandring över Bjärehalvön från Danmark (satt samman med Danmark)

200 invånare i Skåne år 9 000 f. Kr.

Människans utveckling

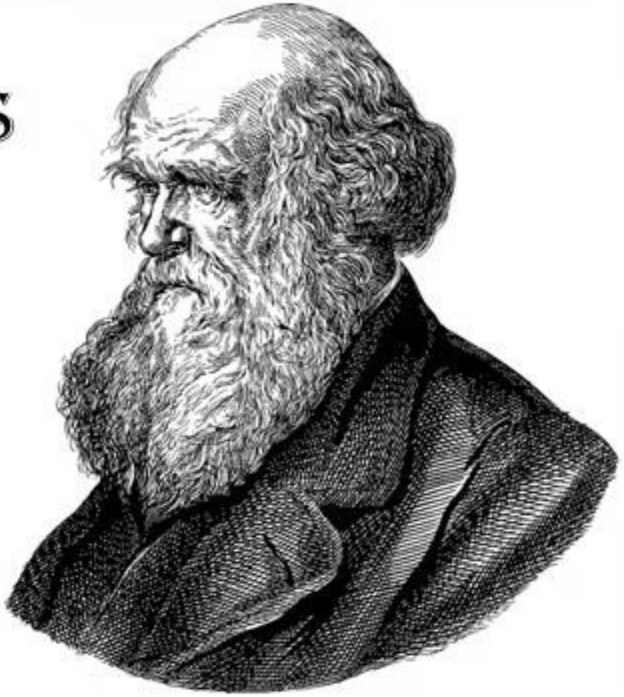

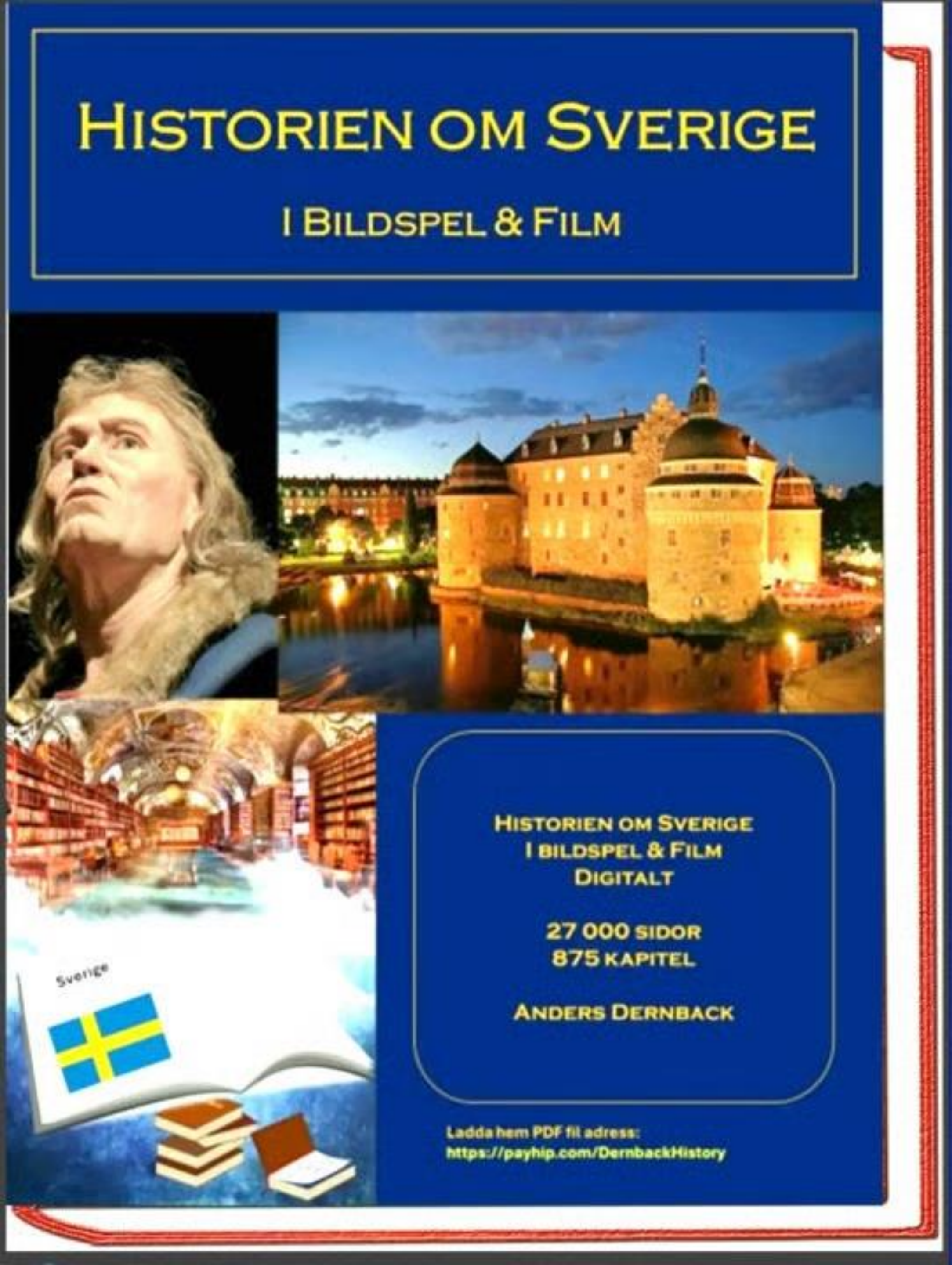
MÄNNISKANS UTVECKLING

CHARLES DARWIN

HISTORIEN OM SVERIGE

15 000 FÖR KR. – 1561 E. KR.

SAMT OM "ÖSTDANMARKS HISTORIA"

SAMT FINLANDS HISTORIA

2023-11-18

Anders Dernback

https://payhip.com/DernbackHistory

Här följer bildspel med svensk och dansk historia

Bildspelen finns som PDF fil och JEPG fil Man laddar hem filerna enkelt. För att inte diskriminera Sveriges stora befolkning inom det som var Öst-Danmark (danskt område tidigare) är den danska historien med också och även Finlands historia. Totalt ca 4 390 bildsidor i 147 olika bildspel.

15 000 år sedan — **4 390 sidor** — **År 1561**

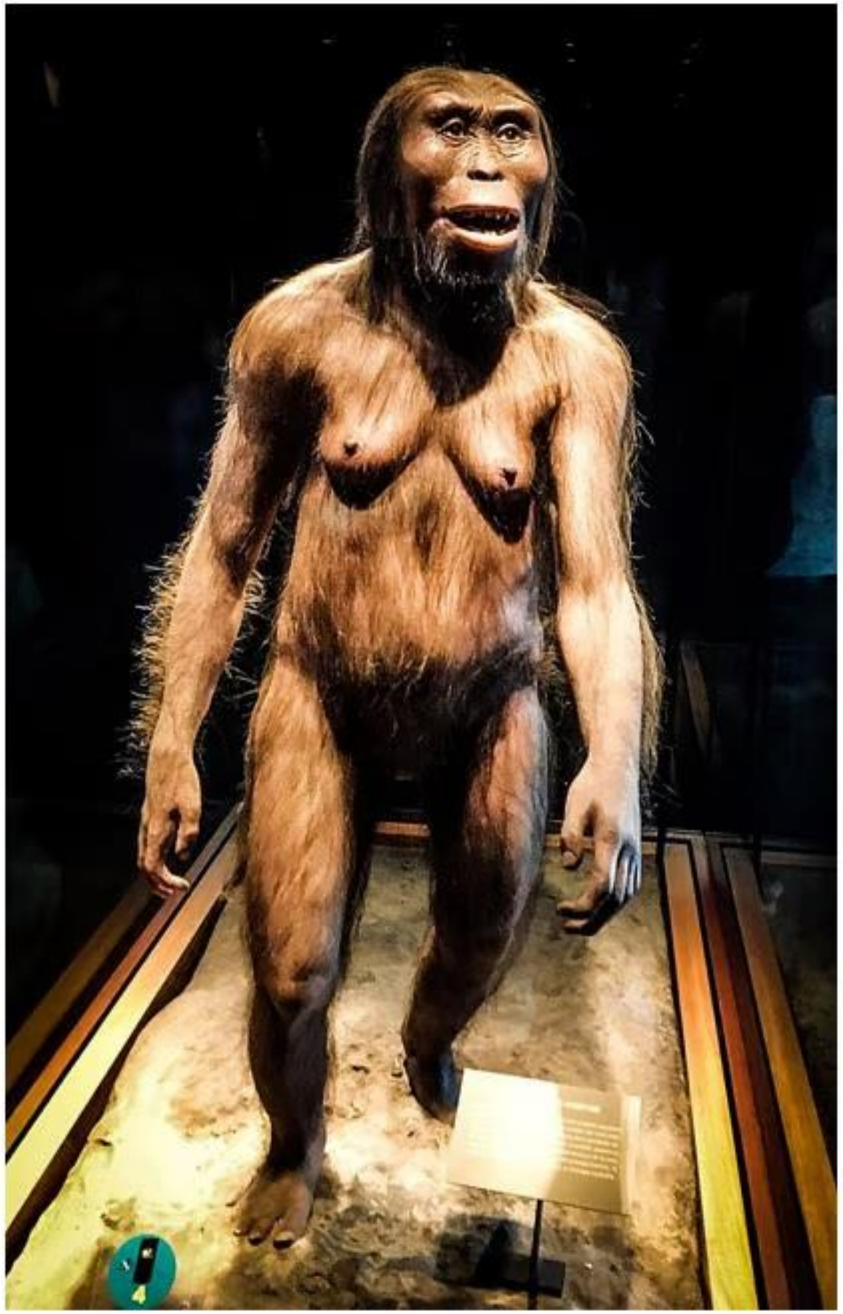

Malmös historia 1400 till 1500 (Swedish)
Samtida händelser med Historia i Sverige (Swedish)
Mammutar i Skåne och Barumskvinnan (Swedish)
Människans utveckling (Swedish)
Stockholms Blodbad (Swedish)
Jörgen Kock (Swedish)
Kläder under Medeltiden (Swedish)
Trälars pris år 1270 (Swedish)
Freden i Nöteborg 1323 (Swedish)
Glimmingehus (Swedish)
Avbildningar av Gustav Vasa (Swedish)
Medeltiden (Swedish)
Bäver på Menyn video to download) (Swedish)
Torups Slott upplaga 2023 (Swedish)
Sveriges Riksdrotsar (Swedish)
Viking Era (English voice)
Vikings go East (English voice)
History of Vikings (English Voice)
Birger Jarl (English)
Nöteborg (Swedish)
Upplandslagen 1296 (Swedish)
Visingsö (English/Swedish

Sverker II of Sweden (English)
Eric The Victorious (English)
Gustav Vasas härstamning (Swedish)
Malmös Avrättningsplatser (Swedish)
Medeltida sjukvård (Swedish)
Slaget om Västerås
Västgötarnas uppror 1529 (Swedish)
Herrevads kloster (Swedish)
Absalon Hvide (Swedish)
Bokhandlare i Malmö under den danska tiden (Swedish)
Malmös äldsta historia (Swedish)
Kalmarunionen (Swedish)
1524 Fredsförhandlingar i Malmö (Swedish)
Slaget vid Brunkeberg 1471 (Swedish)
Äldre Medeltiden i Sverige (Swedish)
Ettarpsmötet (Swedish)
Medeltiden i Stockholm (Swedish)
Stockholms sjukvård under Medeltiden (Swedish)
Stockholms Historia från 1200 talet till 2000 talet (Swedish)
Malmös historia 1400 till 1500 (Swedish)

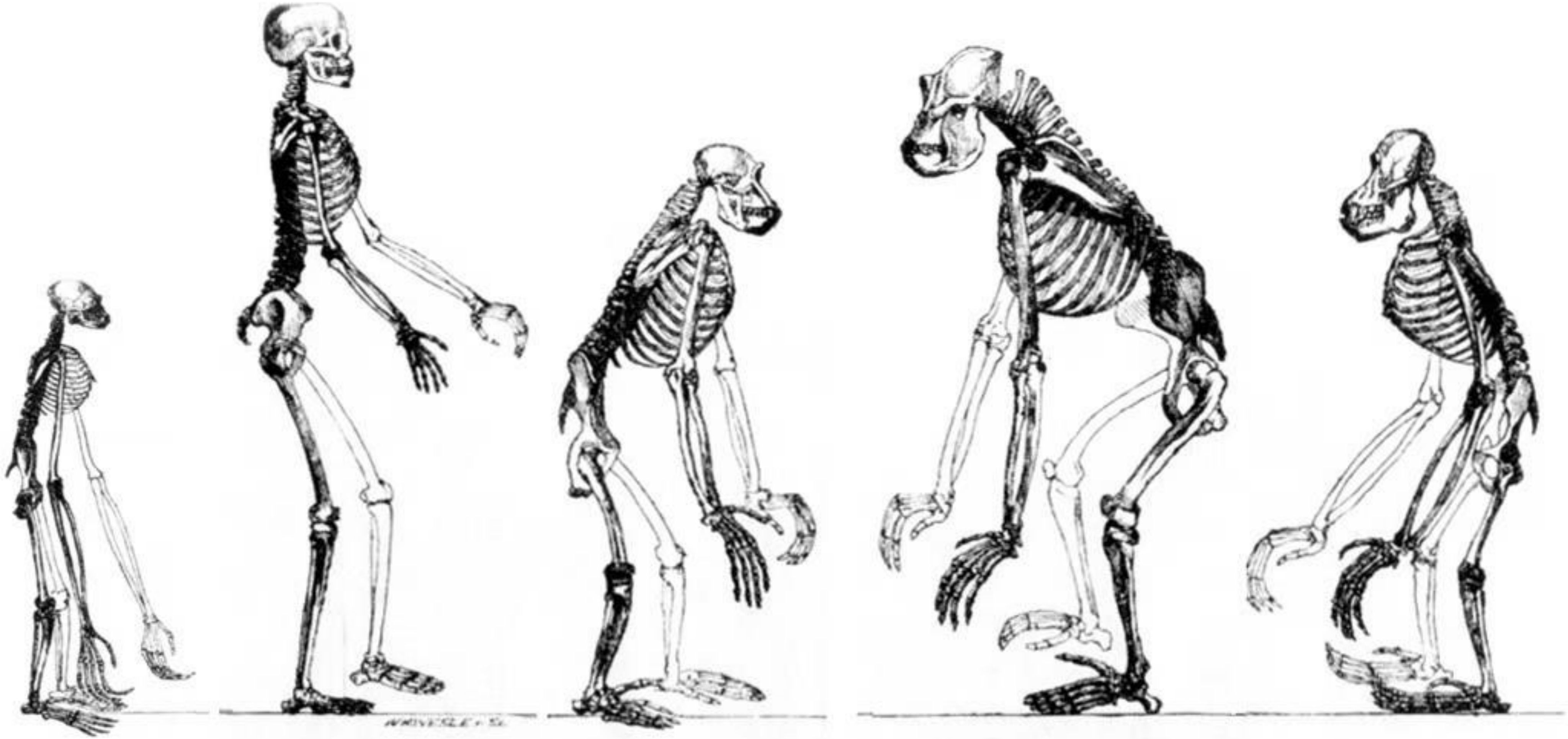
Vad hette den första Människoarten? Australopithecus utvecklades i Östafrika, där Australopithecus anamensis är den äldsta arten. Släktet vandrade ned till Sydafrika och väster ut mot Centralafrika för mer än 3 miljoner år sedan. Australopithecus africanus heter den sydafrikanska arten, som beskrevs redan 1924. Det mest berömda människofossilet är “Lucy”. Lucy är ett skelett som hittades i Afarområdet i Etiopien år 1974. Fossilet är ungefär 3,2 miljoner år gammalt och tillhör arten Australopithecus afarensis.

Australopithecus afarensis, Lucy, kanske den mest berömda fossila apmänniskan.

Australopithecus afarensis var en sydapa och möjlig förmänniska från Afrika, som levde för cirka 3,7 till 2,9 miljoner år sedan. Trolig förfader till människan. Kallas populärt Lucy eftersom man spelade Beatles sång Lucy in the sky with diamonds under utgrävningen i Hadar i Afar-regionen i Etiopien hösten 1974, då Donald Johanson hittade de tre miljoner år gamla skelettresterna av världens mest berömda förmänniska och den viktigaste referenspunkten för dagens evolutionsforskning. Arten kallades åren 1950-1970 , med stöd av betydligt mindre välbevarade skelettrester, för "Megantropus africanus".

Gibbon Human Chimpanzee Gorilla Orangutan

Skånes Förhistoria: Småkungariken
Gravar och Arkeologiska Fynd

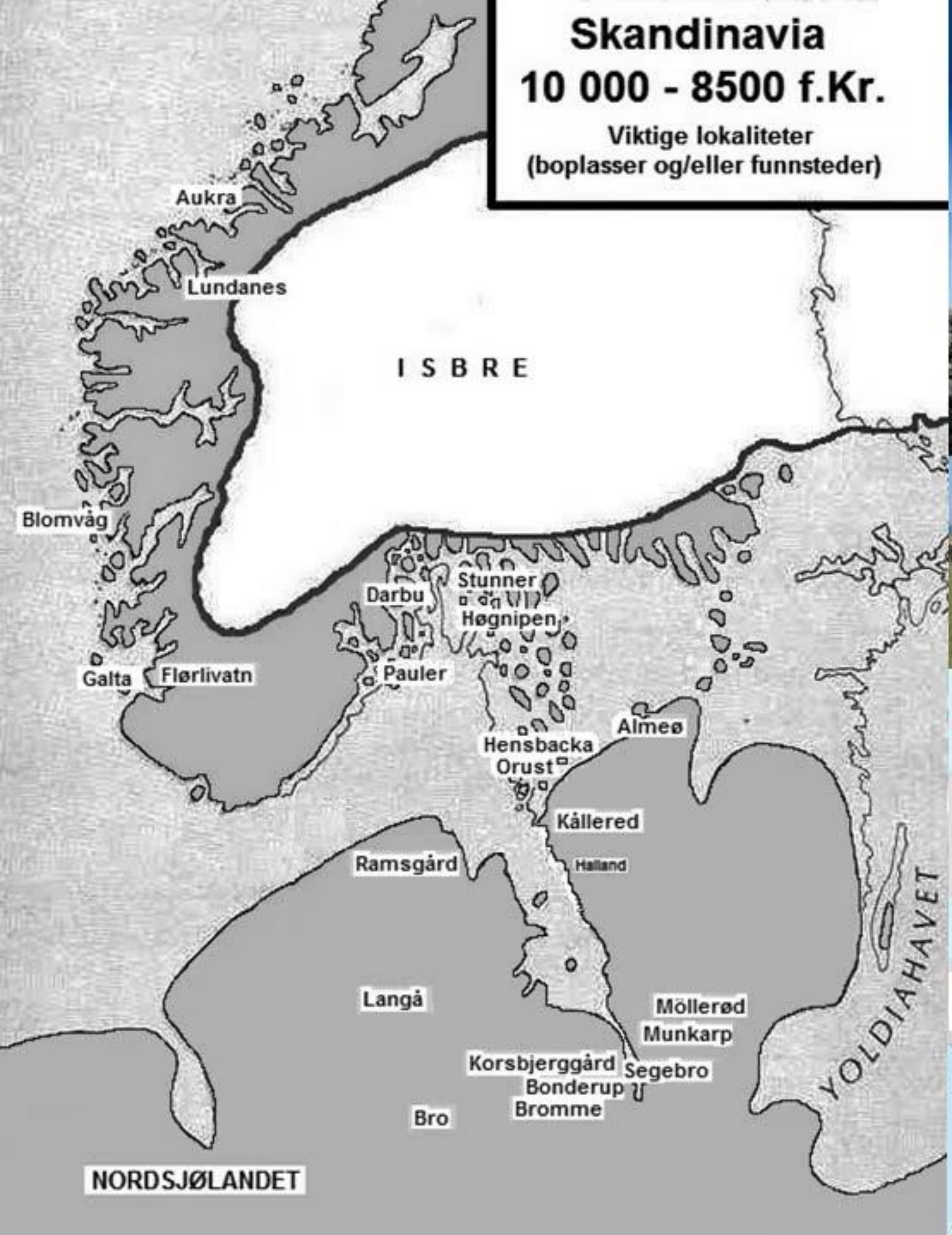

Hypotetisk karta

över småkungariken i Skåne cirka 500-900 e.Kr., efter kända centralorter och fynd. Det mellersta området i norr har ingen känd centralort men kan ha utgjort ett sjätte autonomt område.[18]

Skandinavia
10 000 - 8500 f.Kr.
Viktige lokaliteter
(boplasser og/eller funnsteder)
ISBRE
Aukra
Lundanes
Blomvåg
Galta
Flørlivatn
Darbu
Stunner
Høgnipen
Pauler
Almeø
Hensbacka
Orust
Kållered
Halland
Ramsgård
Langå
Möllerød
Munkarp
Korsbjerggård
Segebro
Bonderup
Bromme
Bro
NORDSJØLANDET
YOLDIAHAVET

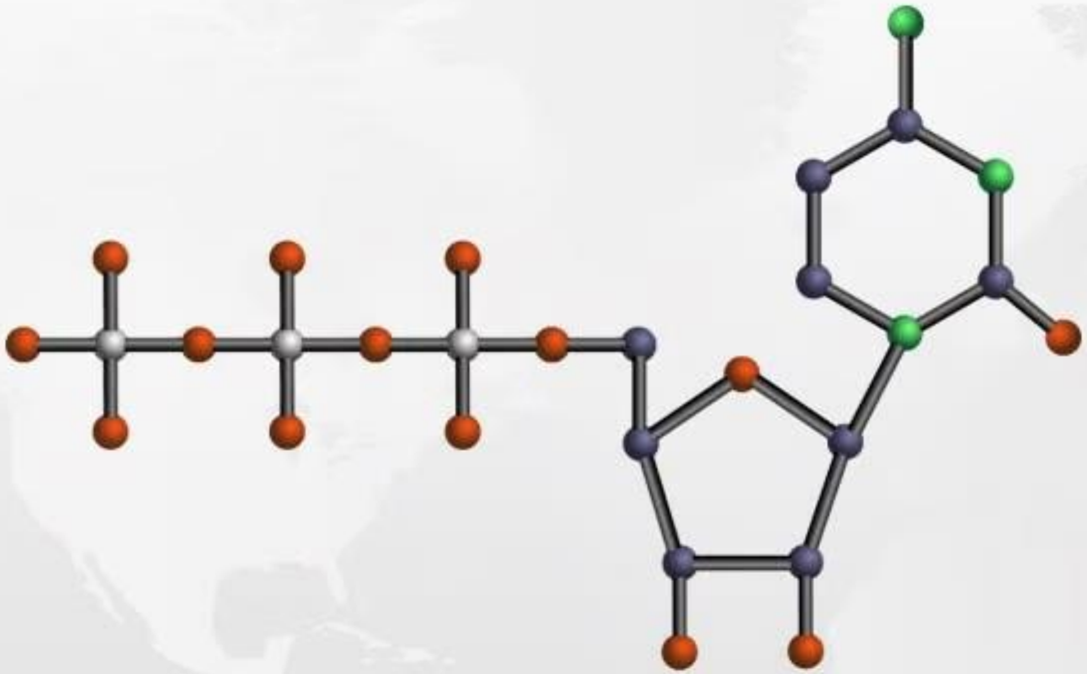
Skånes förhistoria: En resa genom tid och rum

Från istid till järnålder

Skånes rika förhistoria sträcker sig från de första bosättarnas ankomst efter istidens slut, omkring 12 000 f.Kr., till början av medeltiden runt 800 e.Kr. Denna period innefattar dramatiska förändringar i landskapet, kulturen och samhällsstrukturerna. Arkeologiska fynd visar på en tidig befolkning längs kusterna och i de bördiga dalarna, där människor levde av jakt, fiske och senare jordbruk.

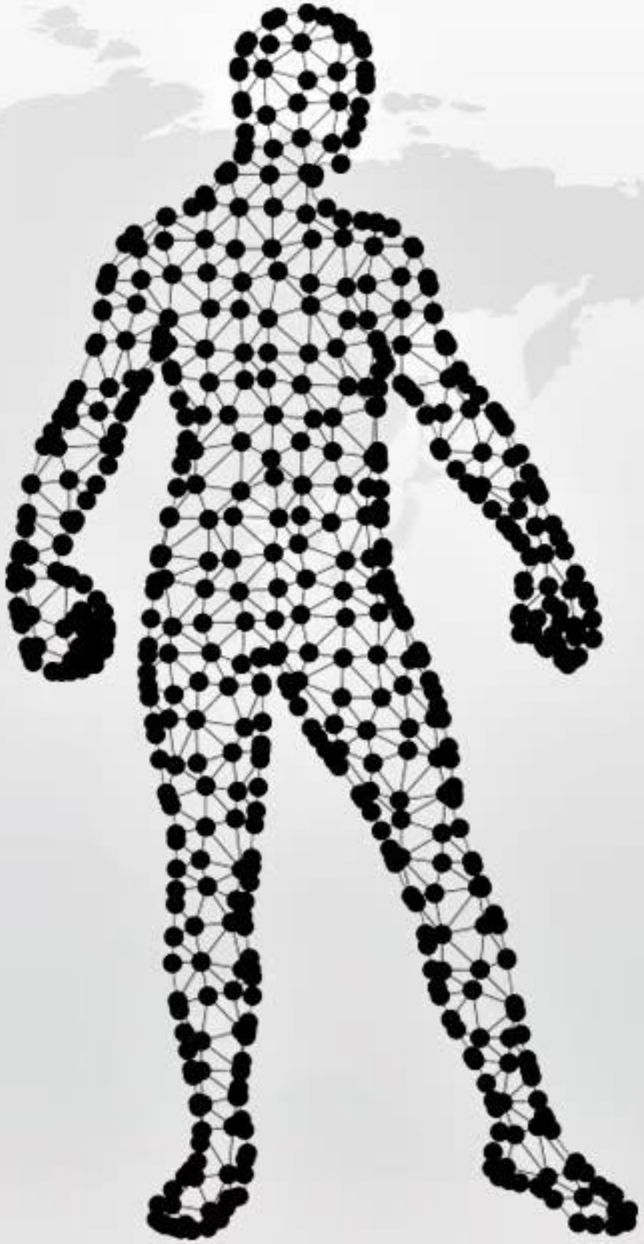
Småkungarikena i Skåne

Under järnåldern, en tid av social och politisk förändring, började småkungarikena att ta form i Skåne. Dessa tidiga politiska enheter var föregångare till det mer centraliserade danska riket som skulle komma att etableras. Fynd från denna period, såsom skeppsgravar, vittnar om en komplex samhällsstruktur och rika begravningsritualer.

DNA HOS SVENSKA MÄN

Anders Dernback | Källa:Bojs/Sjölund/Wikipedia |
Tiden 11 000 f.Kr – 1 000 e. kr (studeras)

Låg chans att
Inte ha gener
från:

Ragnar

Rutger

Ivar

I sitt DNA som
svensk man

Spåren som finns kvar kan beskrivas genom tekniken med DNA

Här följer man ett exempel på en typisk svensk man Här finns bl a spår Från HERDAR som geografiskt kom från norr om det Kaspiska Havet. Från Norra Tyskland har senare invand-rare satt sina DNA spår

Ragnar finns på Jylland och blir anfader till ca. 16,5 % av svenska män

Kom från norr om

Men det dröjde innan Ragnars och Rutgers ättlingar spreds över (blivande Sverige)då dyker "Ivar" upp. Ragnars ättlingar kan ha landstigit på Bjärehalvön (kom från Jylland)

Först kom JÄGARNA (11 000 år)

Sedan kom: BÖNDERNA (6 000 år)

HERDARNA från Steppen (4 800 år)

Yamnaherdarnas ättlingar drog fram i centrala Europa och Norra. Olika grenar avskildes

"Rutger" dyker upp (5 000 år) (80 % av irländare har spår av honom) i Beddinge (4 300 år) har en hittats från denna gren. Rutger blev anfader till 50 % av Europas män (20 % andel i Sverige)

Ivar han kom från
Norra Tyskland
Halle-Saale
Han bar på en mutation

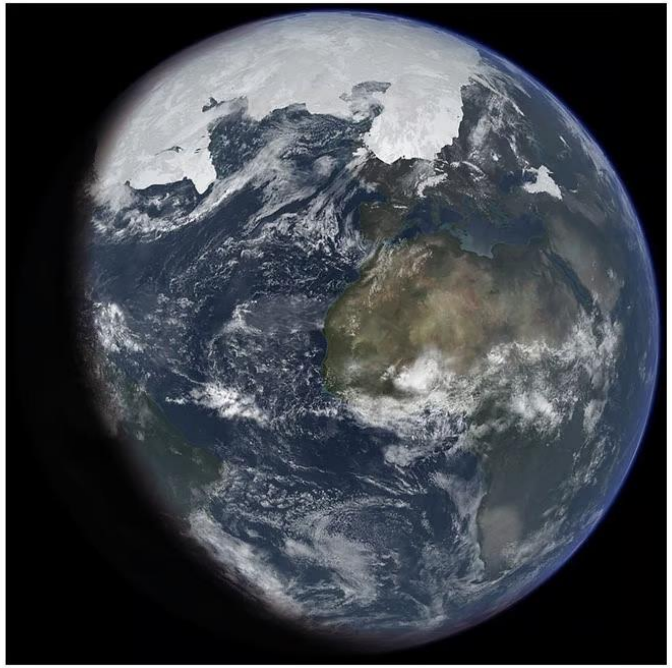
40 % av svenska män
bär samma mutation

Bronsålder nu: 3 500 år sedan

Is tid

Den senaste istiden var den senaste perioden då stora delar av Jorden låg nedisade. Perioden inleddes runt 100 000 år f.Kr. och isen började dra sig tillbaka runt 10 000-talet f.Kr.

Den senaste istiden inleddes för cirka 115 000 år sedan och de sista isresterna försvann från norra Sverige för nästan 10 000 år sedan. Isens tryck gjorde att stora delar av Sverige var nedpressat under havsytan efter inlandsisens avsmältande.

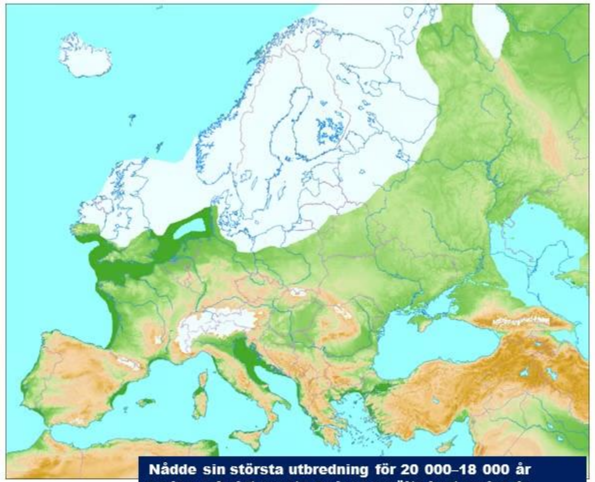
Kanske man får ompröva tidpunkten för människor ankomst till Norra Sverige

När arkeologer i höstas undersökte marken inför ett gruvbygge utanför Pajala hittades rester av två boplatser som nu har kol-14-daterats. Fynden är 11 000 år gamla, tusentals år äldre än vad man tidigare har trott om människans ankomst till dessa trakter. Enligt Nationalencyklopedin smälte inlandsisen i Norrbotten bort för 9 000 år sedan.
De här människorna följde nog isens gränser. De var jägare och samlare och levde i grupper på omkring tjugo människor. Fast just fyndstället var en liten jaktplats för ett par personer.
På senare tid har forskarna börjat ompröva dateringen av inlandsisens avsmältning.

Första gången som namnet uppträder i historiska källor i någon form är 1329. I detta dokument benämns nuvarande Österbotten i Finland för Österorrlandia. Första gången det uppträder i en mer bekant form är i ett kungligt brev utfärdat av kung Karl Knutsson år 1435. I brevet berättar han att han låtit bud utgå till Hälsingland och ”annorstädes i Norrlanden”.

Istid

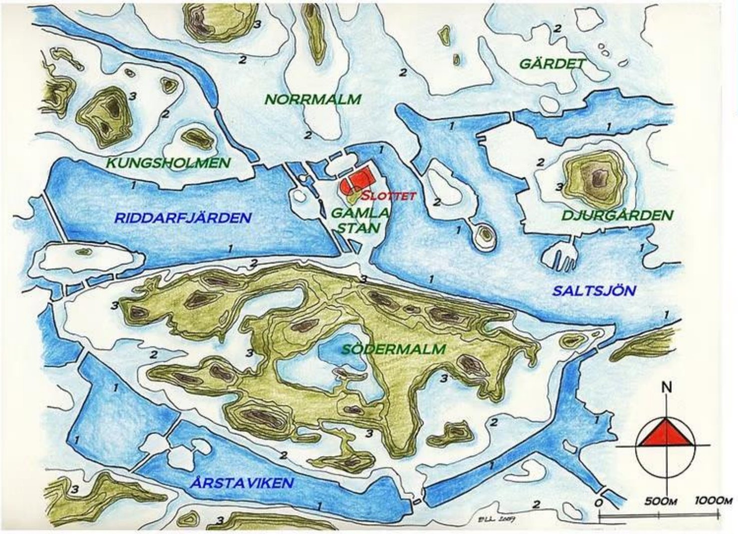
Under de senaste 2,5 årmiljonerna har minst tre nedisningar skett i Skandinavien. Isens utbredning i Europa har böljat fram och tillbaka beroende på kortare varma perioder mitt i nedisningen. Vi vet inte särskilt mycket om hur Laponia såg ut före den senaste istiden. Förr tänkte man sig att den senaste istiden sopat bort allt löst material från tidigare istider. Men isen nötte inte helt ned landskapet utan den har faktiskt på vissa ställen även hjälpt till att bevara äldre former.

Nådde sin största utbredning för 20 000–18 000 år sedan och det mesta av isen smälte bort under de följande 10 000 åren.

Enligt arkeologisk forskning av nyfunna boplatser i Norrbotten, i Arjeplogs kommun, har det visat sig att inlandsisen kan ha dragit sig tillbaka mer än tusen år tidigare, dvs. för ca 10 000 år sedan.

KARTA VISANDE LANDHÖJNINGENS UTVECKLING I STOCKHOLMSOMRÅDET

KÄLLA: KARTOGRAFISKA INSTITUTET OCH SVENSKA TURISTFÖRENINGEN
STOCKHOLMSLANDET VID 10 M (NR 2) OCH 25 M (NR 3) HÖGRE VATTENSTÅND ÄN IDAG

1= STRANDLINJE ÅR 2000 (IDAG)
2= STRANDLINJE ÅR NOLL
3= STRANSLINJE ÅR 2000 F.KR.

Den postglaciala landhöjningens effekter på strandlinjer i Stockholmsområdet.

Landhöjningen har haft stor betydelse i Norden. Mälaren var tidigare en vik av Östersjön, men på grund av landhöjningen skars den av med början för ca 1000 år sedan, vilket påverkade att Stockholm anlades i mitten av 1200-talet. Många nordiska hamnstäder, exempelvis Östhammar, Vasa och Torneå, har flyttats en eller flera gånger då hamnen grundats upp.

I Sverige har den totala landhöjningen haft sitt maximum i Ångermanland (Höga kusten), där landet har höjt sig 800 meter sedan landet trycktes ned som mest under istiden. För närvarande är landhöjningen i Sverige mellan 0,5 mm/år och 9,2 mm/år. Den största landhöjningen äger rum i Furuögrund i norra Västerbottens kustland. Det minsta värdet gäller för sydligaste Skåne. I Mälardalen är höjningen cirka 4 mm/år och kring Höga kusten cirka 8 mm/år.

Hur befolkades Norrland?

För 9 000 år sedan fanns det folk i Norrland

Tre invandringsvägar till Norrland:
En från Atlantkusten från väster in mot Jämtland, en från Bottenviken öster ifrån och en från sydväst från Värmland Dalarna
Dvs dagens namn på områden

7000-talet f.Kr. (millennium)

7500 f.Kr. - Istiden har runt denna tid upphört.
7000 f.Kr.
Jordbruket når vid denna tid bland Papuanerna på Nya Guinea.
'Engelska kanalen formas runt denna tid
Potatis och bönor odlas i Sydamerika.
Ris börjar odlas i Japan.

Ancylusjön omkring 8 700 år före nutid (7 500 f.Kr.). De sista resterna av inlandsisen syns i vitt. Floden Svea älv utgjorde ett utlopp till Atlanten.

Hur befolkades Norrland?

Hur befolkades Norrland?

FÖR 9 000 ÅR SEDAN FANNS DET FOLK I NORRLAND

Tre invandringsvägar till Norrland:
En från Atlantkusten från väster in mot Jämtland, en från Bottenviken öster ifrån och en från sydväst från Värmland Dalarna
Dvs dagens namn på områden

7000-talet f.Kr. (millennium)

7500 f.Kr. - Istiden har runt denna tid upphört.
7000 f.Kr.
Jordbruket når vid denna tid bland Papuanerna på Nya Guinea.
'Engelska kanalen formas runt denna tid
Potatis och bönor odlas i Sydamerika.
Ris börjar odlas i Japan.

Så befolkades Norrland

Norrland befolkades i takt med att inlandsisen drog sig tillbaka. Vi vet nu att det fanns människor i Norrland redan för 8 500–9 000 år sedan. Vi vet också att det fanns tre invandringsvägar, en från atlantkusten i väster in mot Jämtland, en från öster runt Bottenvikens kust samt en från sydväst genom Värmland och Dalarna.

Norrlands tidiga befolkning saknade alltså gemensamt etniskt ursprung och bestod snarast av mindre kulturella enheter med olika språk och traditioner.

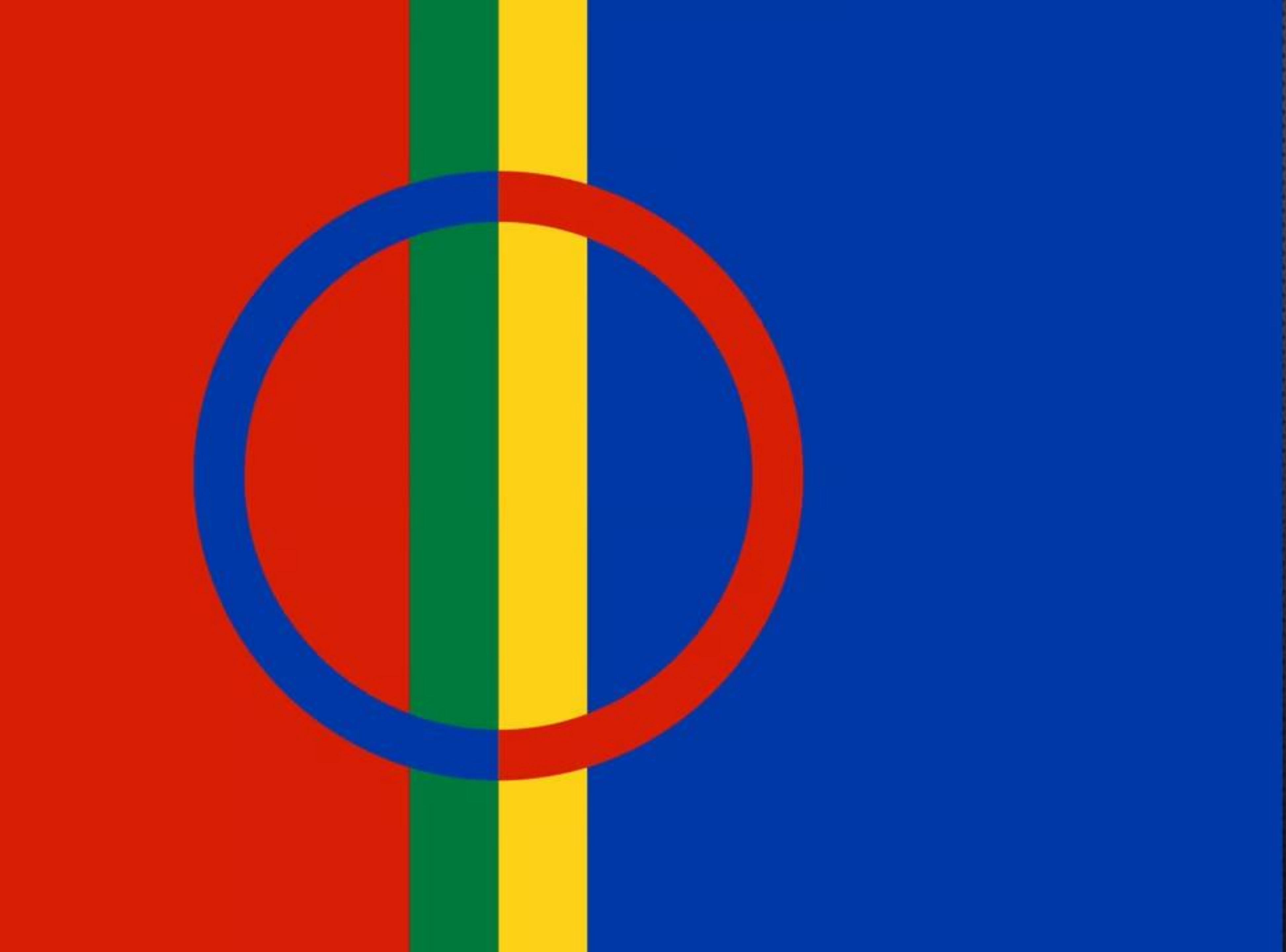
Vi har vidare fått kunskap om jordbrukets och boskapsskötselns introduktion i stor skala i övergången mellan bronsålder och järnålder. Det hade funnits odling i Norrland långt tidigare, men då endast som komplement till fångst och insamling.

Omkring Kristi födelse etableras under kort tid, en omfattande agrar kultur i Mellannorrland, dvs Hälsingland Medelpad, Ångermanland och Jämtland. Man börjar bygga stora järnåldershus, upp till 40 m långa, av sydskandinavisk typ och en omfattande odlingsverksamhet tar fart.

Redan omkring 800 f Kr kan man se att Mellannorrland och Övre Norrland går skilda vägar och man kan från denna tid tala om två olika kulturområden. När Mellannorrland så övergår till att bli ett agrart samhälle håller människorna i Övre Norrland fast vid fångstkulturen och det är först under medeltid som jordbruket på allvar introduceras där efter ett förspel utmed kusten under första årtusendet e Kr.

Det fanns en samisk befolkning i Övre Norrland redan ca 1 000 år f Kr. Andra arkeologer menar att samerna funnits i Norrland betydligt längre. I båda fallen rör det sig om tolkningar av det arkeologiska materialet och vi står alla på en bräcklig grund i våra tolkningar. Samerna var inte de första människorna inom de områden där de funnits under de senaste årtusendena, och är därmed inte heller urbefolkning i den mening arkeologerna lägger i begreppet.
Begreppet kolonisering är typiskt för ett jordbrukande samhälles perspektiv på tillvaron. Man har t ex talat om den medeltida koloniseringen av Tornedalen när detta område i själva verket varit befolkat i 6 000–7 000 år. Vi har på senare år hittat lämningar efter hela stenåldersbyar i Tornedalen, byar av samma typ som man funnit i Vuollerim i Lappland, ett område som enligt traditionell historieskrivning koloniserades för 200–300 år sedan.

25 maj 2001 av Anders Ljungberg Populär Historia 1/1995 källa utdrag

En samisk
Historia

11 000 år gamla Norska fynd visar på invandring av en jägar kultur. Ca 1500 f. Kr. växte en samisk kultur fram, Sijddan en praktisk grupp med 10 familjer ett fungerande jaktlag Överhuvuden samlades för beslut/lagar.

Tacitus år 98 nämner folket kallar dem fenni. År 555 har nytt namn dykt upp skridfinnar, (Prokopius) skriver historia. År 890 näms samer som ren-skötare hos Storbunden Ottar. Adam av Bremen/Saxo nämner samerna. Från 1300 ändra allt. Bjälboätten börjar stjäla/kuva

1335 Margareta bygger en ny ort, Gamlestad(Luleå) 1340 Kung Magnus fortsätter krist-nandet av Samerna, 1442 stals jakt o fiskerätter av Sverige, beskattning var redan införd

För att omvända samerna till den kristna tron användes barnen med två års utbildning där det sedan var tänkt att de skulle föra budskapet till vuxna 1789 fanns en tävling att bäst inlemmas i Svenska samhället Nybyggare trängde undan Samerna (likhet med N.Am.)

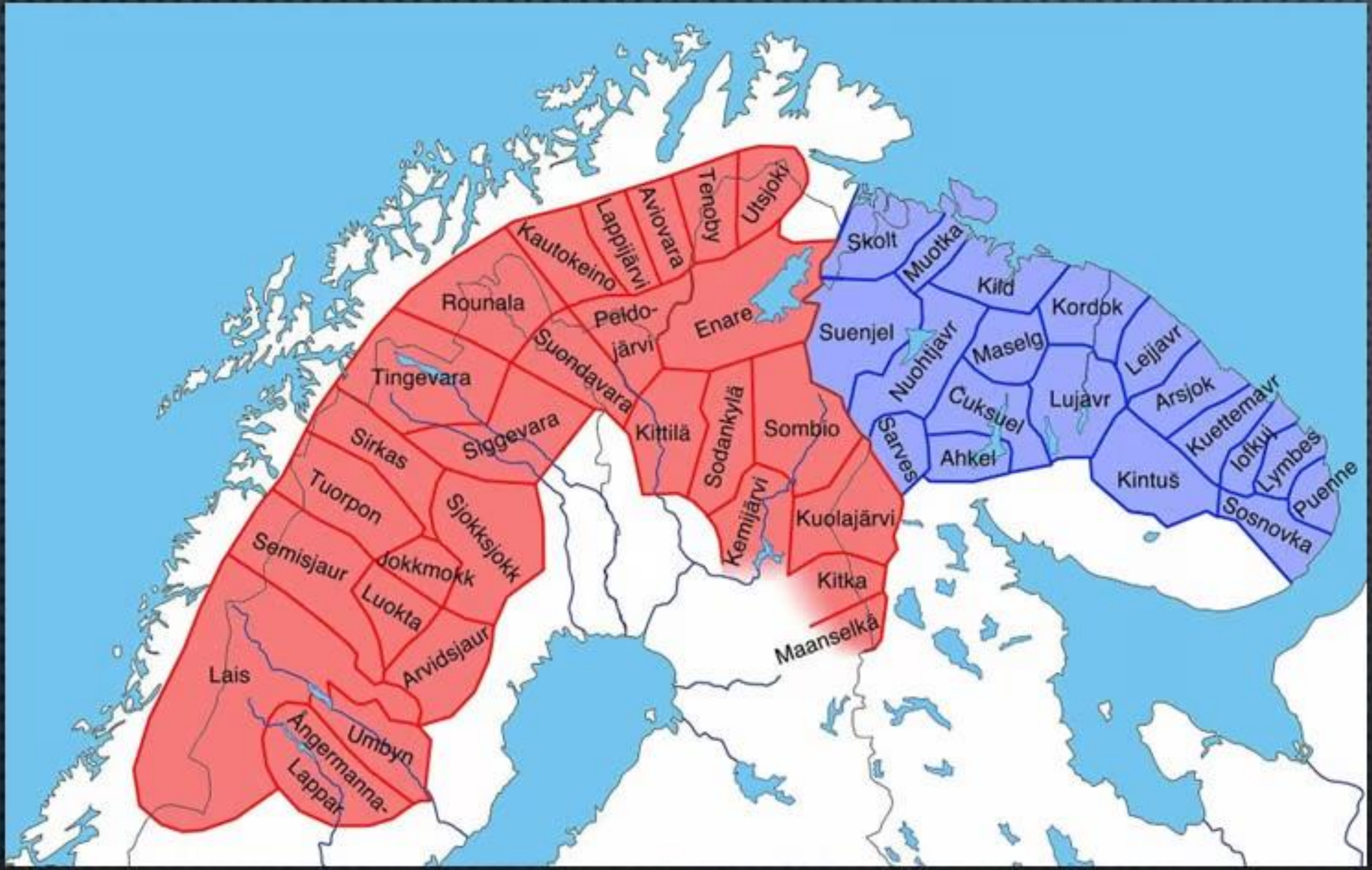

Sa'pmi samiskt urhem 388 350 kv/km
Idag 80 000 samer av 2,3 milj.innev.

Samer (nordsamiska sámit eller sápmelaččat, äldre och obsolet benämning lappar i Sverige och Finland samt finner i Norge) är ursprungsbefolkning i Sameland (Sápmi), ett ej väldefinierat område i norra Norge, Sverige och Finland samt på Kolahalvön i Ryssland.

Antalet samer uppskattas till 80 000 i Sameland, varav i Sverige ungefär 20 000, i Finland ungefär 6 000 samt omkring 52 000–58 000 personer i Norge och på Kolahalvön i Ryssland.

Samerna har en till stor del gemensam kultur och många levde seminomadiskt eller nomadiskt fram till början av 1900-talet. Det finns ett tiotal samiska språk eller varieteter, vilka tillhör de finsk-ugriska språken, som ingår i den uraliska språkfamiljen. En fornsamiska utvecklades – förmodligen med samisk-finskt urspråk – för ungefär 2 000–2 500 år sedan. Det är också från den tiden som nutida forskare anser det vara meningsfullt att tala om en samisk etnicitet eller kultur.

En rekonstruerad kartbild över lappbyarna på 1500- och 1600-talen (rött område) samt början av 1800-talet (blått område). Samer levde även utanför lappbyarna. Källor från 1600-talet och senare talar om skogssamer och sockenlappar i Ångermanland, Medelpad, Jämtland, Hälsingland, Gästrikland och Härjedalen, som i många fall assimilerades in i den nordiska kulturen.

De första arkeologiska spåren av renskötsel, vilket kan tolkas som en början på den samiska kulturen, finns från tiden strax före år 1. Norra norrlands inland övergår under järnåldern till storskalig tamrenskötsel och säsongsflyttningar mellan fjäll- och skogsnära boplatser, sannolikt till följd av internationell efterfrågan på renprodukter som gav upphov till ett handelsöverskott som visas genom metallfynd. Det är dock oklart om det samiska språket vid denna tidpunkt ännu var skiljt från övriga östersjöfinska eller uraliska språk. Ungefär samtidigt börjar samer att nämnas i de historiska källorna.

SAMER

Skolklass från Skarvsjöby skola, Storuman, Västerbotten, med sina lärare Helfrid Leijer och Ester Näsvall, på besök i Uppsala 1938

FOTOGRAF
Sandberg, Paul
Upplandsmuseet

Bildspel Anders Dernback
Text Wikipedia

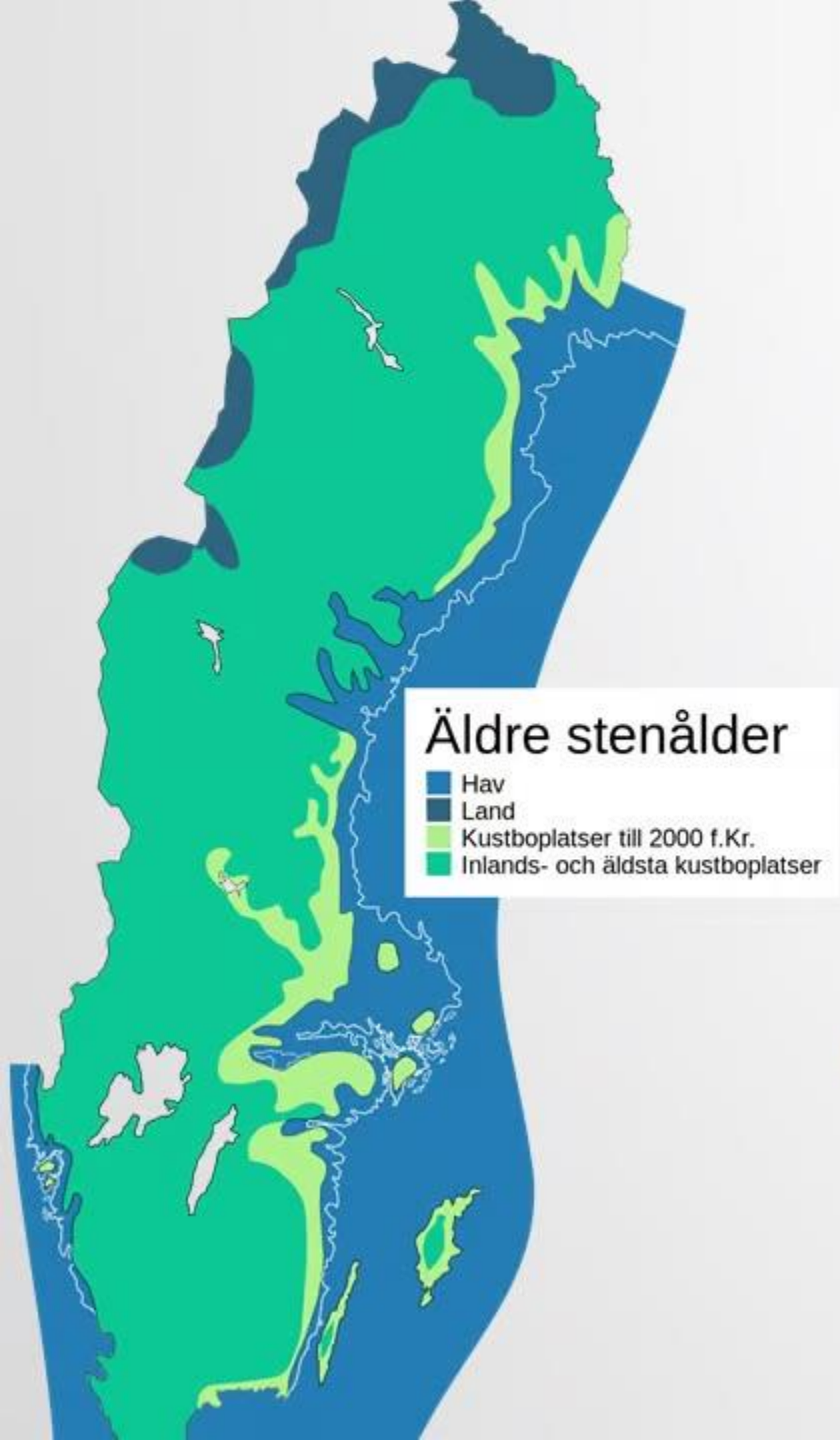
Ancylussjön omkring 7500 f. Kr. De sista resterna av inlandsisen syns i vitt.

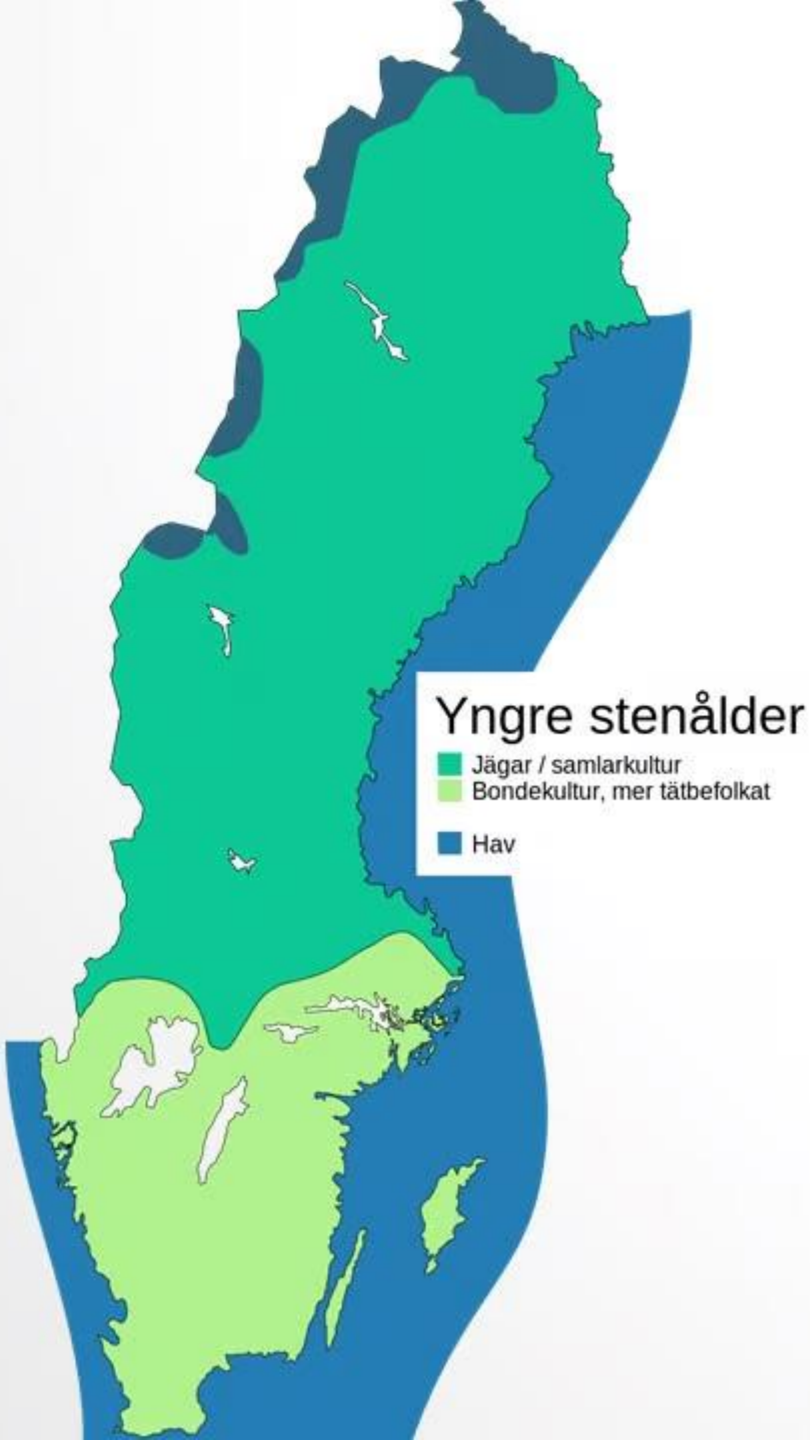

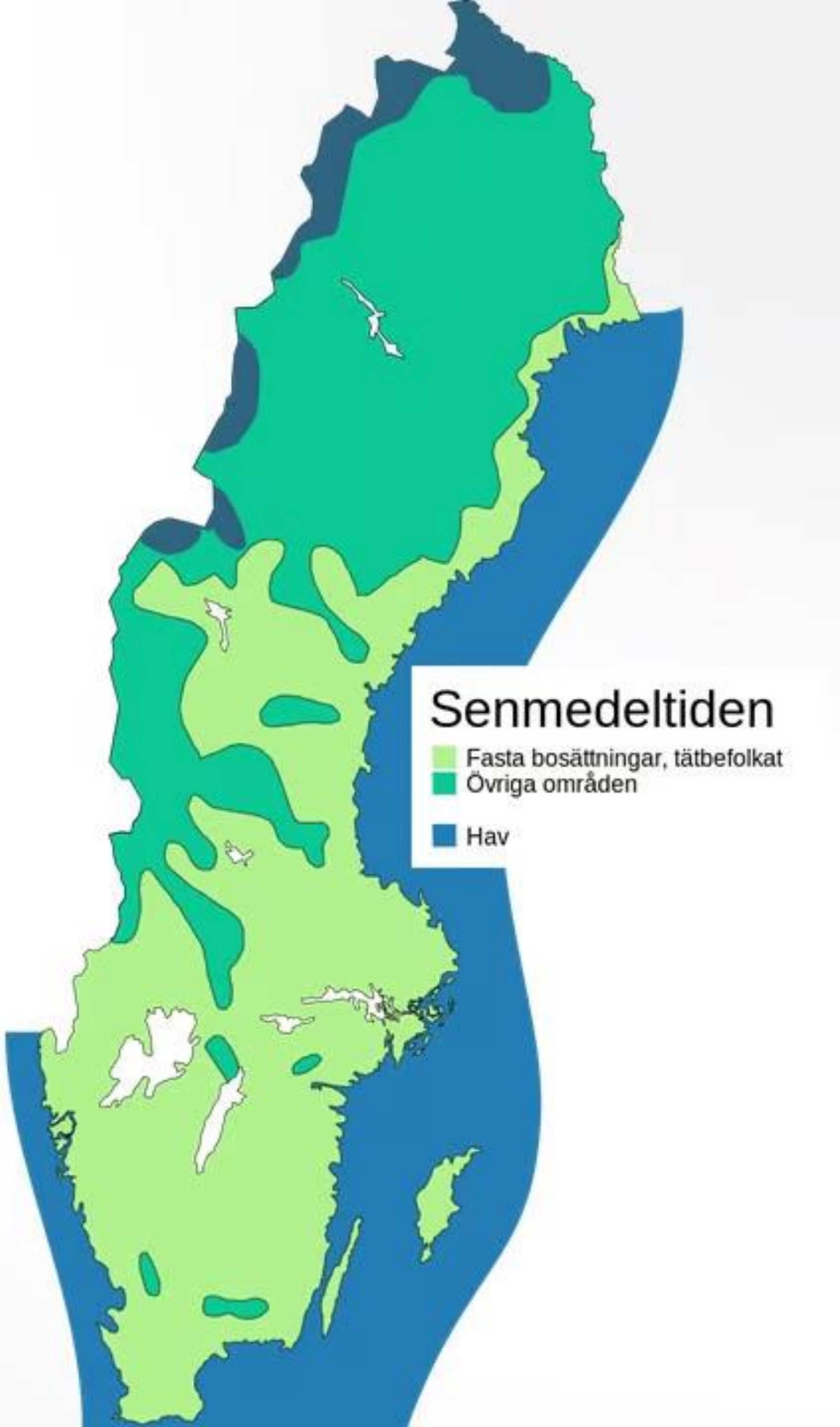

1330–1350-talen

Äldre stenålder
Hav
Land
Kustboplatser till 2000 f.Kr.
Inlands- och äldsta kustboplatser

Yngre stenålder
Jägar / samlarkultur
Bondekultur, mer tätbefolkat
Hav

Senmedeltiden
Fasta bosättningar, tätbefolkat
Övriga områden
Hav

SAMEBYAR I SVERIGE

Könkämä sameby, Norrbottens län
Lainiovuoma sameby, Norrbottens län
Saarivuoma sameby, Norrbottens län
Talma sameby, Norrbottens län
Gabna sameby, Norrbottens län
Laevas sameby, Norrbottens län
Girjas sameby, Norrbottens län
Báste sameby, Norrbottens län
Unna tjerusj, Norrbottens län
Sirges sameby, Norrbottens län
Jåkkåkaskatjiellde, Norrbottens län
Tuorpon sameby, Norrbottens län
Luokta-Mávas sameby, Norrbottens län
Semisjaur-Njarg sameby, Norrbottens län
Svaipa sameby, Norrbottens län
Grans sameby, Västerbottems län
Rans sameby, Västerbottens län
Ubmeje tjeälddie, Västerbottens län
Vapstens sameby, Västerbottens län

Vilhelmina norra sameby, Västerbottens län, Västernorrlands län
Vilhelmina södra sameby, Västerbottens län, Västernorrlands län
Voernese sameby, Jämtlands län
Ohredahke sameby, Jämtlands län
Raedtievaerie sameby, Jämtlands län
Jijnjevaerie sameby, Jämtlands län [mer om Jijnjevaerie]
Jovnevaerie sameby, Jämtlands län
Njaarke sameby, Jämtlands län
Kall sameby, Jämtland, Jämtlands län (St)
Handölsdalens sameby, (St) Jämtland/Härjedalen Jämtlands län.
Tåssåsens sameby, Jämtlands län (St)
Mittådalens sameby, Jämtland/Härjedalen, Jämtlands län
Ruvhten sijte, Jämtlands län
Idre sameby, Dalarnas län

Skogs och koncessions - samebyar

Skogssamebyar

Vittangi sameby, Norrbottens län
Gällivare sameby, Norrbottens län
Slakka sameby, Norrbottens län
Udtja sameby, Norrbottens län
Ståkke sameby, Norrbottens län
Maskaur sameby, Norrbottens län
Västra Kikkejaur sameby, Norrbottens län
Östra Kikkejaur sameby, Norrbottens län
Mausjaur sameby, Norrbottens län
Malå sameby, Västerbottens län

Koncessionssamebyar

Muonio sameby, Norrbottens län
Sattajärvi sameby, Norrbottens län
Tärendö sameby, Norrbottens län
Korju sameby, Norrbottens län
Pirttijärvi sameby, Norrbottens län
Ängeså sameby, Norrbottens län
Kalix sameby, Norrbottens län
Liehittäjä sameby, Norrbottens län

Jag är ”Hallonflickan”
5 000 år gammal
Häng med till en titt på
äldre Västergötland

Rekonstruktion av Hallonflickan, med hjälp av modern teknik, efter ett mossfynd söder om Falköping av ett cirka 5 000 år gammalt skelett av en flicka, som varit cirka 19 år gammal vid sin död.

Skandinaviens största gånggrift Ragnvalds grav

"Yxguden" är en av hällristningsfigurerna på Flyhov, Västergötlands största hällristningsområde, på Kinnekulle i Götene kommun.

Almeöhunden, ett hundskelett från 7 300 f.Kr funnet på en boplats vid Hornborgasjön. Rasen var spets med grova varglika drag, och hunden var beströdd med rödockra som en enkel begravningsritual.

Lunds Historia

Den Danska Staden

Lund är en av de äldsta städerna i Norden och nuvarande Sverige. Den har under mycket lång tid varit ett centrum för religion och utbildning. Staden grundades omkring år 990,[2] sannolikt flyttad på kungligt initiativ från ett tidigare läge en halvmil längre söderut

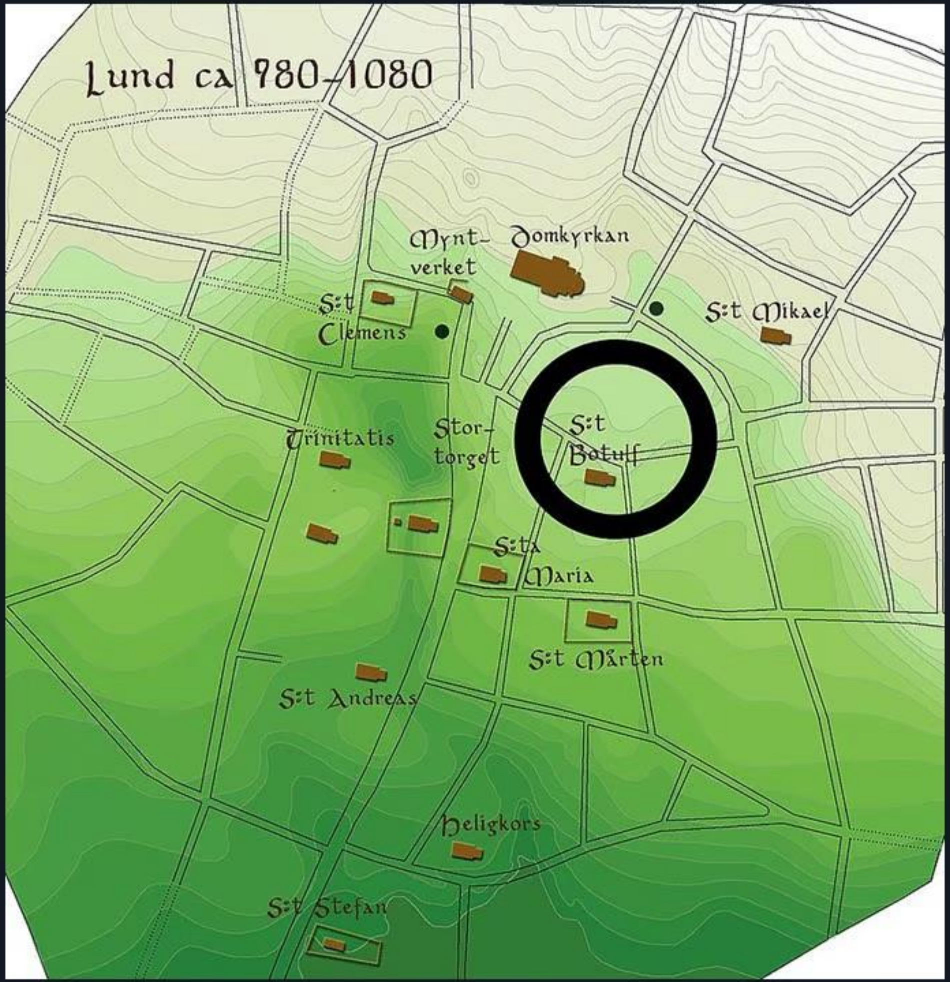

Lunds historia

Lund är en av de äldsta städerna i Norden och nuvarande Sverige. Den har under mycket lång tid varit ett centrum för religion och utbildning.

Källa wikipedia, Lunds Kommun, bildspel Anders Dernback 2019

Lund den Danska staden

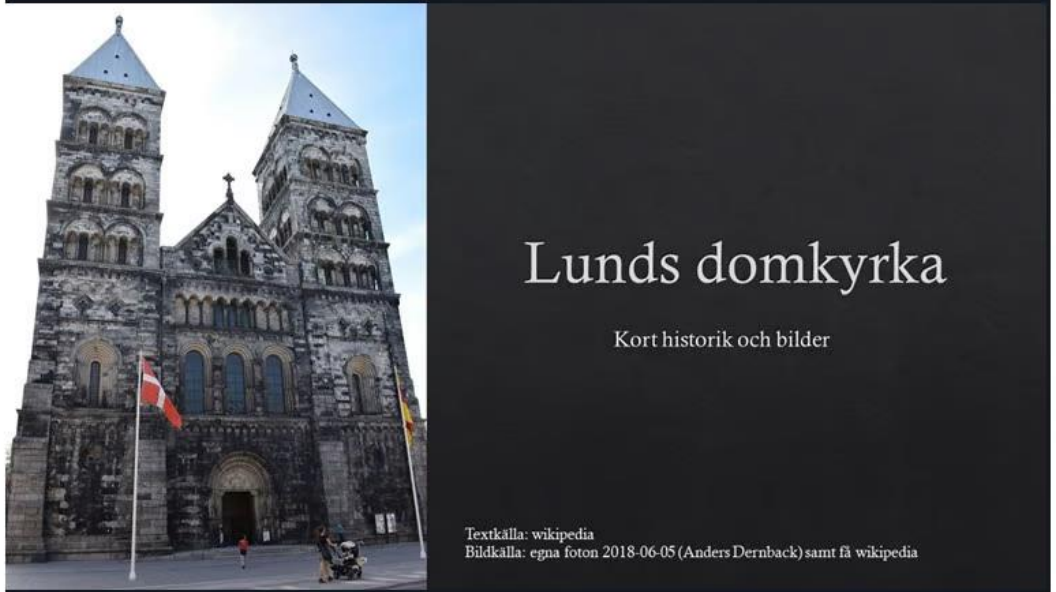

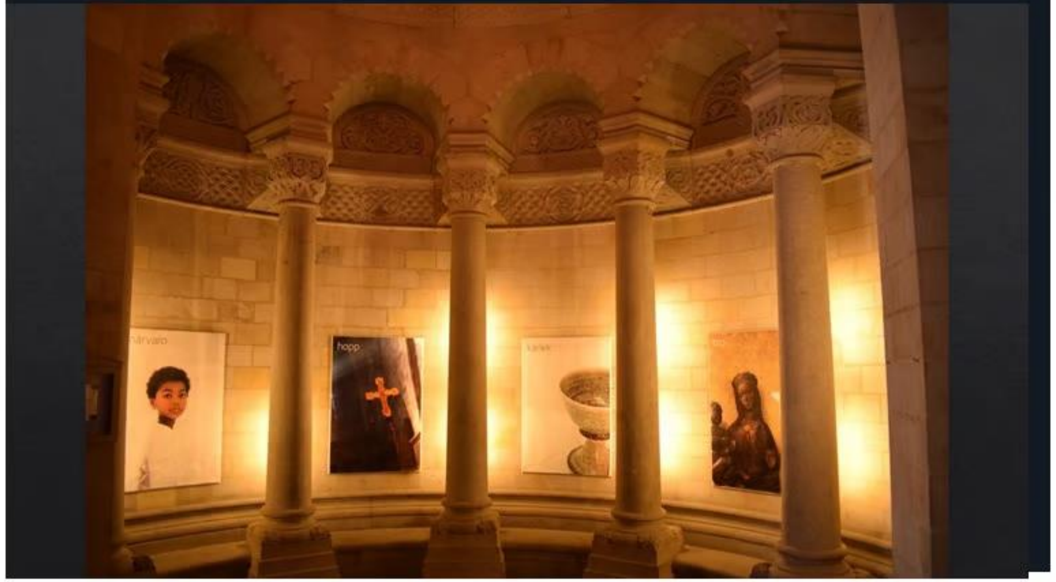
Lund den Danska staden

Staden försågs 1134 med mur och vall. Stadsparksvallen - Högevall - är den enda del som finns kvar i dag, men muren och vallens sträckning är relativt väl bevarad i gatunätet: Södra Esplanaden, Östra Vallgatan, Biskopsgatan, Allhelgona Kyrkogata, S:t Laurentiigatan, Clemenstorget, Bangatan. I varje väderstreck fanns en ingång: en tull. Dessa är bevarade i kvartersnamnen: Södertull, Östertull, Norrtull och Västertull. Genom mur och vall kunde staden försvara sig mot hot utifrån.

Lund den Danska staden

Anders Dernback
2023

Malmös Historia 1170 - 1817

Malmös äldre Historia

Anders Dernback olika bildspel

- Malmös Förhistoria
- Danska Väldet från 1100
- Malmö nämns i text 1170
- Malmö finns 1250
- Grundare Jacob Erlandsen
- 1200 tal Sill och Handel
- Övre och nedre Malmö 1260
- Magnus Eriksson 1353
- Dansk historia 1000 talet
- Skånes historia1200 - 1300
- Kalmarunionen 1397 - 1523
- Malmöhus Fästning
- Malmö historia 1400 - 1525
- Malmö 1524 fred
- Jörgen Kock och hans hus
- Länsherrar i Skåne
- Karl X Gustav vinner 1658
- Freden i Roskilde 1658
- Malmö sammansvärjningen 1658-59
- Malmö Recess 1662
- Jörgen Krabbe avrättas 1678
- Tullregler 1500 - 1800
- Skånelagen
- Skånska krig 1600 1700 tal
- Malmökartan förr 1600-1800
- Öresundsisen höll 1658
- Haqvin Bager 1711 - 1782
- Skråväsen
- Nattmannen
- Malmö Diskont 1804 - 1817

Skånes historia 1200 - 1300

Källa:Wikipedia
Länk till Fotevikens Museum

"Birger jarl medlade här på Ettarp den 8 juni 1257 mellan Danmarks kung Kristofer I och ärkebiskop Jakob Erlandsson i striden om kyrkans och statens rättigheter"

BIRGER JARL

Ettarpsmötet var ett nordiskt fredsmöte som hölls ***1257*** på sätesgården Ettarp i Enslövs socken i Halland. En maktstrid hade utvecklats mellan den danske kungen Kristoffer I och ärkebiskopen i Lund Jacob Erlandsson. För att medla i denna konflikt träffades kung Kristoffer I och Jacob Erlandsson under medling av svensken Birger jarl fredagen den 8 juni ***1257*** på Ettarps säteri. Alla samlades 3-4 dagar tidigare för förberedande förhandlingar då anklagelser och krav framlades. Med vid mötet var många rådsmän, ädlingar, präster och lekmän. Konflikten gällde kyrkans och statens rättigheter. Stora delar av allmogen, dominikanermunkarna och de flesta av biskoparna ställde sig på kungens sida. Medlingen misslyckades. Striden om skrån och övriga kyrkorättsliga frågor var därmed avslutad. Skrån kallades den då gällande skånska kyrkorätten, en överenskommelse mellan bönderna och ärkebiskop Eskil.

Den hade sedan ***1171*** varit gällande kyrkolag i Skåne, Halland och Blekinge. Kungens ståndpunkt hade segrat mot ärkebiskopens vilja. Skrån förblev oförändrad, kyrkans privilegier drogs in, ärkebiskopen berövades sina mer eller mindre självtagna rättigheter och kyrkan en väsentlig del av sina inkomster till förmån för staten. År ***1259*** fängslades ärkebiskop Jacob Erlandsson och 1260 gick han i landsflykt.

Ettarpsmötet var en del i Den stora ärkebiskopsstriden 1254-1274.

Mycket talar för att mötet i Ettarp ***1257*** var avsett att hållas mellan de tre nordiska regenterna. Detta för att bilägga konflikten mellan Danmark och Norge. Birger jarl och dennes svärson Håkon den unge planlade mötet på Lena gård i Västergötland vid påsken ***1257***. I början av maj inbjöds den norske kungen Håkon Håkonsson till ett möte i Ettarp. Trots att den norske kungen inte accepterade inbjudan hölls det avtalade mötet. Det kom då att mest handla om striden mellan den danske kungen Kristoffer I och ärkebiskopen i Lund Jacob Erlandsson. Knappt 3 veckor efter mötet i Ettarp kom kung Håkon Håkonsson med över 300 skepp till Köpenhamn. Den norske och danske kungen ingick där i början av juli månad en förlikning.

Som ett 700-årsminne reste Enslövs hembygdsförening ***1957*** en minnessten vid Ettarp, Birger jarl-stenen med texten ***"Birger jarl medlade här på Ettarp*** den 8 juni ***1257*** mellan Danmarks kung Kristofer I och ärkebiskop Jakob Erlandsson i striden om kyrkans och statens rättigheter"

Jacob Erlandsen, död 18 februari *1274* på Rügen i nuvarande Tyskland, var ärkebiskop i Lunds stift från *1254* till sin död. Jacob Erlandsen, var son till Erland (Galen) och Andreas Sunesens systerdotter Cecilie Herlogsdatter av Skjalm Hvides ätt (född *1162*). Han studerade utomlands och blev sedan domprost i Lund. *1245* sändes han till konciliet i Lyon för att tala för kung Erik Plogpennings sak, men tog i stället parti för den fördrivne biskopen Niels Stigsen. Påven utnämnde honom till sin kaplan och *1249* till biskop i Roskilde. Som sådan stadfäste han 1254 Köpenhamns äldsta stadsrätt. *1252* valdes han till ärkebiskop i Lund, men kunde först *1254* överta denna plats, mot kungens vilja.

Kristofer I, född *1219,* död 29 maj *1259,* kung av Danmark från *1252.* Yngste son till Valdemar Sejr och drottning Berengaria, bror till Erik Plogpenning och Abel. Gift med Margareta Sambiria av Pommerellen. Kristofer utnämndes av fadern till "herre" över Lolland och Falster och understödde *1247* sin broder Abel i striden mot den äldste brodern, konung Erik Plogpenning.

Ärkebiskop Eskil

Ärkebiskop Eskil

Ärkebiskop Eskil, född cirka *1100*, död *1181/1182*, var biskop i Roskilde *1134–1137* och sedan ärkebiskop i Lund *1137–1177.*

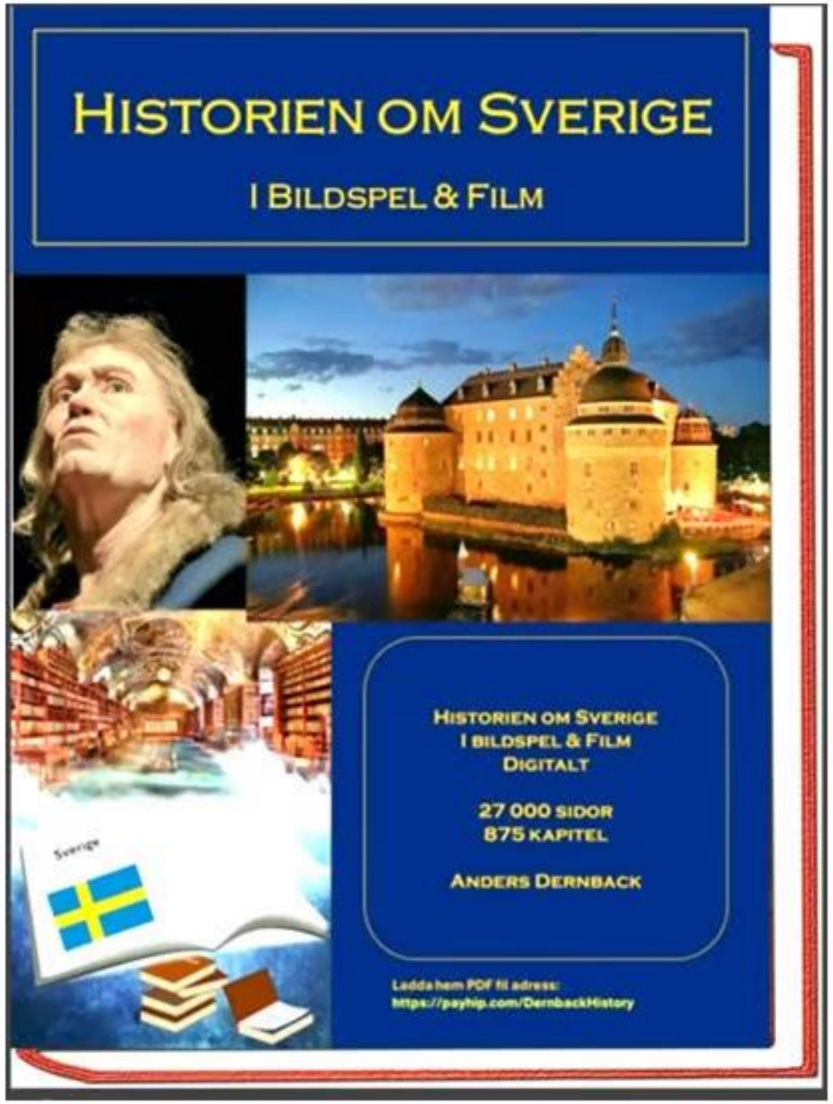
Eskil var av förnäm börd och vistades i sin ungdom många år utomlands, mest i Hildesheim och Clairvaux. Där knöt han nära vänskapband med den namnkunnige abboten Bernhard av Clairvaux, den tidens mest framstående man inom kyrkan. *1131* blev han domprost i Lund, *1134* biskop i Roskilde och *1137* ärkebiskop i Lund efter sin farbror Ascer. Som biskop råkade han i strid med Erik Emune. Som ärkebiskop kämpade han mot dennes brorson Olof, som försökte bli kung. Redan *1135* instiftade Eskil S:t Peters kloster i Næstved, *1144* Herrevadskloster i Skåne och *1145* Esrum kloster i norra Själland. År *1145* kunde han inviga Lunds domkyrka i närvaro av biskopar från hela Norden.

Samtida händelser

Historien om Sverige

Historien om Sverige och samtidiga händelser i övriga världen

Historia genom bildspel

Hammurabi - 1 700 f. Kr

Hammurabi (babyloniska Hammurabi eller Ammurapi) var kung i Babylon (nuvarande Irak), troligen mellan cirka 1792 och 1750 f.Kr. Han efterträdde sin far, kung Sin-muballit. Under början av sin regeringstid var han en av många mindre kungar som härskade över delar av det som senare blev Babylonien. Efter cirka 30 år av sin regeringstid lyckades han med hjälp av allianser och krig på relativt kort tid erövra Larsa och alla andra kungariken i Sumer och dessutom även Mari i nordväst samt städer i Assyrien. I och med det blev Babylon ett viktigt centrum.

Hammurabi var en Amoritisk konung av stadsstaten Babylon och ärvde tronen efter att hans far Sin-Muballit abdikerade 1792 f.kr. på grund av sviktande hälsa[4]. Babylonien var en av många av Amoriter styrda stadsstater som låg i den mellersta och södra Mesopotamiska flodslätten och dessa stred ofta med varandra om kontroll över bördiga områden.

Akhenaton 1351 – 1334 f.Kr

Akhenaton, innan sitt femte regeringsår Amenhotep IV, även Echnaton samt varianter som slutar med -aten; på engelska vanligen Akhenaten, var en egyptisk farao under den 18:e dynastin år 1351–1334 f.Kr. Han föddes någon gång mellan 1369 och 1362 f.Kr. och var sannolikt runt 35 år när han dog. Följaktligen var han mellan 10 och 17 år vid trontillträdet.

Han är känd för att ha förbjudit den egyptiska polyteismen och istället infört monoteismen vilket innebar dyrkan av Aton. Därmed avskaffades Amon-Ra som huvudgud i det forntida Egypten. Akhenaton anlade huvudstaden "Atons horisont", det nuvarande Amarna, som dominerades av fyra Atontempel.

Efter hans död återgick landet till den gamla religionsordningen och rasande Amon-präster avlägsnade alla spår av Akhenaton, med stöd särskilt under farao Horemheb.

Shangdynastin 1 600 – 1 000 f. Kr

Cheng Tang	1572-1542 f.Kr.
Shang Da Ding	
Bu Bing	1541–1540 f.Kr.
Shang Da Jia	1539–1528 f.Kr.
Shang Da Geng	1502–1498 f.Kr.
Shang Xiao Jia	1494–1478 f.Kr.
Shang Yong Ji	1412–1401 f.Kr.
Shang Da Wu	1474–1415 f.Kr.
Shang Zhong Ding	1397–1389 f.Kr.

Avbrott
sedan siste

Shang Di Xin	1081 – 1041 f. Kr.

Regenter exempel

弘福寺
黔南第一山

Olmekerna var ett mesoamerikanskt kulturfolk 900 – 400 f. Kr

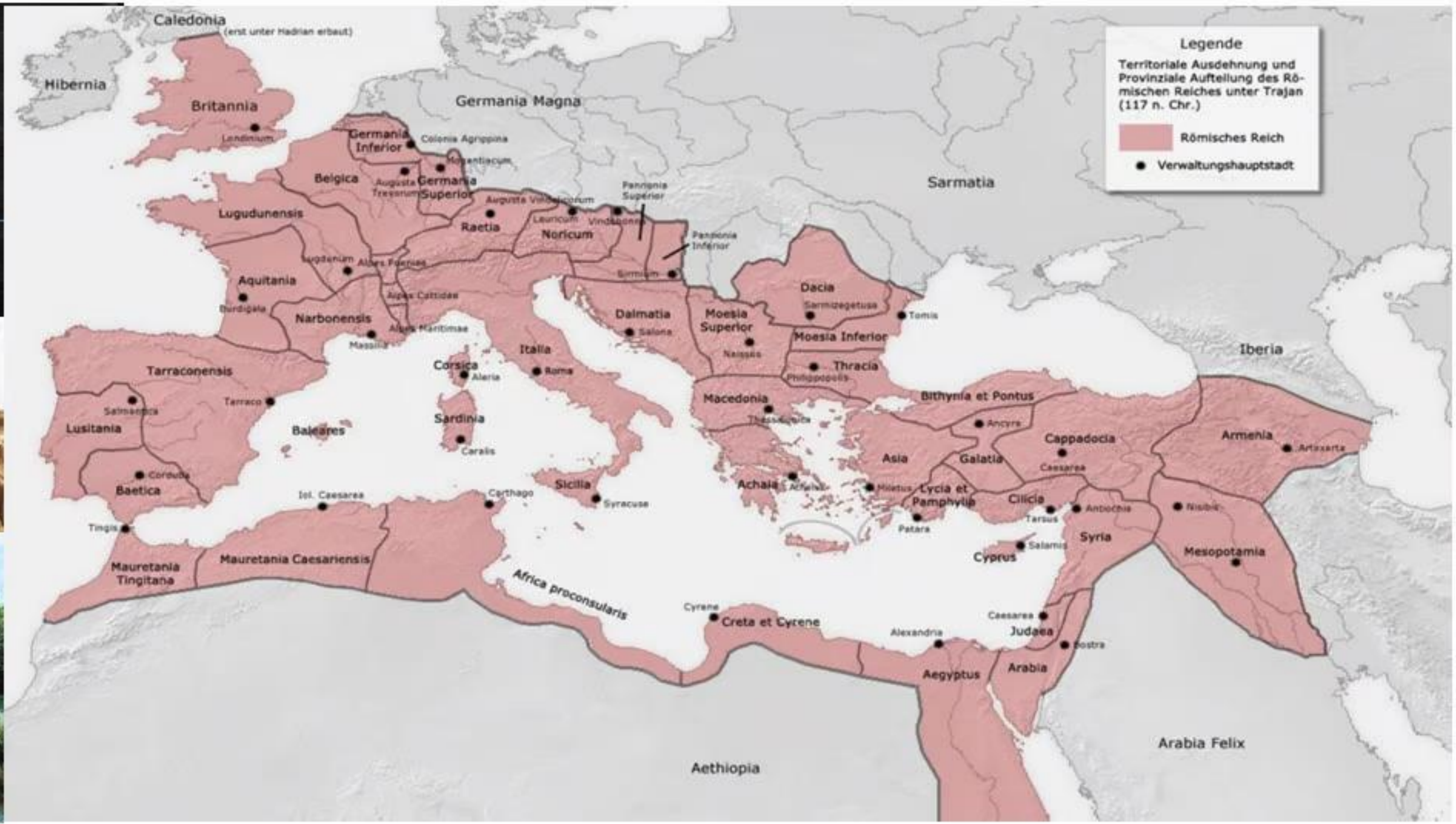
Olmekerna var ett mesoamerikanskt kulturfolk

Romerska riket bildas 600 f. kr.

Demokrati i Grekland men för Män 500 f. Kr.

Demokrati (från grekiskans δήμος, démos – folk och κρατος, krátos – styre, herravälde, översatt: folkstyre eller folkmakt) är ett styrelseskick där makten i en stat eller annan organisation utgår från dess medborgare, invånare, deltagare eller medlemmar. I en demokrati har medborgarna individuella rättigheter som ska skydda dem mot statliga ingrepp och majoritetsförtryck. Demokrati innehåller alltså två grundläggande komponenter: majoritetsstyre och individuella rättigheter och friheter. Demokrati är ett omtvistat politiskt begrepp och det finns många olika sätt att definiera och kategorisera demokrati.

Antikens Grekland eller Antikens Hellas är en samlande benämning på den kultur i östra medelhavsområdet som hade sin storhetstid under antiken från 700-talet f.Kr. till 300-talet f.Kr. Området, som var mycket större än det moderna Grekland, bestod av en mängd småstater som ofta stred inbördes men som samtidigt förenades av en gemensam kultur.

Skåne är känt för sina många arkeologiska fyndplatser, där gravar och boplatser från stenåldern till järnåldern har upptäckts. Nya utgrävningar, som den i Dalköpinge, fortsätter att ge insikter i de forntida skåningarnas liv. Dessa platser ger oss en unik inblick i de ceremonier och den vardag som utspelade sig i regionen under tusentals år.

Bronstidens skatter

Bronstiden markerade en ny era i Skånes historia, med en ökad användning av metall och en blomstrande kultur som speglas i de rika gravfynden. Hällkistor ersattes av storslagna gravhögar och rösen, och föremål av brons blev allt vanligare. Denna period är känd för sina smycken och vapen som ofta återfinns i gravar och depåer.

Romerska influenser

Perioden från år 1 till 400 e.Kr. kännetecknas av ett starkt romerskt inflytande i Nordeuropa. Handel och kulturellt utbyte med det romerska riket påverkade samhällena i Skåne, vilket syns i de arkeologiska fynden från denna tid.

Hällristningarna i Frännarp

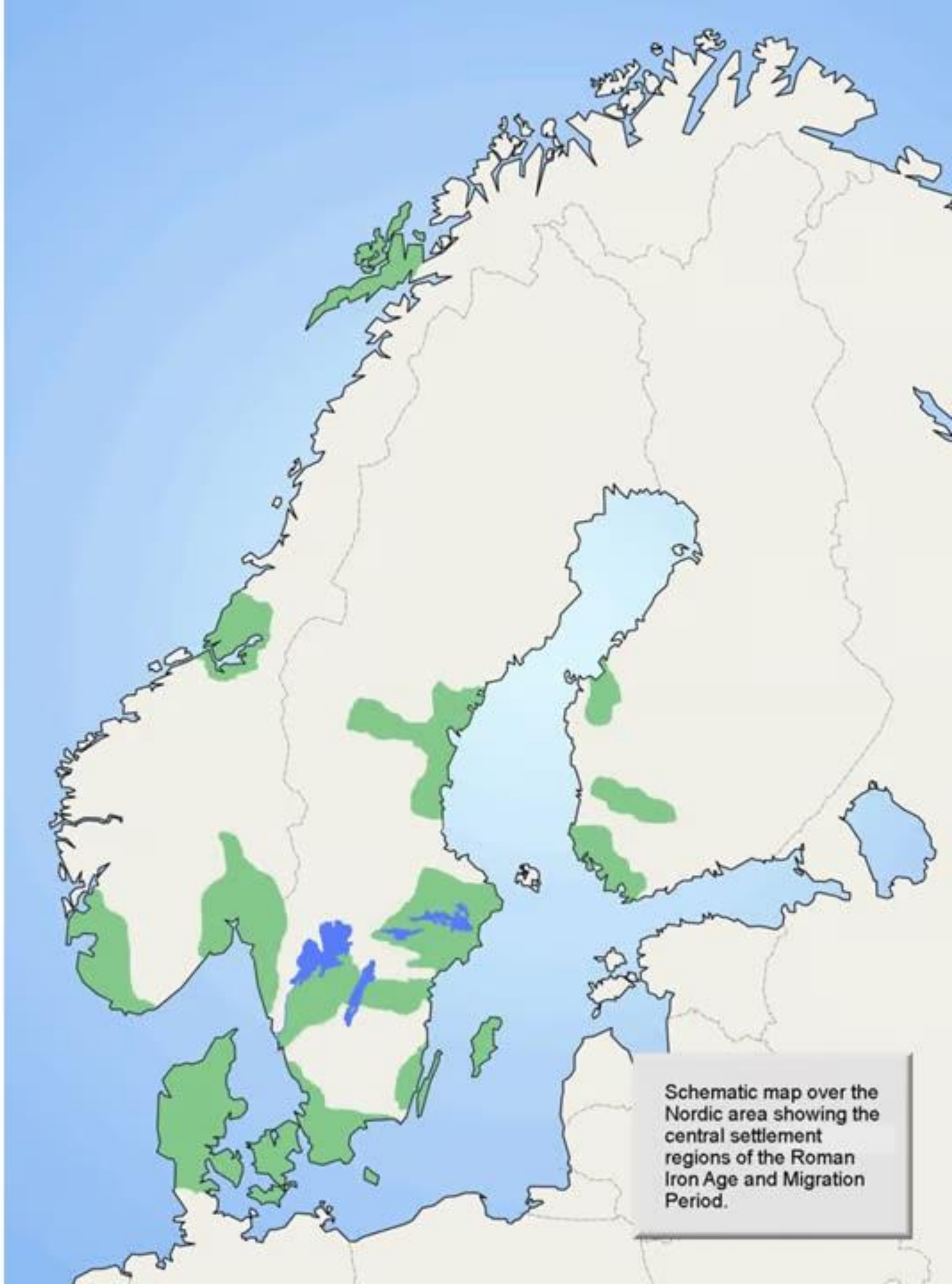
Hällristningarna i Frännarp eller Fränarpsristningarna ligger i Gryts socken, utanför Knislinge i Östra Göinge kommun. Ristningarna utgörs av 17 vagnar, 27 ringfigurer varav 19 ringkors/hjul, fyra ormar, 61 skålgropar, två par fotsulor, ett skepp utan bemanningsstreck och fyra obestämda figurer.

Fem av vagnarna dras av varsitt par dragdjur, sannolikt hingstar. Alla vagnar är på väg nerför hällen i riktning nordväst/västnordväst. Fyra av ringkorsen är parvis sammanbundna med linjer. En vanlig tolkning är att är solkorsen symboliserar solen som vagnarna drar över himlavalvet. Ristningen beskrivs som unik i Sverige, men har återfunnits från Sahara i söder till Mongoliet i öster. Fotsulorna skulle kunna symbolisera en gudom som inte får avbildas.

Dateringen är osäker, men den här typen av fornlämningar brukar förknippas med bronsålder, 1800-500 före vår tideräkning.

Småkungariken

Arkeologen Per H. Ramqvist har identifierat minst tretton provinser som sannolikt var självständiga i Fennoskandinavien under romersk järnålder och folkvandringstid utifrån analys av närhet mellan bondesamhällets centralorter. Han väljer att kalla dem möjliga småkungariken. Andra forskare kallar vissa av regionerna för hövdingadömen.

BIRKA OCH
UPPÅKRA
MONTICELLO

UPPÅKRA
SKÅNE /SWERIGE

Sandby borg och Eketorp borg

Eketorps borg är en fornborg från järnåldern belägen på Stora alvaret i Gräsgårds socken på sydöstra Öland. Borgen byggdes ut avsevärt på 400-talet och har genom tiderna haft växlande funktioner; från tidigare defensiv ringborg till förläggning för en kavallerigarnison. Under 1900-talet rekonstruerades Eketorp av Riksantikvarieämbetet under ledning av professor Mårten Stenberger och arkitekt Nils Arne Rosén. Platsen har använts för att visa medeltida hantverk och tekniker och har också använts för att iscensätta medeltida slag.

Vikingatiden
År 800 - 1050

Danska Vikingar anfaller år 793 Lindisfarne och plundrar och dödar helt överraskade munkar

Lindisfarne kloster, där det första större kända vikinga-överfallet ägde rum, grundades år 635 av den irländske munken Aidan.

Efter Vendeltiden år 550 – 800 följde
Vikingatiden år 800 - 1050

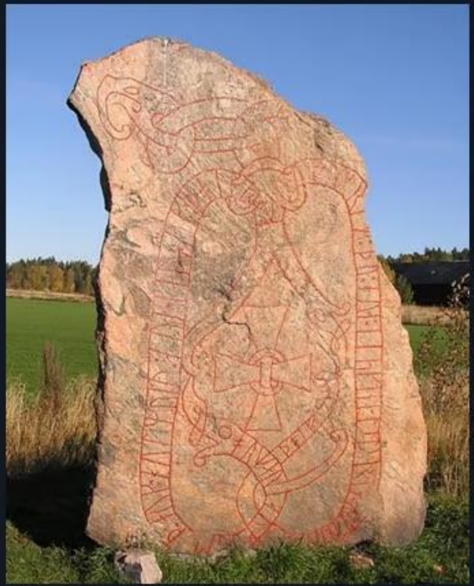

Norska Vikingar år 795 anfaller Orkney öarna, Hebriderna

Från Norge utgår år 812 en flotta som invaderar
Irland. Dublin blir Vikingarnas huvudsäte

Fram till 900 talet ligger norska Vikingar och
Irländare i krig om Irland

Danska Kungar i England
År 1013 – 1042
Sven Tveskägg
1013-14
Knut den Store
1016-35
Harald Harefot
1035-40
Hardeknut
1040-42

Runstenar

Runinskrift Sö 109 är en runsten i Klosters socken och Eskilstuna kommun i Södermanland. Den står tillsammans med Sö 107 och Sö 108 i området Balsta cirka 200 meter norr om utfartsvägen från Eskilstuna mot Kjula. Tidigare har den legat som brosten vid Gredby bro över Karpbäcken i närheten av dess nuvarande plats.

Hovgårdsstenen, även kallad Håkanstenen, är ett runblock nedanför Hovgårdens ruiner på Adelsö i Adelsö socken och Ekerö kommun i Uppland. Runstenen som kan dateras till tiden före 1080 har signum U 11. Den är placerad i strandläge vid Mälaren och på andra sidan vattnet syns Birka.

Databas över runstenar

https://sv.wikipedia.org/wiki/Alfabetisk_lista_%C3%B6ver_runinskrifter

Alfabetisk lista över runinskrifter är en förteckning i bokstavsordning, först över landskapen och därefter på inskrifternas vanliga, traditionella namn.

Runristare kallas den hantverkare som utför runinskrifter. Merparten av de runristarnamn vi känner till hör hemma i Mälardalslandskapen. Dels beror detta på områdets höga antal runinskrifter och dels beror det på en hög andel signerade sådana. Nära 25 procent av de uppländska inskrifterna är signerade medan motsvarande siffra för till exempel Småland och Västergötland är 2 à 3 procent.

En förteckning över några kända runristare följer nedan. Annan datering har även föreslagits där Åsmund och Visäte fått en senare datering.

1000-talets början: Fastegn
1000-talets början: Ulv i Borresta
1010–1050: Balle
1020–1050: Åsmund Kåresson
1030–1040: Livsten
1050– : Fot
1060– : Visäte
1070–1110: Öpir

Den frisiska eller anglosaxiska futharken

Karta över runfynd med den äldre futharkens runor.

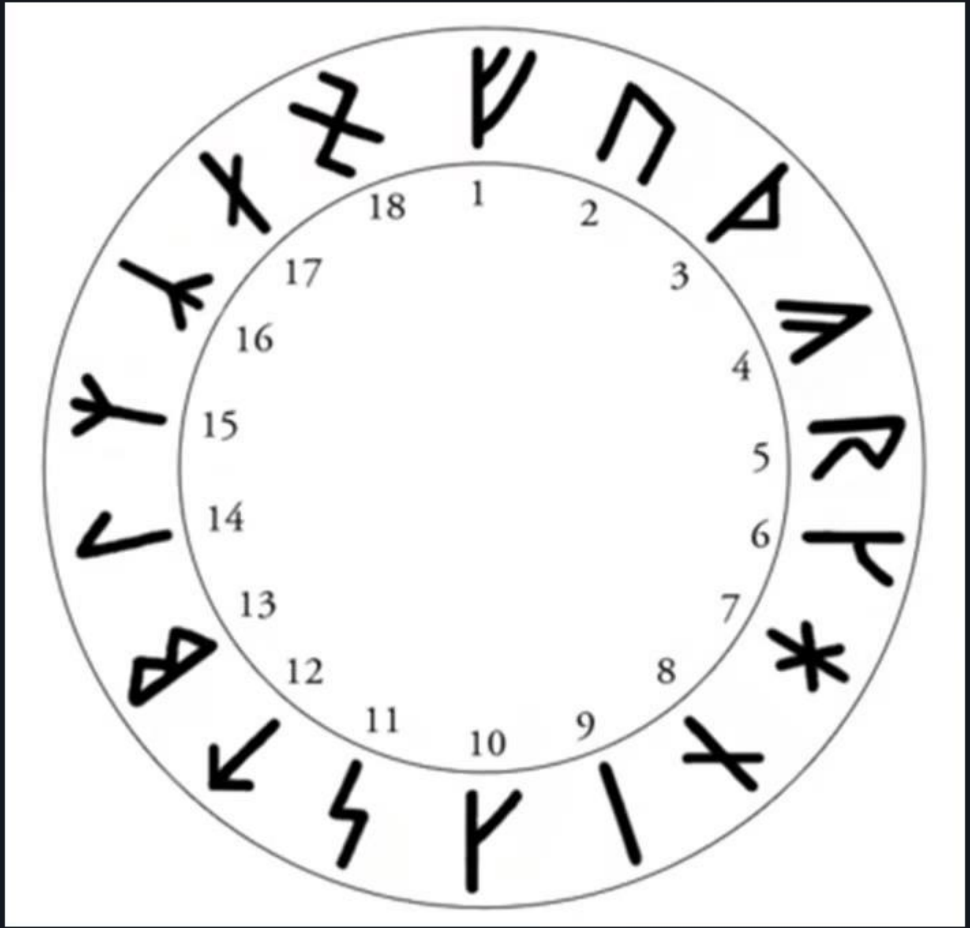

Futhark eller fuþark (med runor: ᚠᚢᚦᚨᚱᚲ) är namnet på en mängd "runalfabet" , eller runrader, (uppsättningar av runor), och har fått sitt namn på samma sätt som alfabetet, det vill säga efter de första skrivtecknen. Majoriteten av de runrader man funnit börjar med tecknen för f, u, þ, a, r och k.

Äldre runor har 24 runor den urnordiska

Den äldre futharken består av 24 runor. Den kallas även för den urnordiska, urgermanska eller samgermanska futharken och var i bruk hos alla germanfolk. I Sverige har man funnit i princip fullständiga urgermanska futharker på Kylverstenen från Gotland (ca. 400), som anses vara den äldsta kända futharken i världen, Vadstenabrakteaten från Östergötland (ca. 450–550), Mariedammbrakteaten från Närke (ca. 450–550) och Grumpanbrakteaten från Västergötland (ca. 500). I Danmark finns ofullständiga futharker på Lindkærbrakteaten (400–650), Gudmebrakteaten (400–650) och eventuellt även på den odaterade Roskildebrakteaten funnen 1997. På kontinenten finns fyra kända, dock ofullständiga, återgivanden av den urgermanska futharken: Aquincumspännet i Budapest i Ungern (ca. 500), Charnayspännet i Frankrike (ca. 520–570), Brezapelaren i Bosnien (ca. 550), Beuchtespännet i Niedersachsen (ca. 560–590). Kylverstenens futhark:

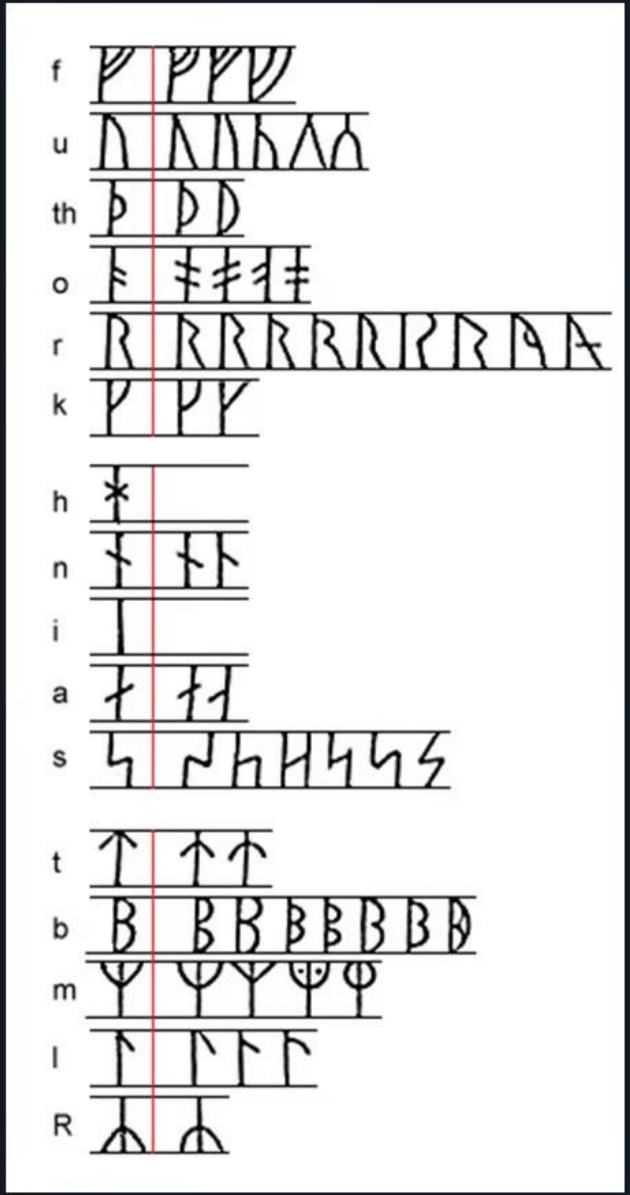
Guido von Lists 18 armanenrunor traditionellt placerade i en cirkel

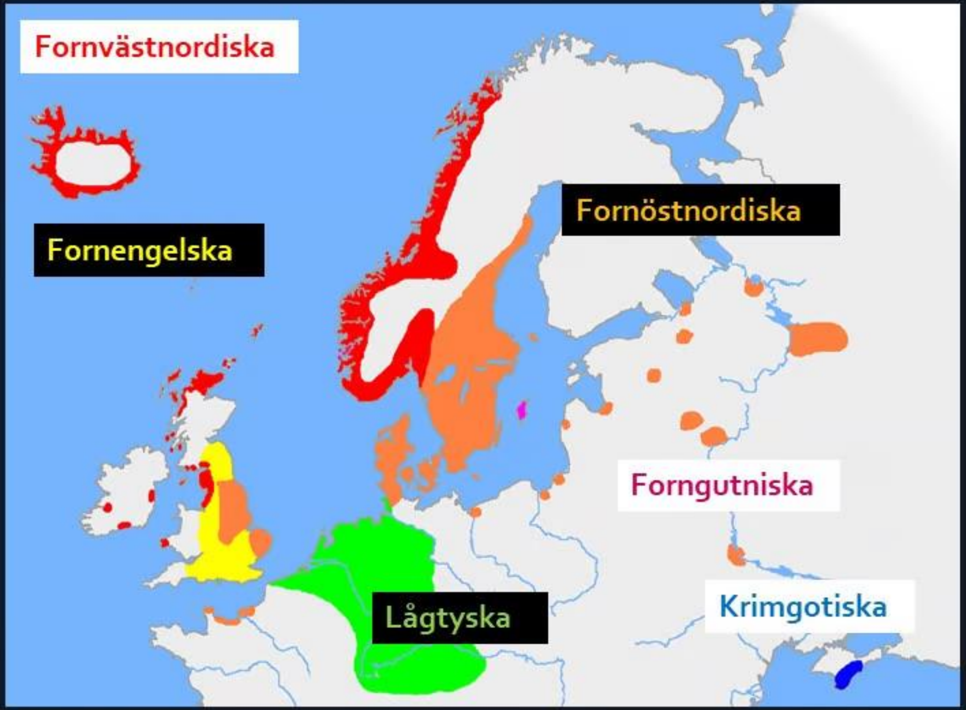
von Lists 18-typiga runrad är till större delen baserad på den yngre futharken, med vissa namn och ljudvärden tagna från den anglosaxiska futhorcen.

Variationer av runorna i den yngre futharken

Under 500-talet till 800-talet förändrades språket i Norden påtagligt. Från att ha varit ett ålderdomligt germanskt språk som i dag är relativt svårt för oss att förstå, uppstod nu fornnordiskan

Fornnordiska

Den ungefärliga utbredningen av fornnordiska under 900-talet Fornvästnordiska Fornöstnordiska Forngutniska (utbredning (på Gotland)Andra germanska språk Fornengelska Övriga västgermanska språk som vid denna tid låg mycket närmare de skandinaviska språken än de gör idag (fornfrisiska, fornsaxiska, fornnederländska, fornhögtyska Krimgotiska (östgermanskt språk)

VIKINGAGE 793 - 1200

Perioden varede fra det første beskrevne angreb i 793 på Lindisfarne i England og op i 1200-tallet. Orkney- og Shetlandsøerne var de sidste af vikingernes erobringer, der kom tilbage på skotsk hånd i 1468.

DANELAG

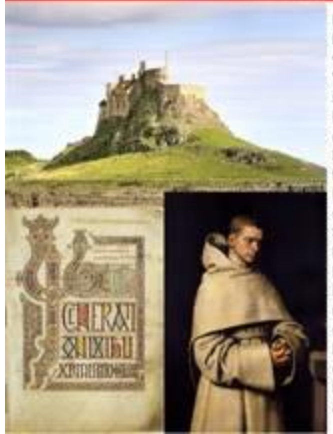

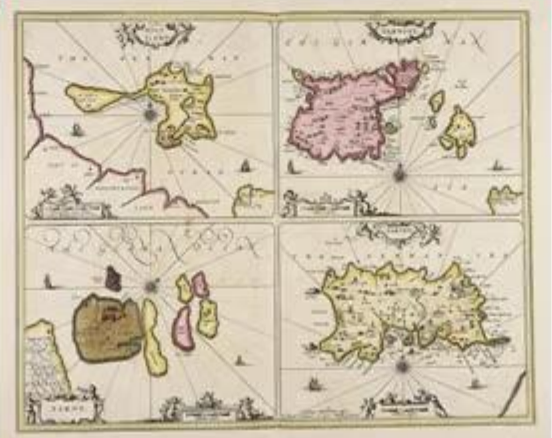
DANELAG

DANELAG

I 793 blev klosteret angrebet af vikinger begivenheden markerer selve indledningen på vikingetiden i engelsk sammenhæng. Vikingerne plyndrede klosteret. Blandt det stjålne var det kostbare bind om Lindisfarneevangelierne. Munkene flygtede fra øen, og stiftet flyttedes til Durham i år 1000. Lindisfarne (også kaldet Holy Island) er en ø ud for Northumberlands kyst i det nordøstlige England. På en forhøjning ligger Lindisfarne slot. Klosteret på Lindisfarne blev grundlagt af St. Aidan, som blev udsendt fra øen Iona af kong Oswald af Northumbria omkring år 635. Det blev centrum for kristningen af Nordengland, og der blev også sendt missionærer til Mercia. Northumberlands skytshelgen, St. Cuthbert, var klosterets abbed. I normannisk tid blev klosteret genoprettet, og det blomstrede, til det blev opløst af Henrik 8. af England i 1536. Det er nu en ruin, der forvaltes af English Heritage.

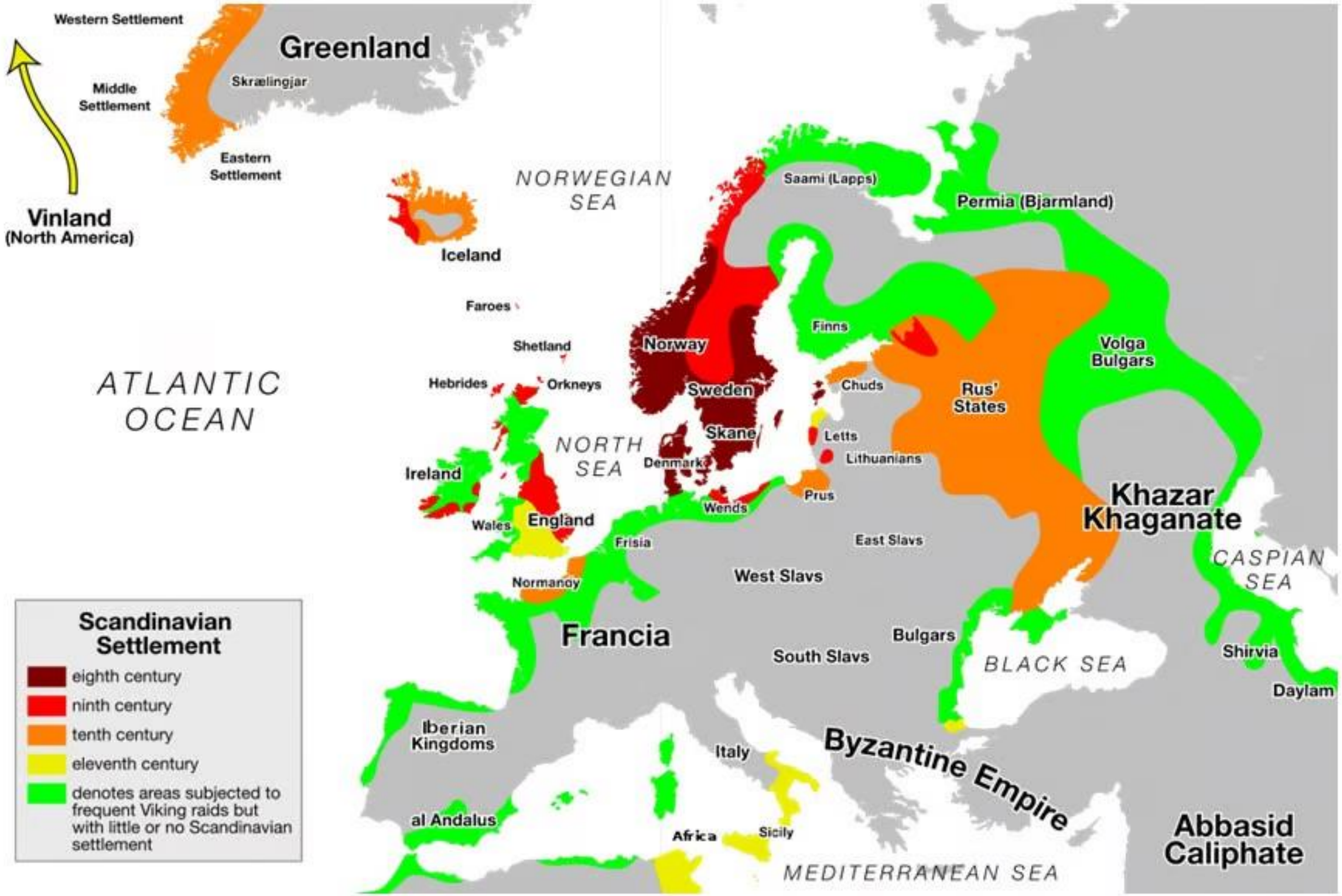
DANELAG

ENGLAND EFTER ÅR 886. DET BLÅ OMRÅDE ER DANELAGEN

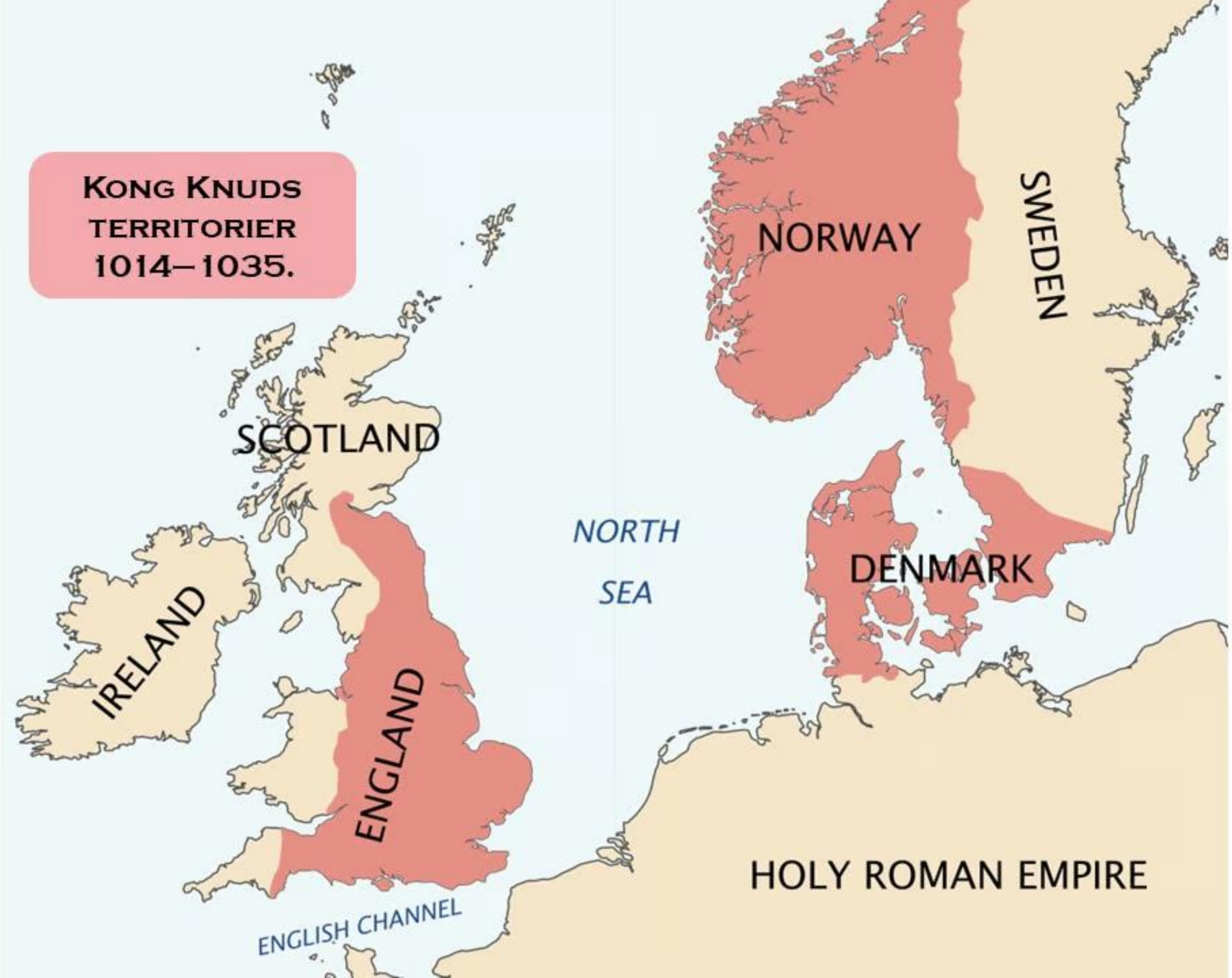
Danelagen (oldengelsk: Dena lagunema engelsk: Danelaw) var navnet på det område som den danske konge Guthrum (Æthelstan) beholdt ved fredsaftalen i Wedmore i 878. Før fredsaftalen var han konge over størstedelen af England. Grænsen blev trukket tværs over England fra London til Mersey. Syd for grænsen gjaldt angelsaksiske love og landet blev styret af kongen af Wessex. Områderne nord og øst for var under Gorms kontrol, og der gjaldt de lokale love. Mange af krigerne, der havde deltaget i slagene mod englænderne, slog sig ned i Danelagen.

DANELAG

Western Settlement
Greenland
Skrælingjar
Middle Settlement
Eastern Settlement
Vinland
(North America)
Iceland
NORWEGIAN SEA
Saami (Lapps)
Permia (Bjarmland)
Faroes
Shetland
Hebrides
Orkneys
Norway
Sweden
Skane
Denmark
Finns
Volga Bulgars
Chuds
Rus' States
Letts
Lithuanians
ATLANTIC OCEAN
NORTH SEA
Ireland
Wales
England
Frisia
Wends
Prus
East Slavs
Khazar Khaganate
CASPIAN SEA
Normandy
West Slavs
Francia
Bulgars
South Slavs
BLACK SEA
Shirvia
Daylam
Iberian Kingdoms
Italy
Byzantine Empire
al Andalus
Africa
Sicily
MEDITERRANEAN SEA
Abbasid Caliphate
Scandinavian Settlement
eighth century
ninth century
tenth century
eleventh century
denotes areas subjected to frequent Viking raids but with little or no Scandinavian settlement

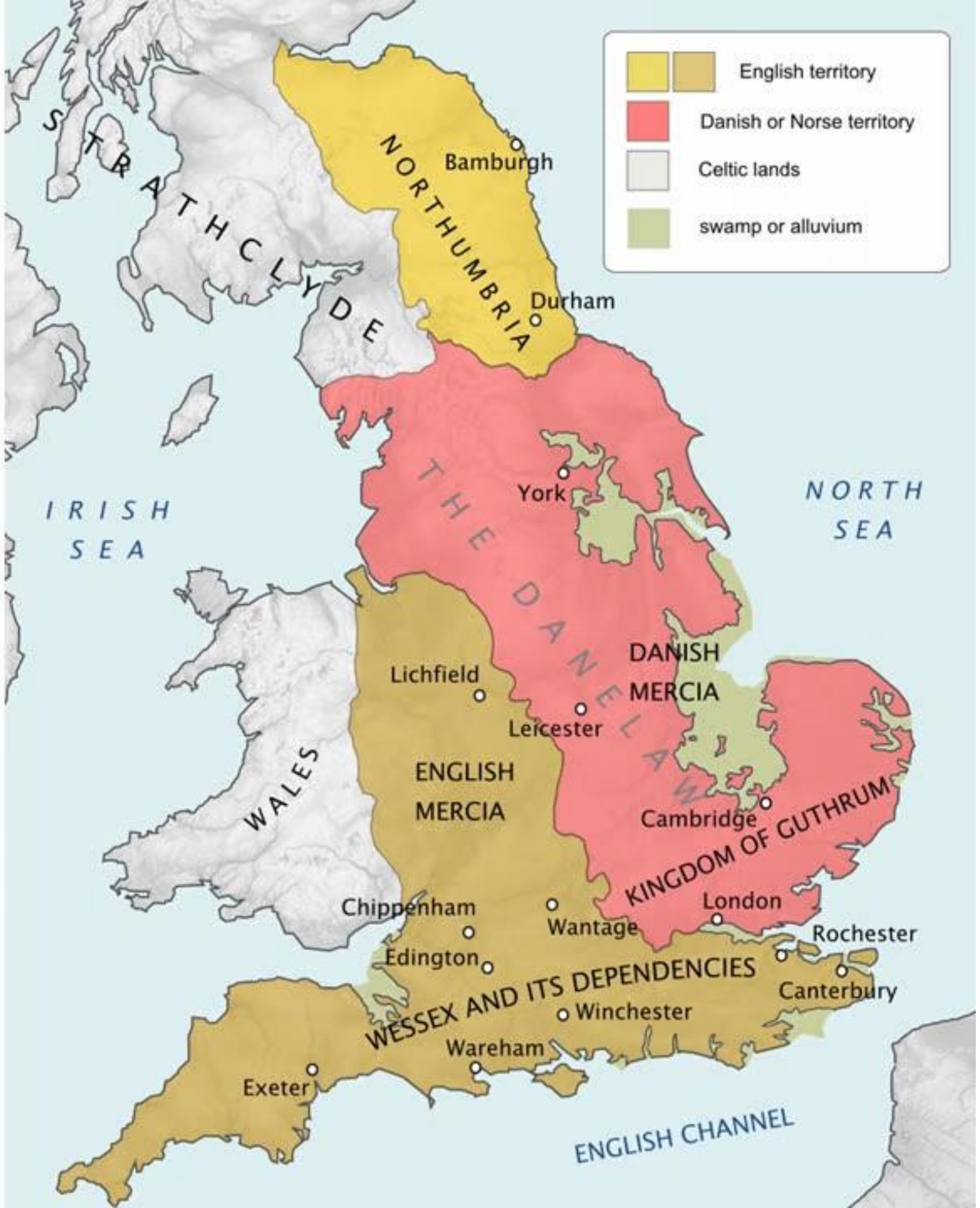

Kong Knuds territorier 1014–1035.
NORWAY
SWEDEN
SCOTLAND
NORTH SEA
DENMARK
IRELAND
ENGLAND
HOLY ROMAN EMPIRE
ENGLISH CHANNEL

Kort over England i 878 der viser hvor Danelag gjaldt.

Under kong Beorhtric af Wessex (786–802) ankom tre skibe med "nordboere" til Portland Bay i Dorset. Den lokale reeve (en embedsmand) antog, at vikingerne var købmænd og sendte dem videre til det kongelige gods tæt ved, men de dræbte ham og hans mænd.

DANELAG

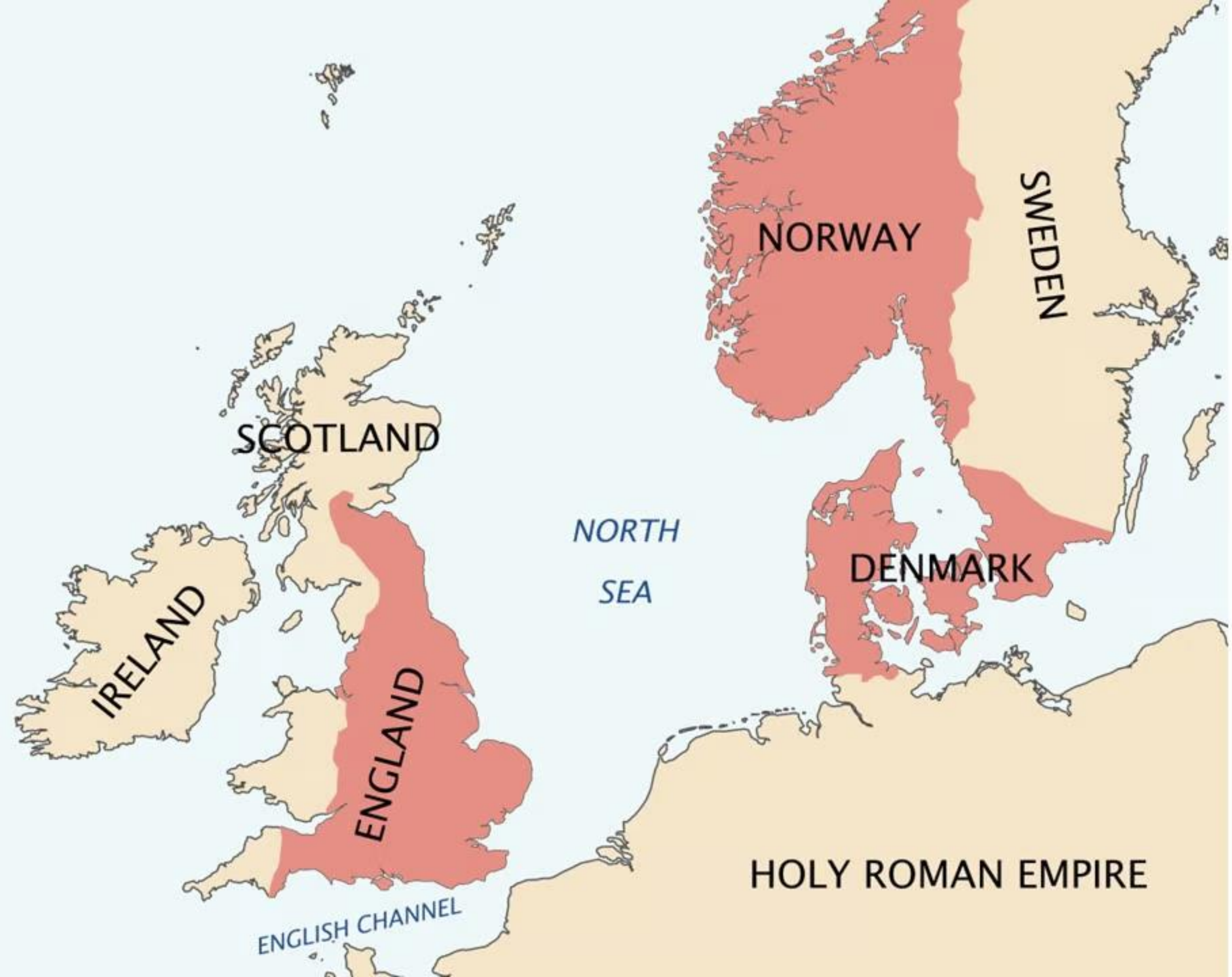

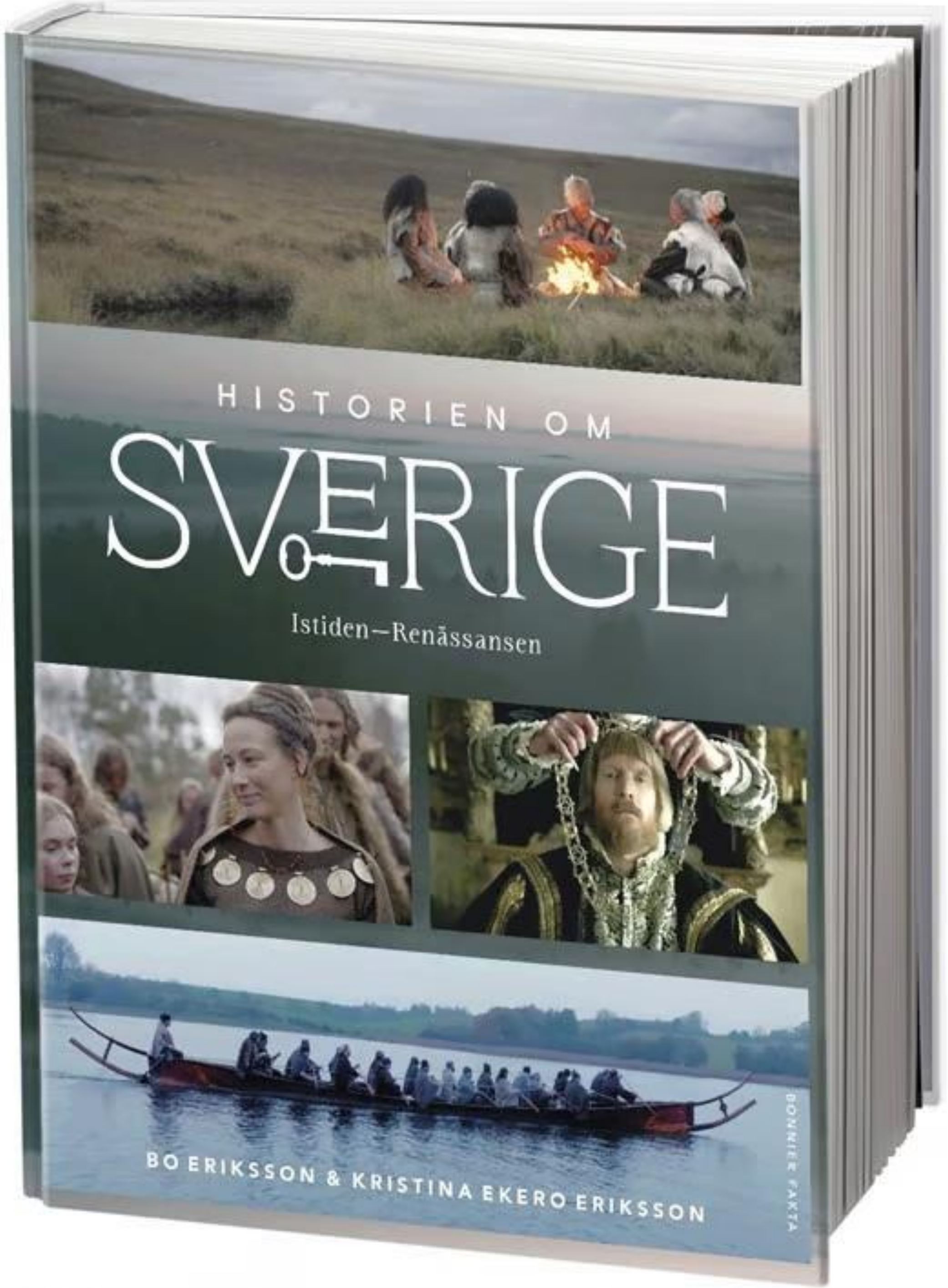
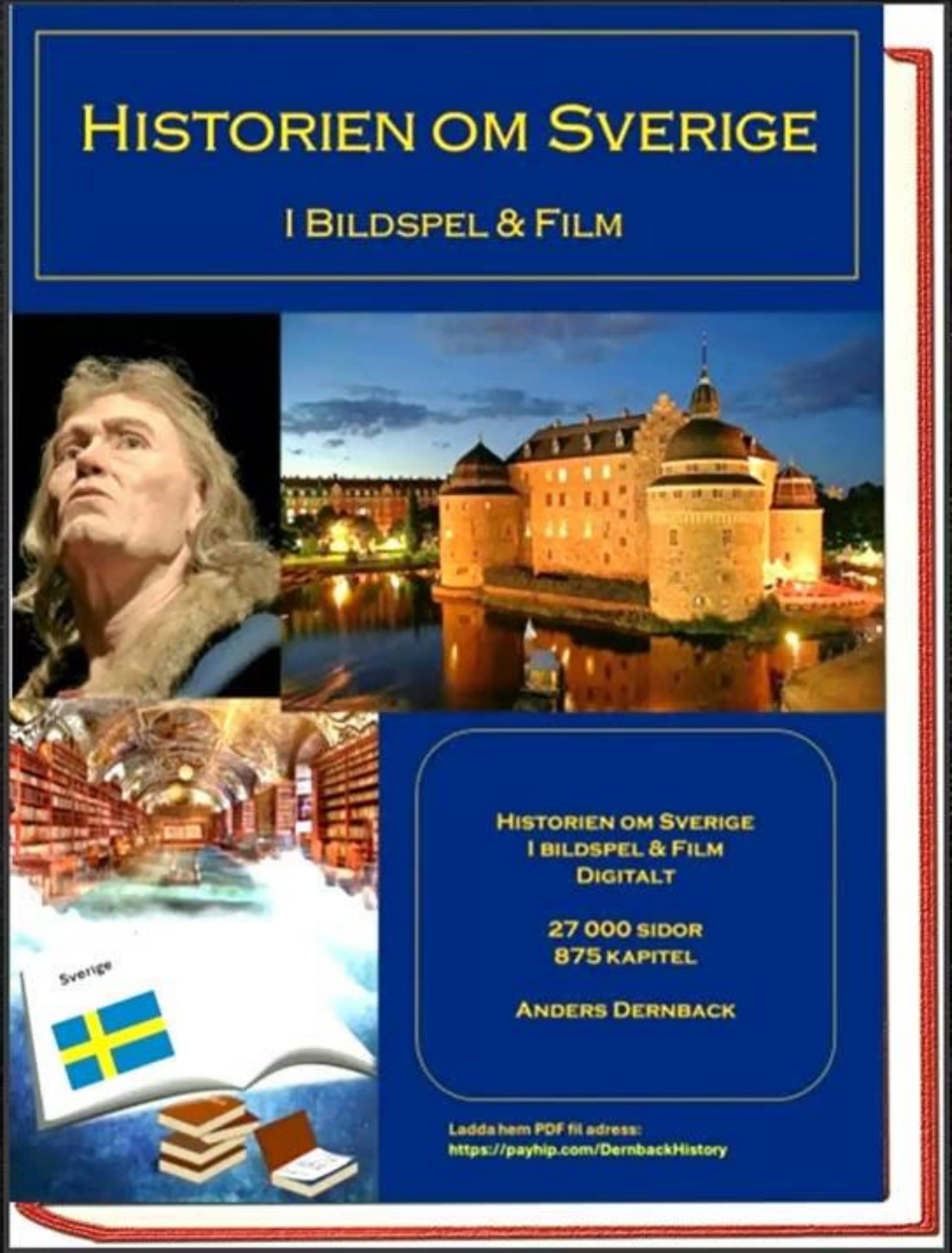

Sveriges Historia
Och Förhistoria
Fram till anda halvan
av 1500 talet

Nordsjöväldet eller Anglo-skandinaviska riket bestod av flera kungadömen runt Nordsjön. Knut den store regerade över England, Danmark, Norge och västra Sverige. Det började år 1016 då Knut kröntes till kung av England och upphörde då hans son Hardeknut dog 1042.

HISTORIEN OM
SVERIGE
Istiden—Renässansen
BO ERIKSSON & KRISTINA EKERO ERIKSSON
BONNIER FAKTA

HISTORIEN OM SVERIGE
I BILDSPEL & FILM
Sverige
HISTORIEN OM SVERIGE
I BILDSPEL & FILM
DIGITALT
27 000 SIDOR
875 KAPITEL
ANDERS DERNBACK
Ladda hem PDF fil adress:
https://payhip.com/DernbackHistory

Kapitel (Bildspelstitlar)

Nordsjöväldet och Knut den Store (Video) (Swedish)
Var fanns Vikingarna (Swedish)
Samtida händelser med Vikingatiden (Swedish)
Vikingatiden
Ölandsborgar och Klimatkatastrof (Swedish)
Historien om Sverige och Östdanmark 15 000 till 1561
Malmös historia 1400 till 1500 (Swedish)
Samtida händelser med Historia i Sverige (Swedish)
Mammutar i Skåne och Barumskvinnan (Swedish)
Människans utveckling (Swedish)
Stockholms Blodbad (Swedish)
Jörgen Kock (Swedish)
Kläder under Medeltiden (Swedish)
Trälars pris år 1270 (Swedish)
Freden i Nöteborg 1323 (Swedish)
Glimmingehus (Swedish)
Avbildningar av Gustav Vasa (Swedish)
Medeltiden (Swedish)
Bäver på Menyn video to download) (Swedish)
Torups Slott upplaga 2023 (Swedish)
Sveriges Riksdrotsar (Swedish)
Viking Era (English voice)

Vikings go East (English voice)
History of Vikings (English Voice)
Birger Jarl (English)
Nöteborg (Swedish)
Upplandslagen 1296 (Swedish)
Visingsö (English/Swedish)
Engelbrektsmordet 1436 (Swedish)
Bytinget i Malmö (Swedish)
Slaget vid Neva år 1240
Häxprocessen (Swedish)
Händelser i Roden Uppland under Medeltiden. (Swedish)
Erik den helige (Swedish)
DNA hos svenska män (Swedish)
Sverker II of Sweden (English)
Eric The Victorious (English)
Gustav Vasas härstamning (Swedish)
Malmös Avrättningsplatser (Swedish)
Medeltida sjukvård (Swedish)
Slaget om Västerås
Västgötarnas uppror 1529 (Swedish)
Herrevads kloster (Swedish)

Kapitel (Bildspelstitlar)

Absalon Hvide (Swedish)
Bokhandlare i Malmö under den danska tiden (Swedish)
Malmös äldsta historia (Swedish)
Kalmarunionen (Swedish)
1524 Fredsförhandlingar i Malmö (Swedish)
Slaget vid Brunkeberg 1471 (Swedish)
Äldre Medeltiden i Sverige (Swedish)
Ettarpsmötet (Swedish)
Medeltiden i Stockholm (Swedish)
Stockholms sjukvård under Medeltiden (Swedish)
Stockholms Historia från 1200 talet till 2000 talet (Swedish)
Malmös historia 1400 till 1500 (Swedish)
Nedslag i det äldre Västergötland (Swedish)
Svenska städers bränder (Swedish)
Gustavs fruar (Swedish)
Präster och kyrkor (Swedish)
Malmös historia och förhistoria (Swedish)
Erik av Pommern (Swedish)
Magnus Eriksson (Swedish)
Frälse
Before Sweden 200 000 B.C. - 793 AD

1523 Gustav Vasas inträde i Stockholm (Swedish)
När sillen gick till (Swedish)
Medeltidens mat (Swedish)
Gustav Vasa upplaga 2019 (Swedish)
Hospital och Helgeandshus (Swedish)
Hansan och Stockholm (Swedish)
Erik XIV Kröning 1561 (Swedish)
Den danske skole (Swedish)
Samernas ursprung (Swedish)
Svenska Kungalängden och delvis den danska (Swedish)
Avrättningsplatser i Sverige (Swedish) L
Hur befolkades Norrland (Swedish)
Johan Comenius (Swedish)
Björn Kaas (Swedish)
Axel Tønnesen Viffert (Swedish)
Vitaliebröderna (Swedish)
Runstenar språk runor (Swedish)
En Gammal Malmöhistoria (Swedish)
Dansk historia i Malmö 1522 till 1600 (Swedish)
Visby history (Swedish)
Vikings in Dublin (English)

Kapitel (Bildspelstitlar)

The Plague Doctor (English)
Samisk historia (Swedish)
Sametinget (Swedish)
Svenska krig 1200 - 2018 med kartor (Swedish)
Margareta I (English)
Stockholms historia 1500 till 1950 (Swedish)
Sturemorden (Swedish)
Svenska krig under Medeltiden (Swedish)
Sigtunas historia (Swedish)
Slaget vid Åsunden och Stockholms blodbad (Swedish)
Skånes historiska årtal från 900 talet (Swedish)
Skyddsbrevet för Fogdö kloster 1252 (Swedish)
Ansvaret för Blodbadet (Swedish)
1524 Malmö mötet (Swedish)
Örebro historia (Swedish)
Människans utveckling (Swedish)
Skånes viktigaste årtal åren 1200 till 1300 (Swedish)
Skånes Historia (Swedish)
Nyköpings Gästabud (Swedish)
Nyköpings historia (Swedish)
Orust historia (Swedish)
Malmöhus Fästning (Swedish) foto video

Skanörs Historia (Swedish)
Rasbiologiska Institutet (Swedish)
Vikings
Medeltida ordlista till nutida svenska (Swedish)
Tourups slott Skåne Sverige (Swedish)
Malmös historia åren 900 - 1960 (Swedish)
The change of Swedish boarders 1524 to 1905
Pesten knackade på dörren (Swedish)
Händelser under 1200 talet (Swedish)
Danelag och Lindisfarne och Knud Den stores Land (Danish)
Häxor och Avrättningar (Swedish)
Samer (Swedish)
Arbogas historia (Swedish)
Kalmar historia (Swedish)
Lund den Danska staden (Swedish)
Is tid (Swedish)
Görvel Fadersdotter (English)
Birger Jarl (Swedish)
Uppsala Historia (Swedish text)
Västerås historia (Swedish text)
Ystads historia (Swedish text)

Åbo Bloodhbath (English text)
Malmö Historia 1500 till 1525 (Swedish text)
Lunds Domkyrka (Swedish) (svenska texter)
Gycklare och Narrar (Swedish)
Gustav Vasa (Swedish)
Gotlands Historia (Swedish)
Erik Eriksson (Swedish)
Eskilstuna Historia (Swedish)
Engelbrektsupproret (Swedish)
History of Stockholm
Gustav I Vasa of Sweden (English)
Stockholm Bloodbath

Vikingar
A1
skapad

Samtida händelser Med Vikingatiden

Den muslimska erövringen av den iberiska halvön är den första utvidgningen av Umayyad-kalifatet över Hispanien , som sträcker sig till stor del från 711 till 726. Erövringen resulterade i förstörelsen av Visigoth-riket och upprättandet av wilaya i al-Andalus och markerar den västligaste expansionen av Umayyad-kalifatet och det muslimska styre i Europa.

Erövringen av det visigotiska riket av de muslimska härskarna i Umayyad-kalifatet är en lång process som varar femton år, från 711 till 726, där de kommer för att ta den iberiska halvön och en del av dagens södra Frankrike , även om vad är kungariket på halvön erövrades redan 720, eller nio år efter erövringen.

Stora kanalen (大运河, Dà Yùnhé) eller Kejsarkanalen, i Kina är världens längsta kanal och löper från Peking i norr till Hangzhou i söder. Stora kanalen är den största och viktigaste kanalen i Kina och tillika den längsta och äldsta konstgjorda vattenvägen på jorden. Kanalen går från Hangzhou norrut till Tianjin, där den förenar sig med Hai He för att sedan fortsätta mot Peking och sammanbinder således Hai He med landets huvudfloder Gula floden och Yangtzefloden. Kanalen har 45 slussar och dess totala längd är idag 1 790 km, men det är från Jining och 880 km söder ut ner till Hangzhou som i dag används för trafik. Hela kanalens längd är inte handbyggd. Vissa delar består av redan befintliga vattendrag. Som högst går kanalen ca 40 m över havet. Pråmar på 2 000 ton kan trafikera kanalen.

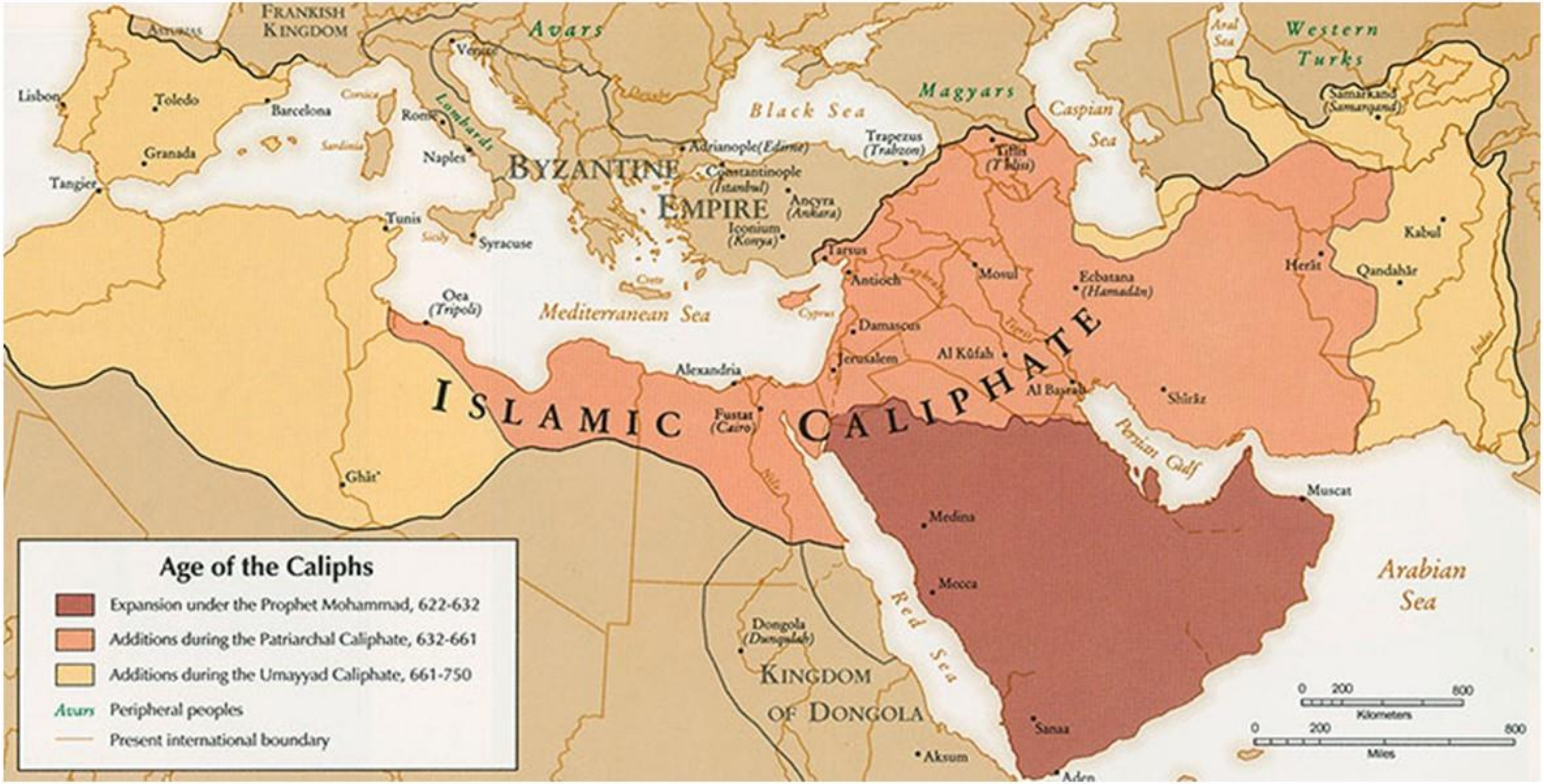
Karta som visar när de olika delarna av kejsarkanalen byggdes och vilken del som är i drift idag

Morerna invaderar

Under 600-talet behärskade gotiska monarker Iberiska halvön. Deras rike var förhållandevis enat och majoriteten av undersåtarna var kristna. Riket krossades av morer: araber och berber som var muslimer. 711 invaderade de från Nordafrika och hade inom två år tagit kontroll över nästan hela halvön.
På den arabiska halvöns kustområden, dalgångar och oaser levde beduinstammar i årtusenden sitt eget liv bortom Medelhavskulturernas horisont. De flesta var nomadiserande boskapsskötare, men i Sydarabien fanns jordbrukande stammar och rika handelsstäder.
Från 800-talet, 500-talet och 400-talet f.Kr finns respektive assyriska, hebreiska och grekiska källor i vilka araberna omtalas. Vanligen menas då ökennomaderna, men den grekiske historieskrivaren Herodotos nämner araber som karavanförare, handelsmän och lättbeväpnade perserkrigare. Något folkslagsbegrepp förekom knappast i förislamisk tid, utan arab betydde då snarast nomad. Muhammed talade om ett arabiskt språk. Det var därför först efter hans tid och i samband med den stora erövringen som araberna blev ett erkänt folknamn. En lavinartad arabisk expansion ägde rum under århundradet efter Mohammeds död. Huvudmotiven var politiska och ekonomiska, knappast religiösa. Arabien var överbefolkat. Ökenstammarna befann sig på en kulturnivå som liknande de skandinaviska folkens. Liksom vikingarna var de rovlystna och krigiska. Den religiösa och politiska kraftsamlingen som Muhammed hade genomfört blev en viktig förutsättning för de arabiska framgångarna. Muhammeds efterträdare kallades kalifer (ställföreträdare).

Det persiska riket erövrades liksom stora delar av det östromerska riket, främst Syrien, Palestina och Egypten. Araberna lade även under sig västra Nordafrika.

Age of the Caliphs
Expansion under the Prophet Mohammad, 622-632
Additions during the Patriarchal Caliphate, 632-661
Additions during the Umayyad Caliphate, 661-750
Avars Peripheral peoples
Present international boundary
ISLAMIC CALIPHATE
BYZANTINE EMPIRE
FRANKISH KINGDOM
KINGDOM OF DONGOLA
Avars
Magyars
Western Turks
Lombards
Black Sea
Caspian Sea
Aral Sea
Mediterranean Sea
Persian Gulf
Red Sea
Arabian Sea
Lisbon
Toledo
Barcelona
Granada
Tangier
Rome
Naples
Venice
Tunis
Syracuse
Oea (Tripoli)
Ghāt
Alexandria
Fustat (Cairo)
Adrianople (Edirne)
Constantinople (Istanbul)
Ancyra (Ankara)
Iconium (Konya)
Trapezus (Trabzon)
Tiflis (T'bilisi)
Tarsus
Antioch
Damascus
Jerusalem
Mosul
Al Kūfah
Al Basrah
Ecbatana (Hamadān)
Shīrāz
Herāt
Kabul
Qandahār
Samarkand (Samarqand)
Muscat
Medina
Mecca
Sanaa
Aden
Aksum
Dongola (Dunqulah)
Kilometers
Miles

Stora kanalen (大运河, Dà Yùnhé) eller Kejsarkanalen, i Kina är världens längsta kanal och löper från Peking i norr till Hangzhou i söder. Stora kanalen är den största och viktigaste kanalen i Kina och tillika den längsta och äldsta konstgjorda vattenvägen på jorden. Kanalen går från Hangzhou norrut till Tianjin, där den förenar sig med Hai He för att sedan fortsätta mot Peking och sammanbinder således Hai He med landets huvudfloder Gula floden och Yangtzefloden. Kanalen har 45 slussar och dess totala längd är idag 1 790 km, men det är från Jining och 880 km söder ut ner till Hangzhou som i dag används för trafik. Hela kanalens längd är inte handbyggd. Vissa delar består av redan befintliga vattendrag. Som högst går kanalen ca 40 m över havet. Pråmar på 2 000 ton kan trafikera kanalen.

Karta som visar när de olika delarna av kejsarkanalen byggdes och vilken del som är i drift idag

Den muslimska erövringen av den iberiska halvön är den första utvidgningen av Umayyad-kalifatet över Hispanien , som sträcker sig till stor del från 711 till 726. Erövringen resulterade i förstörelsen av Visigoth-riket och upprättandet av wilaya i al-Andalus och markerar den västligaste expansionen av Umayyad-kalifatet och det muslimska styre i Europa.

Erövringen av det visigotiska riket av de muslimska härskarna i Umayyad-kalifatet är en lång process som varar femton år, från 711 till 726, där de kommer för att ta den iberiska halvön och en del av dagens södra Frankrike , även om vad är kungariket på halvön erövrades redan 720, eller nio år efter erövringen.

Det moriska väldet blev en kulturell storhetstid. Otaliga minnesmärken vittnar om detta, framför allt borgområdet Alhambra i Granada.

Mayakulturen

Mayakulturen syftar på den historiska Mayacivilisationen, som ibland går under beteckningen Mayariket. Denna högkultur hade redan börjat förfalla före spanjorernas ankomst, men mayaindianerna finns kvar i samma område i dag om än under förändrade livsvillkor. Efter nästan sex århundraden av oavbruten utveckling började mayakulturen i det centrala låglandet en snabb tillbakagång. Mellan åren 800 och 900 slutade det ena samhället efter det andra att resa stenskulpturer. Härskare, präster, adelsmän försvann från sina hem; palats och tempel förföll, djungeln tog ruinerna i besittning och städerna övergavs nästan helt.

Samtida händelser Globalt

1099 - 1345

1099 Kristna korsfarare intar Jerusalem

1100 talet Inkariket grundas i nuvarande Peru

1187 Saladin återtar Jerusalem från de Kristna

1206 Djingis Kahn etablerar Mongolväldet

12271 – 1368 Kublai khan erövrar Kina och grundar den kines – mongoliska dynastin Yuan

1100 – 1300 Khmerriket i Kambodja, Laos och södra Vietnam blomstrar.

1261 – 1295 Drottning Rudrama Devi av Kakatiyadynastin härskar i Indien

1163 – 1345 Katedralen Notre-Dam i Paris byggs

1300 talet Mansa Musa härskar i Mali

Första korståget (1095–1099) var en kristen, västeuropeisk invasion av Mellanöstern

1099 Kristna korsfarare intar Jerusalem

1100 talet Inkariket grundas i nuvarande Peru

1187 Saladin återtar Jerusalem från de Kristna

1206 Djingis Kahn etablerar Mongolväldet

12271 – 1368 Kublai khan erövrar Kina och grundar den kines – mongoliska dynastin Yuan

1100 – 1300 Khmerriket i Kambodja, Laos och södra Vietnam blomstrar.

1261 – 1295 Drottning Rudrama Devi av Kakatiyadynastin härskar i Indien

1163 – 1345 Katedralen Notre-Dam i Paris byggs

1300 talet Mansa Musa härskar i Mali

Första korståget (1095–1099) var en kristen, västeuropeisk invasion av Mellanöstern

Första korståget (1095–1099)

Den 7 juni 1099 inleddes belägringen av Jerusalem. Eftersom försvararna lyckats förgifta brunnarna i området, och dessutom kunde vänta förstärkningar från Egypten, var korsfararna tvungna att snabbt ta staden om de skulle överleva. Den 14 juli lyckades man ta sig in i staden. Efter slaget inleddes en grym massaker på alla stadens invånare, förutom de kristna som innan belägringen börjat tvingats lämna staden. Både muslimer och judar dödades av de kristna korsfararna. Hemska berättelser skildrar grymheterna då män, kvinnor och barn dödades. Innan natten var över hade man rensat staden på dess judiska och muslimska befolkning. Hur många som dog i massakern är okänt.

Inkariket grundas i nuvarande Peru

Inkariket grundas i nuvarande Peru

Personer vilka tjänstgjorde som chasquis var klädda i en särskild uniform. Deras löpning möjliggjorde att budskapen framfördes i upp emot 250 km per dygn. Chasquisernas uppgift var inte enbart att framföra budskap utan de förde också olika slags varor och artiklar till hovet.

Vägsystemet användes också för militära ändamål, för att bibehålla härskarnas kontroll över det vidsträckta riket. Det är också anmärkningsvärt att både aztekerna och inkorna, oberoende av varandra, hade utvecklat liknande system för kommunikation och transport.

Saladin

Saladins förnamn var Yūsuf (Josef), medan Ṣalāḥ ad-Dīn är ett tillnamn med betydelsen "trons rättskaffenhet". Patronymikonet ibn Ayyūb anger honom som son till Najm ad-Din Ayyub. I Europa är han känd som Saladin. född 1137/1138 i Tikrit, död 1193 i Damaskus, var en sultan och kalif av Ayyubidriket. Han var av kurdisk härkomst och grundare av ayyubiddynastin.

Saladin intresserade sig för filosofi och vetenskap.

Ayyubiderna fortsatte efter Saladins död att härska från Eufrat till Nordafrika.

Saladins far, Najm ad-Din Ayyub som var guvernör i Baalbek under seldjukerna sände honom till Damaskus för utbildning. När Saladin blev äldre började han tjäna den syriska sultanen Nur ad-Din så som hans far och farbror hade gjort före honom.

De kristna korstågen hade pågått en längre tid innan Saladin kom till makten. Många kristna befästningar hade byggts och med dem en infrastruktur både för pilgrimer som var på väg till Jerusalem och också för handel.

Mongolväldets utbredning vid Djingis khans död.

Notre-Dame de Paris

1980, 1997: Besök av påve Johannes Paulus II.
2008: Besök av påve Benedictus XVI.
2019: Den 15 april drabbas Notre Dame av en omfattande brand. Därefter påbörjas en omfattande rekonstruktion av Notre Dame.

Viktiga händelser

1163: Biskop Maurice de Sully påbörjar byggnationen av katedralen.
Omkring 1220-1230: Byggnationen av klocktornen påbörjas.
1699: Större renovering påbörjas.
1790: Under den franska revolutionen tas all brons, bly och andra värdefulla metaller från kyrkan för att smältas ned.
1801-1802: Napoleon I lämnar åter över användandet av Notre Dame till den romersk-katolska kyrkan.
1804: Napoleon I kröner sig själv till kejsare i Notre Dame.
1844-1864: Omfattande restaurering av kyrkan.
1944: Firandet av befrielsen av Paris.
1945: Firande av slutet av andra världskriget.
1963: Omfattande rengöring av katedralens exteriör beordras av ministern André Malraux.

Gamla Uppsala

Gamla Uppsala

Gamla Uppsala

Gamla Uppsala är ett område i Gamla Uppsala socken, Uppsala kommun i Uppsala län. Där finns bland annat Uppsala högar och Gamla Uppsala kyrka, som har varit både domkyrka och ärkebiskopssäte.

Gamla Uppsala, som i 1500-talets kamerala källor anges som Upplands största by räknat efter mantal, är idag en del av tätorten Uppsala, en stadsdel tillhörande Norra staden.
Nyby och Nyby gård ligger i Gamla Uppsala socken och har historiskt sett tillhört Gamla Uppsala men sedan det byggdes radhus och lägenheter där ses de som ett eget bostadsområde.

Gamla Uppsala var en centralpunkt i den förhistoriska maktstruktur i vad som senare skulle kallas Svealand. Under äldre järnåldern låg platsen norr om en dåvarande fjärd som kan ha hetat "Salafjärden" eller "Uppsalafjärden" som förenade vattenleden Långhundraleden från det östliga Attundaland med resten av den dåtida havsviken Mälaren i söder. Fyrisån mynnade i fjärdens nordvästligaste vik vid Östra Aros vilket betyder Östra Åmynningen.

Den kan ha legat strax nedströms dagens Upplandsmuseet. Här steg, på grund av landhöjningen, en sten- och gruströskel upp mot vattenytan i början av vikingatiden som fortfarande är synlig.

Gamla Uppsala

Därefter krävdes dragning av båtarna för vidare färd norrut i Tiundaland. Det största transporthindret låg vid nuvarande Ulva kvarn, nordväst om Gamla Uppsala. Där kan ett vattenfall ha börjat resa sig åren kring Kristi födelse. Platsens läge var under denna tid att jämföra med Stockholms senare ställning, ett lås mot de inre vattenvägarna. Efter domkyrkans brand 1252 togs beslutet att flytta ärkesätet till Östra Aros, nuvarande Uppsala. Överföringen av reliker skedde 1273. Flyttningen minskade Gamla Uppsalas betydelse.
Båttransporterna dit hade då gradvis försvårats under cirka 400 år. Till detta hörde omlastningen av de flatbottnade skeppen i Östra Aros för landtransport till Gamla Uppsala. Mer resoluta skeppare har dock vid våröversvämningar, av ängarna runt Svartbäcken, kunnat dra båtarna över dessa så kallade föresängar.

325. Kungshögarna vid Gamla Upsala.

Detta dramatiska träsnitt från 1800-talet visar Gamla Uppsala fornlämningsområde ur samma vinkel som ovan.

Gamla Uppsala

En föresäng var en äng med båtföre vid översvämning. Den dåvarande fjärden grundades med tiden upp och blev till den sannolikt den största föresängen. Kungens andel av denna fick heta Kungsängen, och heter så än i dag. Kring år 985 besegrade Erik Segersäll danskarna på foeresvallarna "vid Uppsala". I fornisländsk litteratur omnämns dessa som "Fyrisvallarna". Dessa ängars flerfaldiga omnämnande i äldsta tid tyder på att de var en viktig del av gamla uppsalatrakten, åtminstone för foderproduktion.

Gamla Uppsala fornlämningsområde (i folkmun kallad Gamla Uppsala högar) är det samlade begreppet för de monumentala storhögar, gravfält och andra fornlämningar som finns vid Gamla Uppsala. Totalt anses området ha innehållit mellan 2 000 och 3 000 gravar. Området har grävts ut i omgångar sedan 1600-talet, med större utgrävningar under 1840-talet, 1870-talet, 1990-talet och 2010-talet.

Gamla Uppsala

De tre största gravarna kallas Kungshögarna. De har tidigare tillskrivits gudarna Oden, Tor och Frej. Birger Nerman argumenterade för att de tillhörde tre sveakungar som nämns i Ynglingatal – Adils, Aun och Egil.

Nu kallas de Västhögen, Mitthögen och Östhögen efter sin geografiska placering. Västhögen ansågs vara Tors, mitthögen Frejs och östhögen Odens.
Högarna är 55–70 meter i diameter och 7–11 meter höga. De är anlagda på Uppsalaåsen, vilken grävts ut för att förstärka effekten av högresningen.
Två av högarna är utgrävda. Östhögen grävdes ut 1846 under ledning av riksantikvarien Bror Emil Hildebrand. Man fann ett kärnröse som täckte en brandgrav. Västhögen grävdes ut 1874 och här var brandgravresterna samlade i ett litet ämbar. Fastän svårt förbrända utmärker sig fynden som ovanligt exklusiva för sin tid, äldre vendeltiden, mellan år 550 och år 625. Särskilt märks fragment av en vendelhjälm med parallell i det brittiska Sutton Hoo-fyndet och en liten guldfiligranmask som en gång troligen suttit på en guldhalskrage.

Gamla Uppsala

Gamla Uppsala museum ligger sedan år 2000 intill fornlämningsområdet

Gamla Uppsala

Uppsala tempel

Uppsala tempel eller hednatemplet i Uppsala är en förmodad tempelbyggnad i Gamla Uppsala, som finns omnämnd av Adam av Bremen 1070. Den antogs länge ha varit den svenska asatrons centralhelgedom. Templet troddes länge ha bränts och rivits omkring år 1087 på order av kung Inge den äldre, som då ska ha dräpt sin svåger Blot-Sven, och därigenom slagit ner den sista offentliga kulten tillägnad asarna. Förutom att Uppsala tempel förstördes ska offerträdet ha huggits ned, samtidigt som en kyrka ska ha byggts på templets tidigare plats. Enligt osäkra kungalängder skall Inge den äldre ha varit den nionde kungen efter Olof Skötkonung, som var den förste svenske konung som blev kristnad. Idén om templets existens kommer främst från ett omnämnande av Adam av Bremen på 1070-talet. Adams text baserar sig på samtal med danske kung Sven Estridsson, som hade vistats i Sverige.

Gamla Uppsala

Mathållning

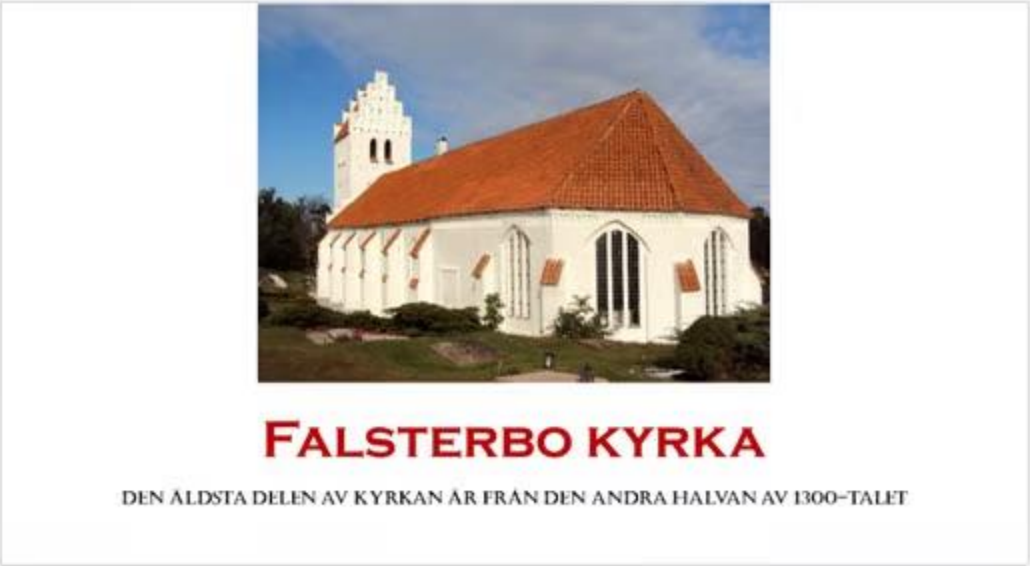
Fynd av ben från nöt, svin, lamm och get har gjorts i området. Det är även belagt att hästkött varit en naturlig del av mathållningen. Många av de får och hästar som konsumerats har uppnått ansenlig ålder, och har alltså inte i första hand hållits som slaktdjur, utan istället som nyttodjur av olika slag. Vilt i form av älg, rådjur och även trana har konsumerats, vilket tyder på att området varit en högreståndsmiljö. Fynd från 2012 visar också att man ätit torsk och strömming, trots att dessa saltvattensfiskar måste ha fraktats några mil från kusten.

SKANÖRS HISTORIA

1000-TALET – DEN ÄLDSTA BEBYGGELSEN I SKANÖR DATERAS FRÅN 1000-TALET.

Bildspel Anders Dernback, text Wikipedia, egna bilder och från Wikipedia

Skanörs Historia

1000-talet – Den äldsta bebyggelsen i Skanör dateras från 1000-talet.

1134 – Slaget vid Foteviken. Skåningarnas kungakandidat Erik Emune besegrade sin motståndare kung Niels.

1170 - Lämningar av ett kapell från omkring 1170 har hittats vid nuvarande Skanörs kyrkjogård.

1200-talet –Falsterbos äldsta bebyggelse dateras tidigast till början av detta århundrade.

1220-talet - Skanörs borg byggdes norr om det lilla kritstenskapellet vilket anlades på 1170-talet. Kapellet ersattes av en större tegelkyrka.

1222 – Hansastaden Lübeck fick tillstånd av kung Valdemar II Sejr att bygga en stockvedsfyr på Kolabacken i Falsterbo, vilken idag är Nordens äldsta kända fyrplats.

Skanörs Historia

Skanörs Historia

1000-talet – Den äldsta bebyggelsen i Skanör dateras från 1000-talet.

1134 – Slaget vid Foteviken. Skåningarnas kungakandidat Erik Emune besegrade sin motståndare kung Niels.

1170 - Lämningar av ett kapell från omkring 1170 har hittats vid nuvarande Skanörs kyrkjogård.

1200-talet –Falsterbos äldsta bebyggelse dateras tidigast till början av detta århundrade.

1220-talet - Skanörs borg byggdes norr om det lilla kritstenskapellet vilket anlades på 1170-talet. Kapellet ersattes av en större tegelkyrka.

1222 – Hansastaden Lübeck fick tillstånd av kung Valdemar II Sejr att bygga en stockvedsfyr på Kolabacken i Falsterbo, vilken idag är Nordens äldsta kända fyrplats.

Skanörs Historia

1284 - Skanörs borg intogs av den norske jarlen och sjörövaren Alf Erlingsson, vilken hängdes i Helsingborg 1290. Hans död har gett upphov till legenden om Herr Alf eller Ralf på borgen. Herr Alf var, enligt sägnen, en sträng och fruktad fogde på Skanörs borg och sa sig äga en trollväska ur vilken han kunde trolla fram hela arméer. Vid ett tillfälle äntrade han Skanörs kyrka genom den idag igenmurade porten i norr, utan sin trollväska, varpå han klämdes ihjäl av Skanörs invånare. Sedan dess lär den fruktade Alf spöka i sin gamla hemstad.

1290 – Skånemarkandens ökade betydelse lockade nästan alla tyska handelsstäder samt Wales, Skottland, England och Normandie att delta. Det tyska handelsförbundet Hansan försökte få bort de handelsmän som inte var tyska från området och dominerade snart Skånemarknaden.

1311 - De vendiska hansastäderna Rostock, Wismar och Greifswald intog borgen Falsterbohus under sitt krig mot kung Erik Menved. När kriget var över var borgen mycket sliten och skadad och Erik Menved lät bygga en ny, större och moderna borg, vilken stod klar 1318. Borgen bestod då av ett kraftigt kärntorn som också verkade som bostadstorn samt en rektangulär salsbyggnad. Runt borgen byggdes en ringmur, dubbla vallgravar med vindbrygga och en kraftig vall placerad mellan de två vallgravarna.

Skanörs Historia

1318 – Drotsen Mats Kettilmundsson skickade sina svenska trupper att inta Falsterbohus, samtidigt som lundabiskopen Esger Juels trupper anföll både Skanör och Falsterbo. Skanör kunde köpa sig fritt, medan Falsterbo och Falsterbohus blev biskopens egendom. Esger Juel tvingades senare att gå i landsflykt då han kommit på kant med sina allierade och återvände inte förrän efter 1319, då den danske kungen Erik Menved avlidit.

1400-talets början - Falsterbos politiska och ekonomiska betydelse växte, då Falsterbo ersatte Skanör som Skånemarknadens centrum. Kungens fogde, som tidigare bott i Skanörs borg, flyttade istället till Falsterbohus där också unionsdrottningen Margareta I bodde vid ett flertal tillfällen.

1463 – I augusti hamnade 20 000 danskar och tyskar i bråk efter att danska fiskare kastat nio tyskar i vattnet samt snuvat dem på deras kläder. Fogdarna och deras knektar lyckades så småningom få ordning på kaoset.
1540-1547 - Eske Bille lät uppföra borgen som idag kallas "Månstorps gavlar", då just gavlarna är det enda som finns kvar av denna byggnad.
1670-talet – Den tidigare danska borgen lämnades över till den svenska staten efter det svensk-danska kriget. Efter detta lämnades borgen att förfalla.

Skanörs Historia

1749 – Carl von Linné besökte Skanör-Falsterbo och hann notera och kommentera att staden inte hade stenbelagda gator.

1754 – Borgmästare Leonard de la Rose slog samman Skanör och Falsterbo.
1777 - Leonard de la Rose stensatte gator och torg och uppförde Skanörs rådhus.

1796 – Fyren på Näset började användas. Sitt nuvarande utseende fick Falsterbo fyr på 1800-talet, då den byggdes om.
1896 – En stor brand drabbade Falsterbo. I Skanör brann det 1874 och även 1885 då 10 hus och gårdar förstördes. 1911 ägde ännu en brand rum.

1904 – Järnvägen och Jernvägshotellet (nuvarande Falsterbohus) byggdes.
1931 – Ett gravfält, med vad man tror har varit en fattig fiskarbefolkning bosatt på Näset under järnåldern, påträffades på Hammarnäs.

1974 – Nuvarande Vellinge kommun bildades.

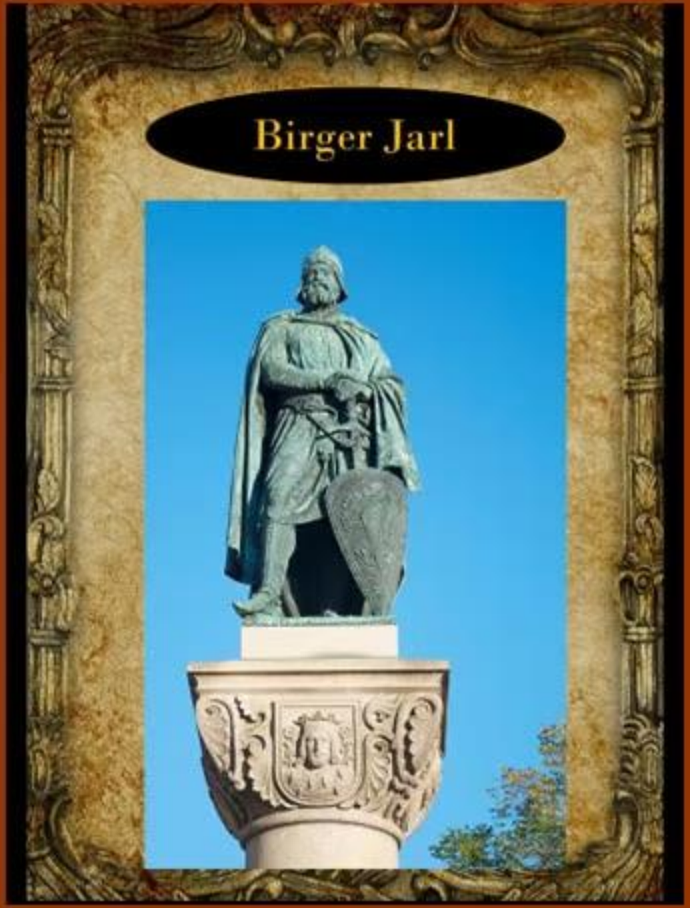
Skanörs Historia

Falsterbo fyr är en fyr på Falsterbohalvöns södra udde.

År 1635 den 15 okt gavs order om att bygga den äldsta kända fyren, en s.k. vippfyr[3], på backen. Om denna haft en föregångare omnämns alltså inte. 1600-talets vippfyr bestod av ett åtta meter högt trästativ med en lång hävarm i vars ena ände en järnkorg för bränslet var fastgjord. En uppgift från 1700-talet berättar att fyren i blåsväder drog fem liter stenkol som måste påfyllas sex gånger i timmen. Under eldningssäsongen, som varade från augusti till maj brändes totalt ca 600 tunnor stenkol.

Birger Jarl

Birger Jarl

Birger Jarl, whose full name was Birger Magnusson, was a prominent Swedish nobleman and statesman who lived during the 13th century. He played a crucial role in shaping the early history of Sweden and is often considered one of the most significant figures in the country's medieval period. Here's an overview of his life and accomplishments:

Birger Jarl

Early Life and Family:

Birger Jarl was born in the early 13th century, around 1210, as the son of Magnus Minnesköld and Ingrid Ylva. His family belonged to the high nobility of Sweden and was closely connected to the royal court.

Birger Jarl

Marriage and Alliances:

In 1235, Birger Jarl married Ingeborg Eriksdotter, the sister of King Eric XI of Sweden. This alliance strengthened his political standing and positioned him well within the royal court.

Birger Jarl

Rise to Power:

Birger Jarl's influence grew during the reign of King Erik Eriksson (Erik XI), who appointed him as one of the chief advisers of the kingdom. After Erik's death in 1250, Birger's role became even more significant as he was entrusted with the regency for Erik's young son, Valdemar.

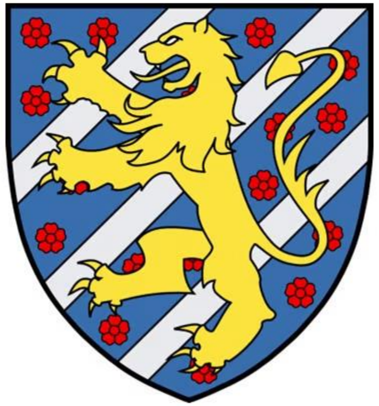

The great Prince Birger Jarl as Erik Dahlberg depicted him in the 17th century.

Birger Jarl

Consolidating Power:

Birger Jarl's regency was marked by his efforts to centralize and strengthen the Swedish monarchy. He worked to unite the various regions and tribes within Sweden under the authority of the crown. He also promoted trade, founded cities, and established laws that contributed to the growth of a more organized and prosperous kingdom.

Birger Jarl

Foundation of Stockholm:
One of Birger Jarl's most notable achievements was the establishment of Stockholm. In the mid-1250s, he ordered the construction of a fortress on the island of Stadsholmen, which later grew into the city of Stockholm. This strategic location allowed better control over trade routes and provided a base for defending Sweden's eastern territories.

Birger Jarl

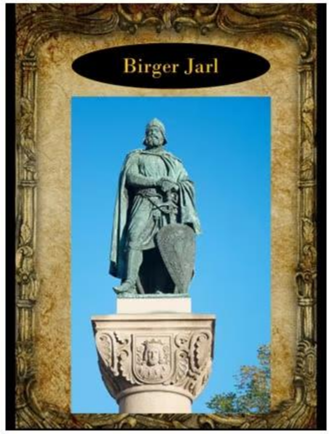
Foreign Relations:
Birger Jarl also played a role in shaping Sweden's foreign policy. He negotiated various alliances and marriages to secure the country's interests, including arranging the marriage of his daughter Martha with King Eric V of Denmark.

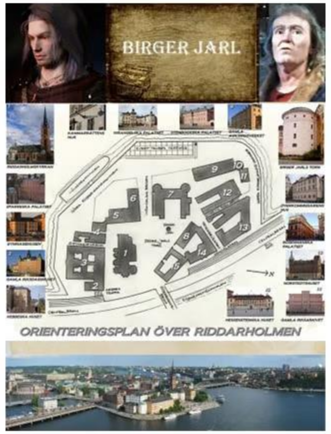

Grave of Birger Jarl, his wife Matilda and Birger's son Duke Eric.

Birger Jarl

Legacy:
Birger Jarl's efforts to centralize power and promote unity within Sweden laid the foundation for a more stable and organized kingdom. His establishment of Stockholm as a major trading and political hub contributed to the city's long-term significance.

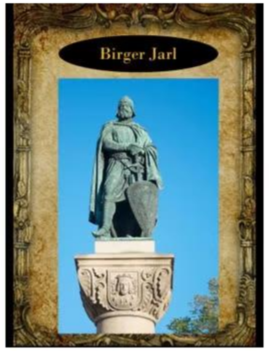

Birger Jarl

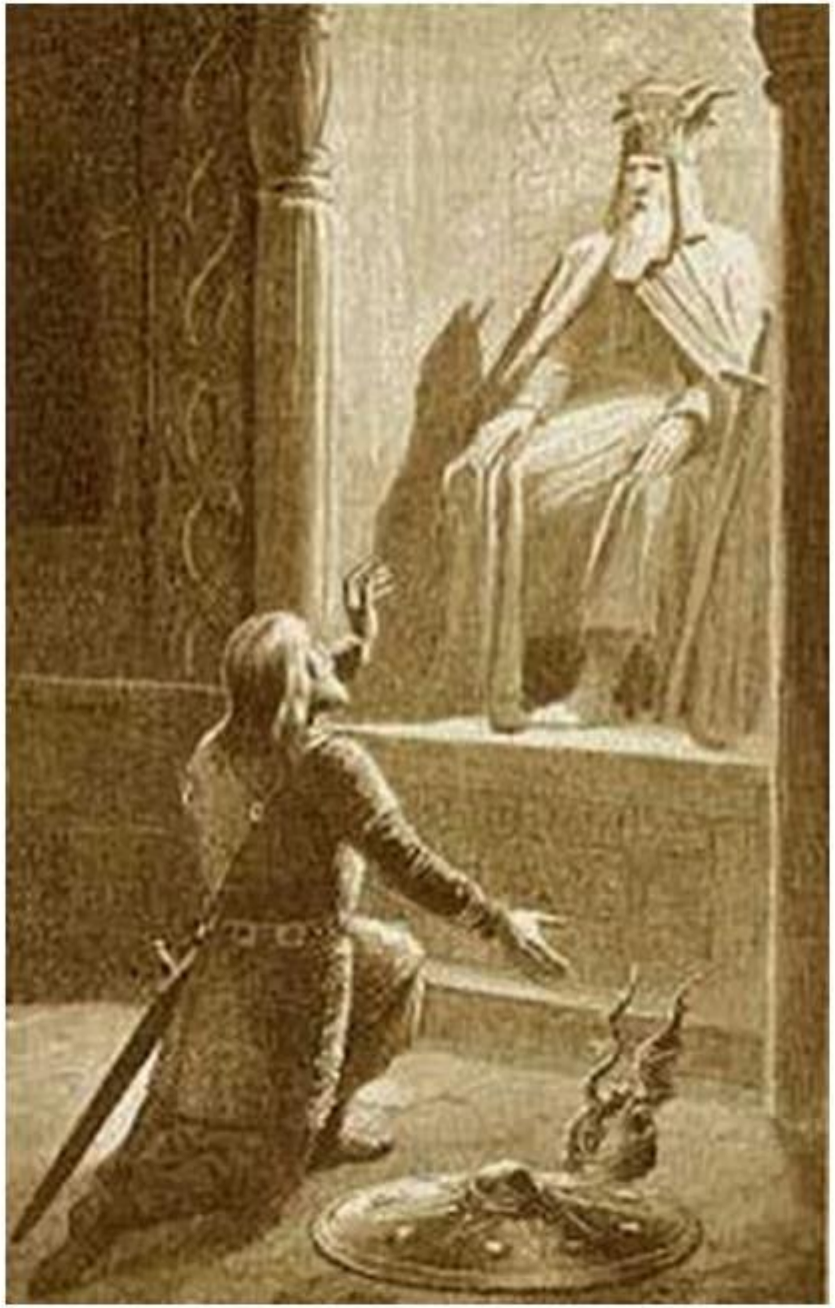
Today, Birger Jarl is commemorated in various ways, including statues, historical sites, and references in literature and popular culture, as a pivotal figure in Sweden's medieval history.

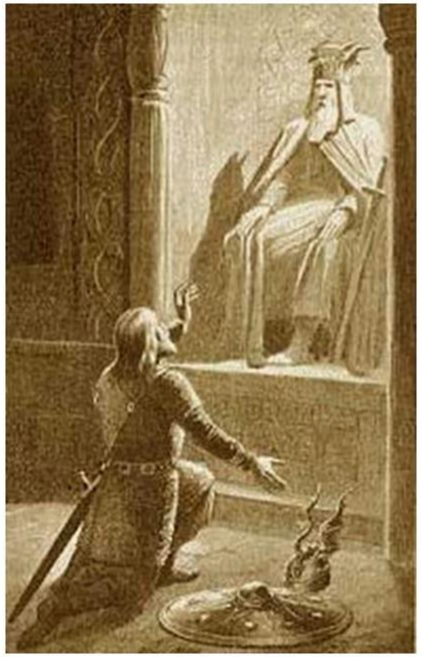

ERIK SEGERSÄLL

ERIC THE VICTORIOUS

Eric the Victorious

Eric the Victorious (Old Norse: Eiríkr inn sigrsæli, Modern Swedish: Erik Segersäll; c. 945 – c. 995) was a Swedish monarch as of around 970. Since he is the first Swedish king in a consecutive regnal succession, who is attested in sources independent of each other, Sweden's list of rulers usually begins with him. His son Olof Skötkonung, however, is considered the first ruler documented to definitely have been accepted both by the original Swedes around Lake Mälaren and by the Geats around Lake Vättern, which peoples were fundamental in forming the nation of Sweden.

Eric's kingdom

His original territory was in Uppland and neighbouring provinces. He acquired the epithet of Segersäll - Victorious or literally blessed with victory - after defeating an invasion force from the south in the Battle of Fýrisvellir which took place near Uppsala. A brother of Eric's named Olof allegedly being the father of Styrbjörn the Strong, Eric's main opponent in that battle, is part of the myth about them.

King of Sweden
Reign c. 970 – c. 995
Successor Olof Skötkonung
Born c. 945
Died c. 995
Burial Old Uppsala
Consort Sigrid the Haughty
Świętosława
Gunhild of Wenden
Aud Haakonsdottir of Lade
Olof Skötkonung
House Munsö
Father Björn (III) Eriksson
Emund Eriksson
Religion Pagan, possibly briefly Christian

After the battle of Fýrisvellir, by Mårten Eskil Winge (1888).

The Sjörup Runestone near Ystad commemorating a dead son "who did not flee at Uppsala", which has been linked with the Battle of Fýrisvellir.

The Battle of Fýrisvellir was a battle for the throne of Sweden which was fought in the 980s on the plain called Fýrisvellir, where modern Uppsala is situated, between King Eric the Victorious and his nephew Styrbjörn the Strong. It is mentioned in a number of medieval sources, such as Eyrbyggja saga, Knýtlinga saga, Hervarar saga and Saxo Grammaticus' Gesta Danorum (Book 10), but the most detailed account is found in the short story Styrbjarnar þáttr Svíakappa.

The extent of Eric's kingdom is unknown. In addition to the Swedish heartland round Mälaren it may have extended down along the Baltic Sea as far south as Blekinge. According to Adam of Bremen, he was also King of Denmark after defeating King Sweyn Forkbeard.

According to the Flateyjarbok, his success was largely due to an alliance with free farmers against an earl-class nobility, but archaeological findings suggest that the influence of that class diminished during the last part of the tenth century. Eric probably introduced a system of universal conscription known as ledung in the provinces around Mälaren.

In all probability he also founded the town of Sigtuna, which still exists and where the first Swedish coins were minted for his son and successor King Olof.

Sweyn Forkbeard

Sweyn Forkbeard Norse: Sveinn Haraldsson tjúguskegg;[
Danish: Svend Tveskæg; 960 – 3 February 1014) was king of Denmark from 986 to 1014. He was the father of King Harald II of Denmark, King Cnut the Great and Queen Estrid Svendsdatter.

In the mid-980s, Sweyn revolted against his father, Harald Bluetooth, and seized the throne. Harald was driven into exile and died shortly afterwards in November 986 or 987. In 1000, with the allegiance of Trondejarl, Eric of Lade, Sweyn ruled most of Norway. In 1013, shortly before his death, he became the first Danish king of England after a long effort.

Saga sources

Eric the Victorious is named in a number of sagas, Nordic tales of history preserved from oral tradition. In various stories, he is described as the son of a Björn Eriksson and as having ruled together with his brother Olaf. One saga describes his marriage to the infamous, Queen Sigrid the Haughty, daughter of a legendary Viking, Skagul Toste, and how in their divorce he gave her all of Gothenland as a fief. According to Eymund's saga he then took a new queen, Aud, daughter of Haakon Sigurdsson, ruler of Norway.

Before that, Eric's brother Olaf died, and a new co-ruler was to be appointed, but the Swedes allegedly refused to accept Eric's rowdy nephew Styrbjörn as such. Eric granted Styrbjörn 60 longships in which he sailed away for a seafaring existence as a Viking. He became the ruler of Jomsborg and an ally of Danish King Harold Bluetooth, whose daughter Tyra he married. Styrbjörn returned to Sweden with an army, although Harold and the Danish troops seem to have turned back. Eric won the Battle of Fýrisvellir, according to Styrbjarnar þáttr Svíakappa, after making sacrifice to Odin and promising that, if victorious, he would give himself to Odin in ten years.

ERIK

1216 - 1250

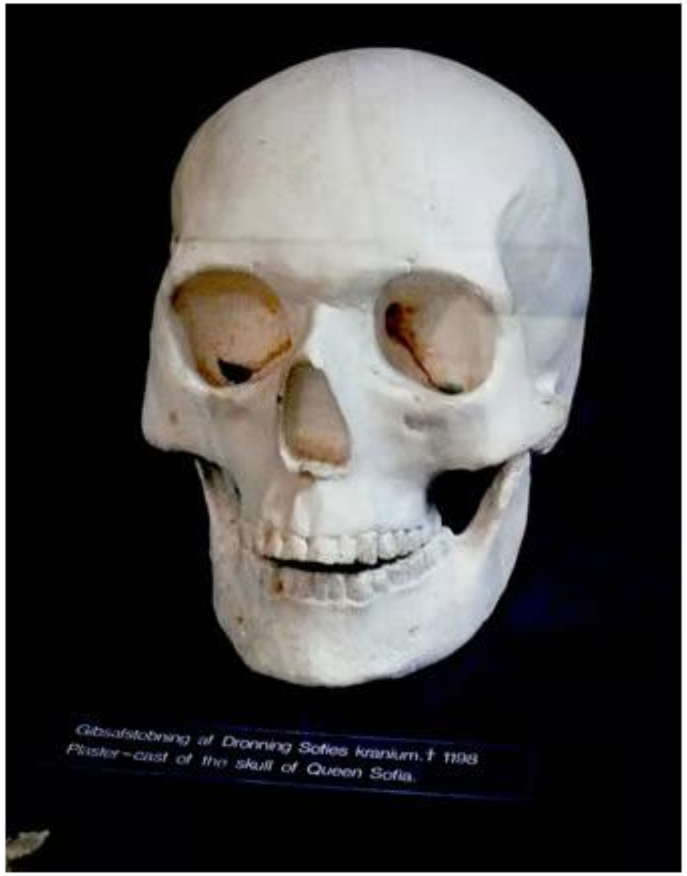

LÄSPE OCH HALTE

ERIKSSON

SOFIA AV MINSK

Sofia av Minsk, född omkring 1140, död 5 maj 1198, var i sitt äktenskap med Valdemar den store Danmarks drottning från bröllopet den 23 oktober 1157 till makens död 12 maj 1182. Hon var dotter till en rysk furste – antingen Volodar av Minsk eller Vladimir av Halicz – och den polska prinsessan Rikissa, som hade gift om sig med någon av dessa furstar efter sin förste make Magnus Nilssons död. Sofia växte enligt folktron upp på Öland vid Gråborg tillsammans med sin halvbror Burislev. Hon var mycket vacker, men skildras i folkvisorna som elak och hämndgirig. Enligt dessa ska hon ha bränt inne den danske prinsen Valdemars älskarinna Tove i en badstuga och "vållat hans syster Liten Kristens olycka", men inget av detta går att bevisa historiskt. Hon trolovades med Valdemar 1154 och gifte sig med honom efter mordet på hennes halvbror Knut V av Danmark 1157. Efter att ha blivit änka 1182 gifte hon om sig med lantgreven Ludvig av Thüringen 1186, men han skickade henne snart hånfullt tillbaka till Danmark, där hon avled.

Gipsavgjutning av drottning Sofias kranium.

ESKILSTUNA

FRÅN TUNA (1100-TALET) TILL ESKILSTUNA

ABSALON HVIDE

Absalon Hvide

Absalon***, född 1128, död 21 mars 1201***, son till Asser Skjalmsen (Hvide), var en dansk kyrkoman, statsman och historiker, biskop av Roskilde ***1158–1191*** och ärkebiskop av Lund från ***1177*** eller ***1178***. Absalon var fosterbror till kung Valdemar Knutsson och bror till stormannen Esbern Snare.

Absalon studerade teologi och kanonisk rätt vid Paris universitet, blev redan vid 30 års ålder biskop av Roskilde, och grundade Köpenhamn genom att ***1167*** anlägga en biskopsborg med kloster vid byn Havn, där en köpstad sedan växte fram. Han samarbetade nära med kung Valdemar. Bland annat angrep de i samverkan de hedniska venderna och intog ***1169*** Rügen.

År ***1177*** blev han biskop Eskils efterträdare på ärkebiskopstolen i Lunds stift. Saxo beskriver händelsen: Eskil lade under dramatiska former ner sin ärkebiskopsstav på högaltaret i Lunds domkyrka. Absalon vägrade emellertid att ta staven varvid församlingen försökte dra Absalon till altaret men inte utan motstånd "da han var en bomstærk Mand, maatte adskillige danse til Gulvs". Absalon krävde att ärendet hänsköts till påven eftersom han, förutom att bli ärkebiskop, ville ha kvar sitt biskopsämbete i Roskilde och över Själland, vilket också senare godkändes. Sedan Absalon hade tillsatt själländska stormän som länsherrar i Skåne, krävt att de skånska prästerna skulle leva i celibat, samt krävt att allmogen skulle avstå från tio procent av all gröda i skatt till biskopen (så kallat biskopstionde) utbröt ett folkligt uppror i Skåne.

https://sv.wikipedia.org/wiki/Absalon_Hvide#/media/Fil:Absalon_in_Stehag_church_in_Sweden.jpg

Absalon Hvide

Absalons borg, Sövdeborgs slott, i Sövdesjön anfölls och plundrades, men Absalon lyckades fly oskadd. Absalon lade därefter interdikt över hela Skåne. Det innebar att kyrkorna inte fick dela ut de heliga sakramenten, samt att ingen skåning fick begravas i vigd jord.
Absalon återvände ***1181*** till Skåne tillsammans med kung Valdemar och en här för att slå ner det skånska upproret. Efter en rad slag, inte minst det omfattande slaget vid Dysie Bro år 1181 besegrades de skånska bondehärerna slutligen i slaget vid Höje å ***1182.***
Absalon nämns på runstenen Norra Åsumstenen, där det hävdas att han och den lokale frälsemannen Esbern Mule skall ha byggt Norra Åsums kyrka på 1190-talet. Översatt till modern svenska är lydelsen på runstenen: "Kristus, Marias son, hjälpe dem som gjorde denna kyrka, ärkebiskop Absalon och Esbern Mule."
Absalon verkar ha hävdat konungens makt gentemot stormännen. Som kyrkoman gjorde han med skärpa kyrkans krav gällande, och sökte åstadkomma en viss enhetlighet inom den danska kyrkan. I detta avseende är det av honom ***1187*** sammankallade kyrkomötet i Lund av betydelse. Flera nya danska helgon blev under hans tid kanoniserade.

Ett särskilt beaktande förtjänar de livgivande impulser, som Absalon gav till den danska historieskrivningen. Såväl Sven Aggessons som Saxos krönikor är inspirerade av honom. Absalon anses med rätta som en av den danska medeltidens största gestalter. Såväl i sin politiska som kyrkliga verksamhet leddes han av en enhetlig tanke: det danska rikets och den danska kulturens hävdande och förkovran.

Sövdeborg anses vara det av Saxo omtalade Sygostha eller Sygastha, där biskop Absalon Hvide 1180 blev anfallen av skåningarna. Ursprungligen låg gården på en holme i norra delen av Sövdesjön i närheten av Sövde kyrka. Det tillhörde Lundabiskoparna under hela medeltiden. Vid reformationen drogs Sövdeborg in till danska kronan och såldes 1587 till Frederik Lange. Han övergav medeltidsborgen och uppförde 1590-1597 ett nytt slott vid södra sidan av den lilla Sövdeborgssjön. Langes slott bestod av östra och södra längan samt tornet i sydöst och var omgivet av en vattengrav. År 1630 övertogs Sövdeborg av Danmarks rikaste man, riksrådet Tage Ottesen Thott.

Slaget vid Gestilren

Slaget vid Gestilren stod år 1210 mellan Erik Knutssons och Sverker den yngres trupper. Sverker den yngre stupade i slaget liksom Birger jarls far Magnus Minniskõld och Folke Birgersson av Bjälboätten. Slaget är den första händelse där folkungarna skall ha varit inblandade. Genom slaget led den sverkerska ätten sitt slutgiltiga nederlag i maktkampen om Sverige. Slaget vid Gestilren föregicks av en flera generationer lång maktkamp mellan den erikska och den sverkerska ätten. Efter att Knut Eriksson 1167 vunnits regeringsmakten hade dock läget stabiliserats, och åren som följde präglades av politiskt samförstånd. Vid hans naturliga frånfälle 1195 övergick kronan till Sverker den yngre. När denne utsåg sin minderårige son till jarl gjorde dock Knut Erikssons fyra söner 1205 uppror, under vilket slaget vid Älgarås i Tiveden stod. Tre av de Erikska bröderna dödades vid slaget och den ende överlevande av Knut Erikssons söner, Erik Knutsson, flydde därefter till Norge.

Slaget vid Neva (ryska: Невская битва, Nevskaja bitva) utkämpades mellan Republiken Novgorod och svenska arméer vid floden Neva nära bosättningen Ust-Izhora den 15 juli 1240. Syftet med den svenska invasionen var nog att få kontroll över Nevas mynning och staden Ladoga och därav erövra den viktigaste delen av vägen från varjagerna till grekerna, som hade varit under Novgorods kontroll i mer än hundra år. Slaget var en del av de medeltida svensk-novogorodska krigen. Birger jarl ledde det så kallade andra korståget mot tavasterna i Finland år 1238 eller 1239. Sydvästra delen av nuvarande Finland hade erövrats redan på 1100-talet under det så kallade första korståget. Åbo blev biskopsstad under första hälften av 1200-talet. Den förste kände biskopen hade namnet Thomas och omnämns första gången år 1234. Tillsammans med Birger jarl och soldater från Sverige bekämpade han tavasterna. Detta ledde också till byggandet av en borg med namnet Tavastehus för att säkerställa de nya landvinningarna.

Magnus Ladulås, egentligen Magnus Birgersson och på andra språk ofta Magnus III, född omkring 1240, död 18 december 1290 på Visingsö, var kung av Sverige 1275–1290. Magnus var son till Birger jarl och Ingeborg Eriksdotter. Han var gift med Helvig av Holstein och far till bland andra efterträdaren Birger Magnusson. Om Magnus barndom och uppväxttid är inte mycket känt. Man vet namnet på två av hans lärare, riksrådet Björn Näf och en Magister Palne, av vilka den senare tycks ha varit inblandad i undervisningen av alla Birger jarls söner. Det är också känt att Magnus till utseendet var "något svart och mager", vilket föranledde ett mindre känt öknamn: "ketlaböter" (kittelflickaren) som han fick av svägerskan Sofia. Den tidigaste daterbara källa där kung Magnus kallas "ladulås" är sen, den så kallade Visbykrönikan, från 1412. Några år senare (1417) förekommer tillnamnet även i samband med Brynolf Algotssons kanonisationsprocess. När franciskanerna 1442 fick tillstånd att bygga ett kapell vid Uppgränna i Hålaveden, utfärdades det till ära för "helga konung Magnus Ladulås". Det första tolkningsförsöket av många finns i Lilla rimkrönikan från ca 1450: "Allmogen mig Ladulås kalla, jag fridade rika och fattiga alla och bad dem sätta knapp för lada".

Händelser på 1200 talet

Slaget vid Gestilren

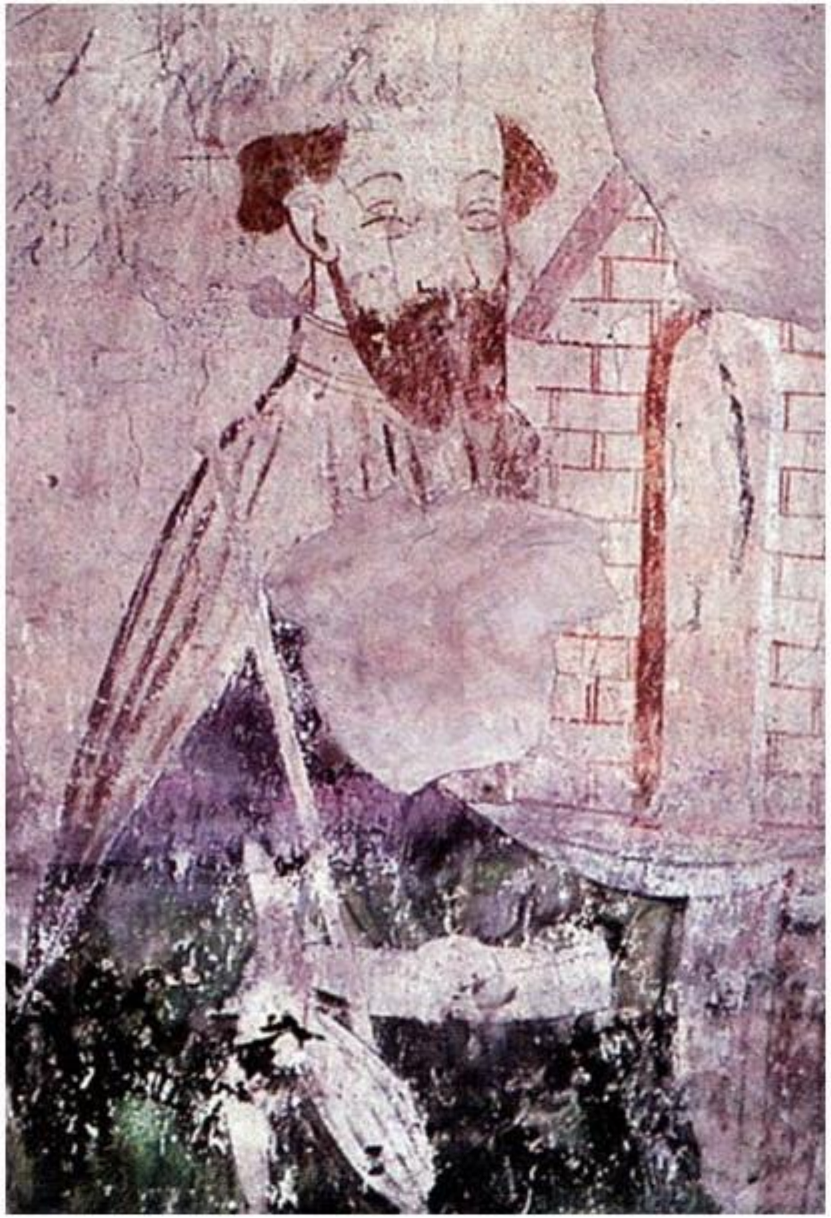
Slaget vid Gestilren stod år 1210 mellan Erik Knutssons och Sverker den yngres trupper. Sverker den yngre stupade i slaget liksom Birger jarls far Magnus Minnisköld och Folke Birgersson av Bjälboätten. Slaget är den första händelse där folkungarna skall ha varit inblandade. Genom slaget led den sverkerska ätten sitt slutgiltiga nederlag i maktkampen om Sverige. Slaget vid Gestilren föregicks av en flera generationer lång maktkamp mellan den erikska och den sverkerska ätten. Efter att Knut Eriksson 1167 vunnits regeringsmakten hade dock läget stabiliserats, och åren som följde präglades av politiskt samförstånd. Vid hans naturliga frånfälle 1195 övergick kronan till Sverker den yngre. När denne utsåg sin minderårige son till jarl gjorde dock Knut Erikssons fyra söner 1205 uppror, under vilket slaget vid Älgarås i Tiveden stod. Tre av de Erikska bröderna dödades vid slaget och den ende överlevande av Knut Erikssons söner, Erik Knutsson, flydde därefter till Norge.

Erik Eriksson (oegentligt kallad Erik XI senare även kallad Erik läspe och halte, var kung av Sverige. Han föddes 1216 och avled 2 februari 1250. Erik var svensk kung som omyndig åren 1222–1229, och sedan under en andra period från 1234 fram till sin död. Han var den ende kände sonen till kung Erik Knutsson och föddes efter faderns död. Erik Eriksson var också den sista regerande medlemmen av den Erikska ätten. Erik, som föddes efter sin fars bortgång, utsågs till kung år 1222, efter den unge Johan Sverkerssons död. Redan år 1216, när Johan Sverkersson valdes, ville påven ha den då nyfödde Erik som svensk monark; svenska stormän och adeln föredrog dock Johan, som vid tidpunkten var 15 år gammal, och därför myndig att fatta egna beslut. Erik var gift med Katarina Sunesdotter av Bjälboätten, dotterdotter till Sverker den yngre. Hans jarlar var först Ulf Fase, och sedan, under de sista åren, Birger Magnusson (Birger jarl), som var gift med Eriks syster, Ingeborg och blev stamfar till den kungliga grenen av Bjälboätten. Erik Eriksson själv dog barnlös och är begravd i Varnhems klosterkyrka.

Slaget vid Neva (ryska: Невская битва, Nevskaja bitva) utkämpades mellan Republiken Novgorod och svenska arméer vid floden Neva nära bosättningen Ust-Izhora den 15 juli 1240. Syftet med den svenska invasionen var nog att få kontroll över Nevas mynning och staden Ladoga och därav erövra den viktigaste delen av vägen från varjagerna till grekerna, som hade varit under Novgorods kontroll i mer än hundra år. Slaget var en del av de medeltida svensk-novogorodska krigen. Birger jarl ledde det så kallade andra korståget mot tavasterna i Finland år 1238 eller 1239. Sydvästra delen av nuvarande Finland hade erövrats redan på 1100-talet under det så kallade första korståget. Åbo blev biskopsstad under första hälften av 1200-talet. Den förste kände biskopen hade namnet Thomas och omnämns första gången år 1234. Tillsammans med Birger jarl och soldater från Sverige bekämpade han tavasterna. Detta ledde också till byggandet av en borg med namnet Tavastehus för att säkerställa de nya landvinningarna.

MAGNUS LADULÅS, egentligen Magnus Birgersson och på andra språk ofta Magnus III, född omkring 1240, död 18 december 1290 på Visingsö, var kung av Sverige 1275–1290. Magnus var son till Birger jarl och Ingeborg Eriksdotter. Han var gift med Helvig av Holstein och far till bland andra efterträdaren Birger Magnusson. Om Magnus barndom och uppväxttid är inte mycket känt. Man vet namnet på två av hans lärare, riksrådet Björn Näf och en Magister Palne, av vilka den senare tycks ha varit inblandad i undervisningen av alla Birger jarls söner. Det är också känt att Magnus till utseendet var "något svart och mager", vilket föranledde ett mindre känt öknamn: "ketlaböter" (kittelflickaren) som han fick av svägerskan Sofia. Den tidigaste daterbara källa där kung Magnus kallas "ladulås" är sen, den så kallade Visbykrönikan, från 1412. Några år senare (1417) förekommer tillnamnet även i samband med Brynolf Algotssons kanonisationsprocess. När franciskanerna 1442 fick tillstånd att bygga ett kapell vid Uppgränna i Hålaveden, utfärdades det till ära för "helga konung Magnus Ladulås". Det första tolkningsförsöket av många finns i Lilla rimkrönikan från ca 1450: "Allmogen mig Ladulås kalla, jag fridade rika och fattiga alla och bad dem sätta knapp för lada".

BIRGER JARL UTÖKAR KVINNANS ARVSRÄTT i Sverige, så att syster ärver åtminstone hälften mot broder. Förut ärvde kvinnor ingenting.
Han stiftar också de fyra så kallade edsöreslagarna om kyrkofrid, tingsfrid, hemfrid och kvinnofrid. Dessa blir de första lagarna som gäller för hela Sverige.
Edsöreslagar kan spåras tillbaka till 1100-talets slut. Enligt rimkrönikan och andra bevarade handlingar stadfästes dessa under Birger jarls regering i mitten av 1200-talet.

Edsöreslagar (fornsvenska eþsōre, av eþ, ed, och sværia, svärja, avlägga ed, imperfekt sor), egentligen "edsvärjande", var en form av lagar som fanns i Sverige från tidig medeltid. Lagarna syftade till att kriminalisera övervåld och förgripelser mot den personliga säkerheten.[1]

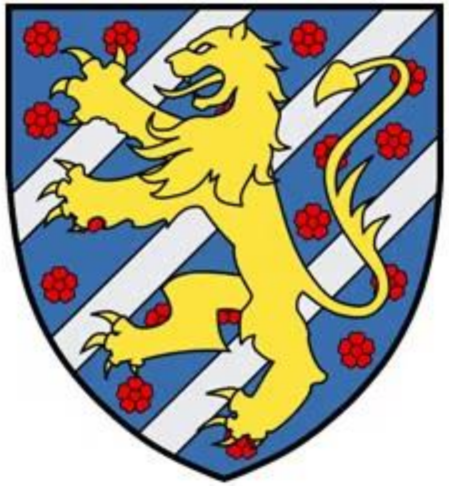
De stiftades genom att kungen och i vissa fall även rikets främsta stormän svor en ed (söre=svära), vanligtvis i samband med kungens trontillträde. Genom eden förpliktade de sig att försvara den allmänna friden i landet.

Till edsöreslagarna hörde de medeltida fridslagarna, det vill säga reglerna om hemfrid, kvinnofrid, tingsfrid och kyrkofrid, men fridslagarna var fler än dessa. Syftet med att sammanföra dessa olikartade brott och beteckna dem som edsöresbrott var att trygga den allmänna säkerheten genom en strängare bestraffning av sådana våldsgärningar.

Alsnö stadga

att dräpa eller sarga i kyrka, på kyrkogård eller på ting
att våldföra kvinna
att sarga eller dräpa någon i hans eget eller annan mans hus
att hämnas då fred blivit lovad och förlikning gjord
att hugga lem av annan.
Straffet för edsöresbrott var:

att brottslingens lösegendom förverkades till kungen, häradet och målsäganden, (en tredjedel var).
att förbrytaren blev biltog tills den som han hade förbrutit sig mot bad för honom.
att han, sedan han återfått fred, fick böta 40 mark till kungen.

Magnus Birgersson och hans bror Erik Birgersson gör uppror mot och besegrar den gemensamme brodern kung Valdemar Birgersson. Magnus väljs till Sveriges kung 1276. Valdemar anfaller tillsammans med den danske kungen Erik Klipping men misslyckas med att avsätta Magnus.
Magnus Birgersson, född på slottet Tre Kronor i Stockholm i september 1300, död i Stockholm 27 oktober 1320, var en svensk prins och tronarvinge. Han var son till kung Birger och drottning Märta.
Magnus Birgersson avrättades genom halshuggning på Helgeandsholmen i Stockholm till följd av Nyköpings gästabud och rivaliteten om den svenska tronen.

Magnus Birgersson föddes 1300 på Stockholms slott som förste son till kung Birger och drottning Märta.
Magnus utsågs till sin fars utvalde tronarvinge 1304. Efter Håtunaleken 1306 fördes Magnus i säkerhet till morbrodern kung Erik Menved i Danmark. Efter Nyköpings gästabud 1317 återvände Magnus till Sverige men tillfångatogs 1318 av anhängarna till hertigarna Erik Magnusson och Valdemar Magnusson. Kung Birger lyckades dock fly.
Magnus berövades sitt arv 1319 då hertig Eriks son, Magnus Eriksson, valdes till kung.
Den 27 oktober 1320 avrättades Magnus Birgersson genom halshuggning på Helgeandsholmen i Stockholm och begravdes i **Riddarholmskyrkan.**

SVENSKA KRIG UNDER MEDELTIDEN

Det första väldokumenterade svenska kriget stod mellan svenska kungen Inge den äldre och den norske kungen Magnus Barfot om Dalsland och delar av norra Västergötland. Det finns spår av tidigare exempel, men det avslutades med ett väldokumeterar fredsavtal i Trekungamötet 1101. Vid fredsmötet, där även danske kungen närvarade, är det tydligt att det var tidiga medeltidsmonarkier och inte släkter som stridit.

Sveriges senaste krig uppges i allmänhet vara fälttåget mot Norge 1814 och att Sverige därefter har haft fred i mer än 206 år. Samtidigt har Sverige efter andra världskriget deltagit med trupper i uppdrag sanktionerade av Förenta Nationerna. Det har då kallats fredsbevarande uppdrag, men i till exempel Kongo så blev FN en stridande part under konflikten och svenska trupper genomförde regelrätta anfall under det mandatet. Under insatser i Libyen 2012 och i Afganistan mellan 2002 och 2021, deltog Sverige som part i konflikten under ledning av Nato, men insatserna var sanktionerade av FN. När det uppmärksammades att Sverige haft fred i 200 år 2014 så problematiserades bilden något, men i allmänhet var konsensus att Sverige haft fred trots de internationella insatserna, och därför har de insatserna inte tagits med i listan.

Slaget vid Fyrisvallarna

Svenska Krig under Medeltiden

Inge den äldre och Magnus Barfot krig om Dalsland och delar av norra Västergötland. (1090-talet–1101)
Striden mellan Sverkerska och Erikska ätten (1169–1210)

Estländska korståget (1220)
Slaget vid Olustra (1229 eller 1230)
Andra svenska korståget (1248–1250)
Slaget vid Herrevadsbro (1251)

Avsättningskriget mot kung Valdemar (1275)
6000-markskriget (1276–1278)
Tredje folkungaupproret (1278–1280)

Tredje svenska korståget (1293)
Slaget vid Landskrona (1301)
Slaget vid Mjölkalånga (1318)
Kexholmskriget (1321–1323)

Kalundborgskriget (1341–1343)
Avsättningskriget mot Albrekt av Mecklenburg (1388–1389)

Engelbrektsupproret (1434–1436)
Pukefejden (1436–1437)
Dansk-svenska kriget (1468–1469)
Slaget vid Öresten (1470)

Dansk-svenska kriget (1470–1471)
Sturarnas ryska krig (1495–1497)

Avsättningskriget mot kung Hans (1501–1503)
Svante Nilsson Stures krig mot Danmark (1504–1512)

Sten Sture den yngres krig mot Danmark (1512–1520)
Gustav Vasas befrielsekrig (1521–1523)

Inge den äldre och Magnus Barfot krig om Dalsland och delar av norra Västergötland. (1090-talet–1101)

Norske kungen Magnus Barfot fick Norge och delar av norra Västergötaland, efter giftermål med Inge den äldres dotter. Fred Trekungamötet vid Göta älvs mynning var ett möte som hölls 1101 mellan de tre nordiska kungarna Magnus Olavsson (Magnus Barfot) från Norge, Inge den äldre från Sverige och Erik Ejegod från Danmark för att sluta fred.

Striden mellan Sverkerska och Erikska ätten (1169–1210)

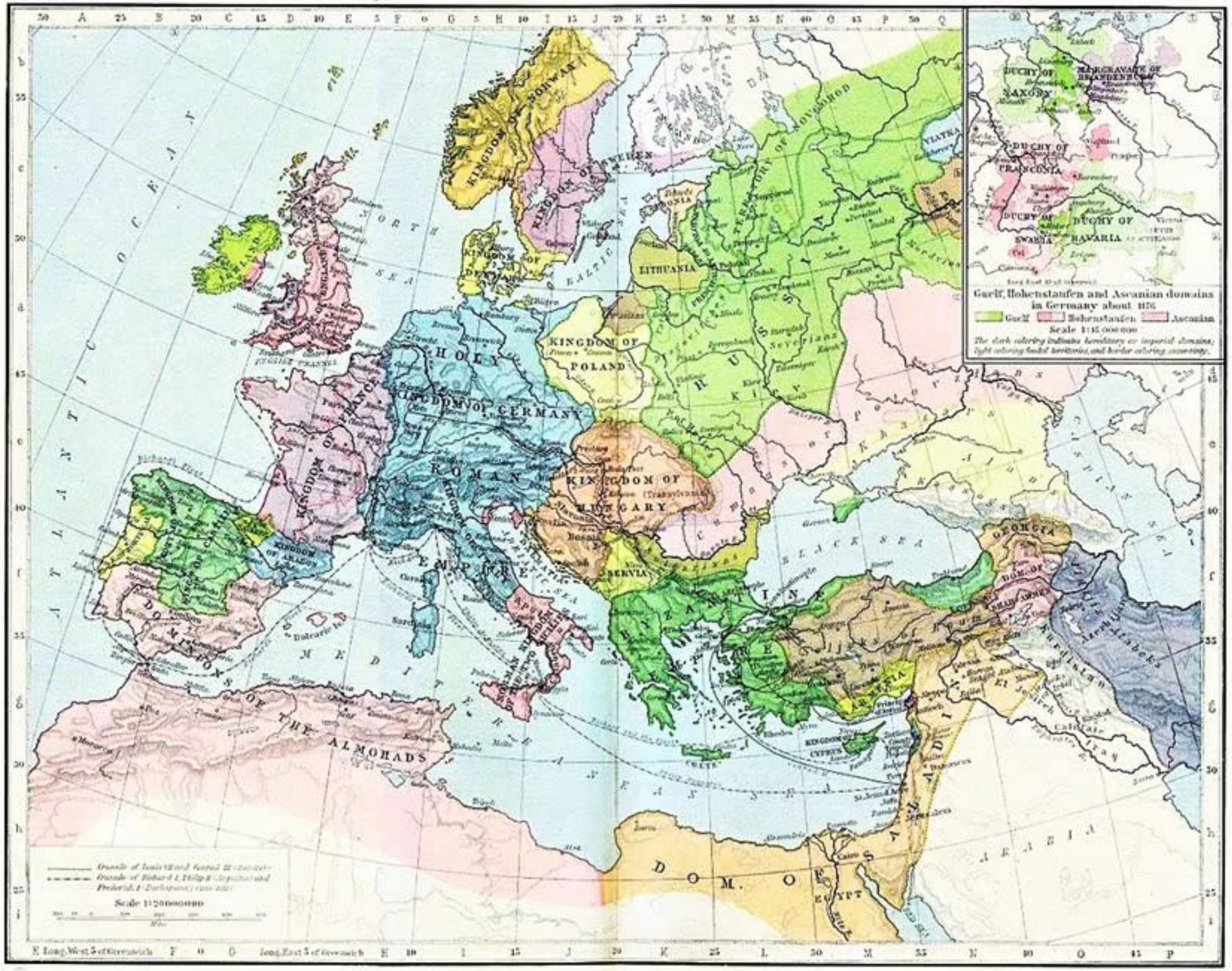
Den Erikska ätten var en av två ätter som slogs om makten över Sverige ungefär mellan år 1130 och år 1250, uppkallad efter den första kungen ur ätten, Erik den helige. Den Erikska ätten, med bas i Västergötland.
Vinst för den Erikska ätten. kunde räkna med stöd från Svealand och Norge.

Estländska korståget (1220)

Slaget vid Leal (Lihula på estniska) ägde rum 8 augusti 1220 (ej helt säkerställt datum) och är en av de första kända förlusterna i svensk militärhistoria. Händelsen finns nedtecknad i både Henrik av Lettlands krönika (1224) och i Livlands äldre rimkrönika (slutet av 1200-talet)

Slaget vid Olustra 29 november 1229 eller 1230

Slaget vid Olustra var en sammandrabbning under 1200-talets inbördeskrig i Sverige mellan den omyndige kungen Erik Eriksson och rådmannen Knut Holmgersson ("Knut Långe"). Slaget tros ha ägt rum i Olustra i Södermanland, men även Alvastra i Östergötland har nämnts som en möjlig plats.

Europa år 1190, precis innan korståg började riktas mot Baltikum.

De svenska korstågen var en serie svenska militära expeditioner under 1100- och 1200-talen för att införa katolicismen i de då hedniska Baltikum och Finland. Expeditionerna syftade också till att säkra den svenska Östersjökusten och handelsvägarna österut i konkurrens med Tyskland, Danmark och Ryssland.

Sigtuna

Sigtuna

Sigtuna rådhus är beläget vid Stora torget i Sigtuna och är Sveriges minsta bevarade rådhus. Det byggdes på initiativ av borgmästare Eric Kyhlman och invigdes 1744. I december 1948 höll rådhusrätten sitt sista möte i rådhuset, som idag är museum och vigsellokal.

Sigtuna

Historiska städer

Sigtuna

Lär dig mer om Sigtuna

Anders Dernback 2021-02-23

Sigtuna

Sigtuna är en tätort i Sigtuna kommun i Stockholms län. Sigtuna ligger vid Mälaren och grundades av Erik Segersäll runt år 980. Sigtuna var en av de tre första, anlagda städerna i dåvarande Sverige (de andra två var Lödöse och Skara). Staden blev sedan säte för den förste kristne kungen, Olof Skötkonung, som här lät slå de första svenska mynten. Sigtuna blomstrade som ett kungligt, kyrkligt och kommersiellt centrum fram till slutet på 1200-talet.

Sigtuna

Sigtuna är den första staden i det svenska rike som sakta började växa fram i skiftet mellan vikingatid och medeltid. Den anlades på sin nuvarande plats omkring 980. Från en rak gata 30 meter från stranden stakades åtta meter breda och 30 meter långa tomter ut. Från omkring 995 förekommer myntning i staden.

Sigtuna

Sankt Pers kyrkoruin ligger i Sigtuna, väster om den medeltida stadskärnan invid prästgården. Kyrkoruinen ligger på en höjd i den tidiga stadens västra del. Den stod färdig omkring år 1100. Sankt Pers kyrka kan troligen knytas direkt till kungamakten och anses ha varit ärkestiftets domkyrka före flytten till Gamla Uppsala 1190. Troligen har kyrkan uppförts i två etapper under 1100-talet. Östra delen med kor, mittorn och mittskepp uppfördes under början av 1100-talet, medan långhus och västtorn tillkom senare. under 2019 har ruinen restaurerats och är nu öppen igen för allmänheten.

Sigtuna

Sigtunaborna började omkring år 1120 att bygga sin stora katedral, Sankt Per, med det resliga centraltornet. Arbetet pågick under lång tid, men blev ändå aldrig slutfört. Bland annat fullföljdes inte planerna på ett brett, möjligen dubbeltornigt västverk. Hur grunden var tänkt att anläggas kan iakttas utanför kyrkan. Senare forskning har antagit att Sankt Per med sin nuvarande utformning stod färdig först i början av 1200-talet, då det ståtliga västverket hade reducerrats till endast ett torn. Samtidigt byggdes långhuset i två skepp med valv och pelare i rummets mitt.
Meningarna går isär om den uppfördes av svenska köpmän eller var votivkyrka för sjöfarande. I alla händelser var den en av Sigtunas yngre kyrkor, 1100-talets senare del, och i stor utsträckning rest av mer lättarbetad och eftertraktad sandsten. Under 1800-talet hade murarna tjänat ut som materialtäkt till traktens profanbyggnader. Åtminstone en köpmanskyrka har ändå funnits, Frisergillets kyrka, men om den vet man nästan ingenting. Under senare hälften av 1000-talet fanns det ett frisergille i Sigtuna, enligt två runinskrifter från staden.

Sigtuna

Under den tidiga medeltiden hade staden inte mindre än sju kyrkor med tillhörande kyrkogårdar. Alla utom biskopskyrkan låg utmed en gata bakom det äldsta bebyggelseområdet. Bakom raden med kyrkogårdar finns ett antal runinskrifter. Ytterligare två kyrkoruiner finns i Sigtuna. Det är Sankt Olofs kyrkoruin, som ligger på kyrkogården väster om Mariakyrkan i Sigtuna, och Sankt Lars kyrkoruin, som ligger längs Prästgatan. Väster om S:t Lars kyrkoruin, ovanför Prästgatan står en klockstapel på Klockbacken i Sigtuna.

Runsten vid Sankt Pers kyrkoruin, U394.

KALMARS HISTORIA

Domkyrkan i Kalmar

År 1920

Molinsgatan i Gamla staden, Kalmar ca 1890

Elever å Rostad 1860-talet. Fotografi ur fröken Natalia Uddenbergs sterbhus 1931

Kalmar Slott

Kalmar slott är beläget på Slottsholmen vid Slottsfjärden, där det medeltida Kalmars hamn låg. Det har spelat en avgörande roll i Sveriges historia alltsedan slottet började uppföras vid 1100-talets slut. Under Knut Erikssons tid, byggdes en kastal, ett runt befästningstorn. Magnus Ladulås lät på 1280-talet bygga en försvarsborg runt kastalen, som då blivit slottets kärntorn. – Kalmar slott ansågs tillsammans med Tre kronor, Viborgs slott och Älvsborgs fästning vara ett av Sveriges fyra viktigaste fästen, som höll upp landet.

Historiska

Uppsala

Anders Dernback/ text Wikipedia

Uppsala Domkyrka

Uppsala domkyrka är en katedral i gotisk stil (exteriört huvudsakligen en nygotisk tegelefterbildning av fransk höggotik runt en medeltida stomme). Den är domkyrka i Uppsala ärkestift, församlingskyrka för Uppsala domkyrkoförsamling och rikshelgedom för Svenska kyrkan. I kyrkan förvaras Sankt Eriks reliker i Eriks skrin och en relik av den heliga Birgitta i ett silverskrin i Finstakoret. Sankt Erik blev sedermera Sveriges nationalhelgon och Heliga Birgitta blev Europas skyddspatron. Kyrkan har också traditionellt varit den svenska kröningskyrkan för nya kungar och drottningar. Den invigdes slutgiltigt 1435 och hade Sankt Erik, Sankt Lars och Sankt Olof som skyddspatroner.

Västerås

Västerås slott är en slottsbyggnad belägen i Västerås intill Svartåns mynning och var ett kungligt residens under Vasatiden. Slottet uppfördes under 1100-talet och blev ombyggt under Gustav Vasas regering 1540–1544. Västerås hette tidigare Västra Aros (Västra Åmynningen) och blev i mitten av 1100-talet biskopssäte.

Lär dig mer om Västerås historia

Västerås

Under yngre stenåldern var havsnivån 35–40 meter högre än i dag, och det mesta av det som i dag är Västerås låg under vatten. I och med landhöjningen reste sig området kring Svartåns utlopp och under järnåldern var havsnivån fem meter högre än dagens nivå, vilket resulterade i att det som skulle komma att bli Västerås hade rest sig ur vattnet. Man har funnit spår av betydande bebyggelse och gravrösen i centrala Västerås som härstammar från bronsåldern.

Med sitt stadssigill från slutet på 1200-talet och en tid för etableringen av staden till åtminstone mitten av 1200-talet är Västerås en av Sveriges äldsta städer.

I början av 1000-talet var Västerås Sveriges näst största stad, och på 1100-talet utnämndes Västerås till biskopsstift. Här fanns tidigt både biskop och kungafogde, och Västerås domkyrka började byggas. Inom Västerås stad har man ännu inte funnit någon 1100-talskyrka. Däremot avslöjar två arkeologiska undersökningar vid 1970-talets början spår av tidig kristendom. Vid hamninloppet fanns på 1200-talet en liten befästning. Västerås slott uppfördes som försvarsanläggning redan på 1200-talet, men under 1300-talet byggdes befästningen ut till en borg och det var härifrån man skulle försvara staden mot angrepp från Mälaren. Under två månader 1501 belägrades Västerås slott av Sten Sture den äldre som vid sin död 1503 kontrollerade nästan hela Sverige. 1511 var danske kungen Kristian på marsch in i Västergötland. Västerås biskop, Otto Olavi (Svinhufvud), anlitades som förhandlare med dansken. Efter många turer anklagades Otto att vara danskarnas lakej, och greps i domkyrkan för att spärras in i Västerås slott. Sommaren 1520 intogs slottet av danskarna som förde med sig Otto till Stockholm. Kristian II kröntes till kung och blodbadet följde. Motiv till avrättningarna fick kungen bland annat i de klagomål som biskop Otto framfört över den behandling han och övriga fängslade fått utstå. Utanför Västerås blev Gustav Vasa och dalkarlarna angripna 1521 av danskarna. Slaget om Västerås, som finns beskriven i Peder Swarts krönika från 1560, blev en stor framgång för Vasa och konventet intogs i maj 1521, slottet 1522. Peder Swart var biskop i Västerås fram till sin död 1562. Sin viktigaste roll kom Västerås slott att spela under Vasatiden då borgen byggdes om.

Västerås

När bergshanteringen kom igång under 1200-talet blev Västerås den viktigaste utskeppningshamnen för järn och koppar från Bergslagen. Under 1500-talet fraktades även silvret från Sala över Västerås. Under en stor del av medeltiden var Västerås en av rikets viktigaste myntslagningsorter. Närheten till Sala silvergruva var troligen anledningen till att Västerås var landets enda myntort mellan 1538 och 1540. Till denna bild kan också fogas den stora medeltida myntskatt, Västeråsskatten, som hittades 1972 i centrala Västerås, med totalt 16 332 mynt, som är den tredje största i Sverige.
1619 kom biskop Johannes Rudbeckius till Västerås och grundade här Sveriges äldsta gymnasium, Rudbeckianska gymnasiet år 1623. Det fanns visserligen ett gymnasium redan 1529 i Malmö samt ett i Lund som grundades 1620, men Skåne tillhörde på den tiden Danmark. Rudbeckius var även en föregångsman kring skolform för flickor. 1630 startar han den första flickskolan. Bägge skolorna låg alldeles i anknytning till Domkyrkan och även, den då fattiga delen av staden, Kyrkbacken. Här upptäcktes samma år det första fallet av pesten. 357 personer dog vilket då var ca 20% av stadens befolkning.

Västeråsgurkan började odlas under 1700-talet i Västerås av en tysk trädgårdsmästare som hette Bernhard Johan Bohnsack. Västeråsgurkan såldes i hela landet och exporterades även till Europa.
Västerås har drabbats av flera stadsbränder, bland annat den 13 april 1714. I och med denna nyanlades en trädgård på dåvarande Munkholmen där Gustav Vasa först anlade en kungsträdgård med odlingar av bland annat äpple, päron och humle. Trädgården ombildades under 1800-talet till en stor centralt belägen park, Vasaparken.
1898 uppkom planerna på ett stadshotell i Västerås där bland annat hotell, restaurang, frisersalong, spritbolag och festvåning skulle finnas. Efter många stridigheter och efter fem års beslutsvånda invigdes Västerås nya stadshus, som snart bara kallades Stadshotellet, 1907.

Västerås

Västerås blev indraget i blodiga strider vilket föranledde att borgen byggdes ut och förstärktes i flera omgångar. Slottet spelade en viktig roll under unionsstriderna på 1400-talet och tidiga 1500-talet, och var det första riksfästet som Engelbrekt Engelbrektssons styrkor erövrade under upproret. Slottet intogs av ärkebiskop Jöns Bengtsson 1457 och belägrades 1464 av Kristian I, men utan framgång. 1522 erövrades det av Gustav Vasa efter att ha varit belägrat under ett år.
Västerås slott gjordes till kungligt residens av Gustav Vasa, som även lät hålla riksdag i staden och två av dessa utgjorde historiskt viktiga händelser i Sveriges historia. På riksdagen 1527 beslutades om protestantismensinförande och att banden med katolska kyrkan bröts. Under riksdagen 1544 gjordes Sverige till ett arvkungadöme, men sanktionerade även den nya satsning på en inom landet rekryterad krigsmakt som Gustav redan inlett. Inför den senare riksdagen 1540–44 gjordes stora ombyggnader i slottet och en ny kungsvåning byggdes bland annat ovanpå den gamla i östra längan, vilket även skapade nuvarande huvudentrén, och västra längan förhöjdes. Johan III fortsatte med nya byggnadsarbeten i slutet av 1570-talet, då en stor rikssal och en slottskyrka blev inredda. Den avsatte kungen Erik XIV fördes hit 1573 och tillbringade ett år i fångenskap på slottet.

När Karl X Gustavs mor, pfalzgrevinnan Katarina Karlsdotter Vasa, dog 1638, var det slutet för slottet som kungligt residens. Eftersom ingen kunglig person längre bodde på slottet, hamnade det sedermera i förfall.

Skånes historia I årtal 960 - 1200

Wikipedia länk till Fotevikens Museum
Är källa / bildspel Anders Dernback

960

Religion Vid denna tid kommer biskop Poppo till den danske kungen Harald Blåtand i Jelling i Jylland. Han kristnar kungen och Harald tvingar danerna att bli kristna. Harald Blåtand har troligtvis under sin regeringstid på 970-talet lagt under **sig** Skåne med vapenmakt.

986

Politik Kung Harald Blåtand dör, enligt legenden genom en pil i ändan, avlossad av stormannen Palnetoke. Hans son Sven Tveskägg blir ny dansk kung.

1000

Politik Danerkungen Sven Tveskägg, sveakungen Olof Skötkonung och de norska jarlarna Eirik och Svein överfaller Olav Tryggvasons flotta vid Svolder. Olav stupar och segerherrarna delar Norge mellan sig. Fram till 1015 är den norska riksenheten upplöst. Viken (området runt Oslofjorden) ligger under danerkungen, Ranrike (Bohuslän) under sveakungen. Eirik och Svein styr i Tröndelag och Hålogaland (Nordland) som danerkungens jarlar. Platsen för det stora sjöslaget vid Svolder är idag inte känd. Adam av Bremen förlägger emellertid på 1070-talet platsen till Öresund.

1001

Den engelske kungen Ethelred betalar för tredje gången danagäld till danskarna. Summan är denna gång 24.000 pund silver. Första gången, år 991, utbetalades 10.000 pund, andra gången 16.000 pund.

1009

Befolkningen i Canterbury i England betalar 3.000 pund silver till en vikingahär för att slippa plundring.

1075

Den vid kungavalet ratade kungasonen Knut (den helige) företar ett plundringståg mot England men vänder snart hemåt.

1078

I ett påvebrev till den norske kungen antyds att det pågår en maktkamp i Danmark mellan kung Harald Hen och hans bror Knut och att den norske kungen på något sätt är inblandad.

Skyddsbrevet för Fogdö kloster 1252

är skrivet på pergament och utfärdat för Fogdö kloster, sedermera Vårfruberga i Södermanland.

Skyddsbrevet för Fogdö kloster 1252 är skrivet på pergament och utfärdat för Fogdö kloster, sedermera Vårfruberga i Södermanland. Det är undertecknat av kung Valdemar och hans far Birger jarl i "Stokholm" i juli månad 1252.

Skyddsbrevet kungjorde att kung Valdemar och hans far tillika förmyndare Birger jarl tog klostret i beskydd, samt att nunnorna slapp erlägga allmänna och kungliga avgifter för sina egendomar. Mitt på sista raden står det "dat(um) Stockholm".
Skyddsbrevet är känt som det äldsta bevarade skriftliga omnämnandet av staden Stockholm. Brevets datum brukar därför utgöra en referens för tidpunkten av Stockholms grundande, även om staden innan dess anses ha existerat som ett bysamhälle.

Originalet förvaras i Stora pergamentsbrevsamlingen på Riksarkivet.

Skånes historia 1200 - 1300

Källa:Wikipedia
Länk till
Fotevikens
Museum

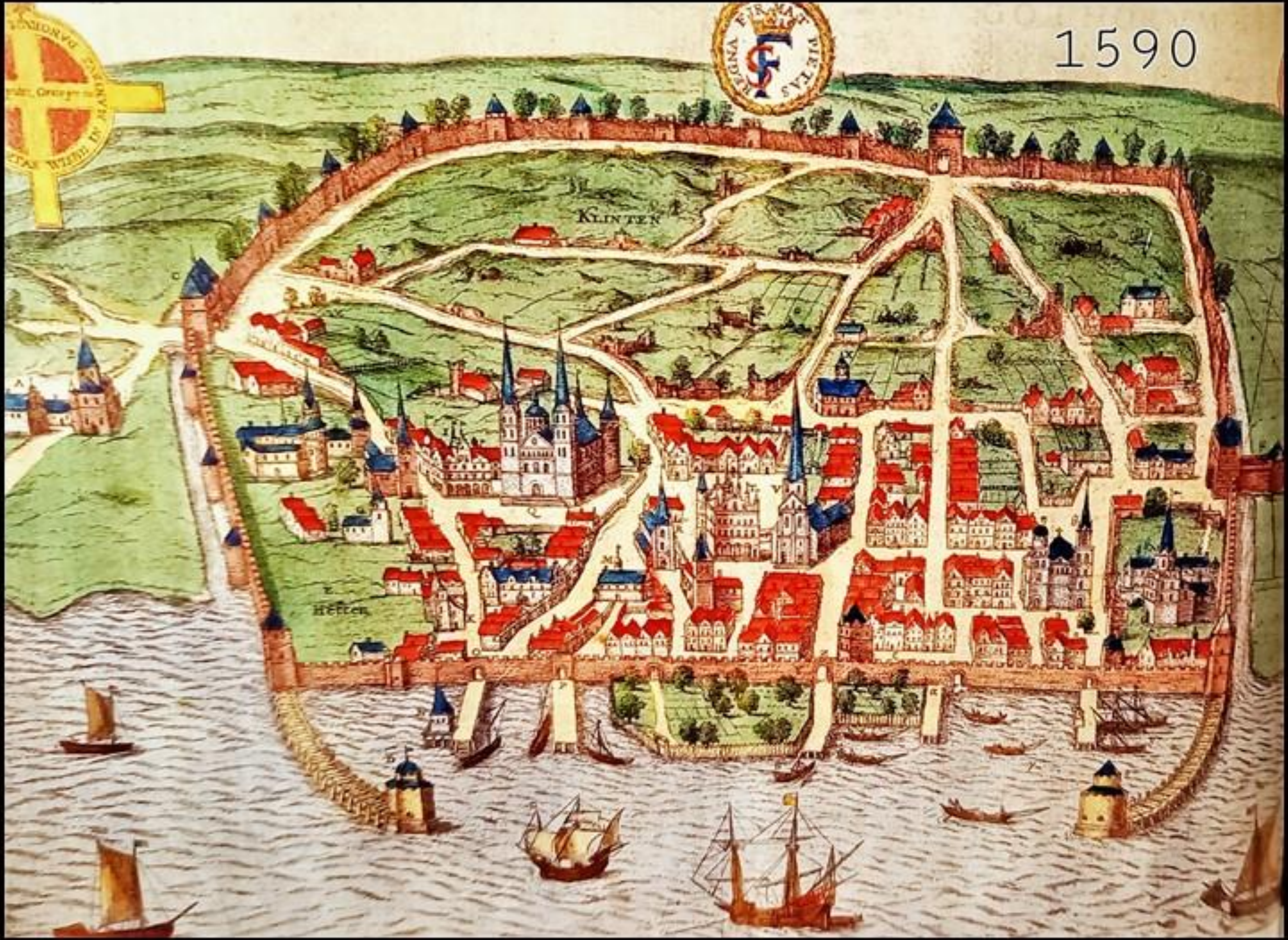

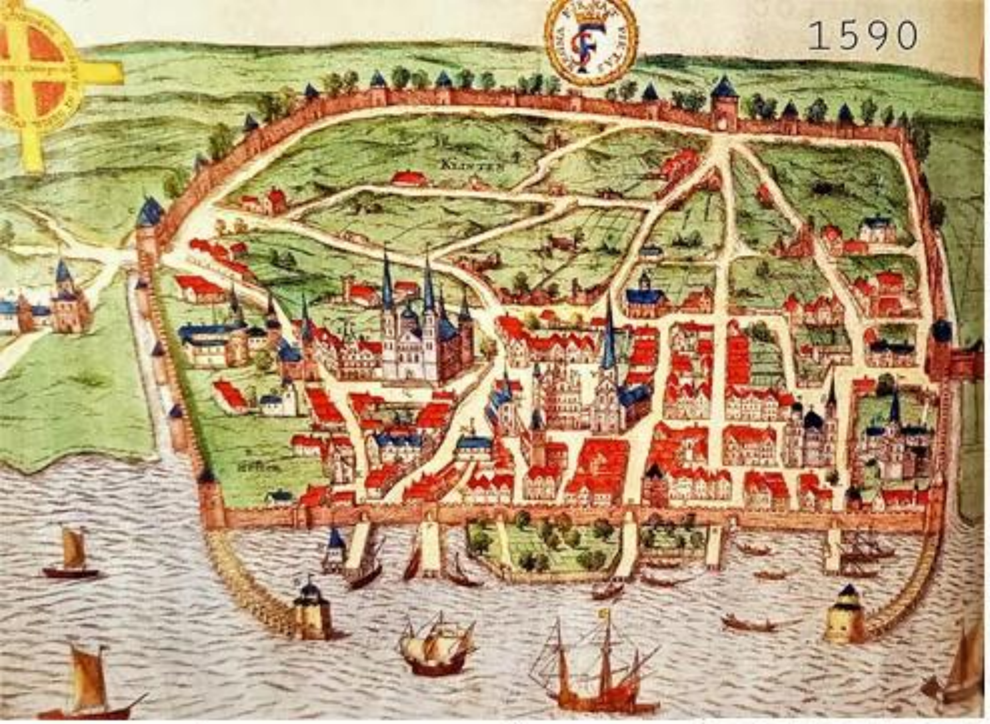
Skånes Historia

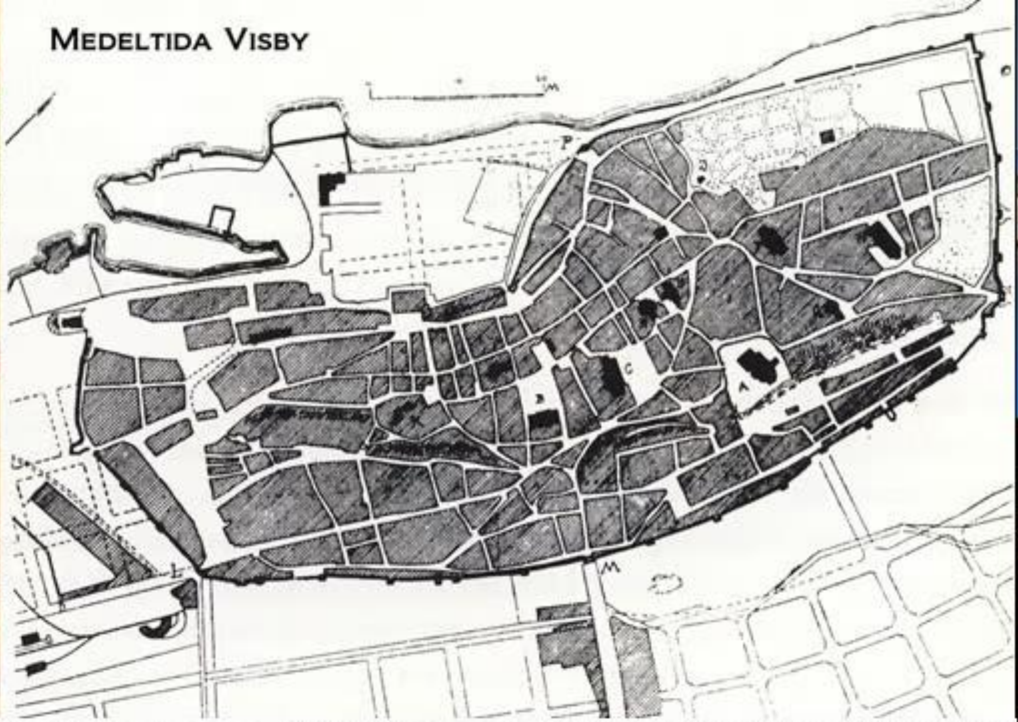
Skånes Historia

Skåne kallades för Sconaowe vid 800-talets början och Scóneg omkring 890, namnet tros ursprungligen ha varit Skathinawjo som är sammansatt av orden Skathin- (skada eller farlig) och –awjo (ö eller halvö). Skåne betyder alltså "den farliga halvön" och det som har gett upphov till namnet är det för sjöfarten farliga sydvästra hörnet av Skåne. Namnet på staden Skanör som ligger där har samma ursprung. Sannolikt är det Skathinawjo som även har gett upphov till namnet Skandinavien. Det ursprungliga Skånes omfattning tros ha varit begränsat till slättlandet i väster och söder. De övriga delarna av Skåne som till exempel Göinge, Åsbo och Villand var förmodligen från början separata land.

Visby

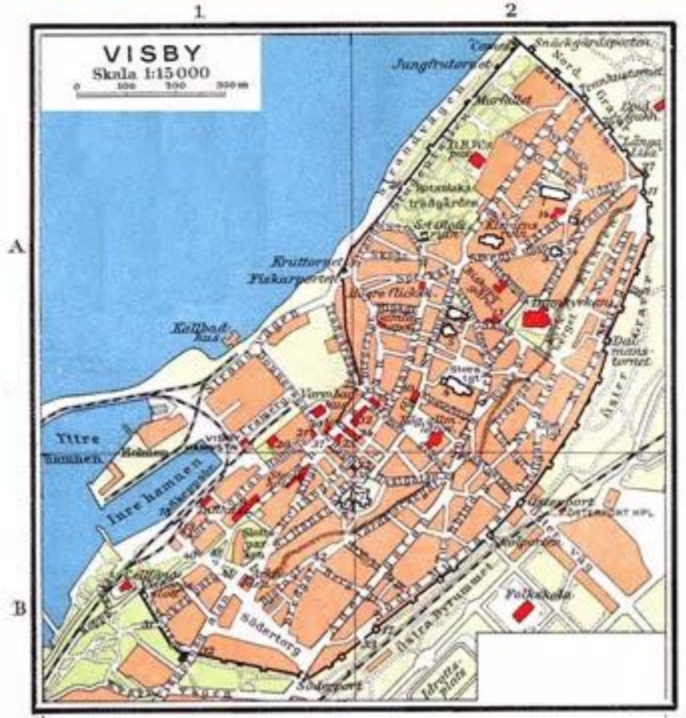

Visby är ganska oförändrat

Bilder från Medeltid till 1600 tal och bilden som är modernast är från 1970 före en planerad rivning av hus

Namnet Visby (Offerplats = VI)

Namnet kommer av vi: "(hednisk) offerplats", och by: "stad" (den ursprungliga betydelsen av det sistnämnda ordet har gått förlorad i svenskan men finns kvar på danska, norska och gutniska). I Gutasagan (mitten av 1300-talet) benämns orten endast Wi och ordet betyder 'helig plats, kultplats'.

Äldsta spåren "Strandbodar"

De äldsta fynden på platsen för dagens Visby är vad som tolkats som "strandbodar", med C14-metoden daterade till 700-900-talen e. Kr. Längs vikingatidens gotländska kust fanns en rad hamnar med gravfält och viss bebyggelse.

Därför växte visby fram med…….

Visbys framväxt hänger starkt samman med handelsavtal med svenska, danska, och ryska härskare under 1100-talet. 1161 fick de gotländska köpmännen genom ett fördrag med Henrik Lejonet av Sachsen sina omfattande fri- och handelsrättigheter i hela det sachsiska området bekräftade.

Först 1203 omtalas Visby för första gången i bevarat skriftligt källmaterial. Det är Henrik av Lettland som i sin krönika nämner "Wysby" i samband med att pilgrimer på resa till Livland kom dit. Namnet måste emellertid ha betydligt längre relevans bakåt, vilket inte minst syns av att "Wysby" i samma källa nämns som en "civitas", det vill säga en stor stad. Det bekräftas också av att Visbyrådet, med ett tyskt och ett gutniskt råd kan beläggas redan omkring år 1231. Det visar också att Visby var enastående jämfört med andra nordiska städer, där rådsorganisationen införs betydligt senare.

Skråväsen var ett organisationssystem för de borgare som var hantverkare. Yrkesutövarna inom de olika hantverksyrkena var sammanslutna i olika föreningar, ämbeten, med särskilda privilegier som innebar ett visst monopol inom deras arbete och borgerlig tunga. Privilegierna var ärftliga, precis som adelsväsendet och böndernas gårdar. Skråväsendet innebär också att bara de som var medlemmar i ett ämbete fick ägna sig åt yrket. Det var ett sätt att bygga upp stödjepunkter och viktigare handelscentra. Skråväsendet hade sin största betydelse under senmedeltiden och 1500-talet.

BRANDSKATTNINGEN AV VISBY 1361

Brandskattningen av Visby 1361

Valdemar Atterdags invasion av Gotland ägde rum i juli 1361.

Den danske kungen Valdemar Atterdags trupper vann flera strider på Gotland mot gutniska trupper, den sista utanför Visby den 27 juli. Visbys invånare dagtingade och öppnade stadsportarna för segraren varefter den så kallade brandskattningen av Visby ägde rum, en händelse som omgivits av flera myter. Kungen utfärdade privilegiebrev för Visby vilket bekräftade stadens forna privilegier.

Den svenske kungen Magnus Eriksson utsände 1 maj 1361 en skrivelse där han varnade borgarna i Visby angående en förestående attack. Valdemars angrepp mot Gotland föreföll väntat.

Kvarlevorna efter de stupade i striden utanför kastades i massgravar, ofta med rustningarna på, vilket gjort att många av dessa bevarats. Den mest kända massgraven ligger vid Korsbetningen.

Ägde rum 22 juli-27 juli 1361 Gotländska bönder mot Valdemars soldater och det kostade 3 000 döda Gotländska bönder livet.

Fresk föreställande kung Valdemar i Sankt Peders kirke i Næstved.

Heraldiskt Vapen en Vapensköld för hans släkt ↓

Valdemar Atterdags grav i Sorø klosterkyrka, Sorø, Danmark.

Estridska ätten var en dansk kungadynasti 1047–1412, uppkallad efter kungadottern Estrid Svensdotter av Danmark. Hon och hennes skånske make Ulf Torgilsson blev stamföräldrar till alla danska monarker från sonen kung Sven Estridsson till och med unionsdrottningen Margareta, i rakt nedstigande led.
Margareta och fyra ytterligare svenska drottninggemåler tillhörde ätten, liksom även de svenska kungarna Magnus Nilsson och Magnus Henriksson.

VALDEMAR IV ATTERDAG, född omkring **1320**, död 24 oktober **1375** på Gurre slott, var kung av Danmark mellan 1340 och 1375. Han var son till Kristofer II och Eufemia av Pommern. Kung Valdemar lade under sig det splittrade danska väldet bit för bit. Han erövrade Skåne 1360 och 1361 både Öland och Gotland, varvid han även **BRANDSKATTADE VISBY.**

TILLNAMNET HAR OFTAST ANSETTS BETYDA ÅTERDAG: det blev åter dag i Danmark efter en mörk period av politisk oro. Valdemar var gift med Helvig av Slesvig och fick fyra barn. Han begravdes i Vordingborg; hans kvarlevor överfördes sedan till Sorø klosterkyrka på Själland.

Kristofer II av Danmark Valdemars far

Kristofer II, född 29 september 1276, död 2 augusti 1332, var kung av Danmark 1320–1326 samt 1329–1332, hertig av södra Halland 1307–1326 och hertig av Samsø. Han var son till kung Erik Klipping och Agnes av Brandenburg, dotter till Johan I, markgreve av Brandenburg, död 1266, och hans andra fru Jutta av Sachsen, död 1287. Gift 1306 med Eufemia av Pommern, dotter till hertig Bogislav IV av Pommern, hertig av Pommern i 30 år, och Margareta av Rügen. Eufemia av Pommern, född 1285, död 26 juli 1330, var en dansk drottning, gift 1300, 1306 eller 1307 med kung Kristofer II av Danmark (r. 1320–1326, 1329–1332).

Eufemia av Pommern

VITALIEBRÖDERNA

GOTLAND UNDER 1300 - TALET

Under 1300-talet började högkonjunkturen för Gotlands och Visbys handel att vika. Lübeck blev en allt viktigare handelshamn, och gutarnas handelsmonopol i österled bröts. Cirka 1350 drabbade digerdöden ön. År 1361 landsteg den danske kungen Valdemar Atterdag på öns västkust, och krossade slutligen den dåligt utrustade bondehären vid ett oerhört blodigt slag utanför Visbys murar. Staden ska då ha öppnat sina portar och blivit hårt brandskattad, men de historiska fakta är osäkra. Klart är dock att kombinationen av digerdöd och krig minskade Gotlands befolkning mycket kraftigt. En lång nedgångstid för ön började. I slutet av 1300-talet blev Gotland tillhåll för sjörövare, de så kallade vitaliebröderna. Ön blev under lång tid en spelboll i den nordiska politiken. I olika omgångar erövrades Visby av Tyska orden, av drottning Margaretas unionstrupper, av Erik av Pommern, av Kristofer av Bayern och av Karl Knutsson. 1525 ska lübeckarna ha bränt en stor del av Visby.

Vitaliebröderna

Vitaliebröderna (även fetaliebröderna) var en grupp sjörövare som främst 1391–1398, under avsättningskriget mot Albrekt av Mecklenburg, härjade i Östersjön. De fanns kvar som kapare i Östersjön ända till 1430-talet, dock med allt mindre styrka. Ordet kommer från tyskans Vitalienbrüder, av lågtyskans Vitalie – proviant, ur latinets victualia – livsmedel; de förde proviant till det av Albrekts trupper fortfarande hållna, av Kalmarunionen belägrade Stockholm. Vitaliebröderna var förmodligen organiserade som ett gille, ett brödraskap med vissa initiationsritualer. Deras fältrop var: Guds vänner och allas fiender! (Gottes Freund – aller Welt Feind!).

Helt enkelt ett Piratgäng

Nordsjön och Östersjön under 1400-talet: viktiga hamnar och städer för vitaliebröderna.

Vitaliebröderna

I slutet av 1300-talet dök en grupp pirater som kallades vitaliebröderna upp i Östersjön. De flesta härstammade från norra Tyskland. Vitaliebröderna bildades i samband med belägringen av Stockholm 1389. Albrekt av Mecklenburg var svensk kung och en mycket impopulär sådan. Hans impopularitet ledde till att den svenska adeln med hjälp av framförallt Danmark inledde ett krig mot Albrekt. Albrekt besegrades och fängslades varpå hans allierade tyskar i Stockholm blev belägrade. För att undsätta Albrekts allierade i Stockholm drog flera av hans tyska släktingar och vänner ihop en grupp vilda och bångstyriga unga män från den tyska lågadeln. Dessa ynglingar fick till uppgift att smuggla in förnödenheter, viktualier på äldre svenska, till Stockholm. De lyckades med sitt tilltag och fick därmed sitt namn, viktualiebröderna eller vitaliebröderna.

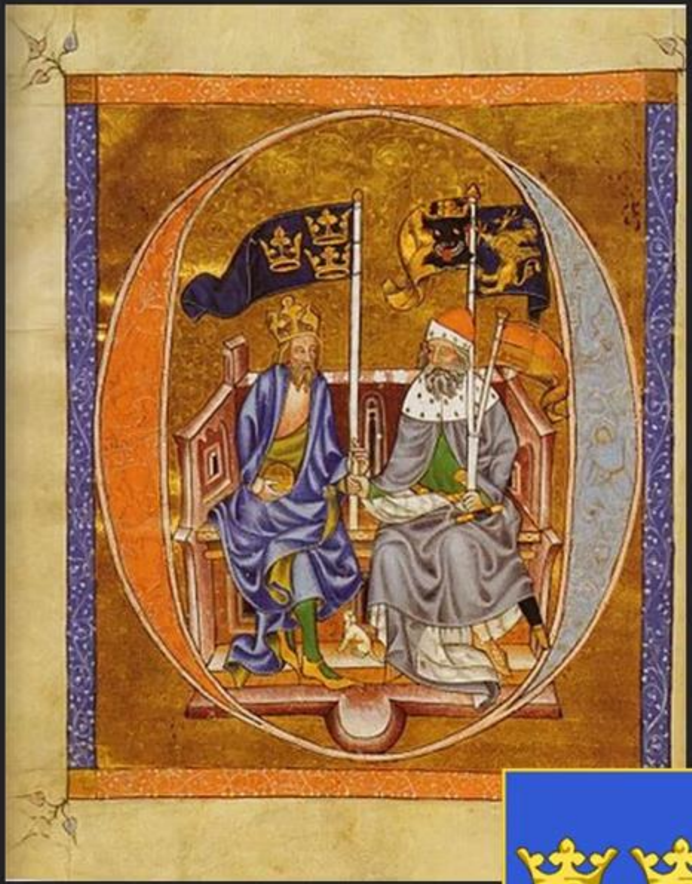

Albrekt av Mecklenburg (tyska: Albrecht III. von Mecklenburg), född cirka 1338 i Mecklenburg, död 1 april 1412 i Doberan i Mecklenburg, var kung av Sverige och hertig av Mecklenburg-Schwerin mellan 1364 och 1389 respektive 1379 till 1412. Han var son till hertig Albrekt II och den svenska prinsessan Eufemia Eriksdotter och med honom infördes obotrithövdingen Niklots furstehus (även kallat Mecklenburgska ätten) i den svenska regentlängden.

Blir till svensk kung

Albrekt av Mecklenburg (vänster), med sin far (höger), från målning i Mecklenburgsk krönika. Albrekt avbildats med Sveriges tre kronor medan fadern också håller i Mecklenburgs vapen.

Albrekt av Mecklenburg var den förste kungen att använda tre kronor som riksvapen. Han ansåg att han inte kunde använda den tidigare riksymbolen, den avsatte folkungens lejon, men inte heller sitt fädernevapen, ett krönt svart tjurhuvud eftersom detta fördes av hans far som var regerande hertig av Mecklenburg.

Pirater

För att undsätta Albrekts allierade i Stockholm drog flera av hans tyska släktingar och vänner ihop en grupp vilda och bångstyriga unga män från den tyska lågadeln. Dessa ynglingar fick till uppgift att smuggla in förnödenheter, viktualier på äldre svenska, till Stockholm. De lyckades med sitt tilltag och fick därmed sitt namn, viktualiebröderna eller vitaliebröderna. Albrekt däremot lyckades inte behålla sin krona och fick lämna Stockholm och Sverige. När belägringen av Stockholm var över hade vitalianerna inte längre något uppdrag men de trivdes med sitt äventyrliga liv och inledde nu en karriär som allmänna pirater på Östersjön. Det som gjorde vitaliebröderna speciella och gav dem deras "Robin Hood-rykte", var det faktum att de var de första piraterna i den kristna historien som inte betalade sina besättningsmän en fast (om uppdraget var lyckat det vill säga) betalning på samma sätt som om det var ett fartyg i handelsflottan.

Vitaliebröderna delade istället på vinsten. Givetvis fick kaptener och andra med högre befattning en större del av kakan, men alla delar var relaterade till vinsten. Det var detta sätt att fördela bytet som gav dem det andra namn som de är kända under, framförallt i Tyskland, "de Lijkdeelern" på lågtyska – "de som delar lika" skulle man kunna översätta det till. I Friesland berättas det även historier om hur de delade med sig till de fattiga, något som är betydligt svårare att belägga historiskt.

Sjörövare

Vitaliebröder avser i svensk historia de kapare, främst nordtyskar, som ställde sig i mecklenburgsk tjänst sedan kung Albrekt 1389 tillfångatagits av drottning Margareta efter slaget vid Åsle. Deras avsikt var att undsätta det av Albrekts tyska trupper ännu hållna Stockholm och återinsätta kungen på den svenska tronen. Vitalianerna lyckade också undsätta Stockholm, men gjorde samtidigt sig skyldiga till mord, bland annat fängslades 60 svenska borgare på Helga lekamens natt den 13 juni 1389, torterades i rådstugan och fördes sedan till Käpplingeholmen (i dag Blasieholmen) där de spärrades in i ett hus som tyskarna satte eld på – de så kallade käpplingemorden.

Den 14 juni 1389 tågade tyska hättebröder, soldater och köpmän på Stortorget och samlades vid Kåkbrinken. En anklagelseskrift med namn på 76 svenska förrädare som skulle gripas lästes upp. En del låstes in på slottet, andra forslades till Gråmunkeholmen (Riddarholmen) för att torteras. Den 15 juni brändes en Jöns Kabbemagher och en Lars Uphughom på bål tillsammans med en Gregers Röde.

Käpplingemorden

Käpplingemorden kallas den händelse i Stockholm på 1300-talet då 70 svenskar spärrades in i en ladugård, varefter byggnaden stacks i brand. Händelsen skedde en natt i juni 1389 eller 1392 Käpplingeholmen var namnet på en holme som idag motsvaras av Blasieholmen. Stockholm hade sedan 1250-talet förbindelser med Hansan och de tyska handelsstäderna. Kontakterna föranledde stor invandring av tyska handelsmän och administratörer. Snart utgjorde tyskarna det ledande skiktet i staden. Den tyska dominansen kulminerade när Albrekt av Mecklenburg valdes till Sveriges kung 1364. Svenska stormän som ville ha bort Albrekt allierade sig med drottning Margareta, som besegrade tyskarna i slaget vid Åsle 1389. Segern gjorde Margareta i praktiken till regent över Sverige, förutom Stockholm där tyskarna höll stånd.

roddes slottets fångar över till Käpplingeholmen. Där låstes de in i en byggnad som tändes på. Den lägsta siffran för antalet offer under Käpplingemorden är 15, den högsta 76.

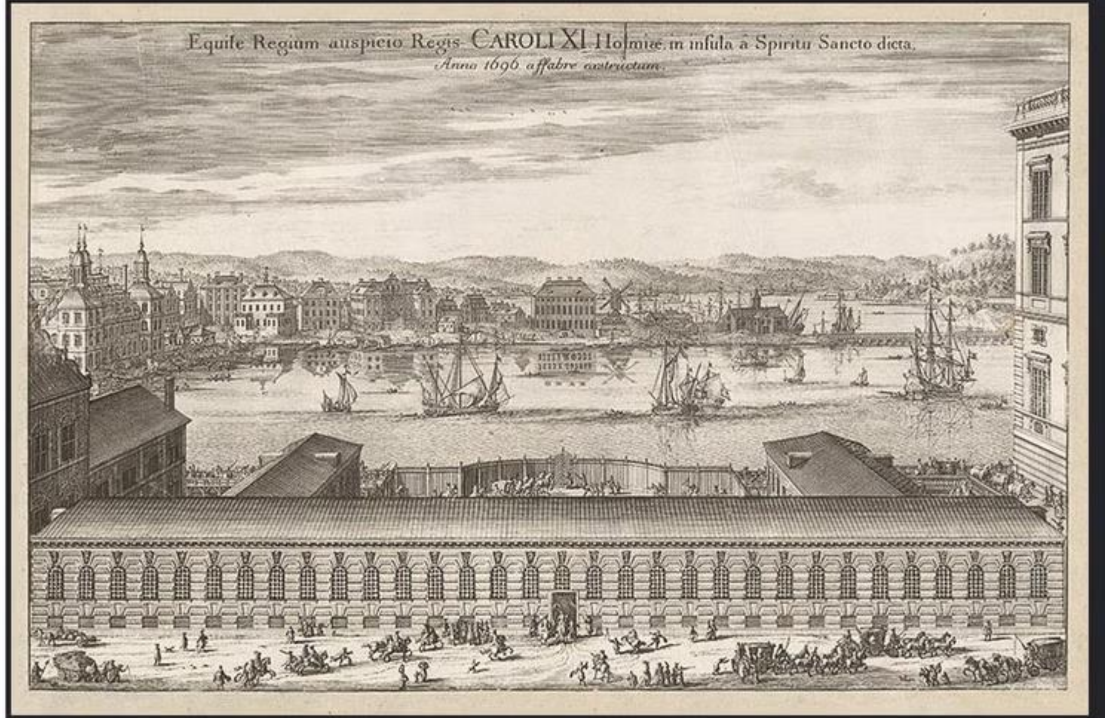
Kåkbrinken

Kåkbrinken i Gamla stan, Stockholms kommun är den gränd/brink, som förenar Stortorget med Munkbron.

Det äldsta belägget för namnet är från år 1477, då nämns en gård, belägen nidhan fore kaakbrinken. I Tänkeboken från år 1496 ges en närmare beskrivning av gränden; then grenden som ret nider löper vester af stora torghit fran kaakin som kallas Kakbringkin. Den äldsta uppgiften om kåken på Stortorget, som gett gränden dess namn, återfinns i berättelsen om de så kallade Käpplingemorden från 1400-talets förra hälft. Där talas det om några män som kommit från slottet och blifuu stande widher kakin.

Blasieholmen

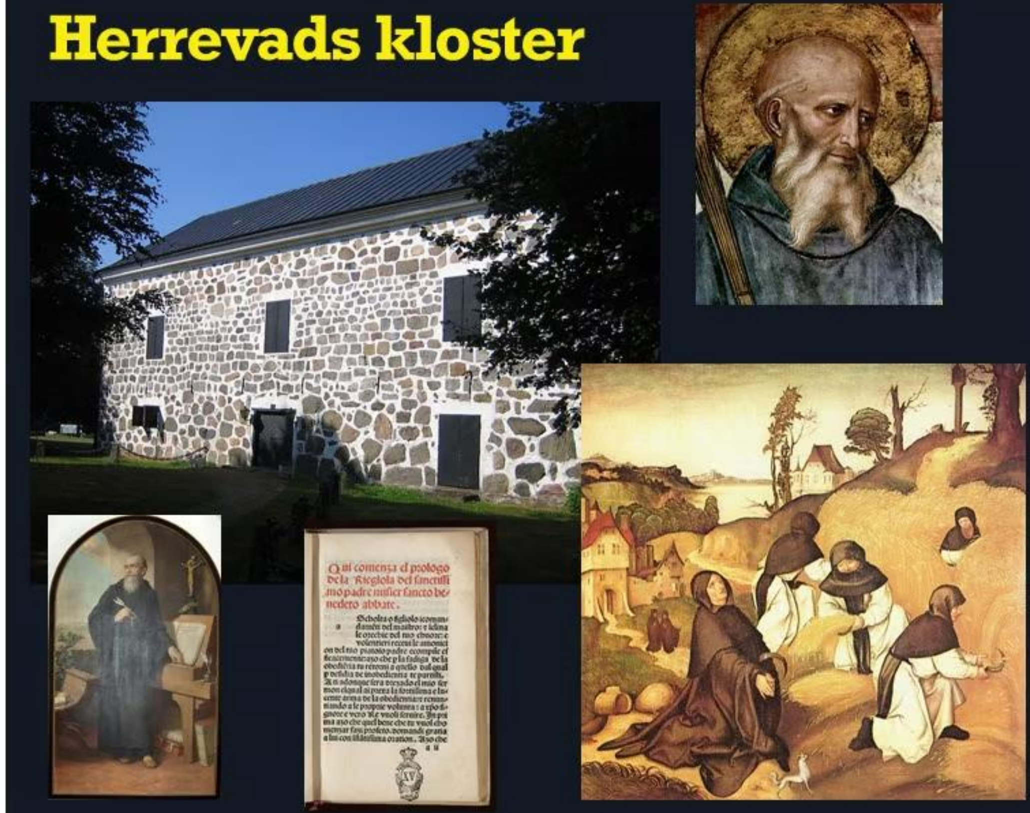
Det äldsta kända namnet på denna lilla holme är Käpplingen (Käplingen) och det förekommer i den medeltida berättelse om den händelse som brukar kallas Käpplingemorden. Den berättar om hur ett antal stockholmsborgare togs tillfånga av tyskar och brändes inne i ett hus. Detta skulle ha inträffat 1389 eller 1392 men det är osäkert om historien är sann.

BLASIEHOLMEN

Blasieholmen från Helgeandsholmen 1696. Från vänster märks bland annat Wachtmeisterska palatset, Bååtska palatset, de la Gardieska huset, Holmkvarnen och Holmkyrkan.

Herrevads kloster

Herrevads kloster var ett cistercienserkloster som grundades 1144 och var verksamt till 1565. Av de medeltida klosterbyggnaderna återstår endast ett rudiment som i dag är inrett till kapell. Intill kapellet ligger slottet Herrevadskloster och som inrymmer hotell och restaurang. Detta slott uppfördes i huvudsak 1745. Båda är belägna norr om Ljungbyhed i Riseberga socken i Klippans kommun i Skåne. Herrevadskloster grundades 1144 vid Herivad över Rönneå av munkar tillhörande cisterciensorden från Cîteaux, som dotterkloster till Cîteaux. Troligen skedde det på initiativ av ärkebiskop Eskil i Lund.

Herrevads kloster

År 1144 anlände abbot Robert, elva konverser och nio lekmän från cisterciensklostret i Citeaux till Herrevad, där ärkebiskop Eskil upplåtit mark till dem för att bygga upp ett cistercienserkloster på då dansk mark. I 400 år tronade klostret på heden och blev ett maktcentrum i regionen. Klostermedlemmarna som vigt sitt liv åt att hedra och tjäna Gud blev därmed ett inslag i bygden som satt spår långt in i vår tid. Hantverk som klosterorden tog med sig och sedermera utvecklade blev också en del av bygdens. En bygd som med sin placering gav mycket tillbaka till dem som brukade den, det var perfekta förhållanden att driva ett självhushållande kloster i. Syftet med uppsatsen är att klargöra vilken denna klosterorden var för att på så vis kunna väcka ett nytt intresse för något som fallit i glömska inte bara på lokal nivå utan också som en del av Skånes historia. Fortsatt är intentionen med uppsatsen att peka på det som levt kvar i bygden och därmed blivit en del av dagens samhälle som vi kan tacka dessa medeltida munkar för

Herrevadskloster (slottet).

Herrevads kloster

Mest betydelsefull för etablerandet av klostret i Herrevad kom ärkebiskop Eskil att bli. Utan hans del i historien hade ett cistercienserkloster ej blivit verklighet på den då danska landsbygden. Eskil var född i den förnäma jylländska Thrugotsläkten och var brorson till ärkebiskop Asser av Lund. En exakt tid för hans födelse är svår att hitta men förmodligen föddes han år 1100 och dog år 1181 eller 1182. Under sin uppväxt tillbringade han många år utomlands, först för studier och senare i landsflykt. Studietiden företogs i Hildesheim och det var där han enligt legenden insjuknade och döende tog emot sista smörjelsen. I sitt sjukliga töcken drömde han att jungfru Maria talade till honom. Hon bad honom att om han blev frisk skulle han skänka henne fem skäppor säd . Det otroliga hände ochEskil blev frisk, han fick hjälp att tyda drömmen som fäst sig i hans sinne och den tyddes som att de fem skäpporna säd egentligen syftade på fem olika klosterordnar som han skulle grunda till jungfru Marias ära. Klosterväsendet blev därmed väldigt viktigt för Eskil. Han återvände till Norden och blev år 1133 domprost i Lund och innehade den posten till år 1134 då han utsågs till biskop i Roskilde och behöll titeln till år 1137. År 1138 övertog han posten som ärkebiskop i Lund efter sin farbror Asser och behöll denna tills år 1177.

Slottet - Herrevad

När klostret drogs in 1565 gavs klosteregendomen i förläning åt Sten Bille till Wanås och därefter till olika danska adelsmän. Då Skåne 1658 införlivades med Sverige, blev Herrevadskloster kronogods och förlänades till **Corfitz Ulfeldt**. Sedan han 1660 lämnat landet, överläts gården till fältmarskalken Hans **Christoff Königsmarck**. Dennes son, fältmarskalken Otto Wilhelm Königsmarck, bytte 1682 Herrevadskloster mot Börringekloster. Herrevadskloster tilldelades 1691 översten vid Norra skånska kavalleriregementet, men förvandlades 1727 till överstelöjtnantsboställe. Herrevadskloster blev 1786 boställe för generalintendenten vid fältkommissariatet. Nuvarande huvudbyggnad, uppfördes 1745 och flyglarna i empirstil kom till 1816–1819.

Corfitz Ulfeldt

Hans Christoph von Königsmarck

Herrevadskloster användes fram till början av 1900-talet av Skånska husarregementet; under perioden 1858–1898 inkvarterades här exercisskvadroner.

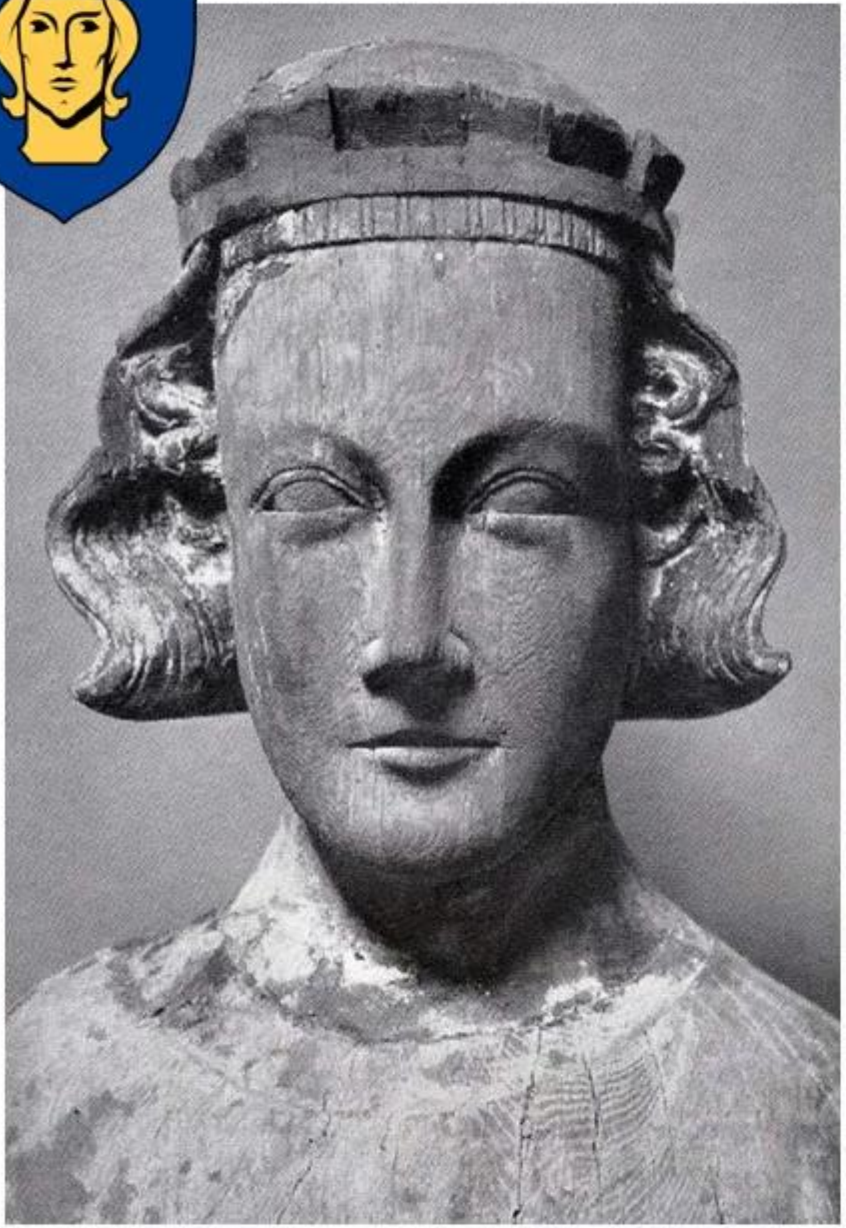
Äldre medeltiden

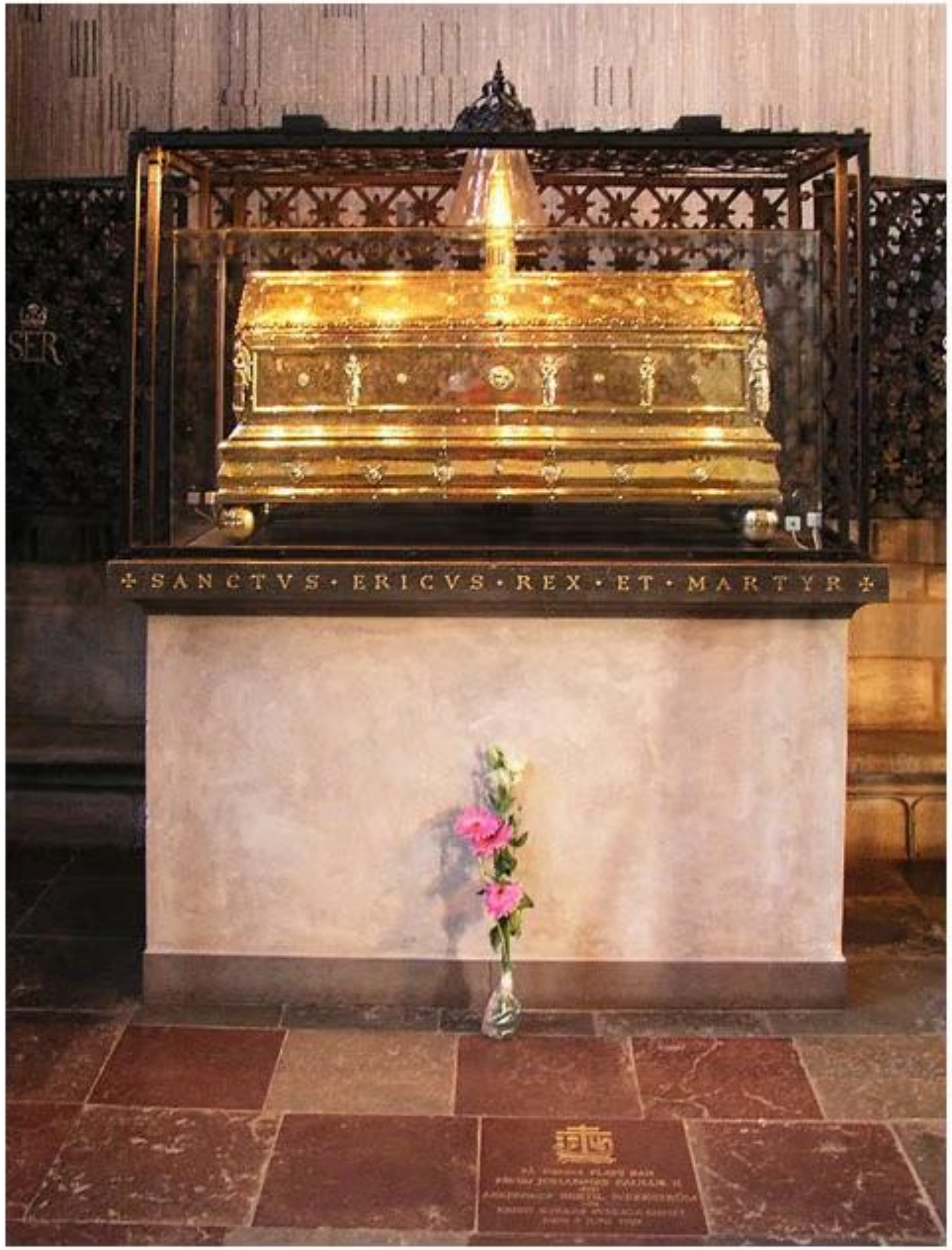

Erik den helige, Erik Jedvardsson, Sankt Erik, (oegentligt Erik IX), född omkring 1125, död 18 maj 1160, räknas som kung av Sverige omkring 1156–1160. Mycket få uppgifter om honom anses fullständigt säkra. Erik den helige är svenskt nationalhelgon och ***Stockholms skyddshelgon.***

Erik den helige var son till den svenske stormannen Jedvard och hans fru Cecilia. Erik var gift med Kristina Björnsdotter som var barnbarn till Inge den äldre och Helena. Erik blev far till Knut Eriksson och Filip Eriksson (troligen stamfar till Knut Långe). Erik och Kristina fick också två döttrar: Margareta, död 1209, som gifte sig 1185 med kung Sverre Sigurdsson av Norge samt Katarina, gift med norske stormannen Nils Blaka. Magnus Henriksson, som dödade Erik, misstänks också ha dräpt Sverker den äldre, Eriks föregångare på kungatronen. En brors namn börjar på J, möjligen Joar Jedvardsson. Erik hade anknytningar till och ägde själv gods i Västergötland, vilka han möjligen förvärvade genom äktenskapet med Kristina. Erik var innehavare av Ängsö slott i Västmanland. Möjligen var Erik jarl i Svealand innan han där erkändes som kung. I Götaland accepterades han tidigast 1157.

Eriks roll som kung är oklar. Möjligen var han inte formellt erkänd i hela riket. Att han kom att spela en stor roll som postum symbol för den erikska ätten och som lokalt helgon återspeglar snarare efterträdarnas (ättlingarnas) makt än hans egen. Den mest utförliga källan är Erikslegenden som författades tidigast omkring 1270 i syfte att få till stånd en kanonisering av Erik.

Stockholms stadsvapen

ÄLDRE MEDELTIDEN

Den Erikska ätten var en av två ätter som slogs om makten över Sverige ungefär mellan år 1130 och år 1250, uppkallad efter den första kungen ur ätten, Erik den helige.

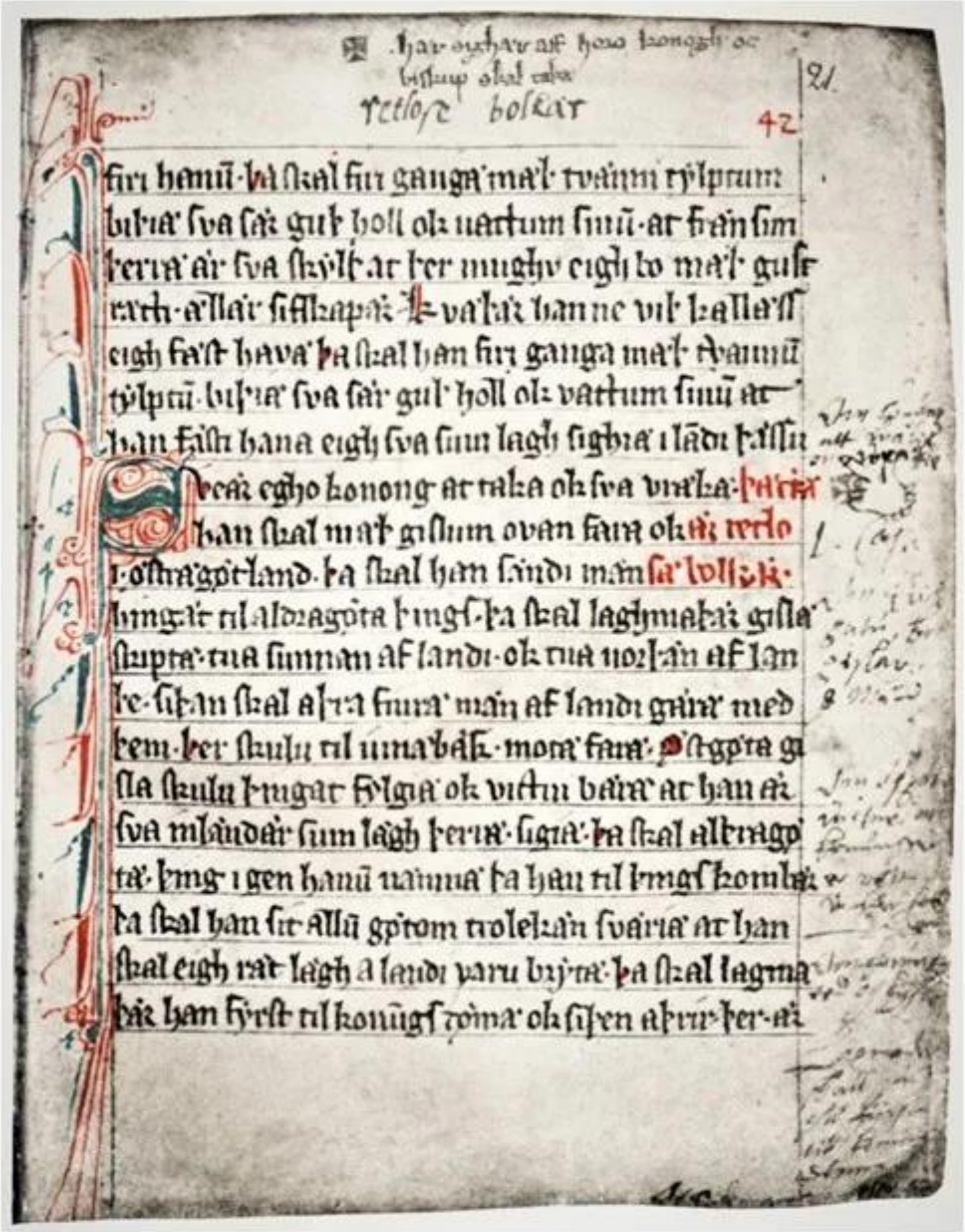
Äldre medeltid är, perioden från omkr. 1050 till 1250 i Norden. Perioden sammanfaller med högmedeltiden (1000–1300) i övriga Europa, och begreppet äldre medeltid sammanblandas i många källor med Europeisk tidig medeltid (500–1050), då det fortfarande rådde järnålder i Norden. I Sverige inleds äldre medeltiden med att Emund den gamle blir svensk kung och avslutas med att den siste av Erikska ätten, Erik den läspe och halte dör och därmed bereder plats för Bjälboätten med Birger jarl i spetsen.

För denna period ges också andra inhemska källor än runstenarna, vilkas resande fortfor under periodens början, men kom ur bruk, då nu den latinska skriften genom kyrkans inflytande undanträngde runskriften. Offentliga urkunder (kunga- och påvebrev o.d.; se diplom) börjar finnas, landskapslagarnas upptecknande tar nu sin början, och i en till Västgötalagen fogad konungalängd möter en ansats till svensk historieskrivning. Den första svenska krönikan, "Erikskrönikan", kom visserligen inte till förrän under nästa period, men dess framställning går tillbaka till slutet av den nu ifrågavarande.

Efter Eriks död rann enligt legenden en källa mirakulöst upp på den plats där hans blod först utgöts. Avrättningen skall ha skett på den öppna platsen söder om domkyrkan i Uppsala och här stod fram till 1700-talet Sankt Eriks kapell. Sedan 1500-talet utpekas Sankt Eriks källa vid S:t Eriks torg på domkyrkans norra sida, mellan kyrkan och Fyrisån; vissa källor tyder dock på att medeltidens Sankt Eriks källa var den nuvarande Slottskällan, 500 meter söder om domkyrkan. Källan vid S:t Eriks torg var en viktig vattentillgång för människor och djur i flera århundraden. Från mitten av 1600-talet var den ihopkopplad med olika tekniska vattensystem. Källan har tidigare varit inbyggd i en enkel träbyggnad och I samband med att den höga stenmuren byggdes på 1850-talet tillkom i stället den nuvarande gjutjärnspumpen tillverkad vid Hälleforsnäs bruk i Södermanland. I slutet av 1800-talet anslöts källan till Pumphuset vid Islandsfallet för att Uppsalaborna via vattenledningar skulle kunna få sitt vatten direkt hem till hushållen.

S:t Eriks källa med pumphuset från 1850-talet tillverkat vid Hälleforsnäs bruk.

VÄSTGÖTALAGEN

Eftersom en statlig organisation inte växte fram förrän vid slutet av denna period hade riket heller inte en tydlig avgränsning i alla riktningar. Gränsen mellan Danmark/Halland och Västergötland som beskrivs i Äldre Västgötalagen och en gränsläggningstraktatet kallad Landamäri. Blekinge beskrivs som en del av Danmark först på 1200-talet.

En annan vittnesbörd om Sveriges omfattning vid denna tid ges i det så kallade Florensdokumentet, en påvlig skrift från omkring år 1120. Den för Sverige intressanta passagen lyder på latin:

Nomina insularum de regno Sueuorum. Gothica australis. Gothia occidentalis. Guasmannia. Sundermannia. Nerh. Tindia. Fedundria. Atanht. Guthlandia. Guarandia. Findia. Hestia. Helsingia. Guarmelande. Teuste.

ERIK DEN HELIGE

"Erik den heliges jordafärd", del av "Sankt Eriks tavla", ett altarskåp från 1400-talet som fanns i Uppsala domkyrka men förstördes i stadsbranden 1702. Xylografi från 1800-talet efter kopparstick från tidigt 1700-tal.

ERIK DEN HELIGE

Några med Erik samtida källor med upplysningar om honom har inte återfunnits, och den första skriftliga omnämning som finns är i ett brev under sonen Knut Erikssons regeringstid. I brevet benämns Erik "Svearnas konung".

Eftersom få säkra fakta är kända om Erik har forskare med tiden kommit att betrakta honom som en del av ett legendhistoriskt problemkomplex snarare än ett personhistoriskt. Den mest extrema ståndpunkten intogs av Lauritz Weibull som ansåg att Erik var ett fall där historievetenskapen måste acceptera ett "negativt resultat", det vill säga att källmaterialet är så fragmentariskt att det inte ens i grova huvuddrag går att rekonstruera Erik den heliges liv och regeringstid, och att någon historieskrivning om Erik den helige överhuvudtaget inte är möjlig. Weibulls elev Sture Bolin intog en något mildare ståndpunkt och det är i huvudsak hans 1951 publicerade resultat som senare uppslagsverk bygger på. Men redan Bolins artikel handlar mycket mer om helgonkulten och tidigare forskares uppfattningar än om kung Erik och Nationalencyklopedin har lyckats komprimera alla säkert samtida nedtecknade fakta om kung Erik till en enda mening.

ERIK DEN HELIGE

Erik den helige, Erik Jedvardsson, Sankt Erik, (oegentligt Erik IX), född omkring 1125, död 18 maj 1160, räknas som kung av Sverige omkring 1156–1160. Mycket få uppgifter om honom anses fullständigt säkra. Erik den helige är svenskt nationalhelgon och Stockholms skyddshelgon.

Erik den helige var son till den svenske stormannen Jedvard och hans fru Cecilia. Erik var gift med Kristina Björnsdotter som var barnbarn till Inge den äldre och Helena. Erik blev far till Knut Eriksson och Filip Eriksson (troligen stamfar till Knut Långe). Erik och Kristina fick också två döttrar: Margareta, död 1209, som gifte sig 1185 med kung Sverre Sigurdsson av Norge samt Katarina, gift med norske stormannen Nils Blaka. Magnus Henriksson, som dödade Erik, misstänks också ha dräpt Sverker den äldre, Eriks föregångare på kungatronen. En brors namn börjar på J, möjligen Joar Jedvardsson. Erik hade anknytningar till och ägde själv gods i Västergötland, vilka han möjligen förvärvade genom äktenskapet med Kristina. Erik var innehavare av Ängsö slott i Västmanland. Möjligen var Erik jarl i Svealand innan han där erkändes som kung. I Götaland accepterades han tidigast 1157.

ERIK DEN HELIGE

Eriks roll som kung är oklar. Möjligen var han inte formellt erkänd i hela riket. Att han kom att spela en stor roll som postum symbol för den Erikska ätten och som lokalt helgon återspeglar snarare efterträdarnas (ättlingarnas) makt än hans egen.

ERIKSKA ÄTTEN

Uppgiften om hans patronymikon Jedvardsson härrör från västnordiska berättande källor, bland annat Sverre Sigurdssons saga, och är endast indirekt och svagt styrkt i samtida svenska källor genom omnämnandet av Joar Jedvardsson i kretsen kring sonen Knut. Denne Joar har antagits vara identisk med en bror till Erik om vilken man dock med säkerhet endast vet att hans namn började med bokstaven J. Det har också på lösa grunder antagits att fadern kan ha varit engelsman, men det antagandet bygger i sin tur på ett helt obevisbart antagande om namnets ovanlighet i 1100-talets Sverige. Uppgifterna om hustrun Kristina och hennes härstamning från kung Inge den äldre kommer från två olika av varandra oberoende källor, Vitskølkrönikan och Knytlingasagan, och kan därför betraktas som relativt säkra. Mer exakt än så kan släktskapen inte fastställas.

Erik den helige

Barn

Knut Eriksson, född senast på 1140-talet, död 1195 eller 1196, kung av Sverige 1167–1196.

Filip Eriksson, född efter 1140, anses vara yngste son till kung Erik den helige och Kristina Björnsdotter.[Katarina Eriksdotter, Katarina den heliga, död efter 1156, gift med Nils Blake.

Margareta Eriksdotter, född omkring 1155, död 1209, gifte sig 1189 med kung Sverre Sigurdsson av Norge och blev därmed norsk drottning.

Knut Eriksson, född senast på 1140-talet, död 1195 eller 1196, var kung av Sverige från 1167, samt son till Erik den helige och Kristina Björnsdotter av Danmark. Knut Eriksson tog makten genom att först döda Karl Sverkersson (överfallet 1167 på Visingsö). Sen besegrade han och dödade 1172/1173 dennes, enligt vissa källor Karls Sverkerssons halvbröder Kol och Burislev, som utropat sig till kungar och kontrollerade Östergötland.

Erik den helige

Enligt legenden ska Erik ha dödats den 18 maj 1160 i strid efter en mässa i Östra Aros, i nuvarande Uppsala. Erik dödades av den danske prinsen Magnus Henriksson, tronpretendent på mödernet stammande från den stenkilska ätten. Enligt helgonlegenden hade Erik vägrat sätta sig i säkerhet, utan hört mässan till dess slut och därefter överfallits då han lämnade kyrkan. Hans huvud lär ha huggits av medan han låg på marken. Enligt legenden rann en källa upp på platsen där han dödades (där underverk sades ha inträffat) och redan 1198 upptogs Erik i Vallentunakalendariets helgonförteckning. Sonen Knut Eriksson torde ha främjat kulten under försöken att få Erik den Helige helgonförklarad. Eriks minne högtidlighölls av kyrkan under medeltiden och kom efterhand att firas som Sveriges nationalhelgon.
Erik den helige ska ha gravsatts i Gamla Uppsala och hans utpekade kvarlevor skrinlades ganska snart. Dessa överfördes 1273 till den påbörjade nya domkyrkan i Uppsala. Detta ska ha skett den 24 januari enligt dåtidens tideräkning, en dag som i den gamla almanackan omnämndes Ericus Translatus. Skelettet, som saknar en del av benen, vilar fortfarande där invid högaltaret. Det förgyllda silverskrin som omsluter dem förfärdigades 1574–1579 på uppdrag av Johan III, som under en tid av penningbrist tvingades smälta ner det äldre skrinet. I detta ligger även Eriks begravningskrona av förgylld koppar, den äldsta bevarade svenska kungakronan.

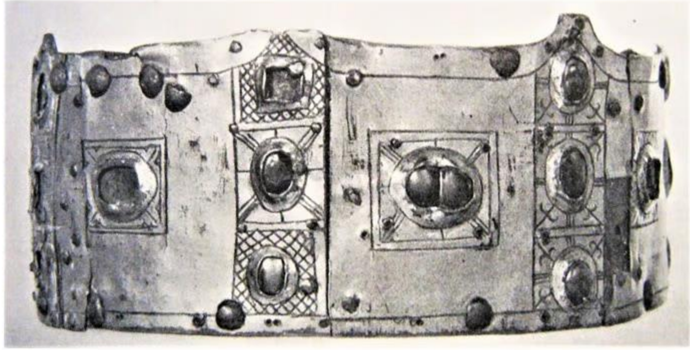
Erik den helige

Kung Eriks föregångare, Sverker den äldre, mördades på juldagen den 25 december 1156. Enligt legenden valdes Erik till kung av svearna 1150 och götarna 1156.

Enligt legendariskt material företog Erik med biskop Henrik från Uppsala ett korståg till Finland, kanske redan innan han blev kung. De år som nämns är 1150 eller 1157. Henrik skall ha blivit kvar och lidit martyrdöden. Han dyrkades sedermera som Finlands nationalhelgon.

En notis i Vitskølkrönikan som styrker att Erik 1158 var kung åtminstone över Västergötland handlar om Varnhems kloster. Enligt krönikan ville Eriks hustru Kristina komma åt en del av den egendom som hennes släkting fru Sigrid skänkt till Varnhem, och trakasserade därför på olika sätt munkarna där. En del av dem flyttade då till Jylland där de grundade Vitskøls kloster. Tvisten löstes före Eriks död. Notisen är bevarad i en avskrift från 1609 av en codex från 1400-talet som i sin tur skall bygga på ett original från 1100-talet.[6] Vissa forskare ha tolkat tvisten som ett bevis på en nationell kyrklig politik, som skulle ha vänt sig mot Sverker den äldres gynnande av klosterordnarna och påven.

Erik den helige

Erik den heliges krona är en krona av förgyllt koppar av tidigmedeltida typ, som om den burits av Erik är Sveriges äldsta kungakrona. Den kan ursprungligen ha prytt en sedermera okänd helgonbild.

En medeltida träskulptur som har ansetts vara ett av underlagen till Eriksbilden i Stockholms stadsvapen. Träskulpturen står i Roslags-Bro kyrka, men anses idag föreställa Sankt Olof.

Slaget vid Neva

År 1240

Alexander Nevskij

Slaget vid Neva år 1240

Gränsen mot dåvarande Sverige reglerades i Nöteborgstraktaten 1323, en fred som följdes av kung Magnus Erikssons första korståg mot Novgorod 1348 och andra korståg 1350.

Slaget vid Neva År 1240

Republiken Novgorod (ryska: Новгородская Республика, Novgorodskaja Respublika) eller Novgorod-landet (ryska: Новгородская земля, Novgorodskaja zemlja) var en stor medeltida rysk (Ruser) stat som sträckte sig från Östersjön till Uralbergen mellan 1100- och 1400-talen.

Gränsen mot dåvarande Sverige reglerades i Nöteborgstraktaten 1323, en fred som följdes av kung Magnus Erikssons första korståg mot Novgorod 1348 och andra korståg 1350.

Städer som Staraja Russa, Staraja Ladoga, Torzjok och Nöteborg var också delar av det novogorodska landet.

Staden Pskov var från början en del av det novgorodska riket, men hade de facto självständighet senast sedan 1200-talet. Flera furstar, såsom Dovmont och Vsevolod Mstislavitj styrde i Pskov utan att lyda fursten eller andra makthavare i Novgorod. Pskovs självständighet bekräftades 1348 under Bolotovofördraget.

Slaget vid Neva År 1240

Slaget vid Neva (ryska: Невская битва, Nevskaja bitva) utkämpades mellan Republiken Novgorod och svenska arméer vid floden Neva nära bosättningen Ust-Izhora den 15 juli 1240. Syftet med den svenska invasionen var nog att få kontroll över Nevas mynning och staden Ladoga och därav erövra den viktigaste delen av vägen från varjagerna till grekerna, som hade varit under Novgorods kontroll i mer än hundra år. Slaget var en del av de medeltida svensk-novogorodska krigen.

Birger Jarl ledde det så kallade andra korståget mot tavasterna i Finland år 1238 eller 1239. Sydvästra delen av nuvarande Finland hade erövrats redan på 1100-talet under det så kallade första korståget. Åbo blev biskopsstad under första hälften av 1200-talet. Den förste kände biskopen hade namnet Thomas och omnämns första gången år 1234. Tillsammans med Birger jarl och soldater från Sverige bekämpade han tavasterna. Detta ledde också till byggandet av en borg med namnet Tavastehus för att säkerställa de nya landvinningarna.

Slaget vid Neva År 1240

Marknadsplats i Republiken Novgorod, målad 1909 av Appolinarij Vasnetsov (1856–1933).

Karta över *Republiken Novgorods femtedelar.* Vodskaja pjatina i grönt. Obonezjskaja pjatina i rött. Bezjetskaja pjatina i blått. Derevskaja pjatina i gult. Sjelonskaja pjatina i orange.

Slaget vid Neva År 1240

Ett eller två år efter det andra svenska korståget mötte de svenska trupperna motstånd när man gick ännu längre österut. Svenskarna hade i sitt nit gått in i stadsrepubliken Novgorods marker. Följande händelse finner man ingenting om i svenska källor, men ryska källor berättar att Alexander av Novgorod, senare helgonförklarad som Alexander Nevskij, slog svenskarna på Nevas strand den 15 juli 1240.

Alexander hade redan år 1239 organiserat sitt försvar och satt ut vaktposteringar vid vägarna från Finska vikens stränder till Novgorod. Pelguse, som var ledare för en finsk-ortodox stam, varskodde Alexander året därpå att svenskarna höll på att landstiga vid Neva.

Enligt helgonlegenden sade Alexander till sina trupper före avfärden mot svenskarna att "Gud står inte på styrkans utan på rättfärdighetens, pravdas, sida". Därefter marscherade man genom träskmarker till Nevas mynning och kom dit på morgonen. Pelguse hade haft en märklig syn strax dessförinnan: på Neva hade en båt glidit ned mot havet och i båten hade synts två andar som var komna till Novgorods försvar. De två ryska martyrhelgonen Boris och Gleb med sina himmelska roddare skulle bistå Alexander mot inkräktarna.

Slaget vid Neva År 1240

Thomas (finska: Tuomas), död 1248 i Visby, var biskop av Finland.

Thomas var enligt biskopskrönikan engelsman, medlem av domkapitlet i Uppsala och tillsattes någon gång under åren 1216–1221. Inför ryska framstötar i Karelen och Tavastland utverkade han 1229 hos påven en handelsblockad mot Novgorod. Detta år fick han även tillstånd att flytta biskopsstolen, troligen från Nousis till Korois vid Åbo, vilket förefaller ha skett före 1234. I samband härmed överförde Thomas kyrkogods på sin kaplan (och släkting?) Vilhelm, kyrkoherde i Nousis.

En hednisk reaktion i Tavastland ledde till en korstågsbulla 1238 med det så kallade andra korståget som följd. Den hårdhänta pacificeringen av tavasterna blev en personlig framgång för Thomas och öppnade möjligheterna för ytterligare expansion. Thomas tillhörde eventuellt en av initiativtagarna till det misslyckade tåget mot Nevas mynning 1240. Thomas var en utpräglad maktmänniska. Efter att ha stympat en människa till döds och förfalskat ett påvebrev, tvingades han att avgå, och han drog sig tillbaka till dominikanerna i Visby. Sina böcker, av vilka en bevarats, skänkte han dominikanerna i Sigtuna. Thomas tillhör de mest omdiskuterade gestalterna i finsk medeltidshistoria och hans betydelse har tolkats på mycket olika sätt.

Slaget vid Neva år 1240

Svenskarna väntade sig inget motstånd, då man trodde att novgorodborna var upptagna med att slåss mot mongolerna. En novgorodsk stödarmé av suzdalbor hade vid den här tiden förintats av mongolhövdingen Batus trupper. Därför blev Alexanders anfall en överraskning.

Det sägs att Birger jarl och många av hans riddare skulle ha befunnit sig i ett guldbroderat tält, medan större delen av armén fortfarande inte hunnit gå i land från sina båtar. Under anfallet ska Birger ha blivit sårad av Alexanders spjut och förtöjningarna till svenskarnas båtar avhuggits, så att plötslig bestörtning uppstått bland svenskarna i land och att de skyndat bort från den attackerande fienden.
Legenden om Alexander av Novgorod avslutar berättelsen med att ärkeänglar flög ned från himlen och dödade svenska riddare som hade tagit sin tillflykt på Nevas motsatta strand.

SLAGET VID NEVA ÅR 1240

Birger jarl (info) (eller Birger Magnusson (info)), född omkring 1210 i Bjälbo i Östergötland, död 21 oktober 1266 på Jälbolung i Västergötland var en svensk jarl och storman. Birger jarl är omnämnd första gången 1237 och verkade mellan 1248 och 1266 som en svensk jarl. Först styrde han informellt över Sverige som förmyndare för sin son kung Valdemar (från 1250 tills denne kröntes 1251), sedan ihop med sonen (till sin död 1266). Birger sägs också vara den som grundade Stockholm år 1252.
På grund av de språkliga förändringar som namnet Birghir och ordet jarl undergått finns en mängd former av namnet som Birge jerl och Börje jär i äldre källor, men formen Birger jarl har blivit standard i nysvensk tid

Birger var son till Magnus Minnesköld och Ingrid Ylva. Enligt en uppgift hos Olaus Petri var Ingrid Ylvas far kungasonen Sune Sik. Det har debatterats länge huruvida en sådan person har existerat. Birger Jarl föddes förmodligen i en ännu outgrävd gård inte långt ifrån Bjälbo kyrka. Då fadern dog runt 1210 växte Birger upp med sin ensamstående mor och äldre bröder. Fadern Magnus Minnisköld uppges ha avlidit antingen 1208 eller 1210. Vid undersökningar i början av 2000-talet, av vad som sannolikt är Birger Magnussons kvarlevor i Varnhems kyrka, konstaterades att han vid sin död 1266 var 50 till 55 år gammal. Tillsammans leder dessa uppgifter till slutsatsen att Birger Magnusson bör ha fötts någon gång omkring 1210. Birger Magnusson gifte sig omkring 1235–1237, i alla fall före 1241, med Ingeborg, syster till svenske kungen Erik, den siste regenten av sin ätt. De fick flera barn och två av sönerna blev kungar: Valdemar, för vilken Birger jarl blev förmyndare 1250, samt Magnus Ladulås, som blev kung då han avsatte Valdemar 1275.

BIRGER JARL

VISINGSÖ

In the 12th and 13th century, Näs Castle on the southern end of Visingsö was the residence for the fragile Swedish monarchy. Four Swedish kings died there: Karl Sverkersson, Erik Knutsson, Johan Sverkersson, and Magnus Ladulås. Furthermore, in the 17th century the influential Brahe family resided in Visingsborg, a castle on the eastern side of the island. Both Näs Castle and Visingsborg are presently ruins and well known landmarks of Visingsö.

The Swedish Navy planted oak trees on the island in the 19th century to provide strategically important timber for future ship construction. The timber is now ready but no longer required for ship construction. Consequently, Visingsö is partially covered by oak forests, the rest being farmland.

Visingsö is an island in the southern half of Lake Vättern in Sweden.

Visingsö lies 30 kilometres (19 miles) north of the city Jönköping and 6 kilometres (3.7 miles) west of Gränna from which two car ferries connect the island. The island is 14 kilometres (8.7 miles) long and 3 kilometres (1.9 miles) wide, with a total area of 24 square kilometres (9.3 square miles).

According to legend, a giant named Vist created Visingsö by throwing a lump of soil into the lake so that his wife could use it to step over the lake.

Visingsö - Swedens largest prison for the war.
Under the nordic war Sweden took a lot of people from other countries (under the war) as prisoners. Many of these were taken to Visingsö. The prisoners was from Russia, Denmark, Poland, England and Holland.. but the Russians took the price of most people.

It did not look good at the prison at Visingsborgs castle. Many diseases where spread and a lot of the prisoners started to die. If they didn't die from being infected they probably died from starving to death. A lot of prisoners started trying to escape and get food at Gränna or even Jönköping.

Most of the prisoners had their last days at Visingsö. Many of them died by starving or diseases that went around. So later on people thought it was more than right to let them have a cemetery at the Island. Today we think is more than 200 Russian people buried there, and it is not a good thought to go there by night

Medeltida förhållanden i Roden Uppland

Medeltida lokala förhållande och händelser

De regionala bearbetningarna i Det medeltida Sverige presenteras landskapsvis, i härader och skeppslag och under dem socknar. Därvid följs indelningen i 1500-talets kamerala material. I de fall förändringar skett under senare perioder finns hänvisningar på den plats, där en socken eller ort borde återfinnas enligt den nuvarande indelningen.

Socknen redovisas på det sätt den framträder i 1500-talsmaterialet, som
en kameral enhet: jordebokssocken, vilken ofta men inte alltid överensstämmer med den kyrkliga socknen. När skillnader mellan dessa har iakttagits, har det anmärkts. Om inte annat särskilt anges, avses för förhållanden under medeltid och 1500-tal med termen "socken" begreppet jordebokssocken; endast i avsnittet om den kyrkliga organisationen är "socken" synonymt med kyrksocken.

Upplands handlingar ***(UH) redovisar förutom i mantalslängden 1545 åren 1554, 1555, 1556, 1566 och 1567 tre skattehemman. Det första hemmanet är alla åren fyra öresland och ett örtugland. Det andra har 1554 en del på tre öresland och två örtugland och en del på ett öresland och fyra penningland; 1555*** **redovisas de två delarna i en summa: fyra öresland, två örtugland och fyra penningland; *1556, 1566* och *1567* har den kvar bara den ena delen på tre öresland och två örtugland, medan den andra delen från år *1556* ingår i den tredje gården och svarar för höjningen av dennas jordetal från två öresland, två örtugland och fyra penningland till fyra öresland. Det tredje hemmanet har också två skattevretar i Köpstaden *1557, 1566 och 1567*. Jordetalssumman för hela byn är densamma *1554* och *1567,* ett markland och fyra öresland. Orten saknas helt i medeltidsmaterialet. Den uppträder första gången Upplands handlingar *1554:3*. Eftersom den består av enbart skatteutjordar saknas den i mantalslängden *1545.* I Kobo redovisas tre skatteutjordar, en på två örtugland till Borgen, en på ett örtugland till Hillebola och en på ett örtugland till Larsbo. Hänvisningar till Kobo finns under Borgen, Hillebola resp Larsbo**

1345 **överlåter Peter Magnusson tillsammans med sin hustru Margareta Petersdotter jord värd 6 mark i Salberga till sina bröder Jakob och Olof Karlssöner mot jord värd 3 mark i en ej specificerad by i Lövsta sn. Han säljer dem samtidigt den tomt i S på vilken deras hus är byggda.**

1356 **säljer Magnus Gislesson (sparre av Aspnäs) 0:0:37'2 till Ulf Jakobsson**

1391 **säljer Ragnhild Nilsdotter 0:4+0:0:4+0:0:1 +O:O:l (med en vret i Köpstaden och 0:20 i 'sjöängen'; jfr 13 l, 2 b, som har Sjöängen norr om S) jämte jord i *Kretilsrenge, Försäter, Akerby, Valnäs och Sund till *Magnus Kase* för 400 mark och 0 :4 i Mosunda, Holms sn, Lagunda hd (B 16 f 109). Upplands handlingar redovisar: sju skattehemman (varav ett med en skatteutjord i ett oidentifierat *Hagomen); en skatteboljord till Salberga; ett kyrkohemman, som förekommer från 1546, med jordetal från 1548**

Av medeltidsbeläggen framgår bl a att Magnus Gislesson år 1356 säljer tre och ett halvt örtugland i Skärplinge till Ulf Jakobsson (brevet finns i Lars Eriksson Sparres kopiebok

i Riksarkivet, B 16, vilket innebär, att det endast föreligger i en avskrift från 1600-talet - se B 16 i förkortningslistan). Ragnhild Nilsdotter säljer 1391 fyra öresland, fyra örtugland, ett örtugland och ett örtugland jord i Skärplinge till *Magnus Kase*; jordetalet för de övriga i transaktionen ingående delarna återfinns under respektive ortnamn. Det stycke som inleds *"Ragnhild Nilsdotter*, gift med .. . " redovisar de frälsemän, som omtalas 'i Skärplinge', daterar brev där etc. De har haft någon anknytning till orten och kan förmodas ha haft sin sätesgård där. Frågan om *Rodens territoriella omfattning* och kamerala och judiciella indelning är omstridd. Den har diskuterats med utgångspunkt från ett magert material, som redovisas nedan grupperat efter sin karaktär i tidsföljd. I anslutning härtill anförs vissa tolkningar rörande den territoriella indelningen, men den tidigare vetenskapliga diskussionen återges inte.

1. Upplandslagen
Enligt kung Birgers stadfästelsebrev har Upplandslagen utarbetats av en nämnd med representanter från de tre folklanden och antagits vid ting. Kungen stadfäster den och påbjuder, att den skall gälla i de tre folklanden och även i Norra Rodeo:

"WIR WILIUM OK FRAMLEPIS. STARKLIKRE BIUPUM. AT ALLIR ALMRENNILIKRE OK HWAR UM SIK. RER BYGGIRE J. NYRRM ROPIN. LITIN AT PÖM SAMU LAGHUM. UTREN ALL GENMRELI"

6 mark år 1300 kunde köpa lika mycket varor och tjänster som 13707 SEK år 2022 mätt med konsumentprisindex.
Alternativa beräkningar:
- 6 mark år 1300 motsvarade betalning för lika lång arbetstid som 292369 SEK år 2022 mätt med löneindex för manlig industriarbetare/hantlangare (se föregående sida) 1345: köp 6 mark

Den första förteckningen från 1314 avser uppbörd för erläggande av sexårstionden. Den andra från 1343, som avser uppbörd av avgifterna för lösen av ärkebiskop Hemmings pallium, överensstämmer i fråga om indelningen med den första.
1316 gjordes summariska förteckningar över den markgäld, som hertigarna uppburit från kyrkogods i Attundaland och Tiundaland. Under rubriken "summa receptorum in prouincijs Atundie" upptas samtliga hundaren i Attundaland och därjämte ett Roden, " summa receptorum in Rodhinum". Under Tiundaland däremot upptas utöver hundarena inte ett Roden.

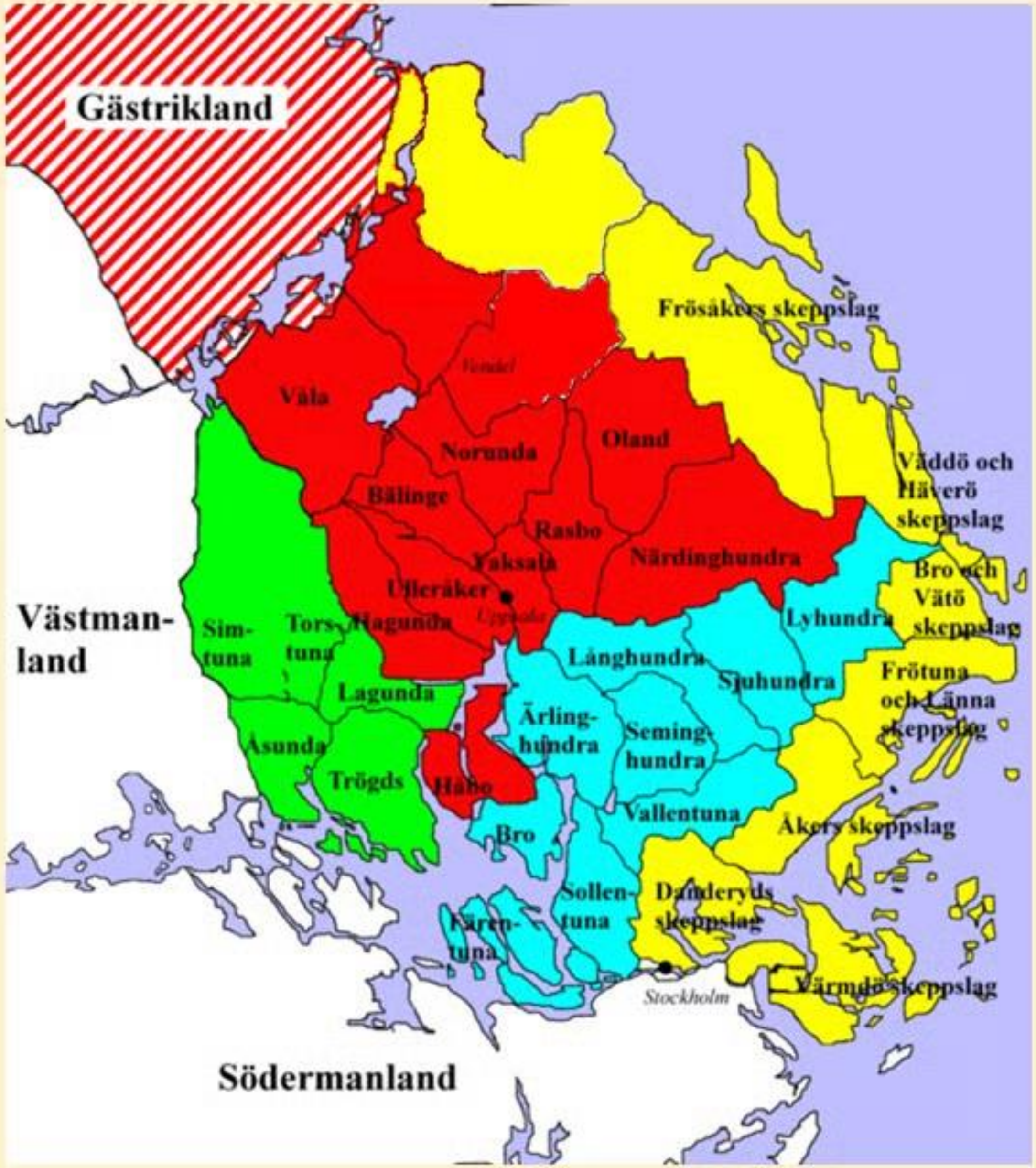
1331 redovisas gammal och ny kyrkojord i Attundaland, hundare för hundare med samma socknar som i förteckningarna 1314/1343. Enda undantaget utgör Frötuna, Bro, Väddö och Häverö, som nu förs upp sist utan hundaresrubrik, men som tidigare var upptagna under Lyhundra.

1341 års förteckning över den jord som efter kung Birgers kröning, 1302, tillfallit kyrkor i ärkestiftet: Västland, Lövsta och Hållnäs sammanförs med socknarna i Vendels, Tierps och Norunda hundare utan att någon samlande rubrik anges. Valö, Hökhuvud, Börstil, Harg och Edebo är samlade i en avslutande grupp utan rubrik.

1376 upptar förteckningen över Uppsala domkyrkas jord under rubriken " In Rodh" gårdar i Valö, Skäfthammar (borde vara Hökhuvud, gården är Vattens ta, som ligger i Frösåkersdelen av H sn) och Edebo

1409 hålls räfsteting med allmogen i "Hreuerbo sciplagh, Bro sciplagh, Birke thinglagh, Frntuna sciplagh ok 0slabo thinglagh"

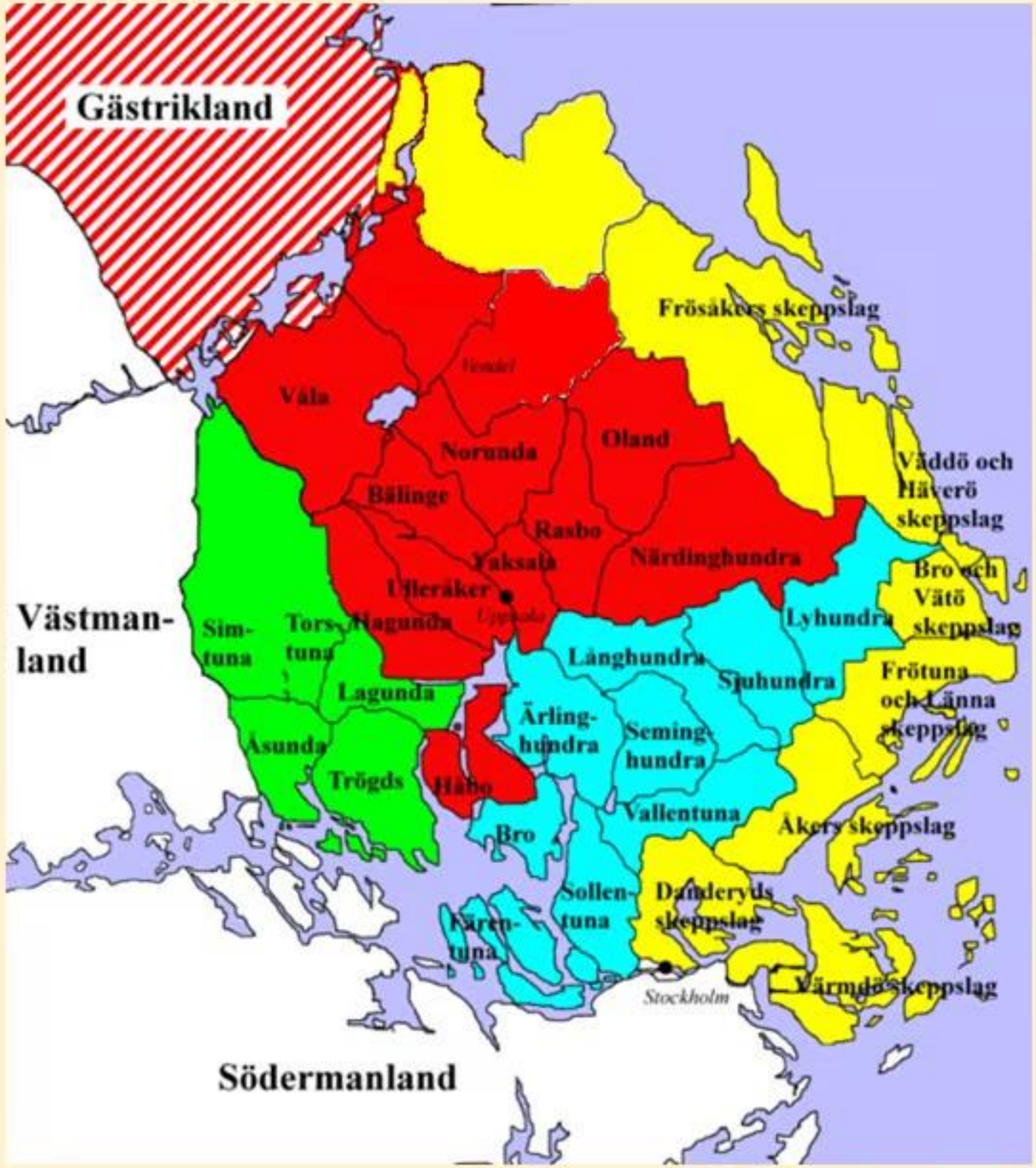
1410 stadfäster *kung Erik förläning till Anders Ingvarsson* (ankare) av Estuna och Lohärads snr samt Väddö

Folklanden i Svitjod (Uppland/Gästrikland)
Tiundaland   Attunda   Roden (gul)
Fjädrundaland (grön)

Roden omtalas första gången i Upplandslagen 1296 **där sägs att lagen även skall gälla i Norra Roden, vilket lett till antagandet att Roden ursprungligen legat utanför folklandsindelningen, vilket dock är högst osäkert.**
I Upplandslagen ligger skillnaden mellan folklanden och Roden i den militära organisationen, för i judiciellt avseende förklaras det, att Roden ligger "i landslaghum", och i ecklesiastikt hänseende hörde Norra Roden till Uppsala stift.Under 1500-talet börjar namnen Roslagen och Roden användas som synonymer i de administrativa dokumenten. Det finska namnet på Sverige, Ruotsi, och det estniska namnet på Sverige, Rootsi, anses av vissa språkforskare vara kommet ur Roden.

DET MEDELTIDA SVERIGE – UPPLAND – NORRA RODEN

Snorre Sturlason talar om ett område kallat Sæland (inte att förväxla med Själland) som omfattade även andra svenska landskap vid Östersjön, som den närmast havet belägna delen av Östergötland och möjligen andra kusttrakter. Vilka härader av Östergötland som räknades till Sæland uppges inte bestämt, men Schlyter tror sig kunna anta, att Östkinds, Björkekinds.

Ledung **eller leding (fornsvenska leþunger, fornnorska och fornisländska leiðangr), var en medeltida militär term för krigståg främst till sjöss, och en lagstiftning om värnplikt och ledungsskatter. Ledungsordningen tillämpades i de tre nordiska rikena. I Sverige är den känd genom omnämnanden i vissa av landskapslagarna och indirekta referenser i det medeltida skattesystemet. Organisationen omfattade två huvuduppgifter, krigsledung eller "utrodd" (útróðr) och kustbevakning (wardhald). Ledungen syftade till att ställa till konungens förfogande en folklig krigsstyrka gentemot andra riken eller emot vikingar och sjörövare.**

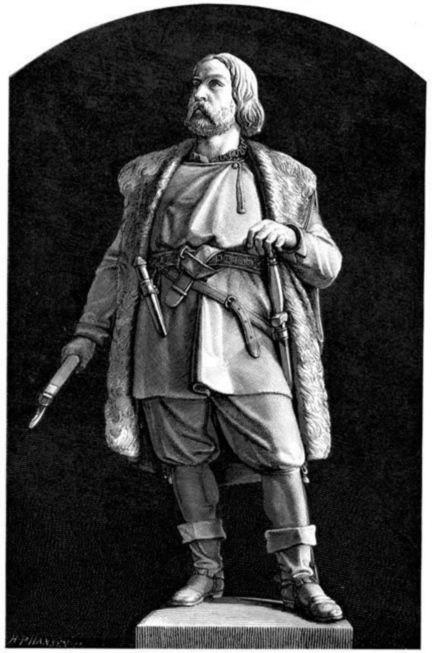

Birger Persson (även Birger Petersson till Finsta, död 3 april 1327, var svensk storman, riddare, riksråd, Upplands första lagman och medförfattare till Upplandslagen samt far till heliga Birgitta. Birger var *son till riddaren Per Israelsson.*

Upplandslagen var den lag som gällde i Uppland från *1296* till början av 1350-talet. Den utarbetades av en nämnd under Birger Persson till Finsta och försågs med kunglig stadfästelse. Fem handskrifter från 1300-talet finns idag bevarade. Enligt stadfästelsebrevet hade Tiundalands *lagman Birger Persson* givit tillkänna att den lag för de tre folklanden, som då var kringspridd i flera olika samlingar, ej längre var fullt skälig, däri var somligt dunkelt utsagt och somligt mycket svårt att rätta sig efter. Rättsläget med den äldre lagen beskrevs som en tung olägenhet. Kung Birger Magnussons förmyndarstyrelse under marsken *Tyrgils Knutsson*, gav lagman Birger uppdraget att tillsätta en nämnd av de kunnigaste i de tre folklanden (Tiundaland, Attundaland & Fjädrundaland) vars uppdrag blev att fastställa vad gammal lag har varit och om vad i ny lag borde stadgas och sammanfogas.

Lagen avsågs att gälla främst i de tre folklanden, samt norra *Roden* och Gästrikland.

Mördad den
4 maj
1436

Engelbrekt
Engelbrektsson

Hjälmaren

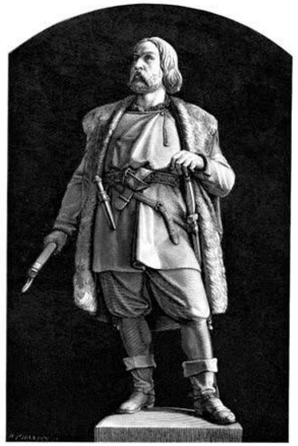
1436 den 4 maj blev den svenske upprorsledaren och rikshövitsmannen Engelbrekt Engelbrektsson blir mördad på en holme i Hjälmaren

1436 den 4 maj blev den svenske upprorsledaren och rikshövitsmannen Engelbrekt Engelbrektsson blir mördad på en holme i Hjälmaren av Måns Bengtsson, då han är på väg till Stockholm. Engelbrekt blir begravd i den närliggande Örebro kyrka och blir efter sin död föremål för en riklig helgonkult. När han nu är borta från en politiska scenen kommer den under de närmaste 35 åren behärskas av hans efterträdare Karl Knutsson.

Det uppges att Engelbrekt var för svag för att sitta upp till häst men att när han fick kallelse till ett rådsmöte genast gav sig av. Resan skulle gå sjövägen från Örebro slott, som Engelbrekt hade som förläning, till Stockholm men vid ett avbrott på en holme i Hjälmaren, nuvarande Engelbrektsholmen, mördades Engelbrekt den 4 maj av Måns Bengtsson (Natt och Dag). Mördarens far, Bengt Stensson (Natt och Dag), ska ha bränt ett lybskt fartyg trots att fred rådde med Hansan. Engelbrekt hade utdömt straff för detta men några dagar före mordet hade förlikning ingåtts.

Gällande vilken dag Engelbrekt mördades litade man länge på Engelbrektskrönikans uppgift om den 27 april, även om andra källor angav ett annat datum, den 4 maj. För det senare datumet har framstående medeltidsforskare, till exempel Gottfrid Carlsson och Lars-Olof Larsson tagit ställning, vilket gjort att detta datum idag är allmänt accepterat.

Namnet Hjälmaren är avlett av ett fornsvenskt *iælmber, vilket på isländska motsvaras av jalmr, som betyder ”buller”, ”stoj”, och på norrländsk dialekt av jalm, som betyder ”skrik”, ”olåt”. Namnet är likbetydande med till exempel sjönamnen Bjälmen, Galmaren. Det betyder alltså ”den vinande sjön”, ”stormsjön”. År 1175 nämns ialmans (genitiv), 1502 Jælmaren.

Engelbrektsholmen är en tidigare holme, cirka 2 km nordost om Göksholm i Stora Mellösa socken, Örebro kommun, Närke. Engelbrektsholmen har genom sjösänkningar blivit ett näs som sticker ut i Hjälmaren från Göksholmslandet.

Göksholm är ett svenskt slott med ursprung från 1200-talet, beläget vid Hjälmarens södra strand i Stora Mellösa socken, Örebro kommun. Göksholm är en av Sveriges äldsta alltjämt bebodda privatbyggnader och befinner sig i dag i ätten Leijonhufvuds ägo. Göksholm är historiskt ryktbart genom mordet på rikshövitsmannen Engelbrekt Engelbrektsson 1436, vilket ägde rum på slottets ägor.

Glimmingehus

Normkritik och normkreativitet på Glimmingehus

Nelly Eriksson

”Jag är riddaren Jens Holgersen. Jag är en mäktig krigare och en av Danmarks rikaste män!”
Så presenterar Jens Holgersen Ulfstand sig själv i utställningen om de som befolkade borgen Glimmingehus. Vilken del av historien är det som lyfts fram på Glimmingehus? Vilka livsöden berättas och vilka perspektiv förmedlas tillbesökarna? Glimmingehus är en del av vårt gemensamma kulturarv och ägs av Statens fastighetsverk. Riksantikvarieämbetet står för verksamheten. Finns det ett särskilt ansvar för att historien som förmedlas på platsen är representativ och varierad? I utredningen om en statlig satsning på det industrihistoriska kulturarvet från år 1999 står följande: ”Valet av vad som bör ingå i kulturarvet är således beroende av vilken historia den som väljer anser relevant och viktig att berätta.” (SOU 1999:18, s. 16).

Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp
Kandidatexamen i landskapsvetenskap
HT 2020 Fakulteten för naturvetenskap

GLIMMINGEHUS ÄR NORDENS BÄST BEVARADE MEDELTIDA BORG. NÄR BORGEN UPPFÖRDES SKULLE DEN I FÖRSTA HAND FUNGERA SOM PRAKTFULL OCH REPRESENTATIV BOSTAD ÅT DEN DANSKE RIDDAREN JENS HOLGERSEN ULFSTAND OCH HANS FRU MARGARETA ARVIDSDOTTER FRÅN SVERIGE. SKÅNE TILLHÖRDE DÅ DANMARK.

Borgen på Glimmingehus uppfördes av Jens Holgersen Ulfstand som var riddare, riksråd, amiral och länsherre. Enligt inskriften ovanför portalen började det stora bygget år 1499. Denna typ av borgar brukar kallas för "fasta hus" och fyllde många funktioner, så som förråd, kök, bostad, försvar och inte minst som skrytobjekt. I knappt tjugo år användes borgen som bostad av Margareta Arvidsdotter och Jens Holgersen. Här kunde det adliga paret leva ett rikt hovliv tillsammans. I borgen fanns många bekvämligheter som till exempel ett varmluftssystem för uppvärmning, toaletter och utslagsvaskar. Här finns också ett försvarssystem i huset med skottgluggar för eldvapen, fällgaller och skållhål för heta vätskor att möte fienden med. Borgen omsluts också av vattengravar. Försvaret var framför allt inriktat mot att kunna stå emot ett bondeuppror. Borgen tjänade som bostad under ett par generationer. Nya tider förde med sig nya boendeideal och redan i slutet av 1500-talet eller under tidigt 1600-talet flyttade man ut ur stenhuset och in i nya hus på borggården. Borgen ansågs dock fortfarande under 1600-talet som ett av Skånes starkaste fästen. Under skånska kriget var svenska kronan rädd för att huset skulle bli ett fäste för danska trupper. Karl XI beordrade rivning, men manskapet lyckades inte att förstöra de två meter tjocka murarna och huset fick stå kvar. Senast på 1700-talet började man använda borgen som sädesmagasin. Allt sedan 1800-talets mitt har medeltidsforskarna intresserat sig för Glimmingehus. Denna forskning har hjälpt till att ge en bild av hur borgen en gång byggdes och användes.

GLIMMINGEHUS

25 000 kr pris år 1270 för en Träl (slav)

Trälar (slavar) år 1270 kunde lösas in
För 2 öre per slav.(Träl) och öre i
Guld (2 öre var 52 gram guld)
År 2021-05-07 pris ca. 495 kr/gram.
Slavpris:
52 gram x 495 kr ca. 25 000 kr/slav

I Sverige avskaffades träldomen genom ett formellt beslut. Under kung Magnus Erikssons regering bestämdes 1335 att ingen född av kristna föräldrar skulle bli trälar, vilket innebar att den generation som då levde, blev de sista trälarna i Sverige.

TRÄLAR VAR ANTINGEN KRIGSFÅNGAR, BARN TILL TRÄLAR ELLER SÅDANA SOM HAMNAT I TRÄLDOM PÅ GRUND AV OBETALDA SKULDER.

Svensk slavhandel förbjöds 1335 men återupptogs när Sverige skaffade sig handelsstationen i Ghana (Cabo Corso) åren 1650–1663, samt sedan återigen när kolonin Saint-Barthélemy i Karibien införskaffades år 1784, och tecknade avtal om slavhandel med England och Nederländerna. Svensk andel av hela slavhandeln var mellan 0,02% och 0,1% av de transatlantiska slavtransporterna. Svensk slavhandel började förbjudas 1813, de sista svenska slavarna friköptes 1847, och Saint-Barthélemy såldes 1878 till Frankrike.

Arsenik, mumiepulver och blodiglar

Förr blev
Man bara
Sjukare
Av
behandlingen

Vad för mediciner köpte våra anfäder och anmödrar på apoteket? Vem vände de sig till när de blev sjuka?
Tvärtemot vad man tidigare har trott var klostrens läkekonst inte spridd till resten av samhället. Men redan under tidig medeltid fanns i städerna en erfarenhetsbaserad läkekonst med en begynnande professionalisering av yrket. Dessutom fanns det både kvinnliga och manliga läkare.

I medeltidens Europa och närmaste omnejd förhärskade antikens idéer om hur hälsa bibehölls och återvanns. De medicinskt kunniga personerna var ofta munkar och nunnor vilket kan exemplifieras av universalgeniet Hildegard av Bingen (1098–1179).

Klostren kopierade och översatte böcker skrivna av främst greker och araber, samt höll de gamla traditionerna och kunskaperna vid liv, såsom humoralpatologin, och knappast någon läkare under dessa århundraden förnekade att de fyra kardinalvätskornas harmoni var förutsättningen för hälsa. Sjukdom botades genom att återställa balansen, och tappning av vätskorna var vanligare än försök att stimulera återbildning av den kardinalsaft som var i undervikt. Åderlåtning gjordes med knivliknande verktyg eller blodiglar, men huvudsakligen var det blad, blommor och rötter av örter till urindrivande, laxer- och kräkmedlen som nyttjades.

Sjukvården var mycket brutal. Många botemedel gick ut på att äta medicin som tillverkats av bland annat möss, spindlar eller andra djur och insekter som man trodde kunde bota sjukdomar. Man använde sig av olika örter och salvor, drog ut tänder och amputerade ben utan bedövning, och många av de verktyg som användes av läkaren var samma som de slaktaren använde. Människor i allmänhet tvättade sig inte och drack smutsigt vatten, så att vara sjuk var inget ovanligt på medeltiden.

Det fanns tre olika slags läkare: apotekaren, medicinaren och fältskären. En fältskär var en sorts kirurg som kunde amputera ett ben, lägga om ett sår, dra ut en tand eller klippa håret.

Det fanns även något som kallades för "kvacksalvare". Dessa reste runt och sålde salvor och mirakelkurer som de påstod kunde bota olika sjukdomar. Det var många som hellre vände sig till dessa eftersom de var billigare än att gå till en läkare. På medeltiden fanns ingen fri sjukvård, och eftersom det var så pass dyrt att gå till doktorn var det bara rika som hade råd.

Något som redan fanns på medeltiden som vi använder än idag är urinprovet. Även på medeltiden fick sjuka lämna in urinprov som doktorn använde för att se vilken sjukdom patienten hade. Man använde sig av en sorts flaska, doktorn höll upp flaskan mot ljuset och undersökte färgen, stack ner ett finger och smakade för att sen bedöma vilken sjukdom patienten hade.

Flaskans form representerade de olika kroppsdelarna, studerade man den översta delen sökte man efter sjukdomar i hjärnan, mellersta delen stod för sjukdomar i hjärtat, magen eller lungorna och nedersta midjan. Det fanns trettio olika tecken på sjukdomar som man kunde se baserat på färg, smak och lukt.

Man trodde att människan hade fyra olika sorters kroppsvätskor: slem, blod, svart galla och gul galla. Hade man för mycket av någon av dem blev man sjuk och olustig. Personligheter var baserade på vilken av de fyra olika kroppsvätskorna som man hade mest av. "Humoralpatologi" kallas den teorin.

Vissa sjukdomar trodde man botades av att patienten tappades på blod. En av metoderna var att använda sig av blodiglar. De skulle suga ut det skadliga blodet som man trodde var orsaken till sjukdomen. Blodiglar har sugskålar med många tänder som kan bita sönder huden, samt saliv som de utlöser som gör att blodet inte koagulerar. På detta sätt kan de suga i sig nästan fem gånger sin egen kroppsvikt. Blodiglar var så populära att man till och med kunde tjäna pengar på att fånga och sälja dem. Man använde också koppglas och skalpell för att tappa blod. De olika sjukdomarna hade olika tappställen på kroppen. Man tappade till exempel blod från foten eftersom man trodde att det gjorde så att de onda vätskorna från huvudet och hjärtat rann ner. Innan man tappade blod tog man oftast först reda på när patienten vad född och i vilket Stjärntecken, läkekonsten utgick mycket från både vetenskap och vidskepelse.

När man använde örter för att bota sjukdomar trodde man att det fanns samband mellan örternas utseende och den sjukdom de kunde bota, t.ex. gula blommor kunde bota gulsot, röda blommor kunde rena blodet och så vidare. Johan Gerardes skrev en örtbok 1597 som innehåll recept till olika mediciner gjorda på olika örter.

Många av medicinerna innehöll också möss och spindlar. Möss var lätta och få tag på och goda att äta och användes därför till de flesta mediciner. Oftast malde man ner dem till pulver eller stekte dem och åt tillsammans med lök. Spindlar var också en populär ingrediens att ha i mediciner. De kunde sväljas levande eller stängdes in i nötskal som man sen hade runt halsen. Spindelnät användes också, de användes till att stoppa blod eller att läka sår. Forskning har bevisat att spindelnät faktiskt har en effektiv antiseptisk verkan.

Om man hade en tand som värkte och behövde dras ut använde doktorn sig av en tång. Man trodde att tandvärk berodde på små maskar och inte på fel diet. Man fick ingen bedövning innan doktorn drog ut tanden, därför kunde höga skrik höras från mottagningen. Det var därför många som hellre testade många olika metoder istället för att gå till doktorn. En av dem gick ut på att skriva en lapp till Gud som man sen brände upp.

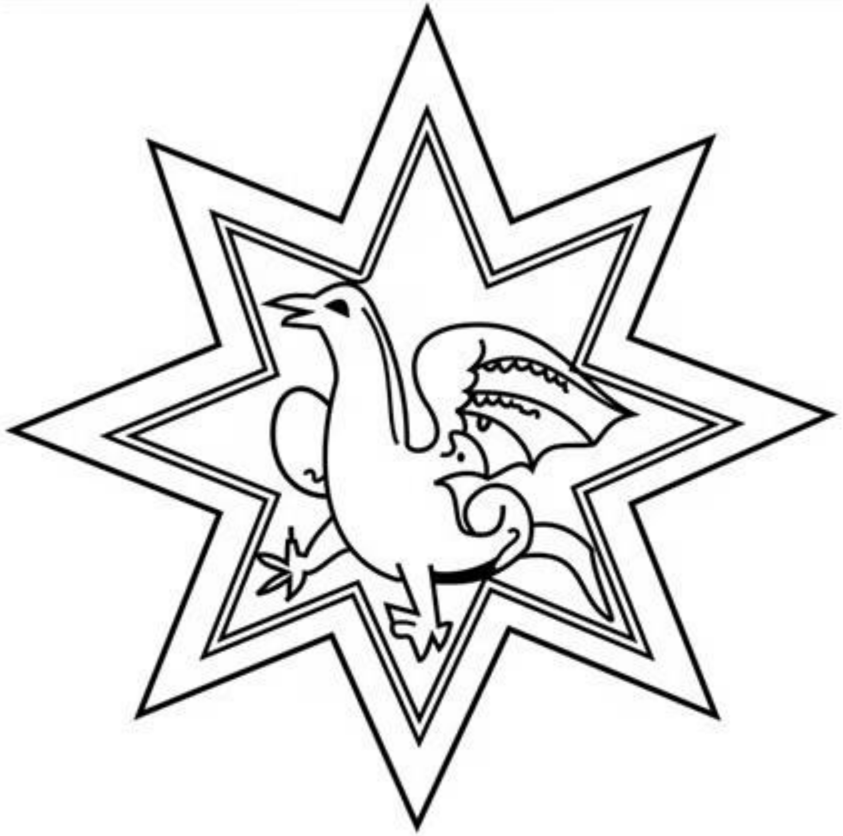

Ett annat verktyg var sågen, den användes när ett ben eller en arm hade blivit infekterat och behövde amputeras. Patienten fick andas in opiumångor eller dricka alkohol men led ändå. Även här fanns ingen bedövning och flera män fick hjälpa till med att hålla fast patienten medan doktorn sågade. Verktygen lades ner på ett smutsigt golv och många patienter dog en plågsam död på grund av blodförlust eller de bakterier som fanns på doktorns mottagning. Om patienten överlevde operationen var brännjärnet det verktyg som stod på tur. Det värmdes upp och sattes sen på det amputerade benet för att stoppa blödningen. Brännjärnet kunde också användas för att bota sjukdomar, doktorn hade en karta med de olika ställen han skulle sätta brännjärnet på. En fransk militärläkare upptäckte senare att brännjärnet gav patienterna inflammation och feber och att en mycket bättre kur var att hälla en blandning av ägg, rosenolja och terapin på såren.

Sverker II of Sweden

Reign 1195 – 1208

Sverker II of Sweden

Sverker II or Sverker the Younger (Swedish: Sverker den yngre or Sverker Karlsson, born before 1167 – died 17 July 1210) was King of Sweden from 1195 or 1196 to 1208 when he was defeated in the Battle of Lena by Prince Eric. Sverker died in the 1210 Battle of Gestilren where his forces battled those of King Eric X.

Benedicta Ebbesdotter of Hvide (c. 1165 or 1170 – c. 1199 or 1200) was Queen of Sweden as the first wife of king Sverker II. In Sweden she was often called Queen Bengta.

In 1195 or 1196, her spouse became king of Sweden, and she became queen consort. The same year, her relative, the priest Andreas Sunesson, returned to Denmark from France and became the leading clerical politician in the archbishopric under Absalon, also a relative of Benedicta. It is probable that Queen Benedicta shared the strongly pro-clerical position of her husband, and supported the power aspirations of the Church and the archbishop Olov Lambatunga in Uppsala. Since Sverker's next queen Ingegerd gave birth to a son in 1201, it is assumed that Queen Benedicta died no later than in 1199 or 1200. The cause of her death is unknown, but is sometimes guessed that she succumbed in childbirth. However, a grave inscription from the so-called Sverker Chapel in Alvastra has been associated with her. It mentions "the servant of Our Lord Jesus Christ, Benedicta", with an expression of hope that "she may find rest from the horrible disease which struck her"

Sverker II of Sweden

Sverker was a son of King Karl Sverkersson of Sweden and Queen Christine Stigsdatter of Hvide, a Danish noblewoman. Through his mother, he was a cousin's son of the Danish kings Canute VI and Valdemar Sejr. His parents' marriage has been dated to 1162 or more probably 1163.

When his father Karl had been murdered in Visingsö in 1167, apparently by minions of the next king Canute I of Sweden, Sverker was taken to Denmark while a boy and grew up with his mother's clan of Hvide, leaders of Zealand. Sverker also allied himself with the Galen clan leaders in Skåne who were close to the Hvide, by marriage through lady Benedikte Ebbesdotter of Hvide. The Danish king supported him as claimant to Sweden, thus helping to destabilize the neighboring country. The troubled Danish-Swedish relations at this time can be seen from attempts by Canute I and his jarl Birger Brosa to support rebels against Valdemar I and Canute VI.
When King Canute I of Sweden died in 1195 or 1196, his sons were young but not children. One of them had been appointed heir to the throne, but was passed over. Sverker was chosen as the next king of Sweden, surprisingly without quarrel. At some point he had returned to his native country, however being regarded quite Danish.

Sverker II of Sweden

His uncontested election probably owed much to Jarl Birger Brosa whose daughter, Ingegerd Birgersdotter of Bjelbo, Sverker married soon after his first wife had died. In his own letters he emphasized his birth-right to kingship: "son of King Charles, King of the Swedes, possessor of the throne of the same kingdom according to hereditary right by the grace of God".

Heraldic symbol of Princess Helen of Sweden (born about 1191, married to Sonny Folkesson), a daughter of King Sweartgar II of Sweden, the only known heraldic symbol of the Sweartgarian Dynasty

Coin of King Sverker II

Reign

King Sverker confirmed and enlarged privileges for the Swedish church and Valerius, the Archbishop of Uppsala. The privilege document of 1200 is the oldest known ecclesiastical privilege in Sweden. Skáldatal names two of Sverker's court skalds: Sumarliði skáld and Þorgeirr Danaskáld. In 1202 Earl Birger died and the late jarl's grandson, Sverker's one-year-old son John received the title of Jarl from his father. This was intended to strengthen him as heir of the crown, but led to much ridicule. Desultory warfare with the peoples east of the Baltic Sea continued during Sverker's reign. Birger Brosa undertook a sea-borne expedition that ended up in Wierland in eastern Estonia, either before or after Sverker's accession. A late and unreliable source indicates that troops from the Novgorod Republic attacked Finland in 1198 and ravaged Åbo where the Swedes already supposedly possessed an outpost. This may be an elaboration of another Russian attack in 1191, and Åbo did not yet exist as a settlement. A certain Dux John (Johannes) flourished in the early 13th century;

The civil war era in Norway began in 1130 and ended in 1240. During this time in Norwegian history, some two dozen rival kings and pretenders waged wars to claim the throne.In the absence of formal laws governing claims to rule, men who had proper lineage and wanted to be king came forward and entered into peaceful, if still fraught, agreements to let one man be king, set up temporary lines of succession, take turns ruling, or share power simultaneously.

King Sverre crossing the mountains of Voss

Sverker II of Sweden civil war

Around 1203, Canute's four sons, who had lived in Swedish royal court, began to claim the throne and Sverker exiled them to Norway. His position as king became insecure from this point forward. The sons of Canute returned with troops in 1205, supported by the Norwegian party of Birkebeiner. Sverker, however, attacked and defeated them in the Battle of Älgarås in Tiveden, where three of the sons fell. The only survivor, Eric, returned with Norwegian support in 1208. Sverker sought assistance from his Danish kinsmen, and such was provided. Popular tradition speaks of 12,000 Danish auxiliary troops, which is likely a gross exaggeration. The forces were commanded by Ebbe Sunesen, the father of his late first wife and brother of Andreas Sunesen, Archbishop of Lund. Apart from the forces of the Sunesen brothers, King Valdemar Sejr contributed with troops, even including Bohemian soldiers. The opponents met in the Battle of Lena in Västergötland, where Sverker was heavily defeated. Ebbe and his brother Lars were slain by the enemy together with a considerable part of their army. Sverker's jarl Knut seems to have been killed as well. King Eric X of Sweden drove Sverker to exile to Denmark. Pope Innocentius III's attempt to have the crown returned to Sverker did not succeed. Sverker made a new military expedition, with Danish support, to Sweden, but was defeated and killed in the Battle of Gestilren in July 1210. The ancient sources state that "the Folkung [party] took his life". Responsible for the killing was his brother-in-law Folke Jarl, head of the Folkungs, who also succumbed in the battle. The site of the battle has engendered some discussion; while it is usually taken to have taken place in the parish of Varv in Västergötland, Gästre in Uppland has also been suggested.

Sverker II of Sweden

In spite of his hapless fate, Sverker II receives several kind words in the short chronicle included in the Law of Västergötland: "The sixteenth [ruler] was King Sverker, a wise and good fellow; the kingdom fared well from him. But the Folkungs took his life; his own brother-in-law did that to him at Gestilren. He rests in Alvastra, and the best things are always spoken about him"

Battle of Lena

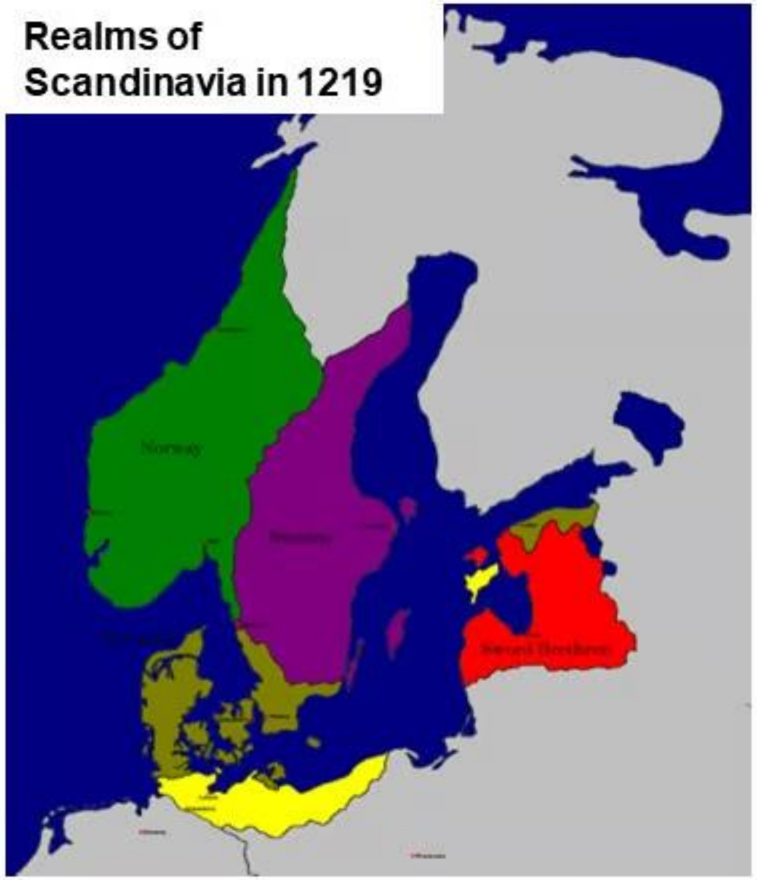
The Battle of Lena occurred on 31 January 1208, and probably took place near Kungslena, which is located in the Tidaholm Municipality in Västergötland, Sweden. It was an important battle between the Danish-backed King Sverker II of Sweden and Prince Eric. Eric's forces imposed a crushing victory; however in July 1210, Sverker returned with a second army and was killed in the Battle of Gestilren.

The defending Swedish force was, again according to later tradition, half of that of Sverker's forces, numbering between 7,000 and 10,000. It is often assumed that Erik's army was made up in part by Norwegian auxiliaries. This has been questioned by Norwegian historian P.A. Munch, who considered it unlikely that Eric's ally, Jarl Håkon Galen, would have had any troops to spare during the ongoing Norwegian civil wars.

SVERKER'S KINSMAN, KING VALDEMAR the Victorious of Denmark provided Sverker with auxiliaries, including a Czech contingent from Valdemar's father-in-law, King Ottokar I of Bohemia. The bulk of the troops, however, were gathered by Sverker's in-laws, the powerful Sunesen brothers. The army was led by Ebbe Sunesen, brother of Archbishop Andreas Sunesen. Medieval traditions estimate the size of the force at 12,000 or 18,000, although these numbers might be vastly exaggerated

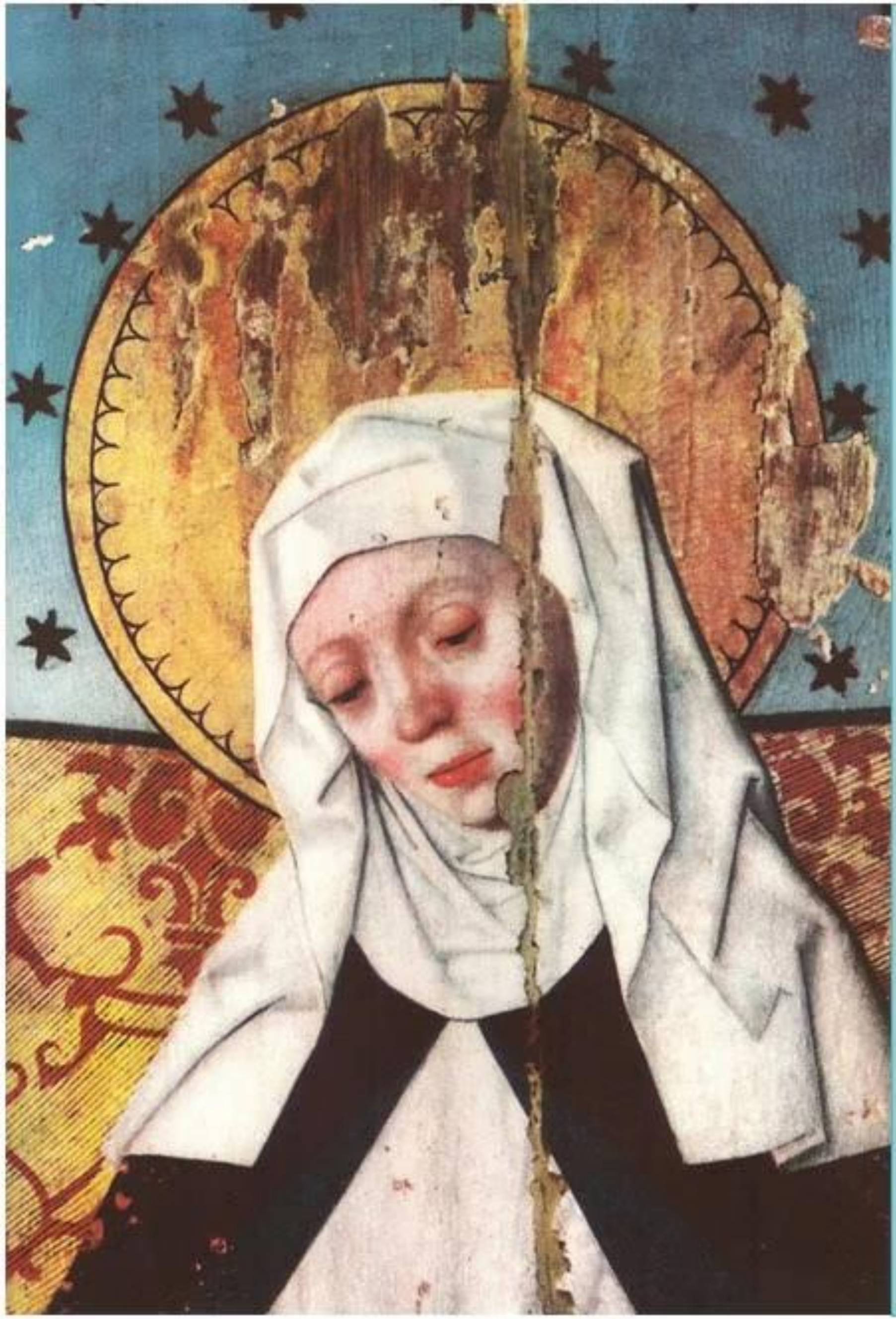

Sverker II of Sweden

The Battle of Lena occurred on 31 January 1208, and probably took place near Kungslena, which is located in the Tidaholm Municipality in Västergötland, Sweden. It was an important battle between the Danish-backed King Sverker II of Sweden and Prince Eric. Eric's forces imposed a crushing victory; however in July 1210, Sverker returned with a second army and was killed in the Battle of Gestilren. The invading army entered Västergötland in the middle of the winter. Frozen lakes and rivers may in fact have facilitated transportation of the troops. They met their adversary at Lena on 31 January 1208. No contemporary sources describe the battle in detail. We only know that the Danish troops suffered a crushing defeat, and that Ebbe Sunesen and his brother Laurentius were killed. The Icelandic Flateyarbók states that "Junker Eric slew Ebbe Sunesen", possibly implying a personal meeting on the battlefield. Knut Jarl of the House of Bjälbo was killed as well, probably on the Swedish side. Also killed in the melée was a Magnus, possibly Knut Jarl's uncle Magnus Minniskiöld, father of Birger Jarl. Perhaps the Swedes used the winter weather to their advantage, as the Danish knights were slow and vulnerable in heavy snow.

Heliga Birgitta

Heliga Birgitta

Heliga Birgitta

Birgittakapellet i kyrkan San Lorenzo in Panisperna i Rom. Till höger i kapellet syns den romerska sarkofag i vilken Birgittas kvarlevor vilade inför hemresan till Sverige.

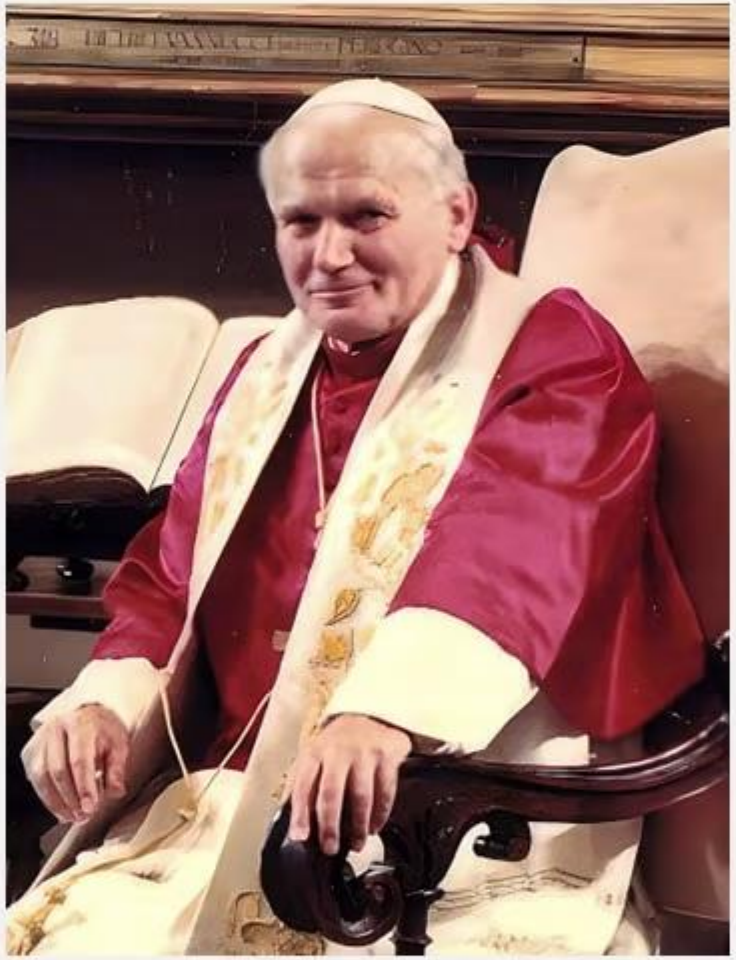

Minnessten över Heliga Birgitta vid Skederids kyrka, Finsta.

1374 - Birgittas kvarlevor skrinläggs i Vadstena den 4 juli. En första samling av Birgittas mirakler läggs fram av ärkebiskop Birger Gregersson.
1376 - Ny mirakelsamling sammanställs av biskop Nils Hermansson.
1377 - De två första framställningarna om Birgittas kanonisation görs i Rom. Alfonso Pecha de Vadaterra lägger fram den första utgåvan av Birgittas Himmelska uppenbarelser. Påven Gregorius XI flyttar tillbaka påvestolen från Avignon till Rom.
1378 - En tredje framställan om Birgittas kanonisation görs i Rom. Birgittas ordensregel fastställs.
1379 - Kanonisationsprocessen öppnas. Påven utser fyra kardinaler att leda undersökningen.
1384 - Klostret i Vadstena invigs.
1391 - Den 7 oktober helgonförklaras Birgitta, av påven Bonifatius IX.
1396 - Vid ett kyrkomöte i Arboga utses den heliga Birgitta till Sveriges skyddshelgon.
1430 - Klosterkyrkan i Vadstena invigs.
1492 - Den första fullständiga utgåvan på latin av Birgittas Himmelska uppenbarelser trycks i Lübeck av Bartholomæus Gothan på uppdrag av Vadstena kloster.

1999 - Den heliga Birgitta utses av ***påven Johannes Paulus II*** till ett av Europas tre kvinnliga skyddshelgon.
2003 - 700-årsjubileet av hennes födelse firades i hela världen under året.

Bjällboättens Kungliga gren

Sverige får en 3 åring som Kung Magnus Eriksson

Bjälboätten och Folkungaätten är sentida benämningar på en medeltida svensk släkt, som länge tillhörde den svenska makteliten

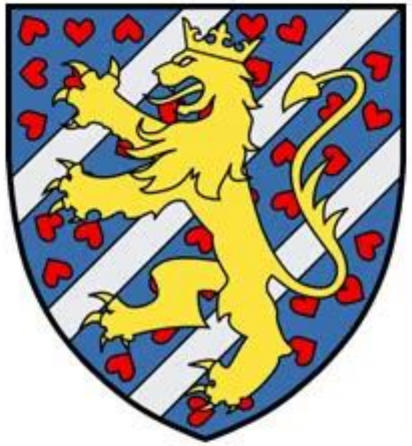
1319 – 8 Juli

Den treårige Magnus Eriksson väljs till svensk kung vid Mora stenar. Han är brorson till den året före avsatte kung Birger Magnusson och son till Erik Magnusson, som Birger tillsammans med brodern Valdemar har låtit fängsla i december 1317 under Nyköpings gästabud. Den lille Magnus är den närmaste blodssläktingen till den nuvarande kungaätten (Bjälboätten) och har dessutom den 8 maj blivit kung av Norge, då han har ärvt den norska tronen, eftersom den gamle norske kungen Håkon Magnusson var hans morfar. Sverige och Norge hamnar därmed i personalunion till 1343, då Magnus son Håkan blir kung av Norge. Magnus förblir kung av Sverige tills han blir avsatt 1364 och med sina nästan 45 år på tronen blir han den svenske regent, som har suttit näst längst. Carl XVI Gustaf har rekordet numera (2024).

Svenska kungar och drottningar av Bjälboätten

Kung Magnus Ladulås heraldiska vapen

Kungar, samtliga härstammade från Birger jarl:

Valdemar (1250 – 1275)
Magnus Ladulås (1255 – 1275)
Birger (1290 – 1318)
Magnus Eriksson (även Magnus VII av Norge) **(1319 - 1364)**
Håkan Magnusson (även Håkan VI av Norge) **(1343 – 1380)**
Erik Magnusson (1356 – 1359) utropad som Kung 1357

Drottningar:
Ragnhild (enligt teori av Sven Lagerbring) **(1110 – 1117)**
Ingegärd Birgersdotter (1200 – 1208)
Katarina Sunesdotter (1243 el. 1244 – 1250)

Bjällboätten Antavla Valdemarsgren

- Kung Valdemar Birgersson av Sverige
  - Erik Valdemarsson (d. 1261)
  - Ingeborg grevinna av Holstein
  - Erik Valdemarsson d.ä.
    - Valdemar Eriksson
      - Erik Valdemarsson d.y.
  - Marina g Rudolf von Diepholz
  - Rikissa drottning av Polen g Przemyslaw II av Polen
  - Katarina död 1283
  - Margareta Nunna

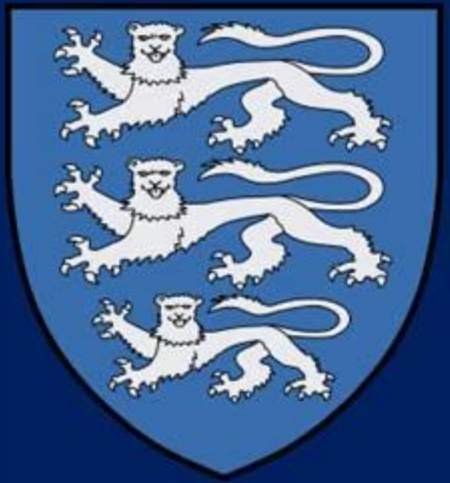
Bjälboättens lagmansgren

Huvudartikel: Bjälboättens lagmansgren

- Magnus Minnesköld (se ovan) + Ingrid Ylva (se ovan)
  - Bengt Magnusson (se ovan)
    - Magnus Bengtsson
      - Bengt Magnusson + Margareta
        - Magnus Bengtsson
      - Bengt Magnusson + Sigrid den fagra
        - Ingeborg Bengtsdotter
        - Ramborg Bengtsdotter
        - Katarina Bengtsdotter
      - Ulfhild Magnusdotter

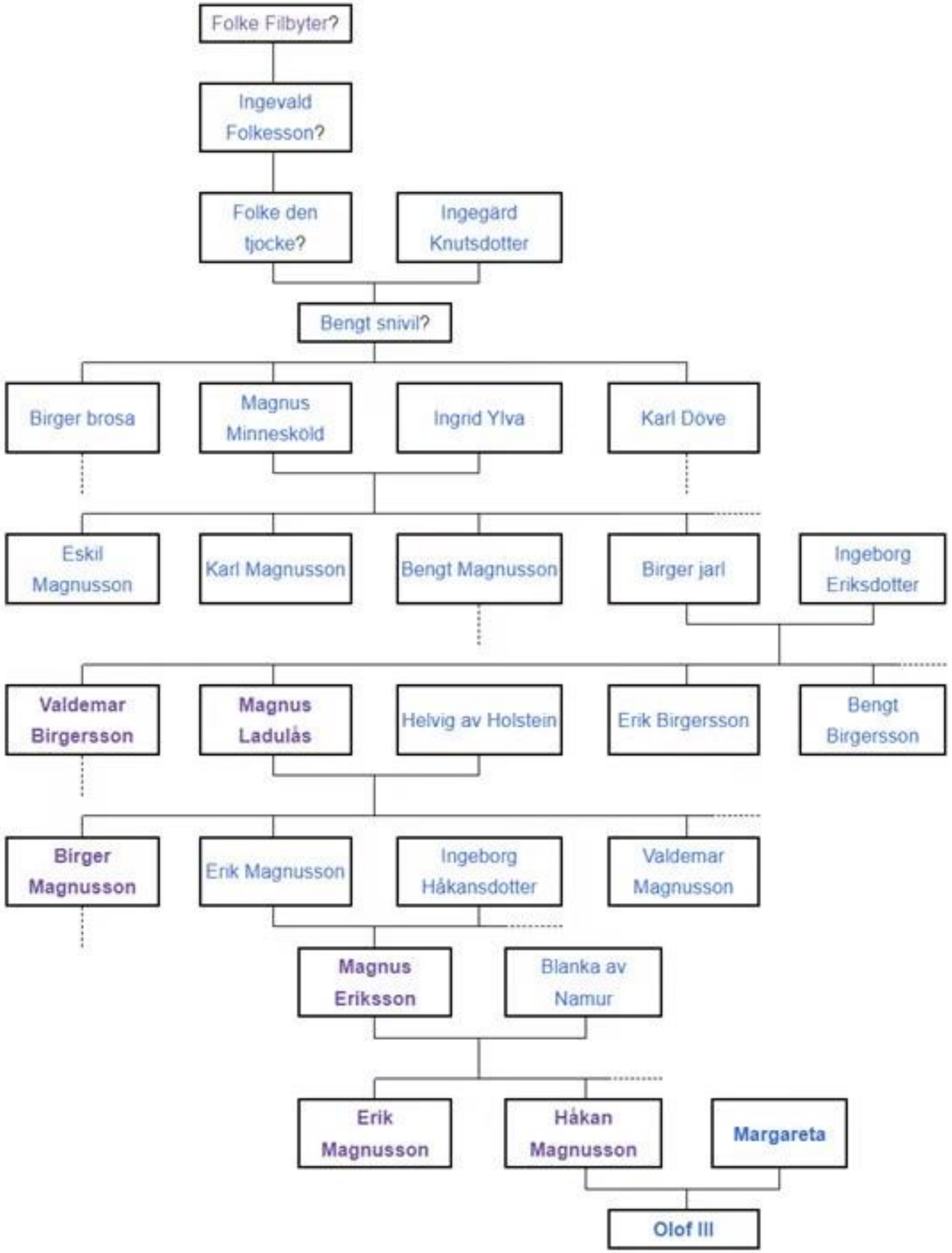
Bjälboättens lagmansgren: Ett upprest gående lejon i guld över tre strängar i silver balkvis på blå sköld (tinkturer osäkra).

Bjälboättens Valdemarsgren: förde i sin vapensköld tre leoparder stolpvis, eftersom kung Valdemar Birgersson valde att ta sin mors vapensköld med de danska leoparderna.

Kung Magnus Ladulås heraldiska vapen. Blasonering: "Ett upprest gående krönt lejon i guld över tre ginbalkar i silver på blå sköld bestrött med röda hjärtan".

Bjälboättens kungliga gren
Endast den kungliga grenen har medtagits. Sidogrenar, liksom döttrar och ej till vuxen ålder levande söner, har markerats med brutna linjer. Kungar och regerande drottningar har markerats med fetstil. Personer med osäker historisk existens har markerats med frågetecken.

Folke Filbyter

Folke Filbyter var enligt sägnerna stamfar till Bjälboätten. Namnet Filbyter påstås komma från en äldre svensk form av fölbitare, det skulle alltså vara ett öknamn på grund av att Folke skulle ha kastrerat hästar med tänderna[källa behövs]. Han skall ha haft sönerna Ingevald, Ingemund och Halsten.

Han förekommer inte i något med honom samtida historiskt källmaterial som kan bevisa hans existens. Hans namn figurerar först i en källa år 1616, i en skrift av Johannes Messenius. Dock hade Messenius hämtat uppgifter från en i senare avskrift bevarad 1400-talskälla. Enligt denna källa härstammade såväl Birger jarl som en gruppering av hans politiska motståndare, som kallades folkungar, från personer med namnet Folke.

Folke Filbyter är centralgestalt i Verner von Heidenstams roman Folke Filbyter (1905), den första delen i den oavslutade trilogin Folkungaträdet. I romanen saknar Folke Filbyter sin sonson, vilken hans yngsta son, den döende Ingevald, lämnat till munken Jakob som fört bort barnet. Han omnämns också bland annat i Frans G. Bengtssons berättelse om Röde Orm.

Skåne Marknaden

Skåne Marknaden

Skånemarknaden var Danmarks primära intäktskälla, sittandes på Falsterbo och Skanör. Marknaderna hade sin början på 1200-talet, men i och med arkeologiska undersökningar på platsen kan man se spår av ännu äldre aktivitet på Skanör-Falsterbo. Skånemarknaden låg på mark som ägdes av den danska kronan, detta kallas kungalev. Kungamaktens kontroll över marknaden skapade en trygghet och fredlig/laglydig marknad där avgifter gick till kungamakten. För att handla på marknaden var man tvungen att växla mynt till danska/skånska, detta mot en avgift som gick till kungen. Under höstmånaderna var det fullt med folk på Skånemarknaden, det var mestadels danska fiskare och köpmän men också kronans män för säkerheten för att se att allt gick rätt till. Det befann sig människor som rensade sillen, några som utförde hantverk och några som sålde öl. Köpmännen kom främst ifrån norra Tyskland, Holland och England.

Skåne Marknaden

Skånemarknadens Glansdagar: Medeltidens Handelscentrum

Marknadens Ursprung och Kunglig Kontroll

Skånemarknaden, med sina rötter i 1200-talet, var en ekonomisk kraftpunkt för Danmark. Belägen på Falsterbo och Skanör, ägde marknaden rum på mark som tillhörde den danska kronan, ett system känt som kungalev. Kungamaktens närvaro garanterade en ordnad och laglydig handelsplats där avgifter och skatter flöt direkt till kungens kassakista.

Den Internationella Handelsplatsen

Under höstmånaderna svämmade Skånemarknaden över av aktivitet. Köpmän från norra Tyskland, Holland och England, klädda i tidsenliga dräkter av bruna och gråa nyanser, växlade sina mynt och handlade med sill. Marknaden var en del av ett större handelsnätverk som sträckte sig från Novgorod till London, vilket drog till sig internationell uppmärksamhet.

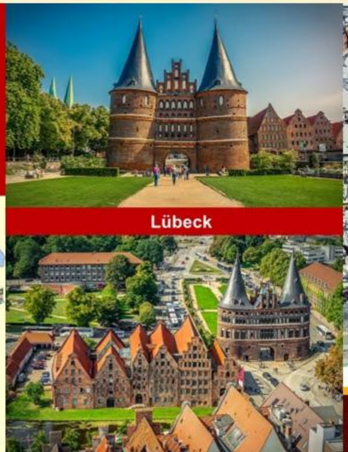
Hansaförbundets Roll och Sillens Betydelse

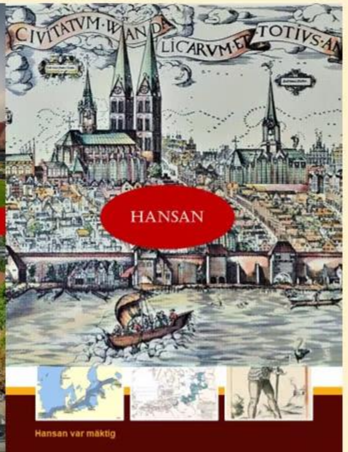
Hansaförbundet, som uppstod under 1200-talet, spelade en avgörande roll för Skånemarknadens framgång. Dessa handelsbyar, med Lübeck i spetsen, organiserade köpmännen i skånefarargillen, vilka hade stort inflytande i sina hemstäder. Sillen, som var en viktig del av den katolska fastan, bidrog till marknadens rykte som den främsta i Nordeuropa.

Skåne Marknaden

De goda fångstställena för sill, en omtyckt föda under de på medeltiden ofta förekommande fastedagarna, norr om Falsterbonäset (enligt Adam av Bremen låg sillen vid den skånska kusten så tät, att fisken lät sig ösas ur havet med bara händer) utgjorde från och med början av 1100-talet grunden för den största nordeuropeiska marknadsplatsen under medeltiden och det fantastiska uppsvinget och rikedomen för de vendiska hansastäderna, särskilt Lüneburg och Lübeck men även Wismar, Rostock, Stralsund och Danzig.

Marsken Tyrgils Knutsson Avrättas i Stockholm 1306

1306 den 10 Feb. Sedan den svenske kungen Birger Magnussons bröder Erik och Valdemar den 6 december året före har låtit fängsla marsken Tyrgils Knutsson har de fört honom till Stockholm och där hållit honom i fängsligt förvar. De låter döma honom till döden och omkring detta datum blir han avrättad på Pelarbacken. Därmed är han borta ur svensk politik, vilket försvagar kungen i det pågående svenska inbördeskriget, eftersom Tyrgils Knutsson har varit hans stöd.

Birger Magnusson, född 1280, död 31 maj 1321, var Sveriges kung 1290–1318. Han var son till Magnus Ladulås, som var Sveriges kung 1275–1290, och Helvig av Holstein. Birger var sonson till Birger jarl och tillhörde därmed Bjälboätten, den stormannaätt som i fyra generationer hade – och stred inbördes om – makten i Sverige.

Porträtt av kung Birger i Sankt Bendts Kirke i Ringsted där han är begravd

Politiska mord

Vid sidan om mord och dråp bland allmänheten var politiska mord inte ovanliga i Stockholm. I regel ville man bli av med en eller flera obekväma konkurrenter eller bestraffa en kritiker. Det äldsta dokumenterade mordet av den kategorin går tillbaka till år 1280. Då lät Magnus Ladulås halshugga tre riksråd ur Folkungaätten som hade anklagats för flera ”förrädiska stämplingar mot tronen”.

Nästa kända fall är Torgils Knutssons avrättning den 10 februari 1306. Han dömdes till döden och halshöggs på Pelarbacken (idag Götgatsbacken) och begravdes i Gråbrödraklostret. Tillfångatagandet och avrättningen av Torgils skedde i samförstånd mellan kungen Birger Magnusson och hans bröder för att bli av med Torgils politiska dominans.

Tyrgils Knutsson till Aranäs riddare, svenskt riksråd, drots och marsk, död 1306 i Stockholm genom avrättning, Sveriges verklige styresman under Birger Magnussons omyndighet. Han var Viborgs grundare.
Tyrgils Knutsson omnämns första gången 1283 och slogs till riddare 1289 av kung Magnus Ladulås.

Han var son till en Knut, vars identitet man inte känner. Förslag har ställts att det kan ha varit Knut Matsson (Lejonbjälke), lagman i Närke och Sveriges drots, den andra i ordningen. Moderns namn är inte heller känt, men hon var dotter till Sigtrygg Bengtsson (Boberg). Tyrgils mormor var dotter till Magnus Minnesköld i dennes första äktenskap och därmed halvsyster till Birger jarl. Arkivarie Stefan Söderlind framför att Tyrgils Knutsson härstammar från Bjälboätten.

Tyrgil Knutsson och hans fall

Tyrgils Knutsson, Sveriges marsk och en mäktig medlem av riksrådet, stod i centrum för svensk politik under kung Birger Magnussons tidiga regeringstid. Han kom från en gammal adelsfamilj och var släkt med Folkungaätten. Tyrgils blev förmyndare för den unge kungen efter Magnus Ladulås död och fungerade som rikets verkliga härskare under Birgers minderårighet.

Under Birgers regeringstid uppstod en konflikt mellan kungen och hans bröder, hertigarna Erik och Valdemar. De försökte utnyttja kyrkans interna strider för att skapa egna maktbasar, vilket ledde till inbördeskrig. Trots att Tyrgils hade hjälpt till att besegra Nyköpings slott och säkra en överenskommelse med bröderna, skulle deras ambitioner snart leda till hans undergång.

Fängslandet och avrättningen av Tyrgils Knutsson

Den 10 februari 1306, efter att ha blivit förrådd av kungens bröder, blev Tyrgils Knutsson fängslad och fördes till Stockholm. Hans inflytande och stöd till kungen kunde inte rädda honom från att bli dömd till döden. Hans avrättning på Pelarbacken markerade slutet på hans era och ett svårt slag mot kung Birgers makt under det pågående inbördeskriget.

Efterdyningarna av Tyrgils Knutssons död

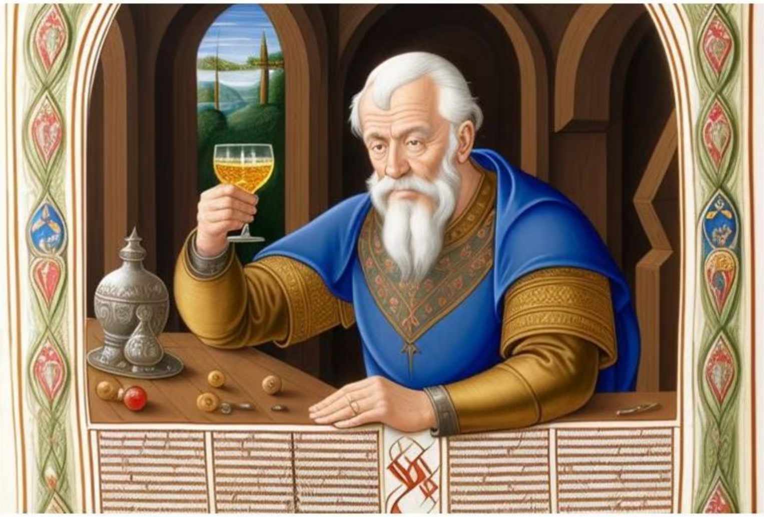
Med Tyrgils borta, försvagades kung Birgers ställning avsevärt. Bröderna Erik och Valdemar fortsatte att utmana hans auktoritet, vilket ledde till fortsatt konflikt och ytterligare strider i det svenska riket. Tyrgils död hade inte bara personliga konsekvenser utan också långtgående politiska följder för Sveriges framtid.

Medeltida glastillverkning

I Lödöse har man hittat arkeologiska lämningar av vad som kan vara den äldsta platsen för glasframställning i Sverige. Omkring 100 kilo glasslagg har påträffats vid undersökningar i Lödöses kulturlager. En glasexpert från Finland på besök i Lödöse tittade på slaggbitarna och konstaterade att det var produktionsslagg från råglasframställning vilket tyder på att glastillverkning förekom i Lödöse. Detta var då helt ny kunskap för arkeologerna på Lödöse Museum.

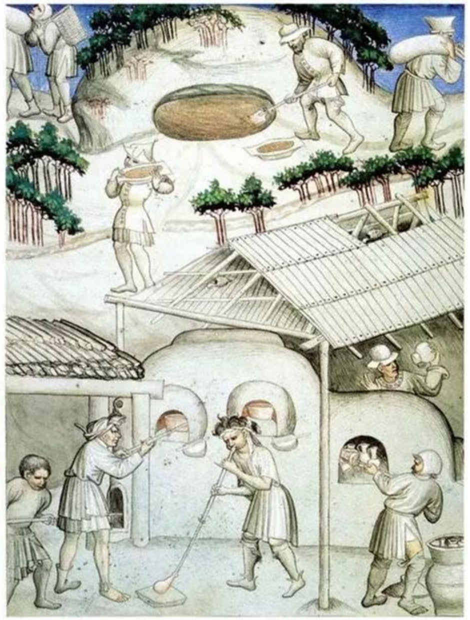

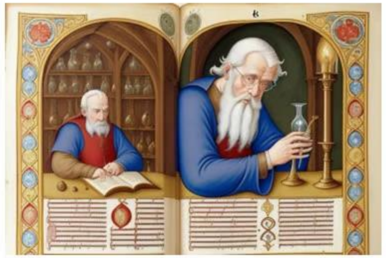

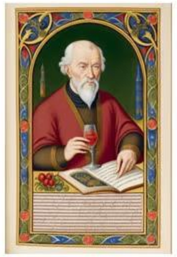

En större undersökning i området visade att det fanns en tegelugn, det vill säga produktion av tegelstenar, på platsen där flera av slaggbitarna påträffats, det var till och med så att glasslagg fanns med som byggnadsmaterial i själva ugnskonstruktionen. Rester av själva glasugnen kunde man inte hitta, men den borde då vara äldre än tegelugnen och låg kanske på samma plats. Ett bränt trägolv under tegelugnen gav en datering till 1260-talet. Därför kan man datera glasugnen till runt år 1300, vilket i så fall är den tidigast kända platsen för glasframställning i Sverige. En annan plats där man kan ha tillverkat glas är Vadstena. Det tror man på grund av en historisk uppgift om en munk som benämndes som glasmästare när han dog år 1404. Ytterligare en plats för glastillverkning finns omnämnd i Stockholm 1421. Övriga kända svenska glasugnar kommer först under 1500-talet, efter att Gustav Vasa importerat glasmästare från Europa.

Man måste vara väl organiserad för att kunna tillverka glas. Förutom en specialbyggd ugn krävdes en stor mängd bränsle för att hetta upp råvarorna kiselsand, kalk och vedaska till ca 1300 grader så att det smälte samman till glasmassa. Till detta krävdes att ugnen skulle hållas brinnande dag och natt i minst 24 timmar.

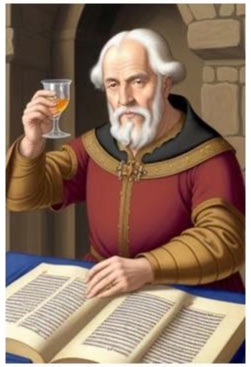

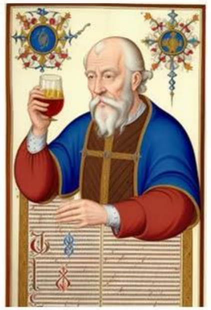
Glaskärl i Lödöse
Föremål av glas har dock importerats till Lödöse innan den egna tillverkningen startade. Under 1100-tal var glaskärl mycket ovanligt bland stadsborna, endast ett fåtal fynd är kända från den tidsperioden. Efter sekelskiftet 1200 visar det arkeologiska källmaterialet att det blev vanligare att skaffa sig enstaka glaskärl, möjligen var det inflyttade handelsmän som hade med dem som personliga ägodelar. Det speglar stadens internationella handelskontakter med norra Tyskland och genom olika nätverk, ända till Medelhavsområdet. Glaset som skärvan på bilden nedan kommer ifrån tillverkades troligen i Venedig, efter syrisk förebild. Liknande glas förekommer över hela Europa och har troligen tillhört överklassen. Sammanlagt har fem skärvor från sådana bägare hittats i Lödöse.

En fråga som forskare ställt sig är varför glastillverkning uppstod så tidigt i Lödöse. En teori var att man ville tillverka färgade glasfönster till klosterkyrkan då den byggdes. Därför har kemiska prover på glasmassan i slaggen analyserats för att jämföra med det fönsterglas som påträffats vid utgrävningar av klosterkyrkan. De stämde inte alls överens. Vi vet alltså fortfarande inte vilken typ av glas som tillverkades i Lödöse eller vad det användes till. Förhoppningsvis kan framtida studier ge svar!

Den äldsta kända skriftkällan för Lödöses existens, är inskriptionen LEDU(S) eller LEODU(S) på brakteater från Knut Erikssons regeringstid (1167–1196). Därefter omnämns staden omkring 1200 av den danske historieskrivaren Saxo Grammaticus i Gesta Danorum, då på latin; Liuthusium. Det anses innehålla ett äldre namn på Gårdaån, Liudha, den rikligt beväxta, samt øse, åmynning. Senare omskrivs Lödöse i ytterligare en dansk källa, Knytlingasagan från omkring 1260–1270. Ett av de tidigaste, svenska beläggen för namnet Lödöse är Margareta Persdotters testamente från 1260. Lödöse kloster kallas där 'claustro lydosiensi'. I de isländska sagorna från 1220-talet till 1310-talet refereras till händelser från 1150-talet som ska ha utspelat sig i, eller i närheten av Lödöse.

Knut Eriksson

Saxo

SLAGET VID LENA ÅR 1208

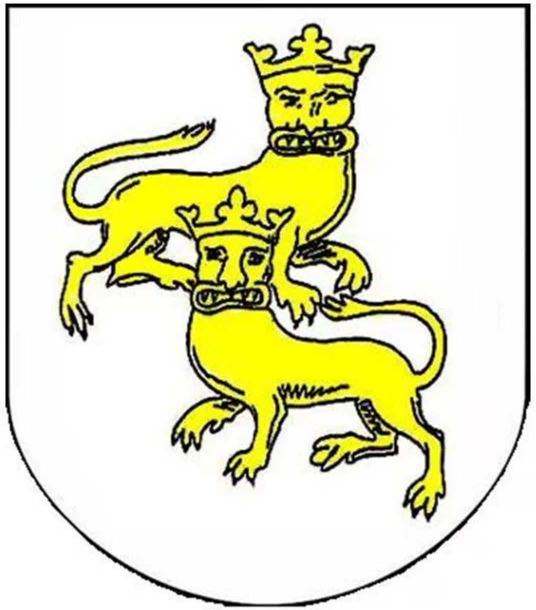
År 1205 undkom han från slaget vid Älgarås där hans tre bröder stupade. Vistades därefter tre år hos släktingar i Norge, återkom 1208 och besegrade Sverker den yngre i slaget vid Lena. Erik valdes till kung samma år, men kröningen ägde rum först i november 1210, det vill säga efter slaget vid Gestilren, då Sverker den yngres trupper återigen besegrats och Sverker den yngre själv dödats. Kung Eriks kröning är för övrigt den tidigast kända kröningen i Sverige och den utfördes av biskop Valerius, en tidigare anhängare av kung Sverker den yngre.
Under den tidigare delen av sin regeringstid hade kung Erik en jarl vid namn Folke, som dock dog redan i slaget vid Gestilren. Påven Innocentius III tog 1216 Sverige i beskydd och bekräftade kung Eriks besittningsrätt inte bara till Sverige, utan även till de områden han kunde vinna från hedningarna. Tidigare hade Innocentius III varit på kung Sverker den yngres sida. Brevet avsändes den 4 april 1216 och hann därför inte nå kung Erik innan han dött en knapp vecka senare (10 april).

1208 den 31 jan. Den Erikska ätten besegrar under Erik Knutssons ledning den sverkerska, som leds av kung Sverker den yngre, i slaget vid Lena i Västergötland. Därmed kan Erik avsätta Sverker och själv utropa sig till kung av Sverige. Sommaren 1210 gör Sverker ett försök att återta kronan, men blir då besegrad för gott, då han stupar i slaget vid Gestilren.
Erik Knutsson, oegentligt även kallad Erik X (under 1200-talet kallades han Erik II), födelseår okänt, död 10 april 1216 i hastig feber på Näs borg på Visingsö, var kung av Sverige 1208–1216. Han är begravd i Varnhems klosterkyrka.
Han ska varit den förste kände svenske kung som krönts, av ärkebiskop Valerius av Uppsala stift.
Kung Erik var son till kung Knut Eriksson av Sverige och dennes till namnet okända hustru. Gift 1210 med Rikissa av Danmark, dotter till Valdemar den store av Danmark och Sofia av Minsk.

Den Erikska ätten var en av två ätter som slogs om makten över Sverige ungefär mellan år 1130 och år 1250, uppkallad efter den första kungen ur ätten, Erik den helige. Den Erikska ätten, med bas i Västergötland, kunde räkna med stöd från Svealand och Norge, till skillnad från den Sverkerska ätten, som i stället hade sitt stöd i Östergötland, Småland och Danmark. Den Erikska ätten ville ha så mycket självbestämmande som möjligt gentemot påven i Rom och själva utnämna biskoparna i landet. Emellertid var den Sverkerska ätten mer internationellt sinnad och hade därför också oftast kyrkans stöd i kampen mot den Erikska ätten.

Mycket lite är känt om kung Eriks regeringstid. I Västgötalagens kungalängd står dock att han var en god årkonung, det vill säga att skördarna var goda under hans regeringstid. Baneret som kung Erik fört i slaget vid Gestilren förvarades hos lagman Eskil i Skara, som 1219 överlämnade det som hedersgåva till den gästande isländske lagsagesmannen Snorre Sturlasson.

Kung Eriks gravkor i Varnhem

Vem ägde vad eller stal vad från vem och vilket år? Valdemar struntade i ett köpeavtal 1360 och tog helt enkelt Skåne olagligt och 1645 tog sverige en del land och mer 1658

Rikissa var drottning av Sverige, gift med kung Erik Knutsson. Hon var dotterdotter till svenska drottningen Rikissa av Polen. Rikissas och Eriks giftermål genomfördes för att bekräfta att fred rådde mellan Sverige och Danmark. Kung Erik skrev till Valdemar Sejr av Danmark och bad om hans systers hand efter sin seger vid Gestilren där kung Sverker Karlsson stupade.

På grund av en finansiell kris under 1300-talet tvingades de danska kungarna att panta bort hela landet (Skåne 1329) och perioden 1332-1340 ansåg man det inte vara meningsfullt att välja en ny kung. Innehavarna av panterna var holsteinska grevar som var djupt impopulära bland folket. Inför hotet av ett bondeuppror sålde en av dessa större delen av Skåne samt Blekinge till den svenske kungen Magnus Eriksson 1332. De resterande delarna av Skåne och Halland köptes av Sverige 1341. Danmarks kung Valdemar Atterdag tvingades sedan att acceptera att *Skåneland inte längre var en del av Danmark i ett fördrag 1343.* Men genom att utnyttja inre oroligheter i Sverige *återerövrade han Skåne 1360* och under resten av medeltiden var Skåne omstritt mellan Sverige och Danmark. Karl Knutsson Bonde genomförde under unionskrigen ett förödande krigståg i Skåne 1452, flera städer brändes ner då men Landskrona klarade sig genom att hylla Karl Knutsson som Skånes rättmätige kung. Skånelandsfrågan löstes slutligen med Malmö recess 1524 som också avslutade unionskrigen och där Gustav Vasa avstod från Sveriges anspråk på Skåne. Men de återkommande dansk-svenska krigen skulle även i fortsättningen drabba Skåne, i synnerhet kriget 1643-45 ledde till svåra härjningar av de svenska trupperna. Under 1520- och 30-talet återföll dessutom skåningarna i gamla vanor när de stödde den avsatte kungen Kristian II mot jylländningarnas Fredrik I. Men dessa uppror slogs ned i blodiga slag vid Lund och Bunketofta

1332	1341	1360	1645	1658
större delen av *Skåne* samt *Blekinge* till den svenske kungen *Magnus Eriksson* ***1332***	De resterande delarna av *Skåne och Halland köptes av Sverige* ***1341***	Sverige betalade/köpte 1341 delar av Skåne och Blekinge, så *1360 stal Valdemar Atterdag de området från Sverige*	1645 Halland på 30 år till Sverige	Roskildefreden 1656 Halland, Skåne, Blekinge, Bornholm Trondheims Län (S)

På grund av en finansiell kris under 1300-talet tvingades de danska kungarna att panta bort hela landet (Skåne 1329) och perioden 1332-1340 ansåg man det inte vara meningsfullt att välja en ny kung. Innehavarna av panterna var holsteinska grevar som var djupt impopulära bland folket. Inför hotet av ett bondeuppror sålde en av dessa större delen av Skåne samt Blekinge till den svenske kungen Magnus Eriksson 1332. De resterande delarna av Skåne och Halland köptes av Sverige 1341. Danmarks kung Valdemar Atterdag tvingades sedan att acceptera att *Skåneland inte längre var en del av Danmark i ett fördrag 1343.* Men genom att utnyttja inre oroligheter i Sverige *återerövrade han Skåne 1360* och under resten av medeltiden var Skåne omstritt mellan Sverige och Danmark. Karl Knutsson Bonde genomförde under unionskrigen ett förödande krigståg i Skåne 1452, flera städer brändes ner då men Landskrona klarade sig genom att hylla Karl Knutsson som Skånes rättmätige kung. Skånelandsfrågan löstes slutligen med Malmö recess 1524 som också avslutade unionskrigen och där Gustav Vasa avstod från Sveriges anspråk på Skåne. Men de återkommande dansk-svenska krigen skulle även i fortsättningen drabba Skåne, i synnerhet kriget 1643-45 ledde till svåra härjningar av de svenska trupperna. Under 1520- och 30-talet återföll dessutom skåningarna i gamla vanor när de stödde den avsatte kungen Kristian II mot jylländningarnas Fredrik I. Men dessa uppror slogs ned i blodiga slag vid Lund och Bunketofta

större delen av *Skåne* samt *Blekinge* till den svenske kungen *Magnus Eriksson* ***1332***

De resterande delarna av *Skåne och Halland köptes av Sverige* ***1341***

Sverige betalade/köpte 1341 delar av Skåne och Blekinge, så *1360 stal Valdemar Atterdag de området från Sverige*

1645 Halland på 30 år till Sverige

Roskildefreden 1656 Halland, Skåne, Blekinge, Bornholm Trondheims Län (S)

Malmö mellan 1170 och 1350: En inblick i en spännande period i stadens förgångna

Malmöhistoriska Notiser: 1170–1350

Omkring år 1170 gjordes den första kända anteckningen om Malmö, där orten nämns i en donation från ärkebiskop Eskil till ett prebende i Lund. Detta omnämnande tyder på att Malmö vid denna tid var en landsby.

År 1256 samlades åldermän från danska knutsgillen i Skanör för att sammanställa stadgar, vilket kan tyda på att Malmö möjligen hade ett knutsgille vid denna tid, även om det är osäkert.

År 1259 omnämns Malmö som 'Malmhauga' i en berättelse om den norske kungen Håkon Håkonson, vilket ger en ledtråd till namnets ursprung, där 'malm' betyder grus eller sand och 'haugar' motsvarar höjder eller kullar.

Under 1260-talet skedde flera viktiga händelser: den svenske kungen Valdemar Birgersson gifte sig och erhöll Malmö som hemgift, och år 1269 testamenterade ärkediakonen Erland Erlandsen i Lund pengar till kyrkorna i Övre och Nedre Malmö.

År 1275 beviljades borgarna i Köpenhamn tullfrihet när de seglade till Malmö, vilket indikerar att Malmö vid denna tid betraktades som en stad.

År 1275 beviljades borgarna i Köpenhamn tullfrihet när de seglade till Malmö, vilket indikerar att Malmö vid denna tid betraktades som en stad.

Malmö historiska notiser 1300 - 1350

I början av 1300-talet påbörjades byggandet av S:t Petri kyrka i Malmö, och 1303 utfärdade en före detta fogde i Malmö en fullmakt för försäljning av jord i Hyllie.

År 1318 undgick Malmö skövling genom att betala en 'brandskatt' till en svensk här, och 1327 fastställdes Erik Valdemarssons ärftliga rätt till en del mödernegods i Danmark, inklusive Malmö.

Under 1330-talet skedde flera händelser som påverkade Malmö: ett uppror mot greve Johan av Holstein, försäljning av bodar till dominikanerna i Lund, och en sammanslutning av tyska köpmän bildades i staden.

År 1340 finns det första dokumentet om förrättning på bytinget i Malmö, och 1343 erkände kung Valdemar Atterdag att han sålt Skåne och andra landskap till kung Magnus Eriksson av Sverige.

År 1346 donerade kaniken Niels Bunkeflo till byggnadsfonden för apostlarna Petri och Pauli kyrka i Nedre Malmö, och 1349 omnämns fem stenbodar i Malmö i ett beslut på Skånes landsting.

Tullfritt vid resa till Malmö från Köpenhamn

Norske
Kungen
Valdemar
Birgersson
Gifter sig

och får

Malmö som
hemgift

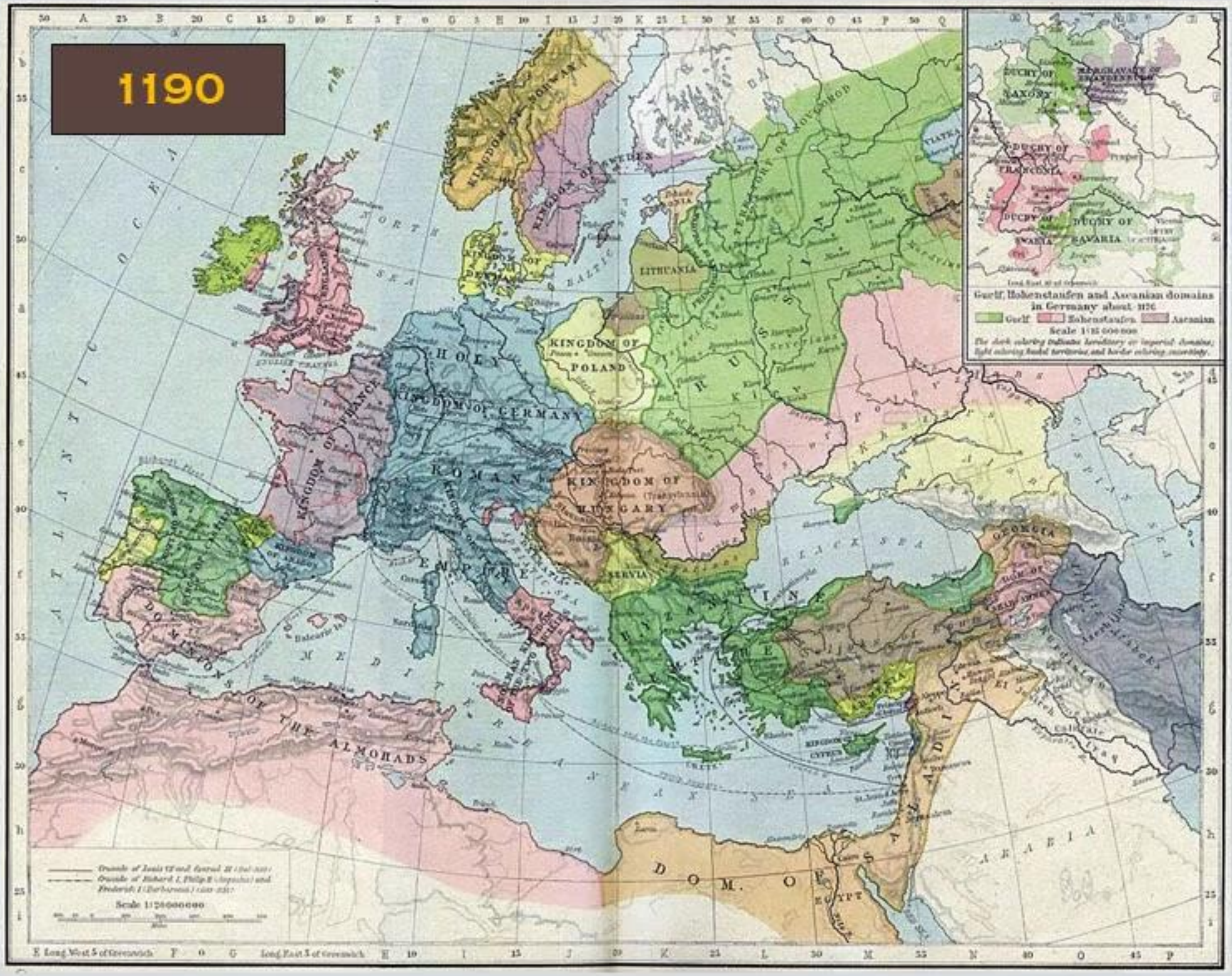
Medeltiden

Skånes
historia
I årtal
960 - 1200

Wikipedia länk till Fotevikens Museum
Är källa / bildspel Anders Dernback

Sverige under äldre medeltiden

Sverige under äldre medeltiden

Sveriges historia under äldre medeltid, perioden från omkr. 1050 till 1250 i Norden. Perioden sammanfaller med högmedeltiden (1000–1300) i övriga Europa, och begreppet äldre medeltid sammanblandas i många källor med Europeisk tidig medeltid (500–1050), då det fortfarande rådde järnålder i Norden. I Sverige inleds äldre medeltiden med att Emund den gamle blir svensk kung och avslutas med att den siste av Erikska ätten, Erik den läspe och halte dör och därmed bereder plats för Bjälboätten med Birger jarl i spetsen.

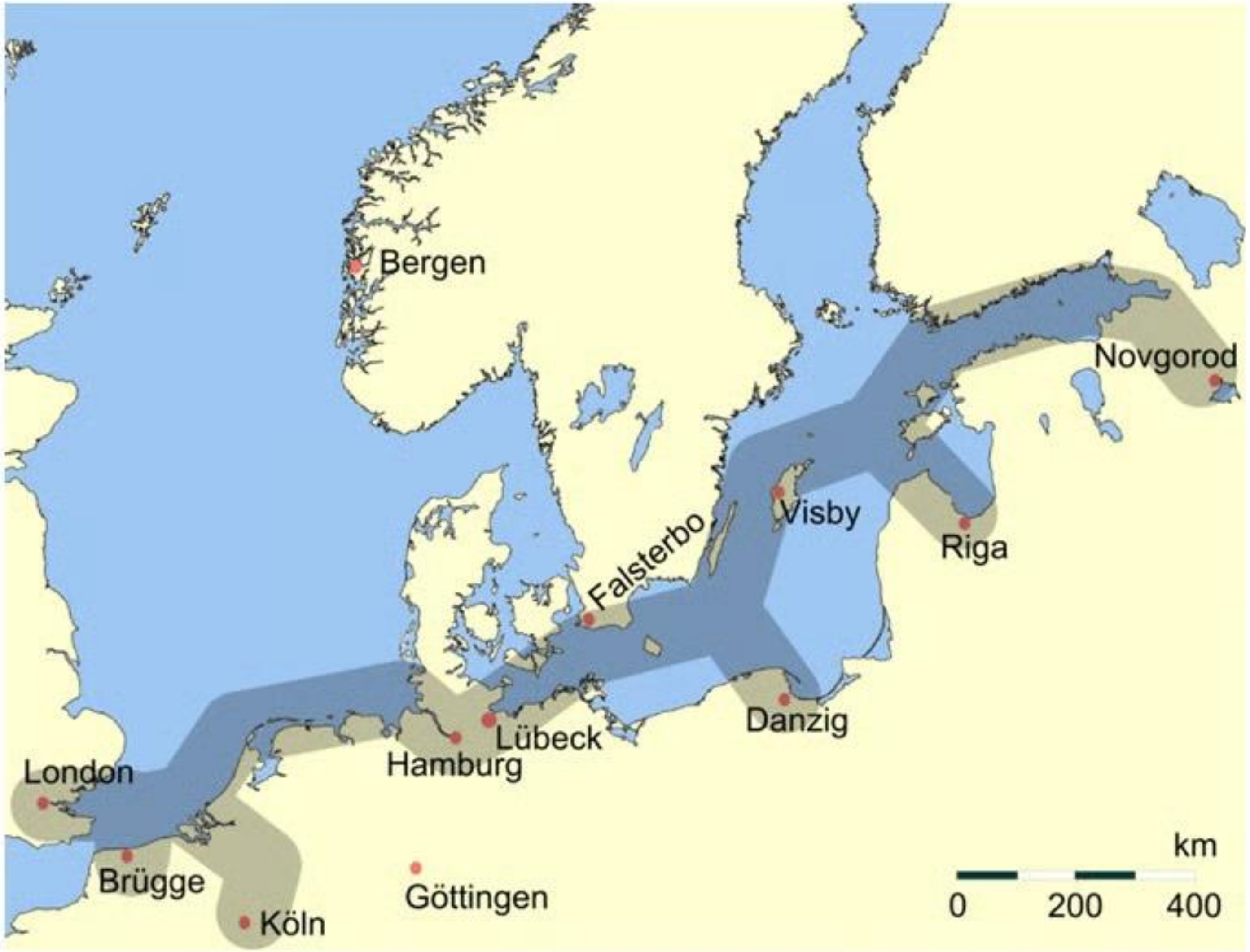

Europa och Medelhavsområdet cirka år 1190.

Medeltiden Hansan

Malmö historia 1400 - 1500

Hansan helt dominerande

Hansans vanliga
Resvägar
Mellan
Städer
Man
Handlade
med

Lübeck

Kläder Under Medeltiden

En cotehardie är ett medeltida klädesplagg; närmast en figurskuren rock, ofta med knäppning mitt fram. Cotehardien kan vara kort eller hellång. Män bar oftast kortare plagg medan kvinnornas så gott som alltid var hellånga. En viktig modedetalj under en period var cotehardier i mi-parti (tvåfärgade med vänster och höger sida i olika färger).

Brokar är underplagg eller byxor, använda av män under äldre medeltiden och yngre medeltiden, men även under forntiden. Brokarna var forntidens och medeltidens kalsonger och såg ut som ett par mycket pösiga boxershorts. Materialet i brokarna var nästan uteslutande oblekt linne.

Brokarna användes tillsammans med ett par långa strumpliknande plagg kallade hosor.

Under fornnordisk tid var brokarna av byxlängd (jfr. Ragnar Lodbrok, "ludenbyxa") och bars ofta med benlindor nedtill. Det besläktade ordet i engelskan, breeches, betyder knäbyxor.

I Norge används ordet 'brok' dialektalt för byxor, speciellt när det gäller byxor som hör till manliga folkdräkter.

Dok är ett huvudkläde som täcker öron, haka och hals samt ibland håret. Doket bars under medeltiden av både nunnor och sekulära europeiska kvinnor, främst ur högre samhällsklasser. Doket i sina olika utföranden är en mycket vanlig klädesdetalj i många delar av världen. Vid sorg har i vissa traditioner ett så kallat änkedok burits.

En gambeson är ett vadderat livplagg som bars under olika typer av rustning för att ta upp kraften i de vapen, exempelvis svärd och pilar, som bäraren utsattes för. För den som inte hade tillgång till en rustning av metall kunde gambesonen användas i strid även för sig självt, då det tjocka plagget kunde skydda mot t.ex. svärdshugg.

Ett vanligt sätt att konstruera en gambeson var att sy ett plagg av flera lager kraftigt tyg, ofta linne och sedan sy genom tyglagren så att plagget fick ett randigt eller rutigt utseende.

Benämningen gambeson används även för andra typer av vadderade skyddsplagg och delar av vadderade skyddsplagg, exempelvis gambeson-hosor och gambeson-ärmar.

Haklin är ett plagg av linne som används tillsammans med huvudbonaden dok. Haklinet täcker bärarens hals upp till haka och kinder. Det användes av kvinnor i Europa under medeltiden och var högsta mode på 1200–1300-talet. Senare användes det främst i samband med sorg. Haklinet lever idag kvar i nunnedräkten.

Hosor [-o’-, även -å’-] (plural av hosa) är en benbeklädnad som omsluter benet och (ibland bara delvis) foten. Under medeltiden gjordes hosorna av kläde eller läder, till fest av sammet eller siden. Under senmedeltiden, när det blev modernt att bära kort kjortel, kompletterades hosorna med en blygdkapsel. Från 1600-talet finns det stickade hosor. Hosorna är en föregångare till byxorna, vilket återspeglas på tyska, där byxor heter Hosen.

Hosor bars bland annat av Bockstensmannen, från tidigt 1300-tal, och Ötzi ("Ismannen"), som levde omkring 3300 f.Kr.

Charlotte de Savoie, femme de Louis XI, d'après un tableau d'environ 1470.
(Séré, *Le moyen âge et la Renaissance*, t. I.)

Hennin (nederländska: henninck ’tupp’ > franska: hennin), medeltida huvudbonad, formad som en strut med vidhängande slöja. Den bars av adliga kvinnor i Europa under 1400-talet. De bars främst i Burgund och Frankrike, men även i Skandinavien, Ungern och Polen. De var dock sällsynta i England och Italien. Ordet hennin har också använts som ett allmänt ord för de olika fantasifulla huvudbonader i olika former som bars under 1300- och 1400-talen.

Häroldskåpa, är en rock av tappert-typ, dekorerad med ett heraldiskt vapen som visar vilken herreman en härold representerar. Den iögonenfallande utformningen kommer sig av att härolder lätt skulle kunna kännas igen för att som budbärare kunna röra sig mellan stridande parter utan att attackeras. Senare har häroldskåpor använts som en ceremoniell klädsel.

BÄVER PÅ MENYN

BÄVERN HÄLFTEN FISK (KUNDE ÄTAS UNDER FASTAN)

OM BÄVERN PÅ 1500 TALET

Bävern är ett djur som en säl, lång och rund, har mycket långa tår. Han lever inte länge och eftersom han har svansen i vattnet är han halvt kött och den andra delen vid svansen är halvt fisk. Svansen är ungefär en aln lång och är mycket fettrik. Fötterna bak är som en gås, de främre som en hund. Sådan har naturen gjort honom för att han ska simma som en fisk i vattnet och kunna gå som andra djur.

Bävrar

Bävrar (Castoridae) är en familj med vattenlevande däggdjur i ordningen gnagare. Familjen omfattar idag endast släktet Castor med de två arterna europeisk bäver och amerikansk bäver. Fossil har visat att familjen en gång i tiden omfattade en stor mångfald arter och släkten, bland annat det utdöda släktet Castoroides med arten jättebäver.

BÄVER PÅ MENÝN

Freden i Nöteborg 1323

Nöteborg

Den första befästningen på platsen anses ha varit anlagd av svenskarna under Torgils Knutsson 1299, men redan 1301 gått förlorad till novgoroderna. I rysk historieskrivning sägs den ha anlagts av knjaz (prins) Juri Danilovitj av Novgorod. Namnet Nöteborg är härlett från ryskans Opex [arech] som betyder nöt eller kärna, och kan ha inspirerats av att hasselbuskar var vanliga på ön.
Den 12 augusti 1323 undertecknades den så kallade Nöteborgstraktaten i Nöteborgs slottsön, ett traktat som fastställde den första kända gränsen mellan Sverige och stadsrepubliken Novgorod, som småningom blev till Ryssland.

Nöteborgstraktaten 1323 den 13 aug

Nöteborgstraktaten eller Nöteborgsfreden eller Freden i Nöteborg var en fredstraktat mellan Sverige under kung Magnus Eriksson och Republiken Novgorod under furst Jurij Danilovitj. Traktaten undertecknades i Nöteborg den 12 augusti 1323 och avslutade ett krig mellan dessa båda stater, som hade pågått till och från i 30 år (sedan 1293).

Nöteborgstraktatens möjliga gräns mellan Sverige och Novgorod

1296 2 januari

UPPLANDSLAGEN

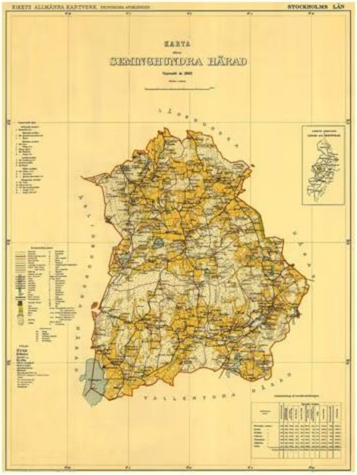

Birger Magnusson, född 1280, död 31 maj 1321, var Sveriges kung 1290–1318. Han var son till Magnus Ladulås, som var Sveriges kung 1275–90, och Helvig av Holstein. Birger var sonson till Birger jarl och tillhörde därmed Bjälboätten.

Lagen tillkom 1296 och stadfästes året efter

Upplandslagen är tillkommen ca 1296 och stadfästes 1297. Den finns finns bevarad i ett flertal hskr.

Då Schlyter gav ut lagen hade han inte tillgång till två gamla och fullständiga handskrifter, Codex Ängsö och Codex Esplunda. Dessa två handskrifter är senare utgivna i SFSS (här betecknade G och H). Normalt anser man att E står närast originalet, medan de övriga handskrifterna grupperar sig i två grupper: F, G och H hör närmare samman och A, B, C och D hör närmare samman.

Upplandslagen

Upplandslagen var den lag som gällde i Uppland från 1296 till början av 1350-talet. Den utarbetades av en kommission och försågs med kunglig stadfästelse. Fem handskrifter från 1300-talet finns idag bevarade.
Enligt stadfästelsebrevet hade Tiundalands lagman Birger Persson givit tillkänna att i den lag för de tre folklanden, som då var kringspridd i flera olika samlingar, ej längre var fullt skälig, somligt dunkelt utsagt och somligt mycket svårt att rätta sig efter. Rättsläget med den äldre lagen beskrevs som en tung olägenhet. Kung Birger Magnussons förmyndarstyrelse under marsken Tyrgils Knutsson, gav lagman Birger uppdraget att tillsätta en kommitté av de kunnigaste i de tre folklanden (Tiundaland, Attundaland & Fjädrundaland) vars uppdrag blev att fastställa vad gammal lag har varit och om vad i ny lag borde stadgas och sammanfogas.

Lagens indelning i balkar

Kyrkobalken

Konungabalken
Ärvdabalken

Manhelgdsbalken
Jordabalken

Köpmålabalken
Byalagsbalken

Rättegångsbalken

Folklanden i Svitjod (Uppland/Gästrikland)
Tiundaland
Attunda
Roden
Fjädrundaland

Nämnd på 15 man

Birger tillsatte en nämnd på 15 man, utöver sig själv, som bestod av; från Tiundaland magister Andreas And, som var domprost i Uppsala, riddarna Röd Käldorsson och Bengt Bosson, samt Ulf Lagmansson, Hagbard från Söderby, Anders från Forkarby och Torsten från Sandbro; från Attundaland riddare Filip röde från Rundby, Håkan Lagman, Eskil den skelögde, Sigurd domare och Jon gåsabog; från Fjädrundaland Ulv från Önsta, Götrik och Ulvheden domare. Efter att man sammansatt den nya lagen kungjordes den på tinget och stadfästes av kung Birger Magnusson den 2 januari år 1296. Med tiden fortsatte lagen att utveckla sig och nya stadganden infördes i form av tillägg. I vissa fall förblev de som bihang efter huvudtexten, i andra fall kom de genom avskrivningar att inarbetades i lagen.

Egen lagsaga fram till 1296

Tiundaland var, i likhet med de andra folklanden, en egen lagsaga fram till 1296, då det sammanslogs med Attundaland, Fjädrundaland och Roden till Upplands lagsaga med gemensamt tingsställe i Folklandstingstad i Lunda socken, Seminghundra härad.

Lunda kyrka, Uppsala stift, Sigtuna kommun.

Seminghundra härad var ett härad i mellersta Uppland. Häradet är numera uppdelat mellan två kommuner - Sigtuna och Vallentuna i Stockholms län.

Skånela kyrka

MAGNUS ERIKSSON

Anders Dernback / text Wikipedia

MAGNUS ERIKSSON FÖDD I APRIL ELLER MAJ 1316, DÖD 1 DECEMBER 1374

M A G N U S E R I K S S O N

Var kung av **Sverige 1319–1364**, kung av Norge 1319–1355 som Magnus VII och kung av Skåne 1332–1360. Han var son till hertig Erik Magnusson och den norska prinsessan Ingeborg Håkansdotter, samt sonson till Magnus Ladulås, och gift 1335 med Blanka av Namur.

Magnus Eriksson är med sina 44 år och 222 dagar den näst längst regerande monarken i Sveriges historia, överträffad enbart av nuvarande kung Carl XVI Gustaf. Han och sonen Håkan (samregent) var de sista svenska kungarna från Bjälboätten (Folkungaätten).

Magnus Eriksson, sonson till Magnus Ladulås, son till hertig Erik Magnusson och Ingeborg

MAGNUS ERIKSSON

MAGNUS ERIKSSON

Norske kungen Håkon Magnussons son, föddes i april eller maj 1316. Endast tre år gammal hyllades han, efter sin morfar Håkons död, (1319) till kung i Norge och valdes den 8 juli samma år, sedan ett unionsfördrag, Oslotraktaten 1319, blivit upprättat mellan de två rikena, till kung även i Sverige. Det så kallade Frihetsbrevet, som har kallats "Sveriges Magna Charta", upprättas i samband med att han valdes till Sveriges kung 1319, vid mötet i Uppsala 1319.

Till en början hade hans mor, hertiginnan Ingeborg, ett övervägande inflytande på regeringen i de båda rikena. Ingeborg hade varit närvarande i Oslo när unionsfördraget slöts, och i fördraget omnämns hon på ett sätt som kan tolkas som att vissa befogenheter skulle tillfalla henne. Efter Magnus tillträde som kung ingick hon i det svenska riksrådet.

Magna Charta (enligt korrekt latin Magna Carta, "det stora fördraget") kallas det avtal som 1215 slöts mellan den engelske kungen Johan utan land, adeln och prästerna.

INGEBORG FICK AXEVALLS SLOTT OCH LÄN

Hon hade fått Axvalls slott och län som underhåll och höll hov på Varbergs slott, där hennes son uppfostrades. Hon hade alltså en geografisk maktposition och på Varbergs slott omgav hon sig med Erik Magnussons tidigare medhjälpare, exempelvis den danske befälhavaren Knut Porse och släkten van Kyren från Holstein. Mellan Ingeborg och de övriga i riksrådet uppkom snabbt misstänksamhet och motsättningar. Drotsen Mats Kettilmundsson tvingades att avgå och ersattes med Östergötlands lagman Knut Jonsson. Vid ett rådsmöte i Skara på sommaren 1322 lovade stormännen i riksrådet varandra att lämna gamla tvister från inbördeskriget bakom sig och att ingen skulle ge sig i lag med Ingeborg utan hela rådets samtycke.

Ingeborgs skadade bildstod i Linköpings domkyrka

INGEBORG HÅKANSDOTTER

M A G N U S   E R I K S S O N

Ingeborg Håkansdotter (norska Ingebjørg Håkonsdatter), född 1301, död 17 juni 1361, var en norsk prinsessa och svensk-halländsk hertiginna och regent från 1318. Hon var dotter till Håkon Magnusson av Norge och drottning Eufemia. I sitt första äktenskap var hon gift med den svenske hertigen Erik Magnusson.

Prinsessan Ingeborg var från ett års ålder (1302) **förlovad med hertig Erik**. När han krävde bröllop år 1308 vägrade dock kung Håkan att ge bort sin sjuåriga dotter eftersom han kommit att stödja brodern Birger i den svenska maktkampen ("Håtunaleken"); Erik förlovade sig då med Sofia av Mecklenburg-Werle (död 1339 och systerdotter till Erik Menved). Erik gjorde senare en pilgrimsfärd till Wien och upplöste därefter sin förlovning, varefter han återigen förlovade sig med Ingeborg. De gifte sig 1312 i Oslo.
Efter Eriks död i Nyköpings gästabud fick Ingeborg Varbergs slott som residens samt Axvalls slott och län i Västergötland samt Hunehals söder om Kungsbacka. Hennes son, den omyndige Magnus Eriksson som 1319 både blev kung av Norge och Sverige, fick växa upp på Varbergs slott under hennes överinseende.

INGEBORG HÅKANSDOTTER

MAGNUS ERIKSSON

Barn med hertig Erik Magnusson:

Magnus Eriksson (1316–1374), kung av Sverige 1319–1364 och av Norge 1319–1355

Eufemia Eriksdotter (1317–1363/1370), gift med hertig Albrekt II av Mecklenburg (1318–1379), far till senare kung Albrekt av Sverige

Barn med Knut Porse:

Håkan (död 1350), halländsk hertig

Knut (död 1350), halländsk hertig

Sigill för hertiginnan Ingeborg. Samt vapensköld

Ville undvika dansk inblandning

För att undvika en dansk inblandning i den svenska politiken försökte riksrådet ha goda förbindelser med den danske kungen Erik Menved. Ingeborg och kretsen kring henne hade istället kontakt med Erik Menveds ovänner i Danmark och slöt förbund med Erik Menveds fiender i Tyskland. Sommaren 1321 ingicks ett fördrag mellan tronföljaren Magnus och Henrik II av Mecklenburg. Fördraget innebar giftermål mellan Magnus yngre syster Eufemia och hertig Albrekt av Mecklenburg samt löfte om ömsesidig hjälp i händelse av anfall från Danmark. I hemlighet kom man också överens om ett militärt anfall mot Skåne. Ett sådant förbereddes 1322 av Knut Porse men planerna rann ut i sanden.

Under åren 1323–1326 lyckades riksrådet inlösa Ingeborgs slott Axevall, Varberg och Hunehals samt tog ifrån henne platsen i riksrådet, vilket leddes av drotsen Knut Jonsson. Detta exempel följdes 1323 av norrmännen, som till riksföreståndare utsåg herr Erling Vidkunsson. Unionen emellan de båda rikena inskränktes därefter enligt unionsfördraget till ett försvarsförbund. Med Republiken Novgorod, till vilket land förhållandet länge varit spänt, ingicks freden i Nöteborg 1323.

EFTER TRONTILLTRÄDET

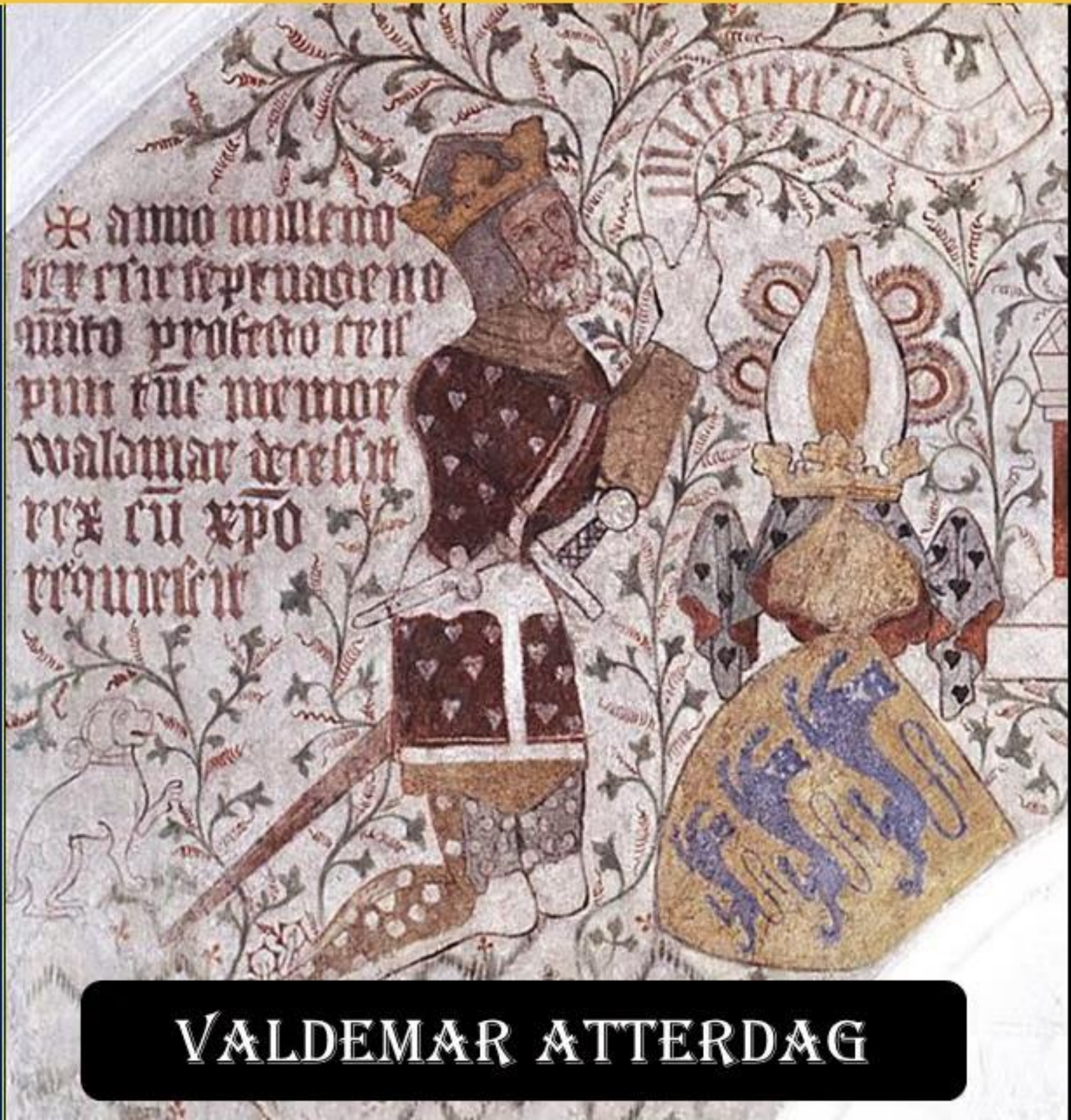
Magnus blev myndig 1331 eller 1332 och under 1335 utnämner han sin marsk och sin drots. Marsken, Håkan Mattsson är omnämnd som marskalk, på latin haquinum mattesson marskalcum och haquinus mattysson marscalcus, den 28 februari i samband med ett testamente.Den 18 maj 1335 utnämner kung Magnus Eriksson Nils Abjörnsson till sin drots, och där nämns hans riksråd och närmaste män:

Magnus Eriksson kröntes 1336 i Stockholm.

Skåne och Blekinge var pantlän under greve Johan av Holstein och hans administration där med hjälp av tyska fogdar hade framkallat ett starkt missnöje. En delegation från Skåne, ledda av biskopen i Lund Karl Eriksen, kom till Kalmar 1332 och förklarade att man hellre ville styras från Sverige. Greven inledde förhandlingar med svenskarna och man kom överens att den svenske kungen skulle inlösa panten för 34 000 mark silver. Strax efteråt reste Magnus till Skåne där han i juni 1332 hyllades på tinget i Lund.

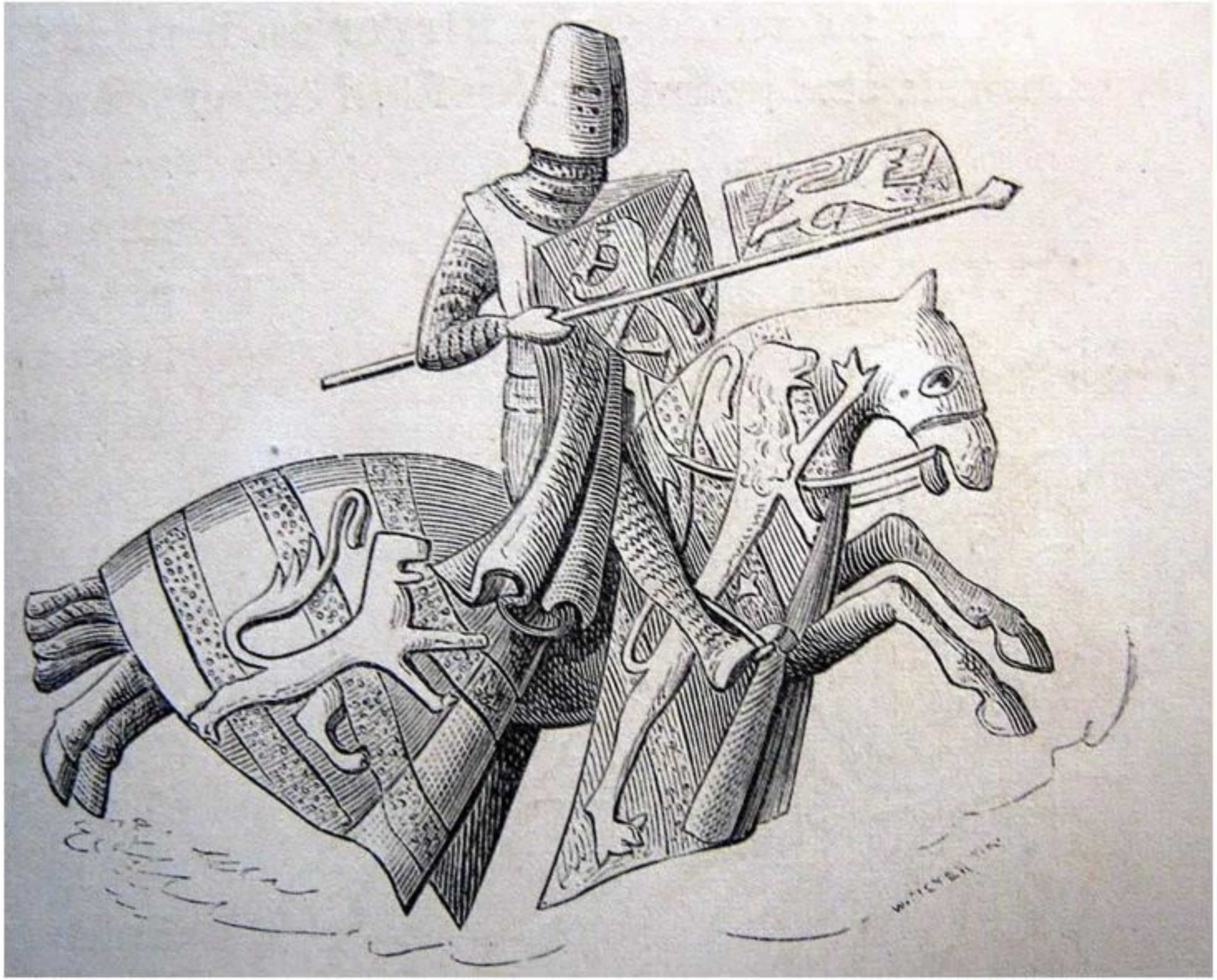
SKÅNE PÅ KREDIT HAMNADE I SKULDFÄLLAN

MAGNUS ERIKSSON

VALDEMAR ATTERDAG

Valdemar Atterdag ville efter de inre stridigheterna i Danmark återupprätta Danmarks tidigare inflytande och ville som en del i detta återfå överhögheten över **Skåne.** För Magnus del hotade förvärvet av Skåne att bli en större tugga än han kunde svälja. Summan på 34 000 mark var för tiden en oerhörd summa och för att få ihop beloppet tvingades kungen låna pengar av kyrkan samt ta lån av stormän i utbyte mot pantlän. 1326 hade kungen pantsatt Kalmar slott och Kalmar län, hela Östergötland, Gästrikland, Fjärdhundraland, Dalarna, Närke och Värmland.

FRÄLSE

Text Wikipedia / Riksarkivet bildspel Anders Dernback

Det världsliga frälsets (adeln) uppkomst räknas från Alsnö stadga 1280. I Magnus Erikssons Täljestadga från 1345 reglerades förhållandena mer noggrant. Det bestämdes att var och en som kunde ställa upp i kungens tjänst med en häst värd 40 mark samt rustning för en man och en häst skulle räknas till frälset.

Frälsets jordegendomar kallades frälsegårdar eller frälsegods. Den ursprungliga betydelsen är helt enkelt en fri man, den som inte är någons träl. Frälse var under medeltiden en titel för en gårdsägande bonde fri från beskattning, alltså frälst från skatt, så länge gården gavs frälsestatus, och titeln ärvdes inte med automatik. Frälset gällde också adelns absoluta rätt till sådant på deras marker som annars var regale: jakt-, vatten-, bergs- och skogsregale. Inte heller detta betalade adeln skatt eller avrad för.
Samtidigt som systemet med rusttjänsten stadfästes i skrift begränsades antalet undervasaller som kungens män fick ha i sin tjänst. En stadga från 1284 preciserar antalet fullt utrustade ryttare som kungens män fick ha med sig till möten med honom i fredstid:

hertig Bengt 40
biskoparna 30
riksråden 12
riddare, väpnare, kaniker 4
övriga som kallats 2

Bengt Birgersson, född 1254 död den 25 maj 1291, biskop i Linköping. Han var son till Birger jarl och Ingeborg Eriksdotter (modern dog samma år som Bengt föddes).
Bengt var först ärkedjäkne vid domkyrkan i Linköping 1269, var från 1275 innehavare av ett prebende vid Uppsala domkyrka, beläget i Tierps socken. **Hertig Bengt**

Det svenska frälset rekryterades inledningsvis med största sannolikhet från samma sociala skikt som kungens män kommit från redan under ledungsorganisationens tid. Med det nya regelverket öppnades också en enkel men dyr väg för uppkomlingar från släkter med lägre social status, eftersom frälsets rusttjänst inte var graderad. Vem som helst kunde bli en frälseman, förutsatt att han hade råd att skaffa sig stridshäst och rustning och var beredd att avlägga eden som gjorde honom till kungens man. Begränsningar i systemet kom sedan successivt att införas. Redan under 1300-talet erkändes i Sverige ärftlig frälserätt, som dock efter regelbundet förrättad vapensyn kunde gå förlorad (Tälje stadga). Från 1400-talet krävdes att den som ville bli frälseman måste beviljas ett kungligt sköldebrev. Ett sådant utverkades vanligen genom ett tjänsteförhållande till någon som redan var frälseman och som kunde utverka ett brev till sin tjänare när denne bevisat sin duglighet.

Under 1500-talet infördes en gradering av rusttjänsten. Rika frälsemän som i vissa fall ägde hundratals gårdar blev då tvungna att ställa upp med flera ryttare men å andra sidan var det inte längre nödvändigt för dem personligen att ställa upp. De fattigaste frälsemännen tvingades vanligen fortsätta med att personligen fullfölja sin rusttjänst på det ursprungliga sättet. För de rikare kom rusttjänsten så småningom att ersättas med ett krav på allmän statstjänst och de förvandlades successivt från krigarfrälse till ämbetsadel.

Under 1500-talet och 1600-talets början var adel och frälse inte synonymt men när Ridderskapet och adeln genom riddarhusordningen fick en fastare organisation 1626 introducerades frälsesläkterna i riddar- och svenneklasserna. De blev då en del av Sveriges adel och benämns adelsätter, de som var frälse redan före 1400-talet brukar kallas uradel.

Halvfrälse

Vid sidan av "helfrälset" fanns halvfrälse. Eftersom frälsejorden var ärftlig kunde frälsejorden övergå i arv till ofrälse personer, om en adlig kvinna gifte sig med en ofrälse man, och barnen ärvde henne. Halvfrälse kallades både makarna som gift sig till frälsejord och de barn som ärvde den via modern. Likaså kallades makarna halvfrälse om hustrun var adlig men saknade frälsejord. Gustav Vasa införde ett förbud för adliga kvinnor att gifta sig ofrälse. På 1570-talet genomfördes sedan en rannsakning om frälsejorden i Småland, och enligt denna fanns det då fortfarande 32 sådana halvfrälsefamiljer bara i det landskapet, varav 23 ägde frälsejord. Av dessa skulle några senare komma att adlas, såsom Rosenbielke, Gyllengrip och Stråle af Sjöared. Samtidigt uppfördes en längd över frälsegårdar i Närke och Bergslagen, där frälsegårdarna uteslutande ägdes av adeln och därmed fanns inget halvfrälse. Däremot förekom det i åtminstone ett fall att adliga saknade frälsegårdar, så med Jöns Ingemarsson (Hjort af Ornäs) som bara hade en sätesgård. Frälsegårdarna i dessa landskap ägdes i nästan samtliga fall av riksadeln som inte själva bebodde sina frälsegårdar.

Ännu på 1600-talet ägdes frälsejord av halvfrälse personer och deras ättlingar i Småland, ibland genom att de fått frälsebrev på sina hemman utan att introduceras på Riddarhuset

Hemman är ett äldre begrepp med betydelsen bostad, boning, hemvist, hem och som i Sveriges landskapslagar och kronans jordeböcker avsåg en på landsbygden av åtskilliga ägor bestående och bebyggd gård och jordbruksfastighet med visst mantalsvärde.
På 1500- och 1600-talen motsvarade ett hemman vanligen en bondgård med en sådan storlek att brukaren kunde försörja sig och sin familj på avkastningen av jorden och erlägga den skatt som åvilade egendomen. Ett sådant hemman åsattes ett helt mantal.

Frälsegård/Frälsegods

En frälsemans egen gård, sätesgården, var givetvis helt skattebefriad. Under gården låg ett antal mindre gårdar, så kallade frälsehemman och -torp. Frälsejord kunde bara ägas av frälset (se jordnatur). Graden av skattebefrielse för frälsejord har varierat i hög grad under de århundraden som frälset fanns, särskilt under 1600-talet. Man fortsatte att kalla jordnaturen för frälsejord långt efter att man övergått till att kalla frälset för adel.

Frälsehemman

Ett frälsehemman var ett hemman som före grundskatternas avskrivning 1903 genom frihet från grundskatt intog en särställning. Frälsehemmanet brukades av en frälsebonde och var underordnat ett frälsegods som ägde arrenderätt över hemmanet. Dessa frälsehemman indelades i olika grader, så att de hemman som låg i samma by som frälsegodset kallades rå- och rörshemman, de som låg i samma socken som frälsegodset kallades insocknes frälse och resterande hemman för utsocknes frälse.

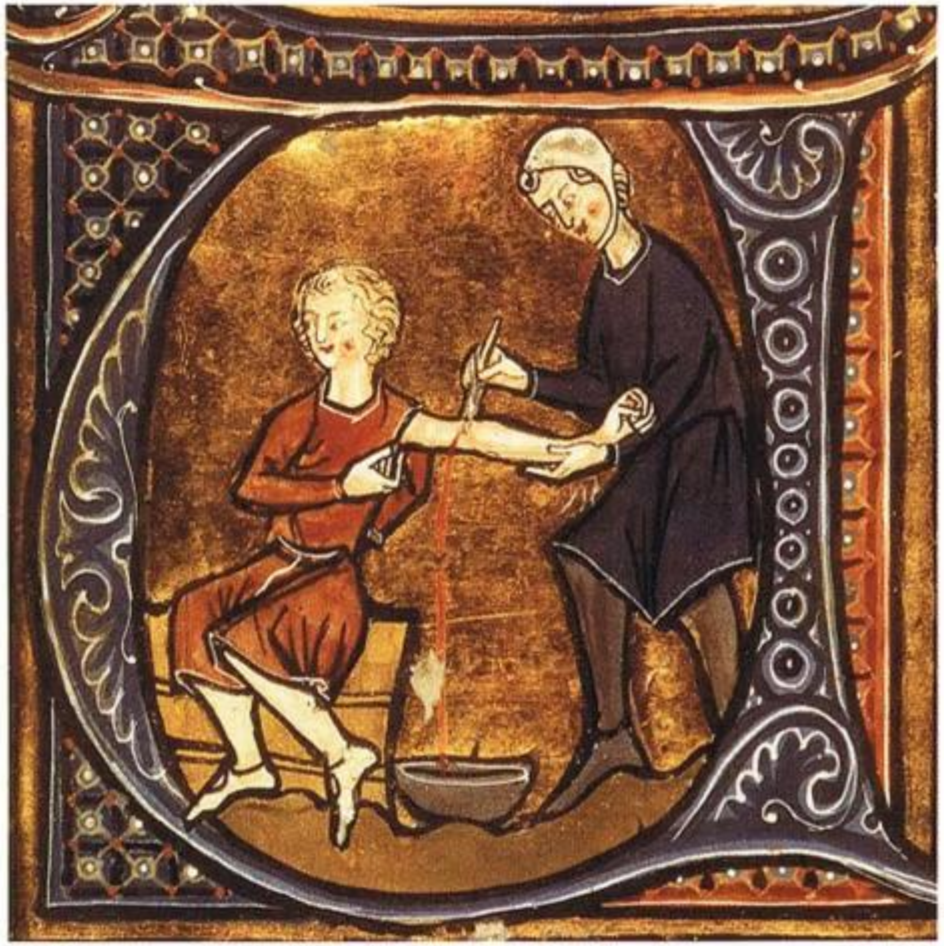
Frälsebönder

Frälsebönder är en sentida (eftermedeltida) beteckning på de landbor som brukade jord som ägdes av någon medlem av det världsliga frälset. Dessa bönder innehade jorden genom tidsbegränsade kontrakt och betalade arrende, i äldre tid kallad avrad, till jordägaren i form av pengar, naturapersedlar och ofta även dagsverken

Skattefrälsebönder kallades självägande bönder vars skatteprestationer Kronan överlåtit till en adelsman. Dessa bönder bibehöll äganderätten till sin jord, men de skatter och avgifter som de skulle betalt till Kronan, gick i stället till frälsemannen. Särskilt vanligt under 1600-talet.

HUR VAR STOCKHOLMS SJUKVÅRD UNDER MEDELTIDEN

Kring första halvan av 1400-talet hade Stockholm uppskattningsvis fem tusen invånare, och var under slutet av medeltiden Sveriges folkrikaste stad, med svenskar, finländare och tyskar. Tyskarna hade en mycket stark ställning i Stockholm, där det bland annat stadgades att hälften av medlemmarna i stadens råd skulle vara tyskar och hälften svenskar. Den lilla staden på Stadsholmen var trångbodd och hygienen var usel. Rent vatten var sällsynt, vilket ledde till att sjukdomar frodades. Den täta bebyggelsen i trä var dessutom orsak till många svåra bränder.

Stiftelsen Själagården var ett ålderdoms- och sjukhem som startades i början av 1400-talet i Stockholm. Såsom på Helgeandshuset kunde äldre människor mot betalning få mat och husrum och Själagården tog även emot och hjälpte stadens fattiga.

Själagården hörde ihop med Stockyrkans själakor, byggd omkring 1420. Själakor fanns i flera medeltida städer och hade till uppgift att verka för människans frälsning. Varje söndag delades allmosor ut till sextio fattiga i staden, ett fritt bad per månad samt en fri måltid på själagården varje år.

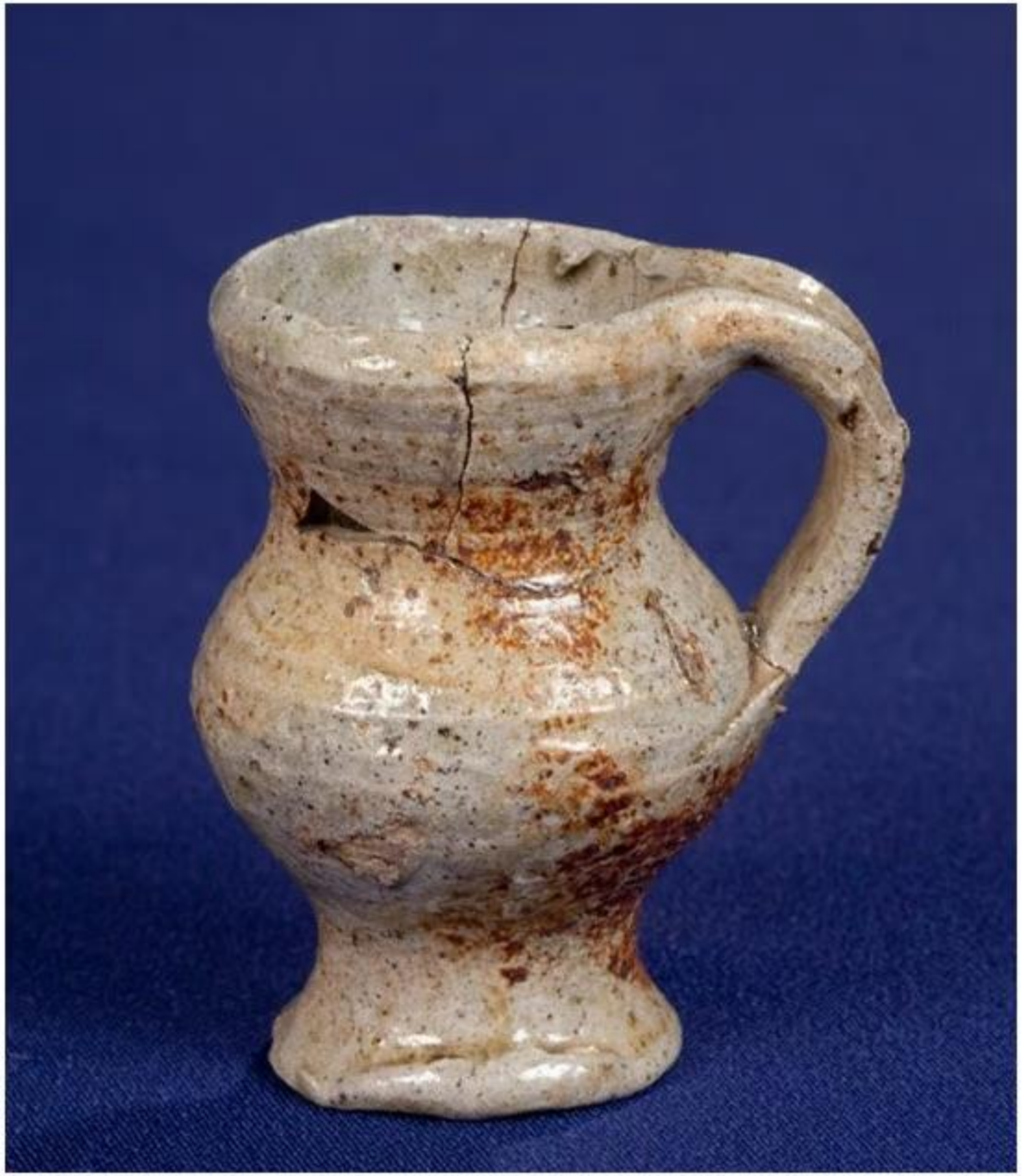
Rester av Själagården hittades på Själagårdsgatan 1932 under rivningen av de gamla husen på gatan. Huset dokumenterades noga innan det revs och idag står en modell av själagården utställd på Medeltidsmuseet.
Modellen är tillverkad av M Schärman och A Seger

Stockholms stadsmuseum

MEDELTIDENS FATTIGVÅRD OCH SJUKVÅRD

Under medeltiden byggde omsorgen om samhällets svaga på allmosor och donationer. Det fanns ett sorts ömsesidigt beroende mellan de som behövde hjälp för att överleva och de som skänkte. Att ge allmosor till kyrkan och mot fattiga var en väg till frälsning och syndernas förlåtelse enligt den katolska kristendomen.
Helgeandsholmen är den lilla ön strax norr om Gamla stan där Riksdagshuset ligger idag. Ön har fått sitt namn efter Helgeandshuset som låg där under medeltiden från 1300-talets början fram till år 1531 då det flyttades till Riddarholmen.
Ett Helgeandshus, Domus Sancti Spirirtus, var en form av religiös stiftelse med flera vårdande funktioner. Man tog framför allt emot och vårdade stadens sjuka och fattiga men även de gamla i staden som kunde betala för sig. Verksamheten drevs med hjälp av gåvor i form av pengar och jordegendomar från Stockholms invånare. Gåvorna finansierade och gav mat åt husets intagna. Helgeandshuset var en välgörenhetsinrättning i det medeltida Stockholm, vilken fungerade som både sjukstuga och ålderdomshem. Här tog man emot både sjuka och gamla som var i ett sådant skick att de inte kunde ta hand om sig själva och som inte kunde få hjälp av familj eller vänner.

De intagna fick inte skriva något testamente eftersom deras kvarlåtenskap skulle skänkas till hospitalet och de fick inte välja någon annan begravningsplats än hospitalets egen.
Författare Göran Dahlbäck / Stockholms stadsarkiv

SPETÄLSKEHOSPITAL

I Stockholm, precis som i de flesta medeltida städer, fanns också ett särskilt spetälskehospital, ett sjukhus för de som drabbats av sjukdomen lepra, eller spetälska som är det äldre namnet för sjukdomen.

Stockholm hade ett spetälskehospital redan under 1200-talet men 1286 bytte ärkebiskopen bort hospitalets tomt med kung Magnus Ladulås. Man tror att de som blev sjuka i spetälska istället fördes till Enköpings hospital för vård. Runt 1420 slogs hospitalet i Enköping och dess egendomar ihop med ett nytt spetälskesjukhus i Stockholm, Örjansgården. Man vet inte säkert var Örjansgården låg. Ett förslag är att det låg vid Jakobs kyrka (vid nuvarande Gustav Adolfs torg), eftersom det finns ett påvebrev från 1433 där det står att hospitalets kyrkogård ligger bredvid St Jakobs kyrkogård.

SALVEKRUS

Salvekrusen användes under medeltiden som behållare för läkande salvor, oljor och kryddor. Populära läkande växter att använda i salvor kunde vara salvia, gammander, ringblomma, citronmeliss och malört.

I Stockholm fanns ett antal institutioner för de gamla, sjuka och fattiga. Några sjukstugor omnämns från slutet av medeltiden i bland annat stadens räkenskaper men inte mycket är känt om dem eller var exakt i staden de låg. Ett undantag är Helgeandshuset som givit namn åt Helgeandsholmen.

Det fanns många farsoter under medeltiden och läkemedlen var inte lika effektiva som dagens mediciner. En förkylning i sig var inte farlig men kunde, om man hade otur och inte var aktsam, utvecklas till ett mer allvarligt sjukdomstillstånd som var svårt att bota.

Bland de riktigt allvarliga sjukdomarna förekom förutom pest och spetälska även skörbjugg och en sjukdom som kallades för engelska svetten som man tror var en svår influensa.

Ett bra sätt att ta reda på hur en människa mådde var genom urinskådning, att titta på urinets färg och ibland även dess smak.

SJUKSTUGOR OCH FRISÖRER – MEDELTIDENS ÖPPENVÅRD

Helgeandshuset, spetälskehospitalet Örjansgården och Själagården var ju i första hand till för de som behövde tak över huvudet och omvårdnad. Men en viss motsvarighet till dagens vårdscentraler fanns också i medeltidens Stockholm. Bland annat nämns i tänkeböckerna en sjukstuga med två salar vid Gråmunkegränd och en på själva Gråmunkeholmen (nuvarande Riddarholmen). Man vet inte hur sjukstugorna drevs men det är mycket möjligt att sjukstugan på Gråmunkeholmen hörde ihop med franciskanerklostret på ön eftersom det var vanligt att sjukvård ingick i klosterordnarnas verksamhet.

Det var bårdskärarna, dåtidens frisörer, som skötte sjukvården i de medeltida städerna. En bårdskärare kunde förstås klippa och ansa hår och skägg. Men det var också vanligt att de förband sår och spjälade benbrott och stukningar. De skar upp bölder, amputerade och var kunniga i koppning och åderlåtning. Enligt skattelängderna verkar det under 1400-talet ha funnits mellan tre och fem bårdskärare i staden.
Från och med 1465 var en av bårdskärarna utsedd till första bandet. Det betydde att han var skyldig att finnas tillhands vid slagsmål eller olyckor för att förbinda de sårade. Han hade också första tjing på inkomsterna från det arbetet. Vårt uttryck Första förband kommer ifrån det medeltida uttrycket till första bandet. Från slutet av 1400-talet finns också uppgifter om att det fanns bårdskärare som hade sjukdomen smittkoppor som specialité, så kallade pock-läkare.

Åderlåtning är en äldre medicinsk terapi. Med hjälp av en koppa tappades blod ur kroppen vilket skulle få "det sjuka" att komma ut genom blodet och därmed kurera personen. Man använde också blodiglar till åderlåtning. Under 1850-talet minskade kraftigt användningen av åderlåtning som acceptabel behandlingsmetod. I dagens sjukvård kan åderlåtning med modern teknik (på läkarlatin = venesectio) vara en legitim behandlingsform under mycket speciella omständigheter, för att förtunna ett av sjukliga orsaker alltför visköst (trögflytande) blod. Ett exempel är vid sicklecellanemi, där patienten kan få väldigt svåra smärtor pga igensatta blodkärl (sicklecellkris), vilket kan lättas av en åderlåtning i rätt kärl. Mycket skrock har varit förbundet med åderlåtning. Exempelvis skulle åderlåtning på unga män helst göras vid nymåne (månen ung, växande), medan äldre män som passerat livets middagshöjd skulle åderlåtas i nedan (månen gammal).

Under medeltiden behandlades sjukdomar och åkommor på olika sätt. Ofta var behandlingen starkt påverkad av den gamla grekiska teorin om humoralpatologi. Inom denna trodde man att människan bestod av fyra vätskor, blodet, slemmet och den svarta och gula gallan, som alla behövde vara i balans för att människan skulle vara frisk. Man kunde åter bli vid "sunda vätskor" genom kräkmedel, blodiglar, avföringsmedel eller återlåtning. Åderlåtning, att tappa ut en mindre mängd blod från kroppen, trodde man renade människan från sjukdom eftersom blodet ansågs sjukt eller smutsigt när en person var sjuk.
Stockholms medeltidsmuseum

ÅDERSNÄPPARE FÖR ÅDERLÅTNING.

Ådersnäppare för åderlåtning i träfodral. Ett knivblad spänns av en fjäder inne i ådersnäpparen som med ett knapptryck får knivbladet att snäppa iväg och slå hål på ådern.

PESTEN KNACKADE PÅ DÖRREN

Pesten knackade på dörren

Olika forskare räknar med olika siffror från 30-40 procent till två tredjedelar av befolkningen dog i PESTEN. Detta innebär ungefär mellan 225 000 och 500 000 personer.

Pesten spreds längs tidens handelsvägar – både människor och råttor reste med fartygen och spred sjukdomen när de kom iland. I städerna spred sig sjukdomen snabbt bland smutsiga och trånga gränder och tättbefolkade hus.

Den stora döden förändrade också människors tankesätt. Döden fick större utrymme i konsten. Den medeltida människan trodde att det var Guds vrede över människornas synder som orsakat pesten. Man trodde att det enda sättet att stoppa pesten var att blidka Gud. Det bildades så kallade botgörartåg, samlingar av människor som iklädda trasor, högljutt klagande drog fram längs vägarna. (Historisk Museet utdrag text)

Visby franciskanerklosters listor över döda 1324–1350

År	Samtliga Visby	- Munkar	Präster	Landsborgare	bygdsbor
1324	2	0	1	0	1
1349	7	5	2	0	0
1350	**153**	**111**	**31**	**3**	**8**

Efter 1350 upphör noteringarna för flera år. Verksamheten har drabbats av en chock, och man har slutat fylla i kalendarier och dödslistor

Dödlighet i Stockholm enligt skotteboken

I flera olika berättande källor anges antalet tusen döda i Stockholm under senare delen av 1400-talet:

1451 Karlskrönikan 9 000 döda

1464 Vadstenadiariet 7 000 döda

1484 Vadstenadiariet 15 000 döda

1495 Gråbrödradiariet 18 000 döda

1495 Sturekrönikan över 7 000 döda

Att dessa siffror är överdrivna är självklart och de är jämnstora med eller överstiger hela Stockholms befolkning. Det intressanta är snarare att man försökt beskriva pestens storlek med siffror som skall understryka dess omfattning. Stockholm tycks allt mer ha blivit pestens hemort framför andra under slutet av 1400-talet, och dessutom har de samlade dödstalen i den växande huvudstaden uppenbarligen fascinerat samtiden.

Epidemin 1465 var mer begränsad i Stockholm under den tid på året då längden upprättades än föregående år vid samma tid.Noteringarna om döda 1464 tyder på ökning av dödligheten med 24 gånger under den del av året som registreras.

Bevisen i gamla brev

År 1500 härjade pesten i **Stockholm**, enligt ett brev från 16/11.
År 1504 var det åter pest i huvudstaden. Den nämns i brev från 8/8 och 11/8. I det första brevet rekommenderas att ha herremötet i Södertälje istället, som tydligen var mindre pestdrabbat.
Från 14/8 **1504** finns ett par brev som talar om att pesten också härjade i **Reval** respektive att svenska rådet var skingrat på grund av pesten. Den 18/8 får vi reda på att mycket folk flytt från Åbo ut till landsbygden på grund av pesten, och den 16/10 upplyses om att **Åbo** tömts på grund av pesten. I ett brev från den 1/3 **1505** omtalas att en person blivit sjuk i pesten, sannolikt året innan.
Åren 1505 och 1507 meddelas att pesten härjade i Ryssland.
År 1508 var pesten tillbaka i Stockholm enligt ett brev
År 1510 rasade pesten i Dalarna enligt ett brev
1500, 1504, 1508, 1510 var pestår

Epidemierna i början av 1400-talet kan säkerligen betraktas som regionala eller mindre omfattande.

De tre epidemierna 1413, 1421–1422, 1439–1440 är väl belagda
i flera källor av olika karaktär och de har fått starkt genomslag.

År 1451 skall det enligt Karlskrönikan ha dött tusentals personer i Stockholm. Pesten är belagd i Helga Lekamens gilles längder över de som givit på dödsbädden.

Epidemin 1495 är en av de stora under medeltiden som ger utslag i de flesta källmaterial, och den har slagit hårt både i Stockholm och Vadstena.

Sammantaget: 1413, 1421–1422, 1439–1440, 1455, 1464–1465 samt 1495 som de stora epidemierna, medan 1451, 1472–1474 och (eventuellt den engelska svetten) 1484 varit av medelstor omfattning.

Sverige drabbades under medeltiden av följande större epidemier: 1350, 1359–1360, 1368–1369, 1413, 1421–1422, 1439–1440,1455, 1464–1465, 1495, och av dessa var de tre första värst, de två följande svåra och de därefter följande visserligen plågsamma men inte katastrofala. Därtill kom några medelstora epidemier: 1451, 1472–1474 och 1484

1350–1370

Sverige drabbas av tre svåra pestepidemier som utplånar en mycket stor del av befolkningen. Sverige är lika svårt drabbat som övriga Europa. Ett visst kaos sprider sig i samhället (inte enbart beroende på inbördeskriget). Det saknades präster, räntor betalades inte, gårdar övergavs eller lades öde då brukarna avled. Under denna period drog sig befolkningen mot centrum, för att överta bättre gårdar men sannolikt också för att det sociala nätverket fortfarande fungerade i de mer tättbefolkade områdena.

1370–1410

Inga stora pestepidemier drabbade Sverige.
Även om samhället nu
hade börjat etableras på en lägre nivå av aktivitet pågick intensiva strider om samhällsresursernas fördelning, destruktiva strider som säkerligen bidragit till att förvärra krisen. Exempelvis omfattande borgbyggande under nedgångsperioden har inte gynnat den agrara produktionen. Övrig byggenskap har gått in i dvala.

Kalmarunionen

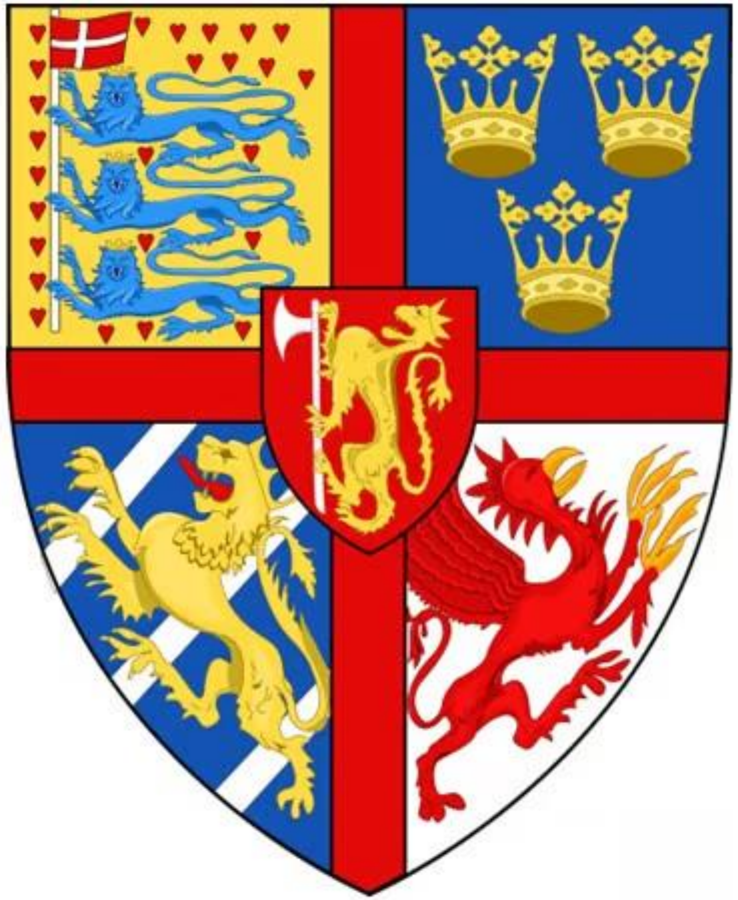

Anders Dernback
Text Wikipedia

Kalmarunionen

Historikern Gottfrid Carlsson karakteriserar unionen som en "förbundsstat" även om Kalmarunionen saknade lagstiftningsmakt på federal nivå. Unionen var Europas största land till ytan. Historikern Dick Harrison beskriver unionen som:

”En stor, permanent (önskade man åtminstone) personalunion som syftade till att med gemensamma ansträngningar skapa en militär motvikt mot gemensamma fiender.„
Historikern Erik Lönnroth såg unionen som en politisk och ekonomisk nödvändighet för att dämma upp den tyska expansionen mot norr under 1300-talet. När tidigare utrikespolitiska hot, Hansan, Tyska orden och nordtyska furstar, bortföll på 1500-talet försvagades också unionstanken.

Kalmarunionen

Kalmarunionen

PERSONALUNION 1397 - 1523

Statsskick	Monarki
Bildades	1397
– bildades genom	Unionsmötet i Kalmar
– bildades ur	Danmark, Norge & Sverige
Upphörde	1523
– upphörde genom	Befrielsekriget
– uppgick i	Danmark-Norge och Sverige

Kalmarunionen

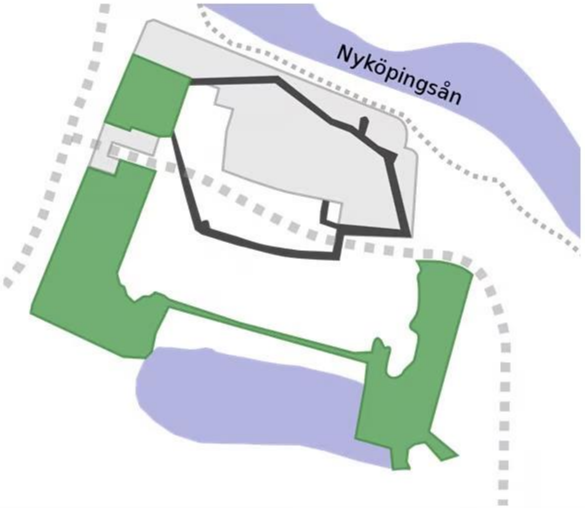
Margareta uppehöll sig i Ystad när Olof hastigt blev svårt sjuk i feber och avled på Falsterbo slott den 3 augusti 1387. Margareta såg dock snabbt till att hon hyllades som Danmarks regent, först vid en sorgemässa i Lund den 10 augusti, därefter på landsting i Ringsted, Fyens landsting i Odense och troligen även vid det jylländska landstinget i Viborg. Margareta reste också till Norge där hon i februari 1388 hyllades som Norges regent vid ett herremöte i Oslo. Efter besöket i Norge träffade hon Bo Jonssons testamentsexekutorer i Dalaborg. Genom Dalaborgstraktaten erkändes Margareta som Sveriges "fullmäktiga fru och rätta husbonde" av den församlade aristokratin. De lovade att ställa de svenska slottslänen till hennes förfogande och att ge henne militärt stöd att erövra makten från kung Albrekt.

Falsterbo Slotts ruin

Kalmarunionen Nyköpingshus

MARGARET I OF DENMARK, SWEDEN, NORWAY, ICELAND

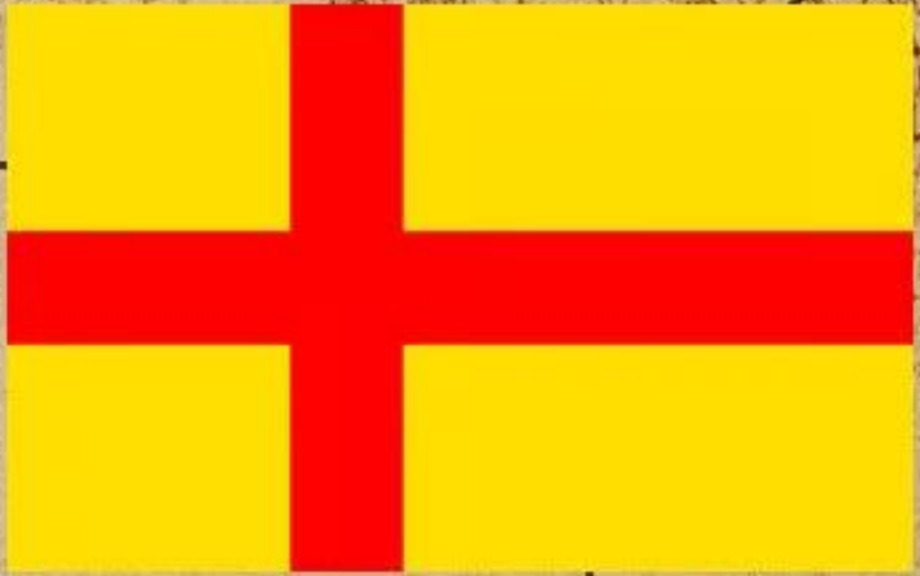

Source text wikipedia / slides / Anders Dernback 2020

1400

Kalmar Unionen

- *The Kalmar Union was a personal union in Scandinavia that from 1397 to 1523 joined under a single monarch of the three kingdoms of Denmark, Sweden (then including most of Finland), and Norway, together with Norway's overseas dependencies (then including Iceland, Greenland, the Faroe Islands, and the Northern Isles). The union was not quite continuous; there were several short interruptions. Legally, the countries remained separate sovereign states, but with their domestic and foreign policies being directed by a common monarch.*

- *The union was the work of Scandinavian aristocracy wishing to counter the influence of the Hanseatic League and, more personally, of Queen Margaret I of Denmark (1353–1412). She was a daughter of King Valdemar IV and had married King Haakon VI of Norway and Sweden, who was the son of King Magnus IV of Sweden, Norway and Scania. Margaret succeeded in having her son Olaf recognized as heir to the throne of Denmark. In 1376 Olaf inherited the crown of Denmark from his maternal grandfather as King Olaf II, with his mother as guardian; when Haakon VI died in 1380, Olaf also inherited the crown of Norway.*

KALMARUNIONEN

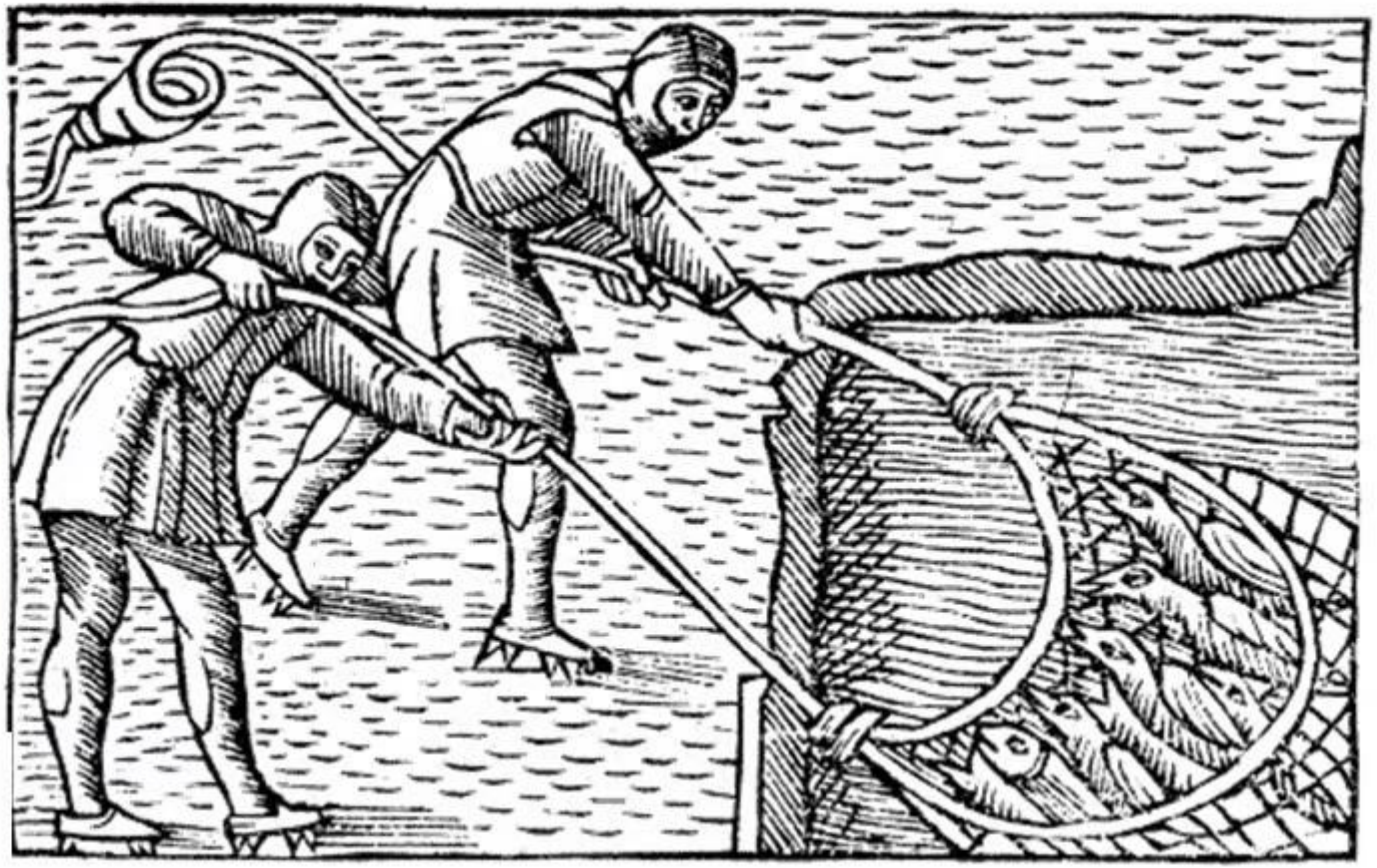

UNIONSBREVET FRÅN 1397

I KRÖNINGSBREVET KUNGÖRS att kröningen av Erik har fullbordats i Kalmar. Undertecknarna avger en trohetsförsäkran mot kung Erik och ger full ansvarsfrihet för Margareta. Kröningsbrevet ålägger inte kungen några särskilda skyldigheter, där finns endast en i allmänna ordalag utformad passus, "oc han gøre widh oss alle som hanom bør at gøre". Lönnroth påpekar också att Erik i kröningsbrevet av undertecknarna erkänns som kung, något kungaval eller överlåtelse av makt från undersåtar till kung omnämns inte. I kröningsbrevet fastslås också att Erik är konung av Guds nåd.
I unionsbrevet slås fem viktiga principer för unionen fast:

En enda kung ska råda över alla tre rikena. I princip ska unionen vara ett valkungadöme men i första hand bör kungasöner väljas.
Kungen ska styra över varje rike i enlighet med varje rikes egna lagar.
Om något av rikena hotas av krig ska de andra komma till hjälp.
Den som döms som fredlös ska vara det i samtliga riken.
Vid förhandlingar med andra länder har kungen tillsammans med rådsmedlemmar från varje rike rätt att fatta beslut till allas bästa.

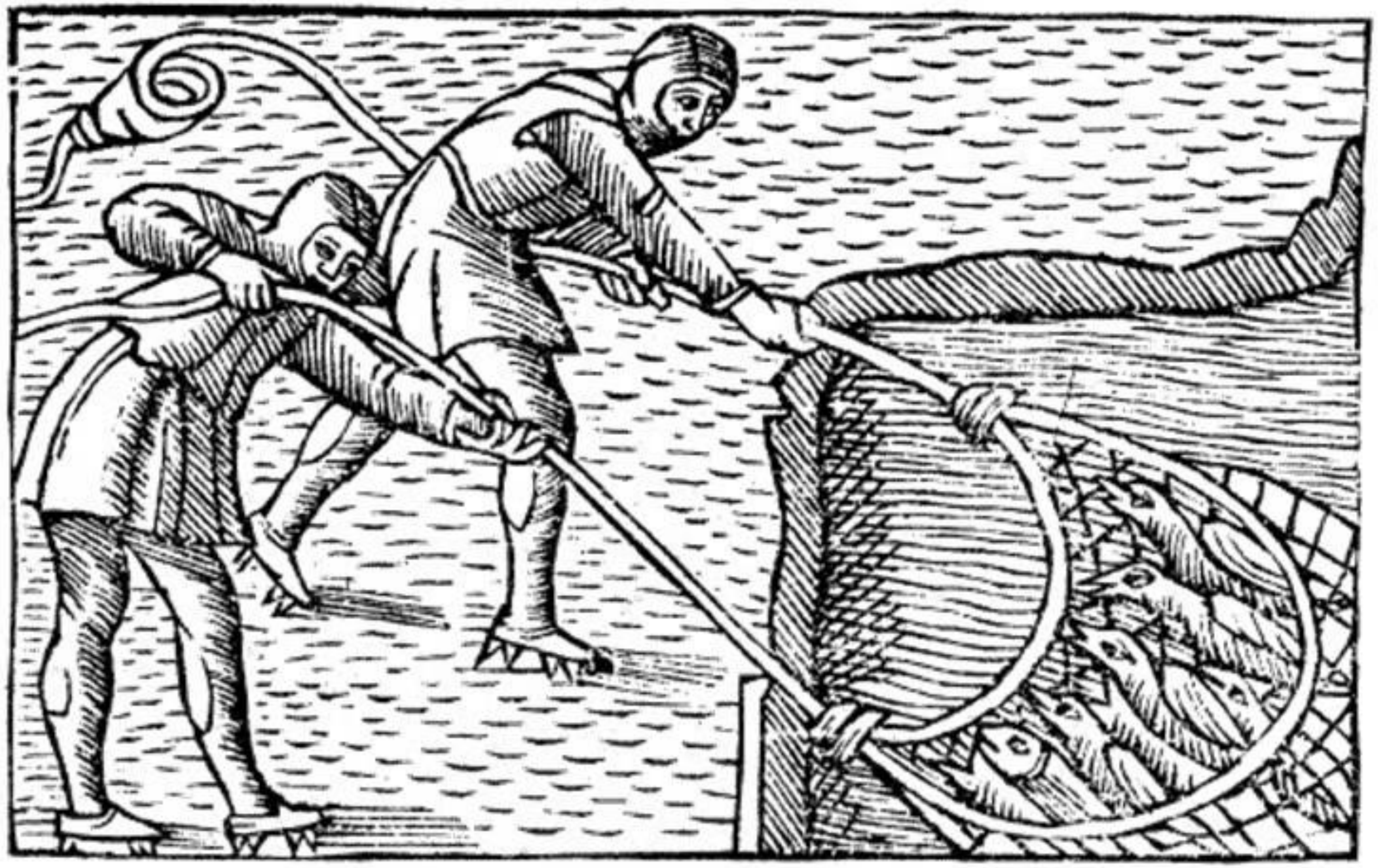

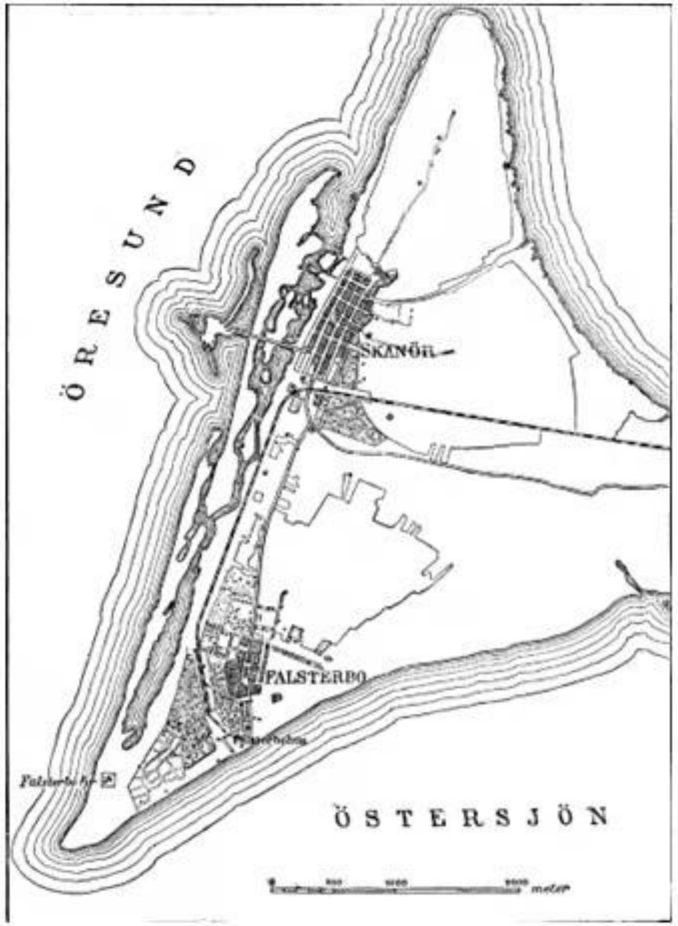

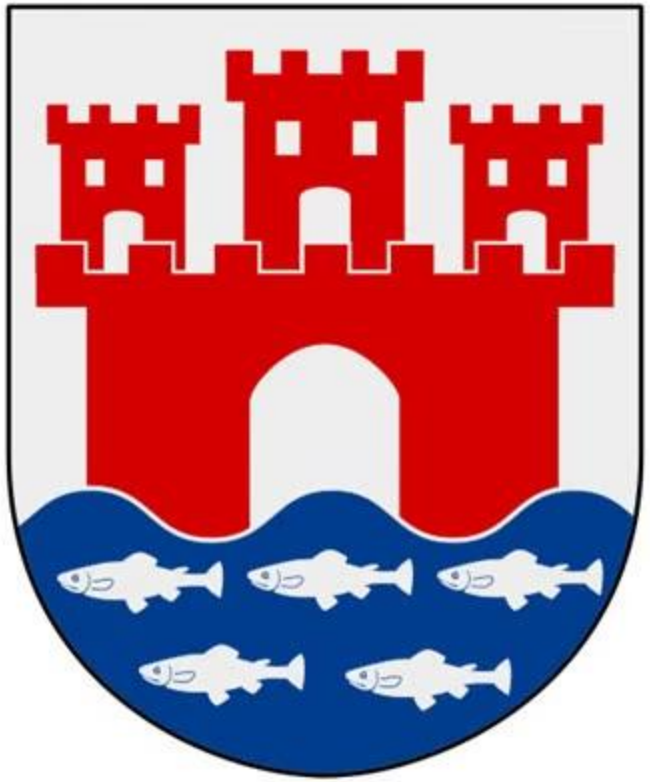
NÄR SILLEN "GICK TILL"

Det årliga sildemarkedet (sillmarknaden) vid Skanør och Falsterbo i Skåne var en av Danmarks viktigaste platser för skatteintäkter under medeltiden, och det sydvästligaste Skåne var i flera århundraden i handelshänseende den viktigaste platsen i norra Europa. Där betalades skatt på saltet till konserveringen. Detta kom från Lüneburg och levererades av hansaköpmännen från Lübeck. Marknaden ägde rum från slutet av juli till slutet av oktober, men förlängdes vissa år till mitten av november. Förutom med sill handlades det med allehanda andra sorters färdiga och halvfärdiga produkter och råvaror.

Skånemarknaden var under sin långa historia inte knuten till en enda plats. Under 1200-talet framträder Skanör som huvudort för sillhandeln, men under 1300-talets lopp flyttades tyngd Punkten till Falsterbo och verksamheten vidgades. Flera andra kuststäder blev nu viktiga för handeln med den saltade sillen, däribland Malmö som vid 1300-talets slut erövrat den absoluta förstarangsplatsen i den utvidgade Skånemarknaden. Vid den tiden visar räkenskapsböcker från Lübeck att sillexporten enbart från Malmö åren 1398 till 1400 var nästan lika stor som från de andra viktiga sillexporterande danska städerna tillsammans.

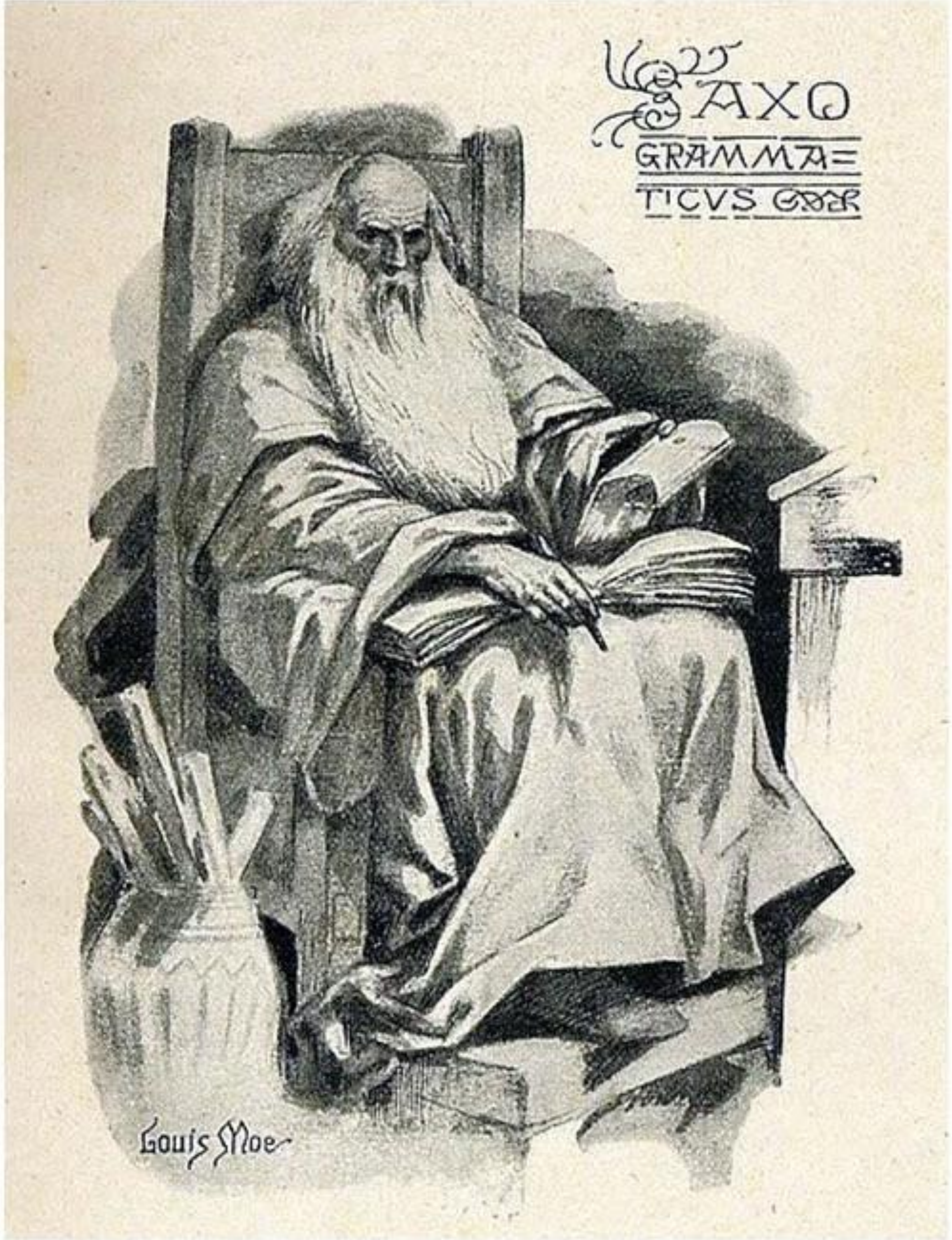

För att kunna konservera fisken för transport till Kontinentaleuropa behövdes tunnor och salt. Den närmsta större saltförekomsten fanns i Lüneburg och fördes därifrån till Lübeck på den gamla saltvägen (Alte Salzstraße), och sedan vidare tillsammans med tunnor till Falsterbo. Därutöver tillkom dagligvaruleveranserna (öl, ett baslivsmedel på den tiden, och kött) för de upp till 200 000 människorna som vistades där under säsongen. Även medhjälpare hämtades till största delen med skepp från de tyska städerna längs Östersjökusten.

Därför kunde det vid vissa tillfällen i Öresund utanför Falsterbo ända fram till Dragør på ön Amager på sundets väststrand samtidigt ligga upp till 500 skepp av olika storlek, de minsta kunde lasta mellan fyra och fem tunnor sill, de största omkring 400. År 1398 gick salttransporten mellan Lüneburg och Lübeck via den första kanalen i Europa som gick över ett vattendrag, Stecknitzkanalen. Återtransporten av tunnorna med salt sill gick efter samma farled.
Danska kronan gav hansastäderna och köpmän från England och Nederländerna så kallade fiter, koncession på bestämda områden på halvöns ängar, stad för stad efter deras storlek, varpå för fiskfångstsäsongen nödvändiga byggnader uppfördes. Störst fiter hade Lübeck och Danzig med sex–tio hektar var. Fiterna var underställda städernas åldermän, som också hade domsrätt däröver. Ur danska kronans synvinkel var fiter en koncession vars summa avsevärt bidrog till den danska statskassan, liksom sedermera också Öresundstullen kom att göra.

Kampen om handelsprivilegierna var kärnan i de ständiga och understundom även krigiska stridigheterna emellan hansastäderna och de danska kungarna. I freden i Stralsund (1370) säkrade Hansan ett monopol på sillmarknaden i Skåne fram till 1385 och stävjade fullständigt den tilltagande konkurrensen. Därmed upphörde marknadskaraktären till förmån för en enkel stapelrätt och marknaden reducerades till ren sillhandelsplats.
När sillen uteblev 1560 slutade marknadens storhetstid i Skåne, Skanör och Falsterbo nästan ödelades, samtidigt med de vendiska städernas stagnationsperiod.

Det stora årliga sillfisket i Öresund hade vid 1100-talets slut nått en sådan omfattning att en av dåtidens historieskrivare, Saxo, med en viss litterär överdrift kunde beskriva situationen så, att sillen stod så tätt i sundet att man knappt kunde ro men istället kunde man ösa upp sill med bara händerna. Fisket i Öresund hade sannolikt stor betydelse tidigt och även om det skrivna källmaterialet är sparsamt, antas sillen redan under 1100-talet har utgjort en av områdets viktigaste handelsprodukter. Krönikören Arnold av Lübeck och historieskrivaren Saxo skildrar båda förhållandena under 1100-talets slutskede och det begynnande 1200-talet och i deras texter framträder bilden av en väletablerad sillhantering. "Danskarna har överflöd av all slags rikedom på grund av det årliga fisket i Skåne, dit alla närboende folks köpmän kommer och ger dem guld och silver och
all slags kostbarheter och byter för dessa till sig deras sill, som Gud ger dem för intet" skriver Arnold av Lübeck medan Saxo angående Helsingborg meddelar "Här var mycket folk församlat för fiskafängets skull och de hade byggt sig många bodar vid stranden 1100- och 1200-talen var en expansiv tid i Västeuropas historia. För jordbruket utvecklades en förbättrad teknik och nytt land lades under plogen. Befolkningen växte och en allt större andel av den bosatte sig i städerna som fick en ökad betydelse med varuutbyte långt utanför det egna omlandets gränser. Stora produktionscentra bildades med . inriktning på fjärrhandel och med en ständig efterfrågan på livsförnödenheter som i stor utsträckning måste importeras. Sill var en utmärkt proteinkälla, som kom att uppskattas i en tid då skördarna ofta drabbades av missväxt samtidigt som stadsbefolkningen behövde mat långt utöver vad den själv kunde producera. Under höstmånaderna augusti till oktober fanns det sill i överflöd utanför Skånes kust. Baserad på sillfangst och sillhandel utvecklades här en av Europas största marknader, Skånemarknaden, som under medeltid var den centrala omlastningsplatsen i Nordeuropa vid varuutbytet mellan öst och väst.

Saxo, med tillnamnet Grammaticus ("den lärde"), född cirka 1150 eller 1160 (troligen på Själland), död tidigast cirka 1206, var en dansk historiker och författare. Han var sekreterare hos ärkebiskop Absalon av Danmark i Lund och samtida med kung Valdemar den store av Danmark. Saxo är känd för sin danska historia, Gesta Danorum. Saxo kan vara identisk med en i Absalons testamente omnämnd klerk. I Gesta Danorum nämner han själv att både hans far och farfar tjänade som krigare under kung Valdemar I. Dessutom nämns det i den äldre delen av Chronica Sialandie att han var Saxo, cognomine Longus (= Saxo med tillnamnet "den långe"). Tillnamnet Grammaticus dyker upp först i Chronica Jutensis omkring år 1342. Saxo skrev bland annat en dansk rikshistoria i 16 böcker, Gesta Danorum (Danernas historia, eller Danernas bedrifter), som på latin skildrar Danmarks historia till år 1185 och också innehåller den danska versionen av många fornnordiska sagor och myter. Han konstruerade långa kungalängder i syfte att förlänga det egna folkets historia bakåt i tiden. Flera av gestalterna kan falsifieras mot andra källor, och betraktas som sagokungar av det helt fiktiva slaget.

Sill (Clupea harengus) är en art i familjen sillfiskar. Artnamnet "Harengus" är en latinisering av forngermanska "harinc", ty. Hering, en. "herring". Sill norr om Kalmarsund, i Östersjön, kallas strömming.
Sill är en av de vanligaste fiskarterna. Den förekommer i stora stim på båda sidor av Atlanten. Den kan bli upp till 38 cm lång och uppnå en vikt av mer än ett halvt kilo. Sillen kan uppnå en ålder av 25 år, men den normala åldern är 10 år. Sillens föda består huvudsakligen av krill, hoppkräftor och mindre fiskar. Sillen är i sin tur bytesdjur för bland annat makrill, torsk, fisktärna, sillgrissla, sälar, valar och människor. Sill är en fet fisk och rik på bland annat nyttiga fleromättade fettsyror (omega 3).

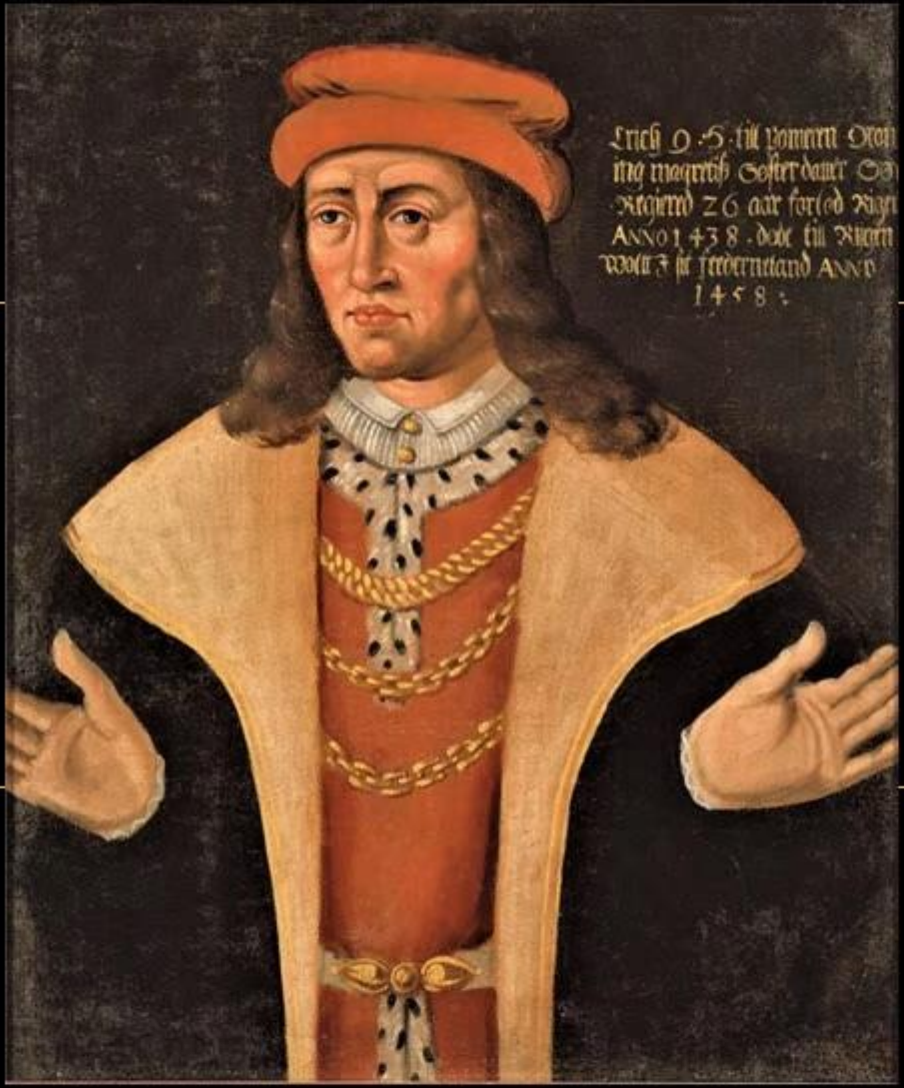

Traditionellt har namnet strömming använts för sill fångad i större delen av Östersjön. På en kunglig begäran från 1500-talet drog man en gräns där sill fångad öster om en linje mellan Kalmar och den polska kusten (alternativt norr/öster om Kristianopel eller norr om den södra delen av Kalmarsund) skulle kallas strömming. Det svenska namnet strömming har ett okänt ursprung, men tros komma från fornsvenskans strömling eller från en förminskningsform av ordet strömil, som beskriver en som far fram i flock, och som ytterst är avlett av 'strömma'. Skärströmming eller skärsill kallas sådan strömming fångad i svenska skärgården eller inomskärs. Namnet strömling (ej att förväxla med den centraleuropeiska karpfisken strömling) finns även i andra språk som talas längs Östersjön och Nordsjön. Ordet strömming används företrädesvis i östra Sverige från Smålandskusten och norrut samt på Åland, Gotland och i svenska Finland.

SILLHANDEL PÅ LANDSVÄGEN. HALLARUM, BLEKINGE 1904.

Erik av Pommern

Bildspel av Anders Dernback, text Wikipedia

Erik av Pommern

Erik av Pommern, Gripsholmslott. Okänd konstnär och datum. Notera att kungen i verkligheten ska ha varit blond.

Erik av Pommern (oegentligt Erik XIII), född 1382 i Rügenwalde i nuvarande Polen, död 24 september 1459 i Rügenwalde, var 1396–1439 (med två avbrott) kung av Sverige, som Erik III kung av Norge 1389–1442 samt som Erik VII kung av Danmark 1396–1439. Han var son till hertig Vratislav VII av Pommern och Maria av Mecklenburg, systerdotterson till drottning Margareta som adopterade honom efter att hennes son Olof av Danmark och Norge avlidit 1387.
Med Erik infördes furstehuset Grip i Sverige som engångsföreteelse. I Pommern kallades han Erik I.

Slottets föregångare började byggas 1434 av kung Erik av Pommern. Kungen beordrade en kraftfull utbyggnad av Malmös försvar mot sjösidan.

https://sv.wikipedia.org/wiki/Malm%C3%B6hus#/media/Fil:Malm%C3%B6hus_slott_2.jpg

Malmöhus eller Malmöhus slott är ett slott med medeltida anor beläget på Slottsholmen i Malmö. Det uppfördes mellan 1526 och 1539 och är därmed Nordens äldsta bevarade renässansslott. Slottet Malmöhus är en del av Malmö museer. Det ägs av svenska staten och förvaltas av Statens fastighetsverk. Här finns också Malmö konstmuseum. Nära slottet finns även Kommendanthuset och Slottsmöllan.

Erik av Pommern

I Pommern övergick regeringen efter faderns död 1395 till farbrodern, Bogislav VIII av Pommern. Sedan denne avlidit 1418 blev Erik förmyndare för sin minderårige kusin **Bogislav IX av Pommern**, och reste då till Pommern för att överta sitt regentskap i Pommern-Stolp. Han passade vid samma tillfälle på att sluta en allians mot Tyska orden med den polske kungen Władisław II Jagiełło, och lovade samtidigt bort sin kusin till den polske kungens enda dotter, Hedvig. Bogislav IX var av den barnlöse Erik utsedd till sin efterträdare på den nordiska tronen.

Bogislav IX av Pommern, född 1407 eller 1410, död 7 december 1446, var hertig av Pommern med residens i Stargard. Hans kusin på bådas fädernen, kung Erik av Danmark, Norge och Sverige, utsåg honom på grund av egen barnlöshet sannolikt redan 1416 till tronföljare i de tre nordiska länderna medan dessa ingick i Kalmarunionen, men det var ett tronskifte som aldrig förverkligades.

Erik av Pommern

Erik föddes omkring 1382 som Bogislav in i den lechitiska härskarätten Gryf (Grip). Han var son till hertig Vratislav VII av Pommern och Maria av Mecklenburg. 1388, endast sex år gammal, utsågs Erik till sin mormors syster Margaretas medregent och efterträdare i Norge då han var den ende levande manlige ättlingen till det norska kungahuset.

Bogislav kröntes till norsk kung vid påsken 1392. Samtidigt lät drottning Margareta ändra hans slaviska namn Bogislav till det mer skandinaviskt klingande Erik. I Danmark och Sverige hyllades han som kung 1396 och kröntes endast 14 år gammal till kung av Danmark och Sverige i Kalmar 17 juni 1397. Han förklarades myndig vid 18 års ålder år 1400 i Helsingborg och red 1401 sin eriksgata, men regerade inte självständigt fullt ut förrän efter Margaretas död 1412. År 1406 förmäldes han i Lund med Filippa av England (död 1430), dotter till kung Henrik IV av England.

Erik av Pommern

Förändringar i den polska politiken ledde till att äktenskapsavtalet revs upp, och Hedvig bortlovades istället till **kurfursten Fredrik I av Brandenburgs 7-årige son Fredrik.** I samband med kung Eriks resa till Jerusalem besökte han 1424 och 1425 Polen för att försöka få detta äktenskapsavtal upprivet och åter få sin kusin bortgift med Hedvig. Efter sin återkomst till Norden 1425 drogs han in i kriget mot Holstein, och blev förhindrad att fortsätta sitt äktenskapsmäkleri. Hedvig avled ogift 1431.

Fredrik av Brandenburg

Erik av Pommern (Regeringstid)

Som unionskung drevs Erik av att hindra och tävla med Hansans och Tyska ordens växande ekonomiska och militära hegemoni i Östersjön vilket också var avsikten med Kalmarunionen. Erik drevs även av de negativa erfarenheter av den tyska expansionen som hans ätt i Pommern samt grannlandet Polen gjort. Polens härskarätt Piast var besläktad med Eriks pommerska ätt Gryf (Grip). Eriks politik gick därför ut på att förvandla de nordiska länderna till en stark enhet som skulle stärka Norden mot utländskt hot, främst just från de tyska staterna. Till exempel köpte han år 1408 tillbaka Gotland från Tyska orden som erövrat ön från Danmark 1398. Tyska orden ville inför ett krig med Polen-Litauen inte riskera ett tvåfrontskrig med Kalmarunionen varför man skyndsamt och till underpris gjorde sig av med ön.

Erik av Pommern (Regeringstid)

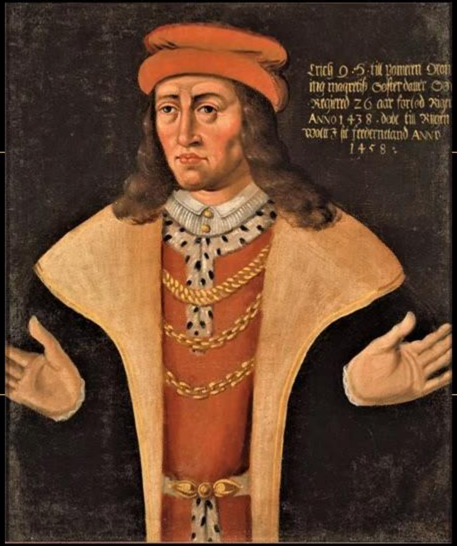
1410 inledde Erik kriget mot holsteinarna som besatt det danska Sønderjylland samt med hansestäderna som skaffat sig ett förödande handelsmonopol i Norden. Kriget pågick med avbrott fram till 1435. Erik verkade under denna konflikt för ett förbund mellan Kalmarunionen och det Polsk-Litauiska samväldet mot Ordenstaten. År 1413 grundlade Erik (i egenskap av dansk regent) vid fiskeläget Søndre Sæby staden Landzcrone som dock snabbt döptes om till Landskrone och efter 1658 till Landskrona vid Öresund. 1419 ingick Erik bland annat ett anfallsförbund med Polen-Litauens kung Vladislav Jagiello mot Ordenstaten. Han inrättade även Öresundstullen 1429 och lät i detta syfte resa borgen Kronborg i Helsingör. Nu måste den rika Hansan betala tull till Kalmarunionen vid in- och utfart ur Östersjön. Militärt gick Eriks krig också bra och det såg ut som Hansan skulle mista sina nordiska handelsprivilegier.

Erik av Pommern (Centralstyre och uppror)

Erik införde också en **modern centralstyrning** i sitt vidsträckta rike genom att tillsätta egna danska och tyska fogdar i de olika slottslänen i Sverige och Norge som var direkt underställda honom. Eriks regerande drog emellertid in Kalmarunionens stater i konflikter som hämmade handeln på Östersjön. Hansan, som hade ett fullständigt handelsmonopol, försatte Kalmarunionen i blockad. De lokala stormännen i Sverige och Norge var också mycket missnöjda med att de blivit förbigångna av Eriks danska och tyska fogdar.

Bland annat detta var orsaken till **det svenska upproret i Bergslagen 1434**, lett av den tyskättade bergsmannen **Engelbrekt Engelbrektsson**. En annan orsak var att bergsmännen i gruvorna, både arbetsgivarna och arbetarna, ofta var tyskättade eller invandrade tyskar som var missnöjda med Eriks politik både av ekonomiska och känslomässiga skäl. Hansans handelsblockad lamslog järnexporten från Bergslagen och de tyskättade bergsmännens skrån ville därför ha goda förbindelser med sina tyska fränder i Hansan vilket ytterligare undergrävde Eriks ställning i Sverige.

Erik av Pommern

Bildspel av Anders Dernback, text Wikipedia

Medeltidens Mat

Text Wikipedia

Forskning kring medeltidens mat försöker beskriva livsmedel, matlagningsmetoder och matvanor som förekom i europeiska samhällen under medeltiden, en period som sträcker sig från cirka år 400 e.Kr. till 1500 e.Kr. Under denna period etablerades många nya vanor inom kosthållning och matlagning över hela Europa och många av dessa blev en grund för de moderna europeiska köken. Transport och kommunikation var betydligt långsammare än idag, vilket omöjliggjorde eller fördyrade handel med flera typer av mat. De välbärgade kunde emellertid låta sina matvanor påverkas av importerade recept och råvaror, och successivt spred sig främmande kulturers matvanor även till de lägre klasserna.

Medeltiden var en period då missväxt och svält var vanligt och stor skillnad rådde mellan fattig och rik. Vid senmedeltiden stiftades ofta överflödsförordningar, lagar som reglerade i vilken mån varje samhällsklass fick markera sin status, med exempelvis kläder och mat. Sociala eller medicinska normer kunde också diktera att den arbetande befolkningens mat skulle vara mindre förfinad än elitens kost. Logiken bakom detta var att grovt arbete krävde grov mat och att detta var en gudagiven ordning.

Bröd var det vanligaste livsmedlet i alla samhällsklasser och fanns med vid så gott som varje måltid. Spannmålen dominerade även i form av gröt, välling och pasta. Soppor, grytor och stuvningar var de vanligaste rätterna och ingredienser som användes över hela Europa var mandlar, oftast i form av mandelmjölk, verjus (den sura saften av omogna druvor), vin och vinäger, gärna kombinerat med socker eller honung för dem som hade råd. Fläsk och kyckling förekom i alla regioner, och särskilt i norr åt man stora mängder sill och torsk.

En resande grupp äter en enkel gemensam måltid bestående av bröd och dryck från Livre du roi Modus et de la reine Ratio, 1300-tal.

Under medeltiden intogs vanligen två måltider per dag; middag någon gång mellan klockan 10.00 och 14.00 och kvällsmål sent på eftermiddagen eller kvällen. Systemet med två måltider förblev stabilt under senmedeltiden. Mellanmål var vanliga, men var också en fråga om social status eftersom de som inte behövde utföra kroppsarbete kunde avstå från dem. Frukost var något som adel, präster och medlemmar av religiösa ordnar undvek eftersom det ansågs syndigt att bryta nattens fasta för tidigt på dagen. Av praktiska skäl åt arbetsklassen ett morgonmål och det var även tolererat att barn, kvinnor och äldre gjorde det. Sena måltider (reresoper, av occitanska rèire-sopar "sent kvällsmål") med åtskilliga mängder alkohol ansågs osedliga. Dessa sena måltider blev ofta förknippade med syndiga förehavanden som hasardspel, grova skämt och oanständigt flörtande. Mindre mellanmål var vanliga (trots att även de ansågs opassande av den tidens moralister) och arbetare kunde få tillägg av sina arbetsgivare för att köpa en mindre matbit att äta på raster.

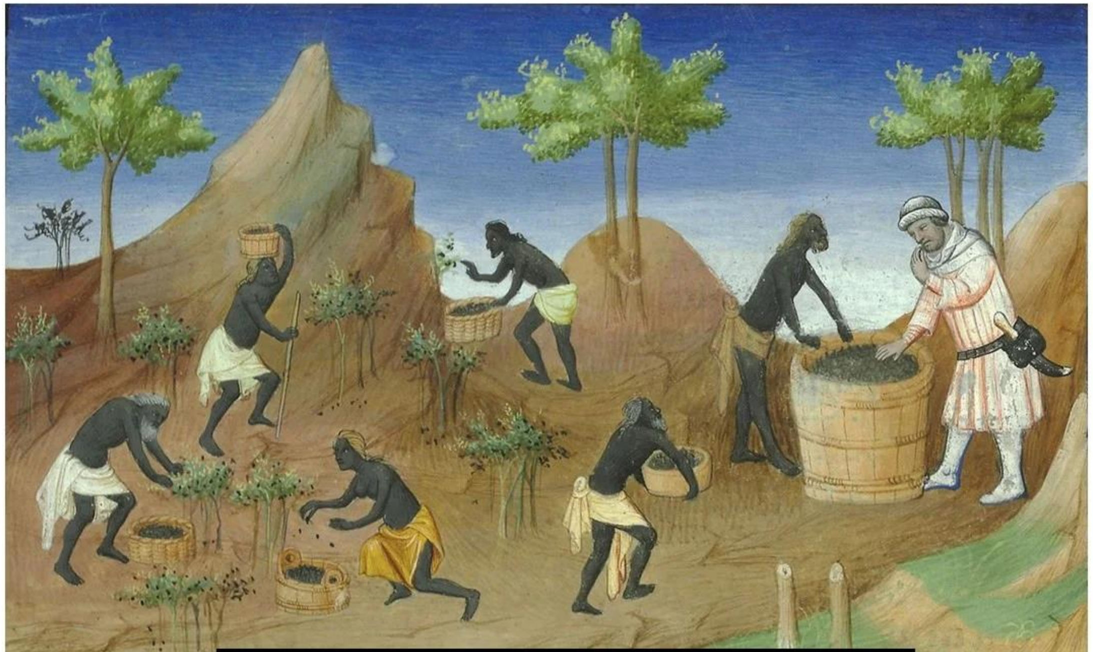
Under senare delen av medeltiden fanns en tendens att i viss mån försöka undkomma den stränga kollektivism som genomsyrade perioden. Måltiden var en social händelse, precis som alla andra aspekter av medeltida livsföring. Hela hushållet, inklusive tjänare, skulle äta tillsammans. Att dra sig undan för att äta på egen hand eller med en eller två nära vänner ansågs slösaktigt och snudd på misstänkt i en värld där alla i samhället var beroende av varandra för att överleva. På 1200-talet rådde exempelvis den engelske biskopen av Lincoln Robert Grosseteste grevinnan av Lincoln att "förbjuda middag och kvällsmål utanför matsalen, i hemliga och privata gemak, för detta leder till slöseri och ger ingen ära åt herre eller fru."[4] Han rådde också grevinnan att hålla ögonen på tjänarna så att de inte smet iväg med matrester för att avnjuta dem sent på kvällen istället för att skänka dem till fattiga som allmosor.

Det finns beskrivningar av bordsskick vid större banketter under senmedeltiden, men betydligt färre återgivningar av hur eliten intog vardagsmål eller hur allmogen och de fattiga åt sin mat. Man kan dock utgå från att det inte förekom utsvävningar som flerrättersmiddagar, kryddor och handtvätt i parfymerat vatten i enklare hem. I rika hushåll försågs gäster med vatten och rena linnehanddukar före och efter måltiden så att de kunde tvätta händerna. Sociala normer gjorde det svårt för kvinnor att upprätthålla den stereotypa bilden av att vara nätta och rena medan de avnjöt en storslagen måltid, och det var vanligt för värdens fru att äta i enskilt rum med sitt följe. Hon kunde efter att ha avklarat huvudsaken av det praktiska ätandet ansluta sig till gästerna lagom till desserten. Överlag var de högre ståndens fina tillställningar ett rent manligt nöje och det var ovanligt att andra än mycket högt stående gäster tog med sig sina fruar. Den sociala hierarkin bekräftades genom bordsskicket där de av lägre rang skulle hjälpa dem av högre rang, där yngre skulle hjälpa äldre, och där män skulle bespara kvinnor risken att befläcka kläder och rykte genom att hantera mat på ett okvinnligt sätt. Delade dryckeskärl var vanligt även vid viktiga banketter för alla utom de mest ansedda som satt vid värdens bord. Likaså förväntades det att man skulle bryta bröd och skära upp kött åt sina bordsgäster.

Mat serverades för det mesta på tallrikar eller direkt ur kokkärlen och de ätande tog sin portion från serveringsfaten och placerade på en egen tallrik med hjälp av skedar eller med händerna. Genom större delen av medeltiden och långt in på 1600-talet bestod tallrikar trä eller tenn, alternativt av några dagar gammalt bröd av lägre kvalitet som skars till vid bordet. I fattigare hushåll åt man ofta maten direkt från bordet, som ofta kunde ha fördjupningar för mat. Knivar användes för att skära med eller för att ta salt ur de gemensamma saltkaren, och gäster förväntades ha med en egen kniv; enbart högt ärade gäster försågs med en kniv av värden.

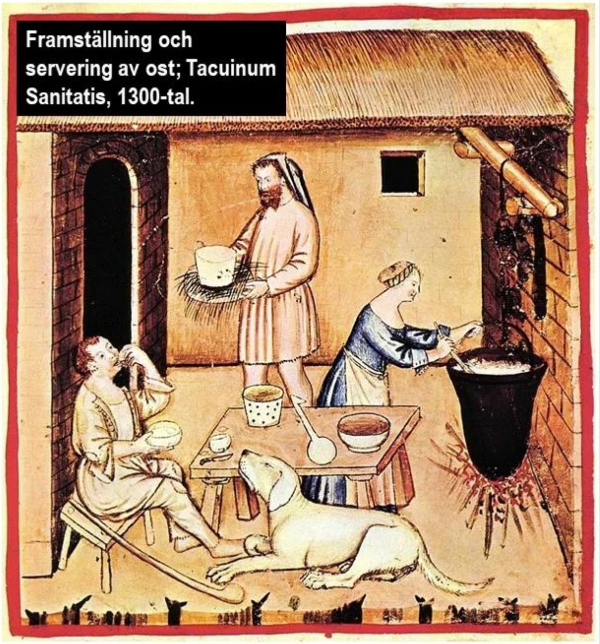
John, hertigen av Berry avnjuter en måltid. Hertigen sitter under en utsmyckad baldakin och är uppassad av ett flertal betjänter. På bordet, till vänster om hertigen, står ett utsmyckat saltkar i form av ett skepp, även kallad nef; från Très Riches Heures du Duc de Berry, ca 1410.

Skörd av peppar. Illustration från en fransk upplaga av Marco Polos resor.

S V I N S L A K T

Framställning och servering av ost; Tacuinum Sanitatis, 1300-tal.

SAMERNAS URSPRUNG

Äldre man och kvinna i samiska dräkter. Karesuando.

SAMERNAS HISTORIA

Samernas historia sträcker sig åtminstone tillbaka till vår tideräknings början. Många äldre forskare har dragit slutsatser om samernas historia i mycket äldre tid än så, ibland ända sedan istiden. Idag är arkeologer inte så benägna att använda nutida etniska beteckningar om forntidens kulturer. När det gäller stenålderns fångstkulturer i Norden menar tongivande forskare att deras primära kollektiva identitet troligen var kopplad till den lokala gruppen eller släkten, och inte till någon större övergripande enhet motsvarande det samiska folket. Någon gång omkring Kristi födelse är det dock enligt de flesta nutida forskare relevant att tala om en samisk etnicitet. Under århundradena därefter börjar samerna också omnämnas i skriftliga källor.

Genetiska studier av framför allt mitokondriellt DNA och Y-kromosom-DNA visar att samerna huvudsakligen har ett västeuropeiskt ursprung och inte är släkt med sibiriska folk. Dock finns genetiska spår både från väster och öster. I en studie från 2007 kom forskarna fram till att merparten av den samiska folkgruppen verkar ha kommit till Norden mycket snart efter istidens slut, antingen från den europeiska kontinenten eller från öster eller från båda hållen. Ytterligare ett tillskott ska sedan ha kommit från öster så sent som för 2 000–3 000 år sedan.

DEN SAMISKA BEFOLKNINGEN

Den samiska befolkningen dominerade vid den historiska tidens början det som i medeltida källor kallades lappmarken (ungefär dagens svenska och finska Lappland samt norska Finnmark fylke), men samexisterade även med jordbrukande befolkning i angränsande landskap. Kustsamer har levat sedan förhistorisk tid i norra Norge.
I Sverige förmodas skogssamer med lappskatteland ha levt i norra Ångermanland och norr därom. Skogssamer utan lappskatteland och sockensamer var sydliga samer (icke-fjällsamer varav vissa talade ett numera utdött icke-sydsamiskt språk) i Mellannorrland och Mellansverige, sannolikt inklusive Värmland och Dalarna. Exempel på en fyndplats utanför lappmarken som av vissa forskare tolkats som samisk boplats, offerplats och begravningsplats är Vivallen i nordvästra Härjedalen, från 1100-talet. Genom handel levde samerna i ekonomisk symbios med bondebefolkningen. I takt med att den germanska jordbrukarbefolkningen uppodlade allt större landområden, trycktes den samiska halvnomadiska jägar-samlarkulturen tillbaka, eller bildade blandkulturer och assimilerades i dessa områden. I Tornedalen och kring Luleälvens mynningsområde etablerades en fast, jordbrukande finsktalande befolkning någon gång på 1000-talet, ibland kallade kväner. Samernas närvaro i norra Norrlands kustland är därför omdiskuterad.
Samerna bedrev handel med bland annat renskinn vid de norska fjordarna redan på 1300-talet. I utbyte gav handelsmännen varor som tyg, klädsmycken och silversmycken, tillverkade av städernas guldsmeder.

NEOLITISKA RENJÄGARE

Nya arkeologiska rön anses visa att den norska kusten snabbt koloniserades från sydväst under istidens slutskede. De människor som slog sig ned vid kusten gav upphov till lämningar som blivit kända som Komsakulturen. Dessa lämningar har av äldre forskare, framför allt K.B. Wiklund, ansetts vara spår av samernas förfäder. Han utgick dock från att Komsakulturens människor skulle ha tillbringat hela istiden isolerade vid kusten, vilket alltså inte är forskningens nuvarande ståndpunkt. En invandring längs norska kusten omedelbart efter istiden är däremot helt förenlig med forskningen om samernas genetiska ursprung, vilket innebär att de tidigaste stenålderslämningarna vid Ishavskusten mycket väl kan härröra från en grupp som kom att utgöra en betydande del av samernas förfäder. De tidigaste stenåldersfynden i norra Sverige skiljer sig inte särskilt mycket från dem som hittats i södra Sverige. Någon gång omkring 4000 f.Kr. skedde emellertid en differentiering mellan norr och söder.
Skifferkulturens tid varade fram till omkring 2000 f.Kr. Tidpunkten för när samerna först uppstod som etnisk kategori ville Knut Odner placera någon gång kring Kristi födelse. Tacitus bok Germania från ca 98 e.Kr. som omnämner fenni.

BIRKARLARNA

Den svenska handeln med samerna kom att skötas av birkarlarna, vilka förmodligen även tidigare verkat inom området och då haft en koppling till Republiken Novgorod. De fick den svenska kronans skydd för sin verksamhet i Tälje stadga 1328, och betalade själva en skatt eller avgift till kungen i gengäld. Sannolikt från 1200-talets slut innehade birkarlarna från Bottenhavets kuster privilegiet att ta upp skatt från samerna, den s.k. birkarlaskatten. Beskattningen skedde i konkurrens med norska och ryska indrivare. De samer som på 1500-talet beskattades av birkarlarna kallades birkarla-lappar, medan samer i Ångermanland och Umeå som lydde omedelbart under kronan benämndes konungalappar. Birkarlaskatten upptogs fram till 1548–1549, då den svenska staten genom Gustav Vasas lappfogde i Västerbotten även började beskatta samerna norr därom direkt. Enligt Sveriges sätt att se på saken hade man rätt att beskatta samerna ända upp till Västerhavet (Norra ishavet).

Freden i Teusina 1595 finska Lappland blir svenskt

Vid freden i Teusina 1595 erkändes finska Lappland som svenskt, hela gränsen mellan Sverige och Ryssland slogs fast 1629–1635. Sverige hade även skatteanspråk i Varanger lappmark, ungefär motsvarande Finnmarks fylke. Först 1751 fastställdes gränsen mellan Sverige och Norge, från Idre och Särna socknar i Dalarna, respektive Røros i Trøndelag fylke i söder till Sør-Varanger Finnmark i nordost (Strömstadstraktaten). Ända till dess togs skatt upp från samma samer av båda länderna. I förhandlingar mellan Sverige och Ryssland 1826 fastställdes de sista nordliga gränsavsnitten från Sør-Varanger till Petsamo (norska Peisen, ryska Petjenga, även Ishavsfinland), till dess de s.k. fællesdistrikten, mellan Norge, Ryssland och Finland.

DNA-haplogruppen (som ärvs från far till son) N1c är särskilt vanlig i Finland och bland samer, och tros ha kommit in i Fennoskandinavien österifrån för minst 1500 år sedan. N1c-folket förde med sig ananjinokulturens metallbruk, resulterande i vad som tros vara de tidiga samernas metallframställning med asbestkeramik i bland annat norra Norrland.
På 500-talet anslöt sig även människor från kusttrakterna i Finland och från Mellansverige, främst tillhörande YDNA-haplogrupperna I1 och R1a(en) som är vanliga bland jordbrukare, till den samiska gruppen. Samerna var mycket få vid denna tid och drabbades därför av flaskhalseffekten, som resulterade i unikt autosomalt DNA och en avvikande frekvens av haplogrupper, men samer handlade med och beblandade sig med tiden med bofast befolkning i norra Fennoskandinavien, inte minst de nordisktalande som började kolonisera Mellannorrland sedan bronsåldern och Norra Norrland sedan medeltiden. Bland svenskar har personer från Västerbotten något högre frekvens av haplogrupper som är vanliga bland samisk- och finsktalande, och befolkningen i Norrland varierar mer än andra germanska befolkningsgrupper.

Senare typer av genetiska studier, nämligen av mitokondrie-DNA (som enbart nedärvs från modern) och Y-kromosomer (som enbart ärvs från far till son), har tillfört ny men ofta svårtolkad information. De två typer av mitokondrie-DNA som dominerar hos samer, haplogrupperna U5b1b och V, har troligen sitt ursprung i västra Europa. Även de olika varianter av Y-kromosomer som förekommer hos samer tyder på ett europeiskt ursprung. Någon genetisk likhet med nu levande sibiriska folk har däremot inte kunnat beläggas. Den forskargrupp som publicerade dessa resultat 2004 menade att samernas genetiska särart bäst kunde förklaras med att samernas anfäder var en liten, avgränsad grupp av européer.

Samernas Ursprung

Europa har befolkats av fyra förhistoriska invandringsvågor, varav de tre första bidrog till de germanska och nordiska folken (se svenskarnas ursprung), medan den samiska och finska befolkningen även har stor del av sina rötter i den fjärde vågen. Den första vågen bestod av jägare och samlare. En kultur som tros ha övervintrat istiden i Sydeuropas refugium nådde Skandinavien söderifrån för 13 000 år sedan. Spår av dem återfinnes i Nordens befolkning troligen som MtDNA-haplogrupp V(en) (som ärvs via mormors mor och så vidare), vilken är särskilt vanlig bland samer. En annan kultur hade övervintrat i refugium i dagens Ryssland, och befolkade Skandinavien och Europa från nordöst efter istidens slut för cirka 10 000 år sedan. Med denna invandring kom MtDNA-haplogrupp U5(en) som är särskilt vanlig bland samisktalande. Den är i dag ovanlig på Europeiska kontinenten, där jägar-samlarbefolkningen tros ha trängts undan av senare jordbrukare till områden i Europas periferi. Varianten U5b1b1 återfinns i Norden i stort sett bara hos personer med samiska rötter, men förekommer även i Nordafrika (bland berber), i nordligaste Asien och i Sydeuropa. En andra utomeuropeisk invandringsvåg bestod av stenåldersbönder med rötter i Mellanöstern, och en tredje våg av indoeuropeiska herdar från den ryska stäppen strax innan bronsåldern. En fjärde våg, från Sibirien, nådde Europa för cirka 4000 år sedan utgjorde ett betydande tillskott till finnar och samer.

Det är dock klarlagt att det finns en genetisk koppling till Sibirien såtillvida att ingenstans förutom i nordostligaste Europa och i nordligaste Skandinavien finns en så hög frekvens som i västra Sibirien av en viss genetisk markör vars allra högsta frekvens finns i de nordligaste gränstrakterna mellan Europa och Sibirien.

Vid kartläggning av människans mitokondrie-DNA i dess helhet fann man en av ovannämnda varianter, U5b1b, i mitokondrie-DNA från tre samer, en berber från Algeriet, en fulani från Senegal, samt en jakut från nordöstra Sibirien. Att fulani och berber har haft kontakt med varandra är känt, men i övrigt var resultaten en överraskning för forskargruppen, särskilt som den här varianten verkade ha uppkommit för bara 9 000 år sedan. En möjlig förklaring skulle kunna vara att alla de nämnda folkslagen hade förfäder i sydvästra Europa, på gränsen mellan Frankrike och Spanien, varifrån jägar- och samlarfolk spred sig åt olika håll efter den senaste istiden.

En svensk studie från 2007 har kommit fram till att haplogrupperna U5b1b och V (de som dominerar mitokondrie-DNA hos samer från nordligaste Sverige, Norge och Finland) troligen kom till området mycket snart efter istidens slut. De kan ha kommit antingen från den europeiska kontinenten eller från Volga-Ural-regionen i Ryssland eller från båda håll. En annan typ av mitokondrie-DNA, haplogrupp Z, förekommer i låg frekvens hos både samer och nordasiatiska folkslag men är annars nästan frånvarande i Europa. Forskarna har tolkat detta som ett tecken på att den nordsamiska gruppen fått ett tillskott från öster så sent som för 2 700 år sedan

Hospitalet utanför Skänninge är Sveriges tidigast kända hospital, omnämns första gången 1208 e.Kr.

Hospital har historiskt varit benämning på ett par olika typer av sjukhus. Ordet "spetälska" (lepra) har en direkt koppling till ordet hospital eller spital, där beteckningen "den spitalske" avsåg "den på hospital intagne".

avsåg under medeltiden alltid leprasjukhus, vilka normalt förlades utanför städerna
efter reformationen och Gustav Vasas reduktion benämning på vårdanstalt för äldre, handikappade och sjuka i gemen.
från 1800-talet benämning på mentalsjukhus.
på många språk betecknar hospital sjukhus i allmänhet.

Dåtidens sjukhus
Klostret.

Föregångare till sjuksköterska var Nunan.

Florence Nightingaleödd
12 maj 1820 i Florens, Toscana, död 13 augusti 1910 i London

Bild lånad från http://www.huse-i-naestved.dk/

Helgeandshus (av Helige Andens hus; latin: Domus sancti Spiritus) kallades i Europa under medeltiden kombinerade ålderdomshem, fattigstugor och sjukhus drivna av Helige Andes orden, som var en viktig del av tidens omsorgsväsen.

Helgeandshusen blev vanliga i Danmark och Nordtyskland under 1200-talet. De första svenska uppstod i slutet av 1200-talet.

Stor betydelse i
Den tidiga historiken
Munkar.

Danvikens hospital är ett före detta sjukhus och ålderdomshem som ligger vid Danviken i Nacka kommun. Området på 1,26 hektar mark överfördes från Stockholms kommun till Nacka kommun 1984.
Danvikens hospital tillkom på initiativ av Gustav Vasa under 1500-talet. Den ännu bevarade sjukhusbyggnaden byggdes på 1700-talet

https://sv.wikipedia.org/wiki/Danvikens_hospital#/media/File:Danviks_hospital_december_2010.jpg

Johannes badas av två kvinnor. I bakgrunden Elisabeth i himmelsäng, bakom denna två kvinnor, den ena med tallrik, den andra med sked. Lucas Cranach, 1518.

Det första kända reglementet för "jordgummor" i Sverige var från 1557. De första böckerna i ämnet skrivna av kvinnor kom först på 1600-talet och var inte kända av de svenska jordemödrarna på landsbygden.

Sveriges mest kända jordemor, tyskan Catarina Wentin, förlöste drottning Ulrika Eleonora när Karl XII föddes 1682.

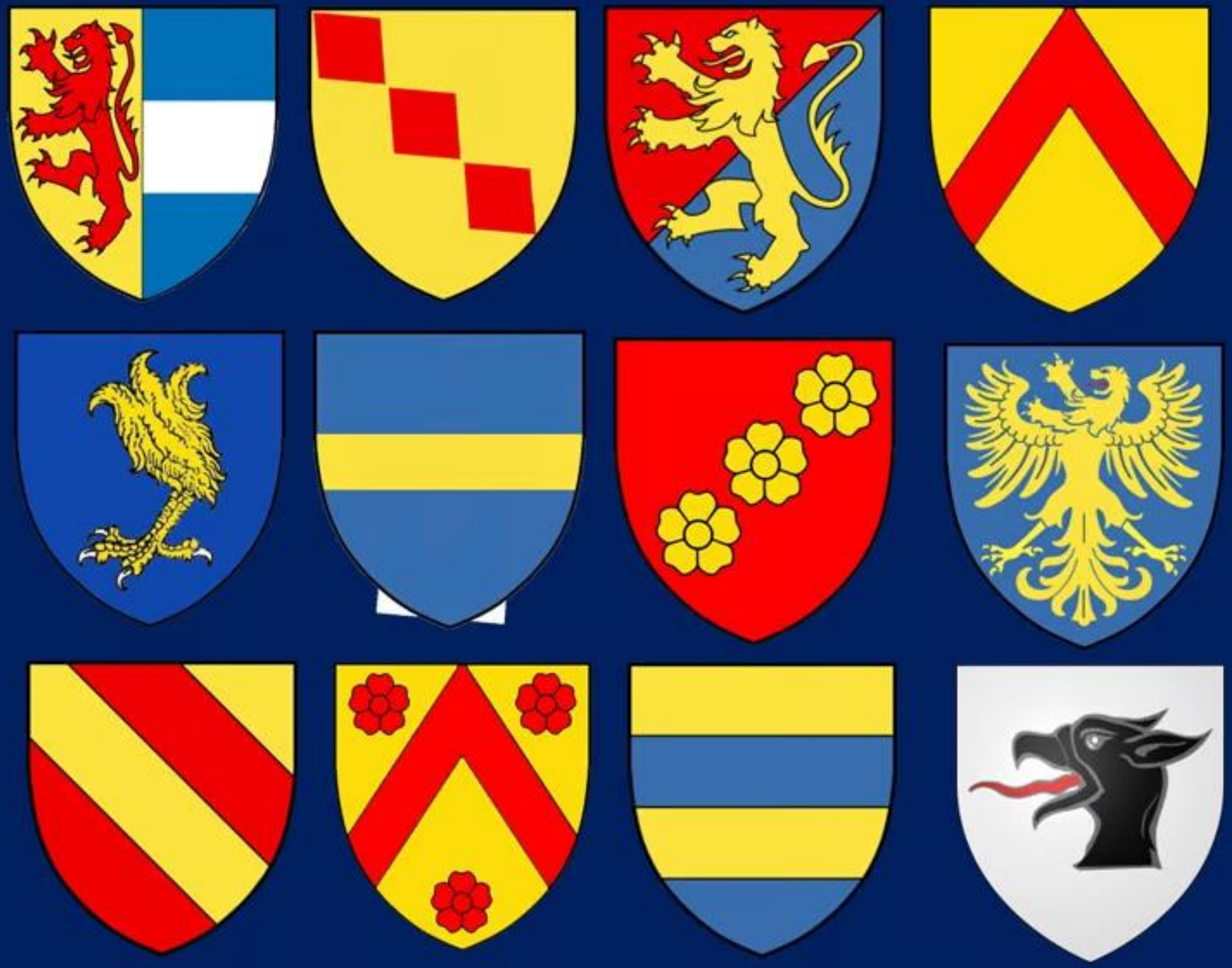
Nyköpings Gästabud

Nyköpings gästabud kallas de händelser som utspelades på Nyköpingshus i december 1317, då Sveriges kung Birger Magnusson fängslade sina bröder hertigarna Valdemar och Erik, vilka senare sattes att svälta ihjäl i fängelsetornet på Nyköpingshus. Den främsta källan till händelseförloppet är den högst partiska Erikskrönikan.

Sveriges riksdrotsar

Drots

Medeltiden

Ämbetet är första gången känt i Norge under 1200-talet, då som benämning på kungens köksmästare. I Sverige omtalas en drots första gången 1276, då ordet redan syftar på ett högre ämbete, inte en av kungens personliga tjänare. Under kung Magnus Ladulås tid belägger källorna tre drotsar. Ulf Karlsson var drots år 1276, Knut Matsson 1280 och Magnus Ragvaldsson 1288. Under Birger Magnusson utsåg såväl konungen som hertigarna varsin egen drots.

Under 1300-talet blev drotsämbetet det högsta ämbetet näst efter kungen. När denne av något skäl inte kunde utföra sina uppgifter fungerade drotsen som ställföreträdare och utövade hans dömande och verkställande befogenheter. Ämbetet tillsattes nu endast temporärt när kungen var omyndig eller vistades utomlands. Många drotsar fick stor makt, särskilt Bo Jonsson (Grip). Efter att Bo avled 1386 tillsattes ingen ny drots i Sverige fram till Engelbrektsupproret 1435-1442 när Krister Nilsson (Vasa) var drots. Erik av Pommern tvingades i sin kungaförsäkran 1436 att fastslå att när han inte var i Sverige skulle en drots utöva högsta makten över rättsväsendet. Under resten av medeltiden omtalas Karl Knutsson (Bonde) som drots i ett arvsrättsdokument. Ämbetet nämns i år 1441 och 1476 års kungaförsäkringar.

Den tidigmoderna perioden

I Sverige återupplivades drotsämbetet av Johan III 1569 under benämningen Rikets drots, men då bara som en hederstitel utan formell makt. Då Svea hovrätt inrättades 1614 blev riksdrotsen hovrättspresident. 1660 ändrades detta och riksdrotsen erhöll i stället högsta inseendet över landets justitieväsende, och skulle därutöver i rådets sektion för justitieärenden företräda kungen.

Under Karl XI:s regering ändrades titeln till Kunglig majestäts drots. När Magnus Gabriel De la Gardie avsattes från posten 1684 avskaffades ämbetet i Sverige. Men det återuppstod från 1787 till 1809, då Carl Axel Wachtmeister utnämndes till posten. Då var riksdrotsen även överpresident över hovrätterna och alltså chef för hela det svenska rättsväsendet. Ämbetet avskaffades för gott genom antagandet av 1809 års regeringsform och ersattes till stor del av justitiestatsminister.

Ulf Karlsson (Ulv)

Ulf Karlsson (Ulv), sannolikt född 1247 eller 1248, död 1281, riddare, svenskt riksråd och under en tid Sveriges första drots. Stamfar till ätten Ulv. Han var son till Karl Karlsson (Ulv). Sigillvapen: vingad stråle (pilspets).

Ulf Karlsson var syssling till kungen Magnus Ladulås och känd som en av dennes förnämsta män. Han närvarade 1276 i fredsmötet vid Göta älv där han blev utsedd till Sveriges första drots:

Från kung Magnus Ladulås tid känner man tre män, vilka beklätt drotsämbetet. Ulf Karlsson var drots år 1276, Knut Matsson, vars namn vi återfinner under Skänningestadgan med den vidfogade titeln: drotset 1280 och Magnus Ragvaldsson 1288.

Möjligen gift med en dotter till lagmannen i Tiohärad Karl Ingeborgasson (Lejonbalk).

Carl Axel Wachtmeister (1754–1810)

Wachtmeisters hustru, grevinnan Ulrika Lovisa Maria Sparre (1762-1848).

Dotter till Gabriel Erik Fredriksson Sparre och Helena Juliana Coyet
Maka till H. Exc. Greve Carl-Axel Trolle-Wachtmeister
Mor till Greve Hans Gabriel Trolle-Wachtmeister, till Trolle-Ljungby

Magnus Gabriel De la Gardie

Magnus Gabriel De la Gardie, född 15 oktober 1622 i Reval (nuvarande Tallinn), Estland, död 26 april 1686 på Venngarns slott nära Sigtuna, Stockholms län (Uppland), var en svensk greve, riksmarskalk, riksdrots, rikskansler och diktare. Han var son till Jakob De la Gardie och Ebba Brahe. Han ligger begravd i Varnhems klosterkyrka i Varnhem, Västergötland.

Magnus Gabriel De la Gardie studerade i Uppsala och Leiden, och vistades en tid i Frankrike. Vid sin återkomst till Sverige deltog han i Torstensons krig [2] och blev 1645 överste vid Livgardet. Han ansågs vacker, belevad, bildad och spirituell, och vann drottning Kristinas ynnest och begåvades med höga utmärkelser och stora förläningar. År 1648 blev De la Gardie general i Tyskland och deltog som sådan i Prags belägring, 1649 generalguvernör i Livland, 1651 riksmarskalk och överstemarskalk och riksskattmästare 1652.

Carl Axel Wachtmeister (1754–1810)

Carl Axel Wachtmeister af Johannishus, från 1808 Trolle-Wachtmeister, född 9 maj 1754, död 5 april 1810 på Trolle-Ljungby var en svensk greve, en av rikets herrar, riksdrots och justitiekansler, justitieråd och justitiestatsminister. Wachtmeister var son till majoren Carl Wachtmeister och Hilla Birgitta Trolle samt sonson till amiralen Carl Hans Wachtmeister. Wachtmeister blev student i Lund 1768 och började, som e.o. kanslist, 1771 tjänstgöra i Justitierevisionen, där han 1777 utnämndes till revisionssekreterare. Han utnämndes 1779 till justitiekansler och blev, vid 28 års ålder, 1782 utnämnd till en av rikets herrar. 787 kallades han till riksråd och innehavare av riksdrotsämbetet, som återupprättats av Gustav III. Med detta följde högsta uppsikten över rättsskipningen i hela riket och presidentskap i Svea hovrätt.

Per Brahe den yngre

Per Brahe den yngre, Per Brahe den yngre (Abrahamsson), född 18 februari 1602 på Rydboholms slott, Rydbo, Östra Ryds socken, Uppland, död 12 september 1680 på Bogesunds slott i Uppland, var en svensk greve till Visingsborg, överste och riksdrots från 1640 till sin död. Han var Sveriges största jordägare. Han var son till Abraham Pedersson Brahe (därmed sonson till Per Brahe d ä) och Elsa Gyllenstierna.

Han var före detta generalguvernör över Finland. Han arbetade för utvecklingen i Finland, bland annat genom att bidra till grundandet av Kungliga Akademien i Åbo och av flera städer. I Kungliga Akademien i Åbo blev han själv förste kanslern 1646. Brahe ordnade med skolor, Viborg fick ett gymnasium. Per Brahe d.y. gjorde en stor insats. Han grundade staden Gränna i sitt grevskap och byggde Brahehus. Han grundade städerna Kajana, Kristinestad och Brahestad

Malmö Historia 1400 - 1500

Malmöhus fästning
Tunneln

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1401 31/10 höll Erik av Pommern, då kung i de nordiska rikena, rättarting i Malmö.
1406 15/2 besvarade påven Innocentius VII en hemställan från borgarna i Malmö och gav dem tillstånd att där inrätta och bekosta en skola. Från denna skola räknar Malmö latinskola sina anor. Skolbyggnaden omnämnes första gången *1445 23/7*. Den låg sydost om S :t Petri kyrkas kor.
1412 13/2 donerades en gård intill minoriternas (gråbrödernas) kapell i Malmö och *1414 21/3* omtalas i ett testamente "Gråbrödrasträdet"
1412 6/9 utfärdade borgmästare och råd skråartiklar för stadens "repvindareämbete" de äldsta kända hantverksstadgarna iMalmö. Här bestämdes bl.a. att repslagarna ej fick vara flera än 24.

1415 5/5 utfärdade Erik av Pommern från Helsingborg ett privilebrev för Malmö. De flesta stadgandena från 1360 års brev finns med här men en del bestämmelser om främmande köpmäns rättigheter och skyldigheter i staden har tillfo gats. "Gods och gårdar", som borgarna i staden innehade eller kunde få i Övre Malmö, skulle vara fria från all skatt. — Detta är sista gången Övre Malmö nämns i urkundern.
1417 14/11 slöt kung Erik ett stille ståndsavtal i Slesvig med furstarna i Holstein och Slesvig. Bland mängden medbeseglare finns Malmö, Lund, Ribe och Köpenhamn. Malmös sigillavtryck visar ett enmastat skepp och i omskriften står "Ellenbogen". Detta är det enda kända avtrycket med denna stamp

Malmö historia 1400 - 1500

Erik av Pommern (oegentligt Erik XIII), född 1382 i Rügenwalde i nuvarande Polen, död 24 september 1459 i Rügenwalde, var 1396–1439 (med två avbrott) kung av Sverige, som Erik III kung av Norge 1389–1442 samt som Erik VII kung av Danmark 1396–1439. Han var son till hertig Vratislav VII av Pommern och Maria av Mecklenburg, systerdotterson till drottning Margareta som adopterade honom efter att hennes son Olof av Danmark och Norge avlidit 1387.

Med Erik infördes furstehuset Grip i Sverige som engångsföreteelse. I Pommern kallades han Erik I.

Erik av Pommern

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1419 6/2 upplånade borgmästare och råd i Malmö på stadens vägnar pengar av S:t Petri kyrka för byggande av ett torn och en mur vid stranden ett led i stadens befästande.

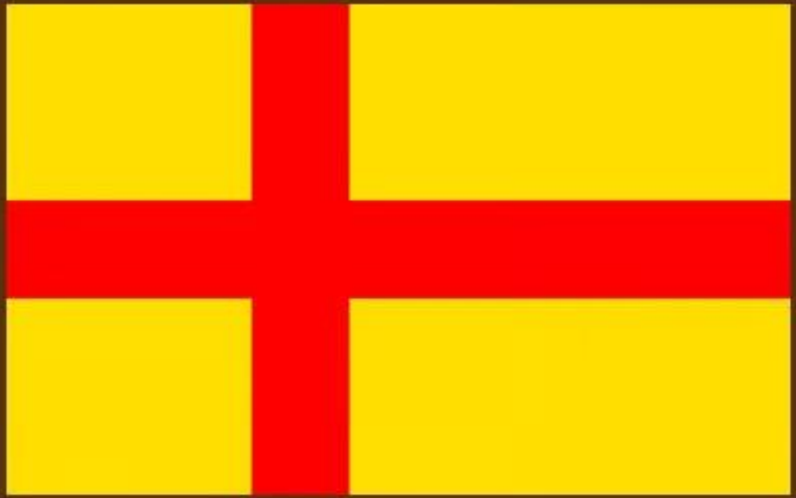
1419 dömdes borgmästaren och kungens fogde i Malmö riddaren Anders Mortensen att brännas på bål, emedan han förfalskat kungens brev. All hans egendom indrogs till kronan

1419 donerade Erik av Pommern till gråbröderna i Malmö ett hus och "S:t Annas kapell" vid havet. Munken Petrus Olai, som på **1500**-talet sammanställde de danska franciskanerklostrens historia, räknar donationen som denna ordens etablering i Malmö.

Aage Jensen, kallad "Dyekn", Malmö stads värdefulla minnesbok, "Registrum ville Malmoyghe", en inbunden bok i folioformat, innehållande 50 blad av pergament, på vilka noterats viktiga dokument och händelser. En faksimilutgåva av boken utkom 1937. **1420** nedstörtade S:t Petri kyrkas torn. Rester av tornmuren finns kvar under mittskeppets tak. Nytt torn uppbyggdes utanför kyrkans västergavel på samma plats som det nuvarande tornet.
1421 5/7 skänkte kungen till Malmö en gård Henrikstorp, belägen söder om Malmö i Oxie härad, vilken gård förverkats till kronan genom borgmästare Anders Mortensens brott två år tidigare. **1422 15/2** utgav Erik av Pommern en förordning för de danska stä derna, vilken utestängde hantverkare från möjlighet att bli rådmän och fastställde, att ingen fick idka annat näringsfång än som hörde till hans ämbete

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

ANDERS MORTENSEN, DÖD 1419, VAR RIDDARE OCH BORGMÄSTARE I MALMÖ OCH EN PROMINENT PERSON I KALMARUNIONENS NORDEN.
HAN DÖMDES TILL ATT BRÄNNAS LEVANDE PÅ BÅL FÖR ATT HAN PÅ EGET BEVÅG MED HJÄLP AV KANSLITJÄNSTEMÄN SKICKAT I VÄG ETT BREV I KUNG ERIKS NAMN. INCIDENTEN FINNS BEVARAD I EN DIKT PÅ LATIN I ETT REGISTER OCH SES SOM UNIKT DÅ DET VAR YTTERST SÄLLSYNT ATT RIDDARE TILLDÖMDES DETTA STRAFF.

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1425 11/11 kungjorde de tyska köpmännens i Malmö åldermän (från Lybeck, Rostock och Wismar), att en tysk skeppare nattetid berövats skepp och last på redden vid Malmö och begärde hjälp att återfinna det förlorade.
1429 6/4 fastställde borgmästare och råd skråartiklar för skinnarna (garvarna) i Malmö och samma månad utfärdade dessa sitt "genbrev" och lovade att hålla stadgarna. **1429 20/5** förlänade Erik av Pommern Malmö stads borgmästare rättighet att "bära guld och förgyllt till evig tid vår älskeliga köpstad till särdeles ära och värdighet". Enligt en relation utnyttjades detta privilegium så sent som ***1814*** av dåvarande borgmästaren Carl Magnus Nordlindh, som skaffat sig en med guld rikt broderad uniform och som därmed kunde överglänsa landshövdingen.

1430 28/7 stadfäste borgmästare och råd bagarnas skrå och samma dag utfärdade bagarna sitt "genbrev

1432 12/12 utfärdade skräddarämbetet i Malmö sitt "genbrev" på borgmästare och råds skråartiklar, vilka dock ej finns bevarade.

1433 16/6 donerades en gård, belägen västerut i Malmö norr om "Allmänningsgatan" (den del som nu är Västergatan), till Clara kloster i Roskilde. Avståndet från gatan till stranden angavs till 60 alnar.

1433 21/6 sammanställde borgmästare och råd skråartiklar för smederna i Malmö

MALMÖ HISTORIA 1400 - 1500

1434 10/2 utfärdade Erik av Pommern ett brev, att alla personer och institutioner som hade jordagods i Malmö skulle bidraga till att befästa och bygga en mur mot stranden vid risk att deras egendom annars indrogs till kronan. I Registrum ville Malmoyghe, fol. 19-20, har antecknats, hur mycket var och en byggt.

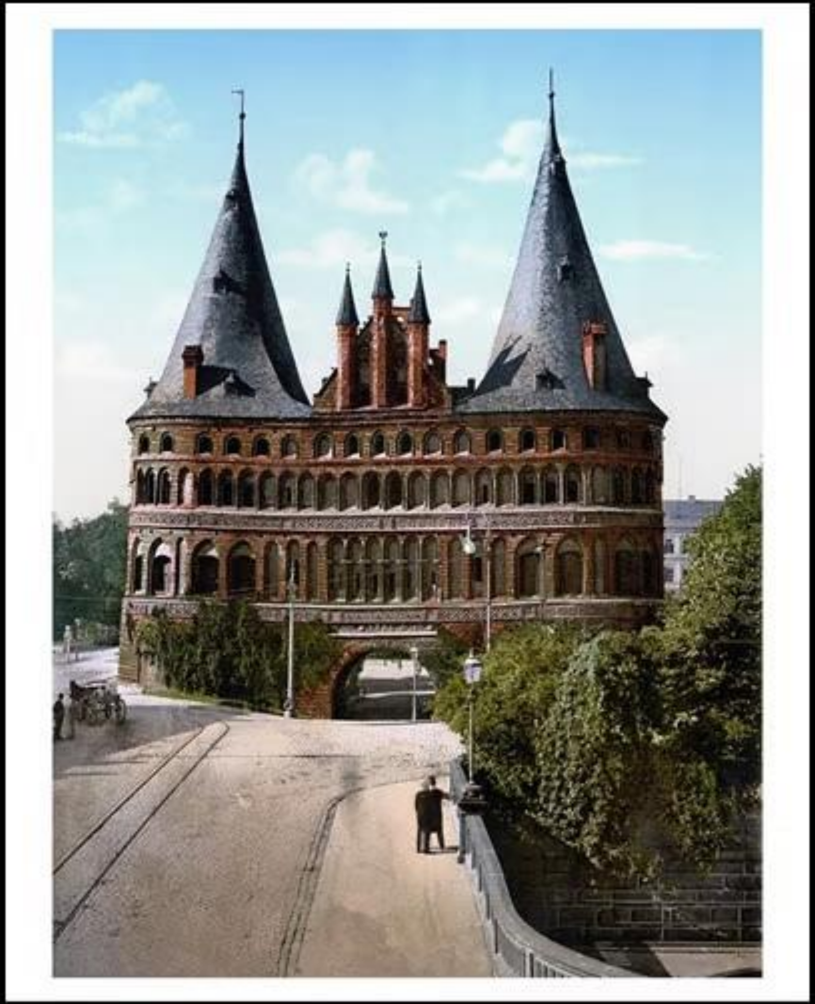
1434 24/3 uppdrog Erik av Pommern åt borgmästare och råd i Malmö att sälja en del av kronans gårdar i staden för att bekosta upp förandet av en borg. Murdelar av denna är bevarade i nuvarande Malmöhus.

1434 23/4 tillbytte sig ärkebiskop Peder på kungens anmaning några av kronans gårdar i Malmö mot den lundakyrkan tillhöriga "Segemöllan" i Burlövs socken och hela Bulltofta söder därom i Skrävlinge socken.

1435 17/7 slutade det ***1426*** utbrutna kriget mellan Danmark och hanseförbundet med freden i Vordingborg. Köpenhamn och Malmö var med att besegla avtalet.
1437 23/4 utfärdade Erik av Pommern från Visborg på Gotland, dit han flytt, det brev som gav Malmö rätt att som vapen i sigill och på sköld föra en grip. Pergamentsbrevet med färglagd vapenbild nedanför texten förvaras i stadsarkivet.

1437 13/6 intygade borgmästare och råd, att Roskilde domkapitel vid sin gård i Malmö bidragit till stadsmuren genom att låta uppföra ett 18 famnar långt, 9 alnar högt och 3 murstenar (ca 1 1/2 aln) tjockt murparti, vilket staden lovade att inlösa, så snart det blev lägligt.
1438 13/3 omtalas danska kompaniets hus i Malmö.

Malmö historia 1400 - 1500

Stadsporten Holstentor uppfördes 1478 och var en av fyra portar som i fordom ledde in till Lübeck.

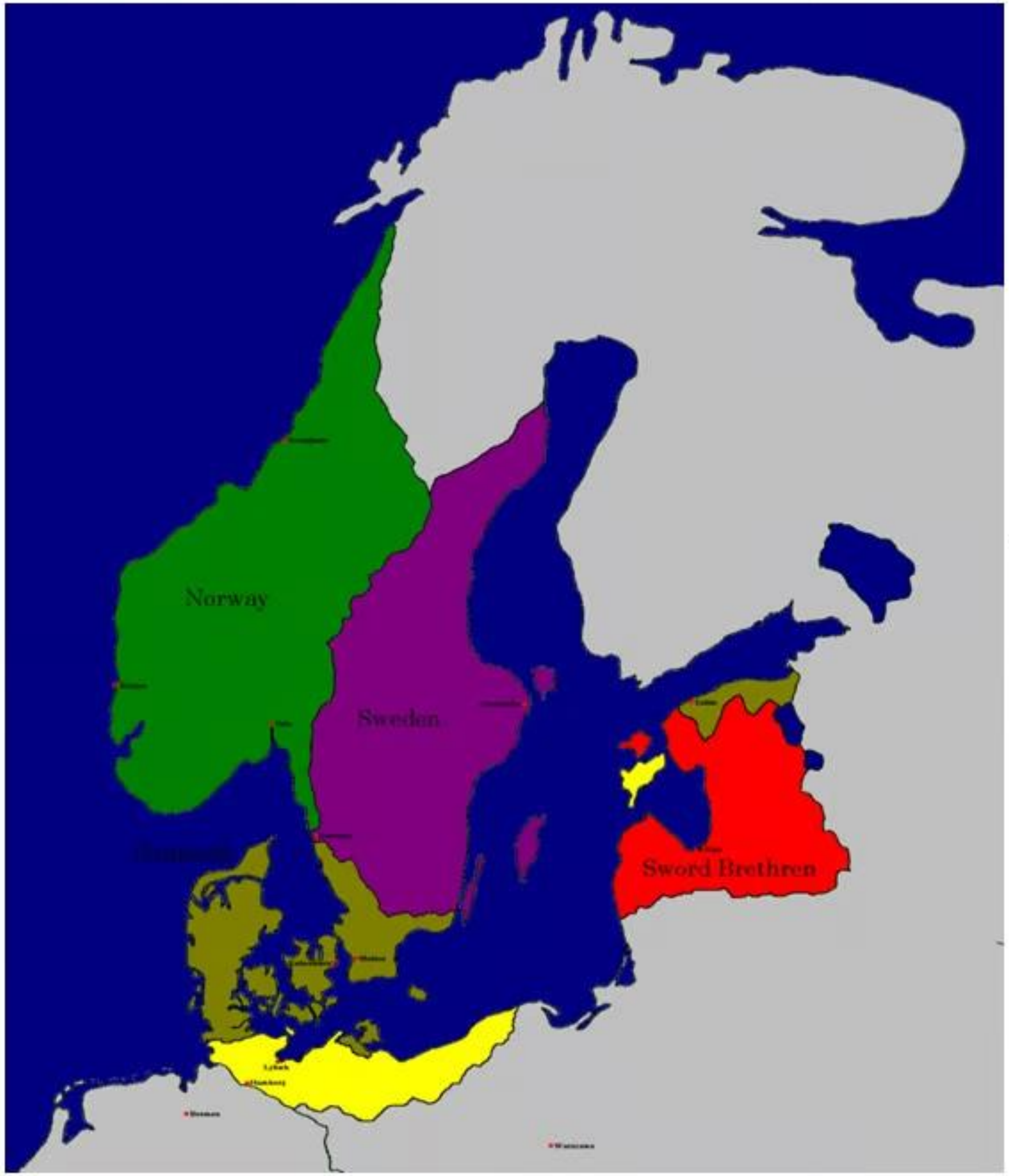
Efter att kung Erik förlorat kungatiteln 1437 blev borgen hans residens varifrån han inledde sin sjörövarverksamhet på Östersjön. Anläggningen var tillräckligt befäst för att klara en långvarig belägring av Karl Knutssons trupper, vilket också skedde 1448.

Förhistoria till 1720

MALMÖS HISTORIA

Danmark 1219. Gult markerar områden erövrade av Danmark fram till detta år.

Enligt Den livländska krönikan vet vi att Lister var danskt år ***1203***. År ***1231*** finns det första säkra beviset att Blekinge är en del av det danska riket, vilket omtalas i Kung Valdemars jordebok . Grunden för Danmarks tillväxt var den lönsamma handeln och samverkan med Hansan. Den ekonomiska tillväxten under ***1100-talet*** baserades mycket på handeln med sill, den så kallade Skånemarknaden. ***1000- och 1100-talen*** i Danmark präglades av en stark samverkan mellan kyrkan och kronan och en mängd kyrkor byggdes i Danmark vid denna tid. Under ***1200-talet*** utbröt stridigheter mellan kung och ärkebiskop, vilket ledde landet ut i svåra inre konflikter.

Denna karta över Malmö under medeltiden illustrerar den ursprungliga marktopografin i Malmö innan staden grundades på 1200-talet. Den troligtvis äldsta stadsbebyggelsen är markerad i rött. Namnen i kartan är från 1500-talet. Ju svartare partier desto lägre och vattensjukare marker. Underlaget är A.U. Isbergs karta från 1876 som visar gatunätet innan de stora förändringarna i gatustrukturen.

Gustav I Vasa

Gustav Eriksson's run towards Norway and back has formed the background to the famous cross-country ski race Vasaloppet.

Gustav Eriksson addressing men from Dalarna in Mora. Painting by Johan Gustaf Sandberg.

Gustav
Vasa

Drar kniv
På
Stortorget

Gustav Vasa

född 12 maj 1496, död 29 september 1560

Textkälla: wikipedia, Digitalmuseum, "De vilda Vasarna"

GUSTAV VASAS HÄRSTAMNING

GUSTAV VASA

Antavla

- Kung Gustav I
  - Erik Johansson (Vasa)
    - Johan Kristiernsson (Vasa)
      - Krister Nilsson Vasa
      - Margareta Eriksdotter
    - Birgitta Gustavsdotter
      - Gustav Anundsson Sture
      - Birgitta Stensdotter
  - Cecilia Månsdotter (Ekaätten)
    - Måns Karlsson (Eka)
      - Karl Magnusson
      - Birgitta Arentsdotter Pinnow
    - Sigrid Eskilsdotter (Banér)
      - Eskil Isaksson (Banér)
      - Cecilia Haraldsdotter Gren

Han var kung av Sverige 1523–1560 och dessförinnan riksföreståndare och den första svenska regenten av Vasaätten. Denna ätt utslocknade på svärdssidan genom den polske kungen Johan II Kasimirs död 1672 och på spinnsidan med drottning Kristinas död 1689. Många kungliga och adliga, men även borgerliga, Vasaättlingar lever idag kvar genom övrig kvinnlig härstamning och liksom Gustav Eriksson Vasa härstammar de alla från många äldre svenska frälsesläkter, den kungliga Sverkerätten, vars förfäder tillhörde gamla svenska och danska kungliga ätter som Stenkilsätten, Ynglingaätten och Estridska ätten, den Kievska Rurikdynastin, europeiska adelsätter och furstehus samt romerska kejsarätter.

Gustav Vasas fars gård: Slottet fick sitt nuvarande utseende på 1700-talet. Av särskild kulturhistoriskt intresse är Vasatornet, byggd i mitten av 1500-talet, och uppkallat efter Gustav Vasa, som tillbragde en stor del av sin uppväxt på Rydboholm.

1521 Gustav Vasa gör uppror mot Kristian II och utnämns till riksföreståndare.

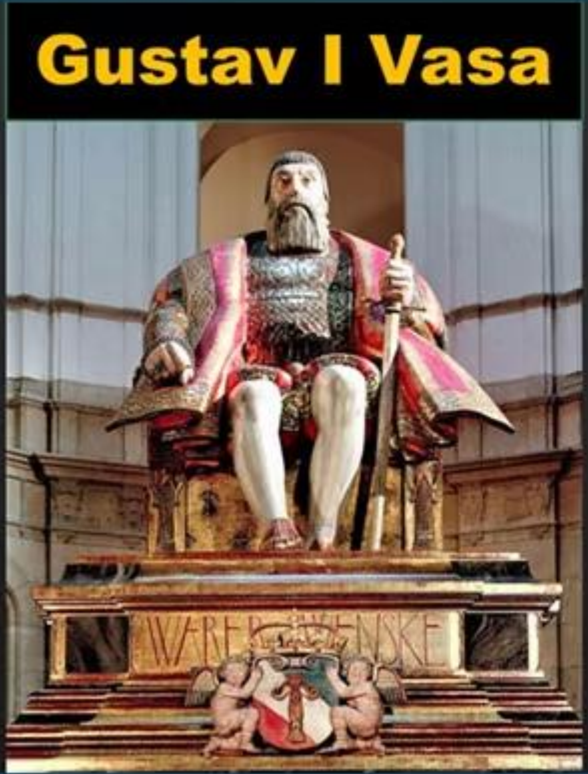
1523 Gustav Vasa väljs till kung av riksdagen i Strängnäs den 6 juni. Vid midsommar kapitulerar Stockholm för Gustav Vasa.

1525 Ett uppror mot Gustav Vasas regim bryter ut i Dalarna. Det kuvas snabbt men ytterligare uppror sker åren 1527, 1529, 1531 och 1542.

1527 Reformationen inleds i Sverige med riksdagen i Västerås. Kyrkan upphör att vara en politisk maktfaktor och dess jord dras in.

VÄSTGÖTARNAS UPPROR 1529

Genom Gustav Vasas stadga från 9 april 1540 blev Västergötland ett ståthållaredöme, och blev därigenom återigen en enhet i militärt, administrativt, juridiskt och kyrkligt hänseende. Ståthållaren residerade på Älvsborg och på Skaraborgs slott som stod klart 1585, men förstördes av danskarna redan 1612.

VÄSTGÖTARNAS UPPROR

Västgötaherrarnas uppror, Västgötaupproret, Västgötabullret, kallas den resning mot kung Gustav Vasa, som började i april 1529 i norra och västra Småland, för att avsätta kungen och förhindra att den lutherska reformationen genomfördes.

Upprorets främsta initiativtagare var rikshovmästaren Ture Jönsson (Tre Rosor) och biskopen i Skara Magnus Haraldsson. Till resningen anslöt sig några av rikets råd (Måns Bryntesson (Lilliehöök), Ture Eriksson (Bielke), lagmannen i Värmland Nils Olofsson (Vinge), Tord Bonde, hövitsmannen på Älvsborgs slott Nils Clausen och Axel Nilsson Posse) samt länsinnehavare i Västergötland (till exempel Harald Knutsson och Mats Kafle).

Upproret började i Småland där Jönköpings borgmästare Nils Arvidsson ställde sig i spetsen. Kungens syster Margareta, som var på återresa, hade stoppats och blivit fängslad i Jönköping och kort dessförinnan slogs kungens fogde i Nydala kloster ihjäl. De upproriska höll sammankomster i Svenarum 4 april 1529 och i Lekeryd 8 april. Därifrån skrev de till både östgötar och västgötar att sluta sig till upproret.

VÄSTGÖTARNAS UPPROR

I Tiveden besatte 1 000 västgötabönder passet vid Hova och hindrade kungens kommunikation med de upproriska provinserna. Holger Karlsson (Gera) och Magnus Johansson (Natt och Dag) samt representanter för domkapitlet i Linköping och städerna i Östergötland deltog vid mötet i Lekeryd och avrådde där bestämt från uppror.
Vid ett möte i Larvs prästgård 20 april uppsade västgötaherrarna Gustav Vasa tro och lydnad, och skickade ut uppmaningar till uppror till Dalarna, Värmland, Hälsingland, Gästrikland och Uppland.

ERIK XIV KRÖNS 29 JUNI 1561

Uppsala

Erik XIV Kröning

På kröningsdagen gick Erik i procession från Slottet till Uppsala domkyrka. Erik var dyrbart klädd i pärlstickad rock, barett, tröja och vita hosor. Hela vägen från slottet till domkyrkan var täckt av en röd matta, kantad av knektar. Alla gick till fots, Erik själv under en himmel av röd sammet. Drabanter bar sköldar med orden "Jehova Cui vult dat", Gud giver åt den han vill. Regalierna bars av de blivande grevarna och friherrarna. Vid kyrkporten hälsades kungen av ärkebiskopen Laurentius Petri, som efter ett inledande musikinslag tog plats i predikstolen för att hålla kröningspredikan om "överhetens kall och ämbete och undersåtarnas plikt, hörsamhet och lydnad". Kungaeden lästes upp av ärkebiskopen och Erik svor den med handen på Bibeln. Därefter följde smörjelsen, som gjorde att Erik blev kung av Guds nåde, dvs fick sin makt av Gud. Själva kröningen skedde genom att Erik tog emot regalierna av ärkebiskopen och därmed tilldelades deras symboliska betydelser.

Vid uttåget ur kyrkan kastades kröningspenningar och folket bjöds på fest utanför bondkyrkan. Kungen och gästerna festade i slottssalen. Enligt Simon Fischer hade gästerna då utspisats med 300 får, 64 oxar, 500 gäss och tusen höns.

Eriks kröning var den första i arvriket. Den blev stilbildande för kröningarna i Sverige fram till slutet av 1800-talet. Regalierna är fortfarande Sveriges riksregalier.

STUREMORDEN

ERIK XIV

Nils Sture, född 20 juni 1543 på Hörningsholm, död 24 maj 1567 i Uppsala, var en svensk diplomat, militär, och adelsman.

Svante Sture den yngre. född 1 maj 1517 på slottet Tre Kronor i Stockholm, död 24 maj 1567 på Uppsala slott , (dödad under Sturemorden).

Erik Sture.
född 18 maj 1546 på Hörningsholm, död 24 maj 1567 i Uppsala (avrättad på order av Erik XIV) Erik Sture var soldat.

S T U R E M O R D E N

DÖDADE

Svante Sture den yngre (50 år)
Nils Svantesson Sture (23 år)
son till Svante Sture
Erik Svantesson Sture (21 år)
son till Svante Sture
Abraham Gustafsson Stenbock
Ivar Ivarsson (Liljeörn)
Dionysius Beurraeus

Abraham Gustafsson Stenbock, död 24 maj 1567 i Uppsala, var en svensk adelsman. Han var son till riksrådet Gustaf Olofsson (Stenbock) och bror till drottning Katarina Stenbock. Abraham Gustafsson Stenbock var ett av dödsoffren under de så kallade Sturemorden på Uppsala slott 1567.

Riddaren och riksrådet **Ivar Ivarsson (Liljeörn)** (född omkring 1528) trolovades vid Kyndelsmäss 1566 med Karin Göransdotter (Gyllenstierna) med laga fästning och sänggående, men 1567 anklagades Ivar Ivarsson för högförräderi och mördades

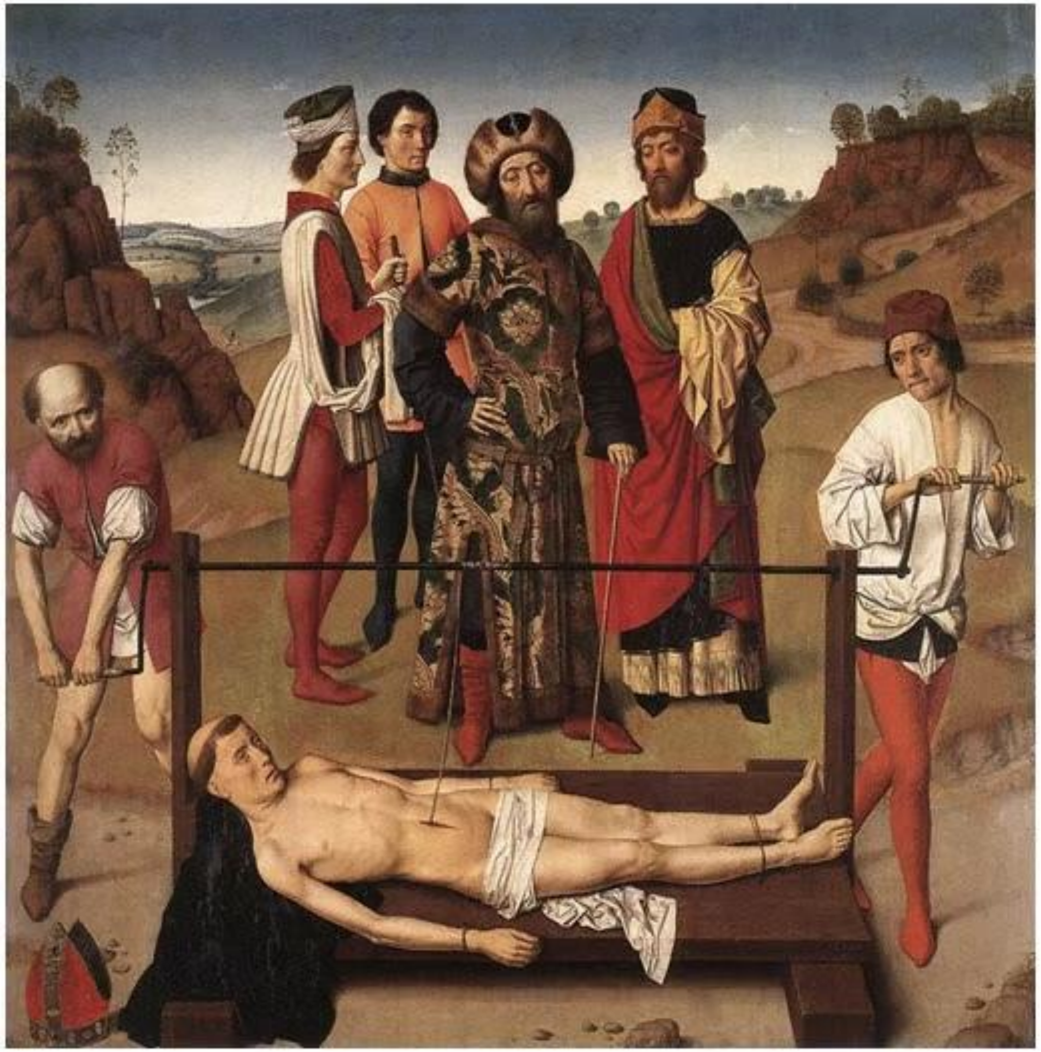
Dionysius Beurræus, född 1500-talet, död 24 maj 1567 utanför Uppsala, var en svensk läkare, riksråd och diplomat. Efter Sturemorden 24 maj 1567 försökte Beurraeus lugna ned Erik XIV då denne rusade ut på landsbygden. Han blev då ihjälstungen av drabanter på kungens befallning.

Erik XIV och Karin Månsdotter, en målning av Georg von Rosen från 1871, som också visar Jöran Persson.

Mot slutet av sommaren 1567 – "olycksåret", som Erik kallade det – återföll Erik i psykisk ohälsa. Det yttrade sig inte våldsamt, utan mera genom fixa idéer; t.ex. trodde han att hans bror Johan var kung och han själv avsatt.

Präster och kyrkor

Martyr. "Den helige Erasmus martyrium", målning av Dirk Bouts (1458).

Martyr, blodsvittne eller blodsdop, det vill säga den som med sitt liv fått plikta för sin tro genom martyrdöden. I nutida språkbruk används ordet i en bredare betydelse, avseende personer som dödats, straffats, utsatts för våld eller andra övergrepp på grund av sin grupptillhörighet eller sitt ideologiska engagemang.
Den förste omtalade kristne martyren är Stefan (Apostlagärningarna). Under förföljelsernas århundraden blev martyrerna de kristna hjältarna framför andra, man bevarade deras kvarlevor (reliker), och deras dödsdagar firades med minneshögtider.
Martyrernas liv och död framställdes i konsten, framför allt i ikonmåleriet. Vanliga attribut är martyrkrona, palmkvist och kors som symboler för döden och uppståndelsen i Kristi efterföljelse.

STADSBRÄNDER

STADSBRÄNDER I SVERIGE

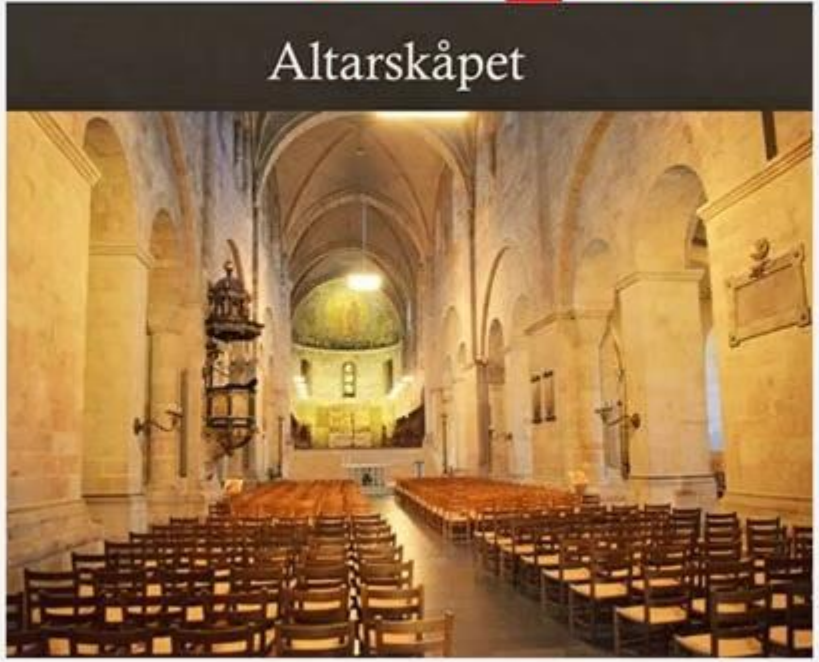

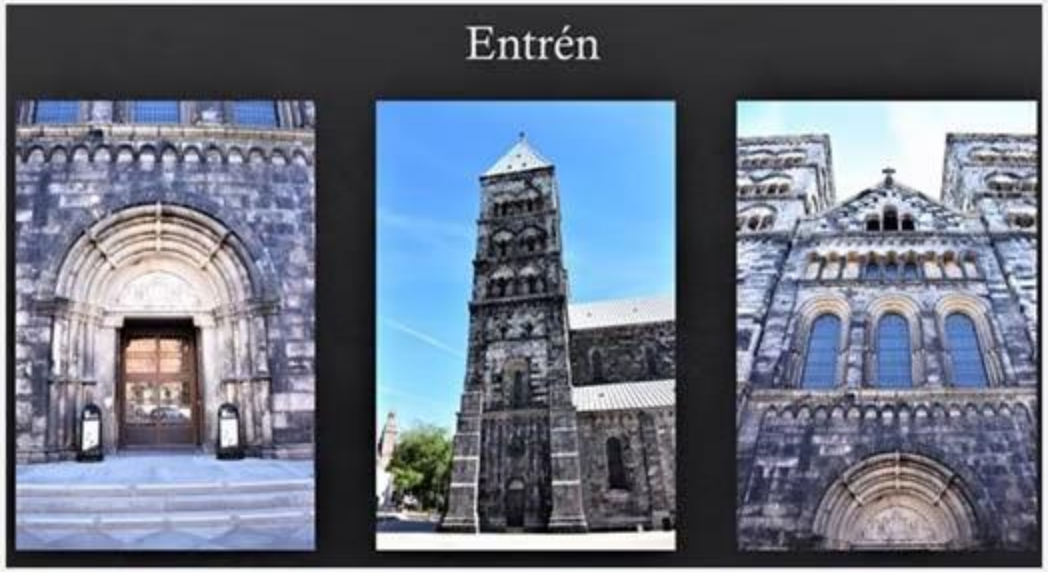

Det Gamla Malmö Facebook Jenny Lindhe / Malmö Museum

Anders Dernback / Text Wikipedia

- 930 – Lund (innan staden flyttades) (staden brändes, en bränning i slutet av 900-talet leder också till att staden flyttas).

TORUPS SLOTT

Torups Slott

Torups slott har en historia som sträcker sig tillbaka till 1300-talet. Den ursprungliga borgen låg på en kulle som kallades Askebacken, strax norr om dagens stall och ladugårdar. Det nuvarande slottet anlades 1537 och restaurerades under åren 1602-1630, då det också fick det utseende det har idag.

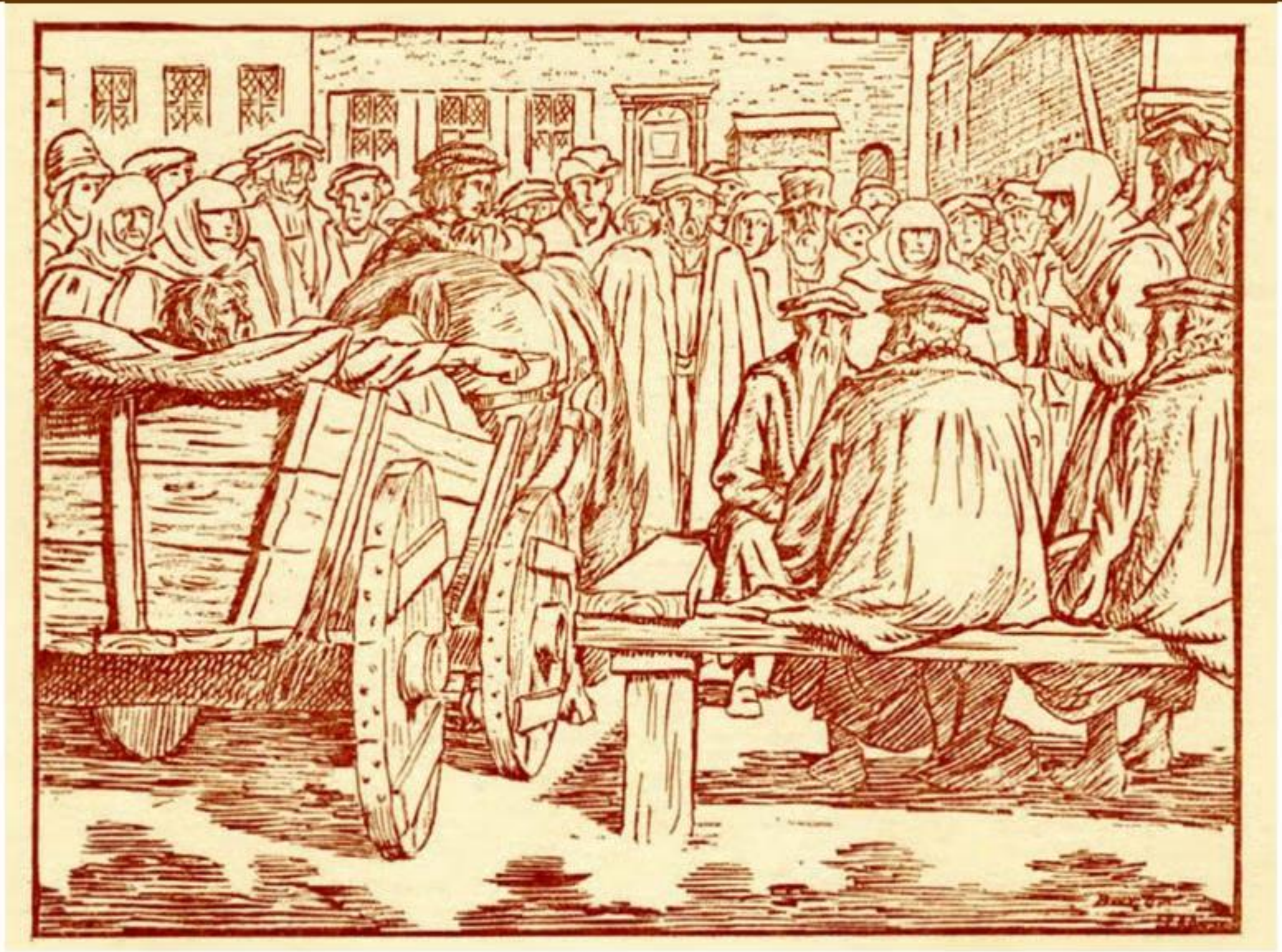
Bytinget i Malmö

På hösten 1628 hade de gamla tingstockarna framför rådhuset på Stortorget

Källa Einar Bager artikel Elbogen 1960

Bytinget på sina stockar på Stortorget

TING

STOCKARNA

Slaget vid Västerås 29 april 1521

1521 den 29 april– Den svenska upprorshären lyckas, under Gustav Vasas ledning, under det pågående befrielsekriget besegra danskarna, som står under Didrik Slaghecks befäl, i slaget om Västerås. När danskarna ser att de håller på att förlora slaget sätter de eld på staden, men håller sig ändå kvar i den i ytterligare tre veckor. Den 20 maj ger de upp staden och lämnar den i upprorshärens händer. Den danska garnisonen på Västerås slott kapitulerar dock inte förrän den 31 januari året därpå, efter en nio månader lång belägring.

Gustav Vasa, som efter att ha varit i Gästrikland och samlat stöd för sitt uppror, återvände till Dalarna i början av april, och fick besked om segern vid Brunnbäcks färja, beslutade han fortsätta mot Västerås. Hans upprorshär hade 23 april slagit läger vid Romfartuna kyrka, där hären mönstrades.

Bildspel Anders Dernback, text Wikipedia

KALMAR NYCKEL

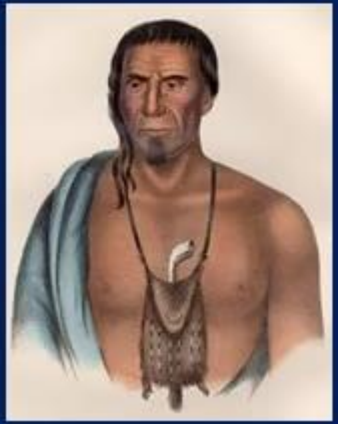
OCH

NYA SVERIGE

Nya Sverige 1638 - 1655

NYA SVERIGE 1638 - 1655

Nya Sverige, latin: Nova Svecia, engelska: New Sweden) var en svensk koloni som grundades 1638. Kolonin låg vid Nordamerikas östkust i de nuvarande amerikanska delstaterna Delaware, Pennsylvania, New Jersey och Maryland. Nya Sverige inköptes 1638 av Nya Sverigekompaniet som ett led i den svenska koloniseringen av Amerika och kolonin grundades endast arton år efter det att engelska kolonisatörer utvandrat till Nordamerika med det nederländskbyggda fartyget Mayflower. Området var i svensk ägo under sjutton år mellan 1638 och 1655 och kolonin blev den första fasta europeiska bosättningen i området. Efter att besittningen år 1655 erövrats av Nederländerna valde de flesta svenska och finska kolonisatörerna att stanna kvar i området och trots att kolonin aldrig växte sig särskilt stor lever minnet av den kvar än idag.

Nya Sverige: Sveriges Första Koloni i Amerika

Nya Sverige var en svensk koloni som grundades år 1638 och sträckte sig över delar av de nuvarande amerikanska delstaterna Delaware, Pennsylvania, New Jersey och Maryland. Kolonin var en del av Sveriges försök att etablera sig som en kolonialmakt i Nordamerika och blev den första permanenta europeiska bosättningen i regionen.

Svensk – Danska Relationer i Historien

BRANDSKATTNIGEN AV

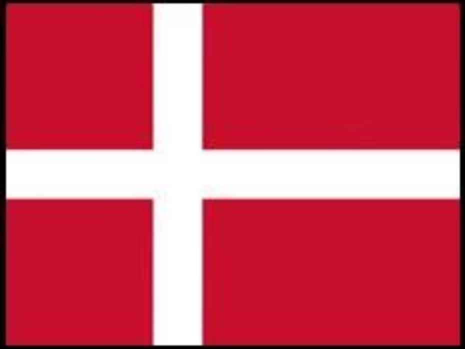

VISBY

1361

Slaget på Åsundens is

och Stockholms Blodbad

Text Wikipedia

Slaget på Åsundens is eller slaget vid Bogesund utspelades den 19 januari 1520 i Sverige på sjön Åsundens is, i höjd med Skottek tre km söder om Bogesund (nuvarande Ulricehamn). En svensk styrka under riksföreståndaren Sten Sture den yngre förlorade slaget mot en dansk armé under ledning av Otto Krumpen. Sten Sture sårades dödligt, varför slaget fick långtgående konsekvenser för den politiska utvecklingen i Sverige.

Vintern 1519–1520 ansåg den danske unionskungen Kristian II tillfället moget att återkräva överhögheten över Sverige. Kristian hade redan 1499 valts till Sveriges tronföljare. I Halland samlades de nyrekryterade legosoldaterna under Otto Krumpens ledning.

Omkring tjugondedag Knut 1520 lät Otto Krumpen sin här marschera över gränsen genom Ätrans dalgång. Årstiden var väl vald. Endast på vintern kunde en här snabbt förflytta sig. Områden som på sommaren var till hjälp för försvararna som floder, sjöar och träsk låg nu frusna och gagnade anfallarna som lättframkomliga vägar.

Jörgen Kock: Mäklaren av Makt och Mynt i Renässansens Malmö

Jörgen Kock - Malmös framstående borgmästare och myntmästare

Tidiga år och karriär

Jörgen Kock, född i Westfalen 1487, var en betydande figur i Malmös historia, känd för sin roll som borgmästare och myntmästare. Hans ankomst till Malmö 1517 markerade början på en framgångsrik period i stadens ekonomiska och politiska liv. Kock, som ofta refererades till som 'vestphalus', tog över myntmästarens position efter Dines Blicher och blev en central gestalt i stadens administration.

Kockska huset i Malmö

Helsingborgs län 1535

Slaget vid Helsingborg utspelade sig den 13 januari 1535 som en del av det danska inbördeskriget Grevefejden. Slaget stod mellan en ingripande svensk armé tillsammans med en skånsk adelsarmé och en tysk armé tillsammans med en borgararmé från Malmö. Det slutade med en seger för den svensk-skånska adelsarmén och innebar att de skåneländska landskapen hamnade under Kristian III:s kontroll.

När den tyska armén nådde Helsingborg tog Meyer kontakt med Tyge Krabbe, som under hela konflikten hållit sig på slottet under noga övervakning från stadens borgare och borgmästaren Mogens Bødker. Han ville på så sätt försäkra sig om att han kunde räkna på länsherrens stöd mot den svenska armén och att han kunde få understöd från slottets kanoner. De svenska trupperna, tillsammans med adelsmännens överlägsna rytteri, anlände från Ängeholmsvägen och drog söderut genom snårskogen för att möta Meyers folk från Slottsvången öster om staden. I skydd av halvmörkret på morgonen den 12 januari ryckte den svensk-skånska adelsarmén försiktigt fram mot Helsingborgs slott. Enligt uppgifter från Jörgen Kock lyckades de tyska trupperna stå emot de första svenska framryckningarna. Meyer kunde bjuda motstånd i ett dygn innan han tvingades ge upp sin ställning och blev tillfångatagen tillsammans med Michel Blink och junker Peter van Gelleren.

Sala Silvergruva Och Sala

Sala silvergruva

Sala silvergruva är en silverfyndighet sydväst i Sala, Västmanlands län i kontinuerlig drift från 1400-talet till 1908. Den sista gruvan, Bronäsgruvan, stängdes 1962. Silvergruvan utgjorde ett eget bergslag, Sala silverbergslag (sedermera Sala Bergslag), och ett eget bergmästardöme, Första bergmästardömet. Innan dess avgjordes brottmål i Gruvrätten.

Gruvan hade tre storhetstider: början av 1500-talet, mitten av 1600-talet och slutet av 1800-talet. Under de bästa åren på 1500-talet producerades 3–5 ton silver per år och totalt utvanns mer än 450 ton silver och omkring 40 000 ton bly. Gruvans djup blev mer än 300 meter, med en sammanlagd längd av orter och rum på över 20 km. Sala silvergruva är därmed den i särklass viktigaste silverfyndigheten i Sverige. Silvret var viktigt som myntmetall och gruvan var enligt Karl IX Riksens förnämsta Clenodium.

Sala stad anlades för gruvans skull av Gustav II Adolf 1624 och man anlade även två stora vattensystem med sjöar och dammar som försåg gruvan och hyttan med energi. Under vissa perioder på 1500- och 1600-talet användes krigs- och straffångar vilket kallades bergsfriden. Hantverkande tyska bergsmän inkallades ofta till högre tjänster vid gruvan.

Dansk historia i Malmö 1522 - 1600

Christian II avskaffade 1522 skamdräkten och tillät skökorna att klä sig som de ville; Men så att ingen förväxlade dem med "danska kvinnor och ärliga människor"

En medeltida älskare som besöker sin dam. Codex Manesse, 1300-talet.

REFORMATIONEN I MALMÖ 1527 - 1529

Skibbyk-kroniken skrevs antagligen **1533-34** och är en historisk publikation som handlar om den politiska och religiösa striden på **1520- och 1530-talet,** vilket ledde till den slutliga reformeringen av Danmark **1536.** Kröniken skrevs av reformkatoliken karmeliten. munk, humanist och historiker Poul Helgesen (ca. **1485-1534**), och är hans mest kända verk. Den är skriven på ett starkt passionerat språk, och Helgesens hat mot hans samtida lutherska-evangeliska predikanter i Danmark genomsyrar skrifterna. Detta gör manuset till ett katolskt partipost, även om Helgesen också var kritisk mot den etablerade katolska kyrkans tillstånd. Kröniken stannar plötsligt mitt i en mening år **1534,** och vad som har hänt med Helgesen sedan dess är inte känt. Skriften publicerades inte vid den tidpunkten och är endast tillgänglig i Helgesens originalmanuskript. Det hittades **1650** muromgärdat inuti kyrkmuren i Skibby Church - därav namnet på skrifterna. Vem som byggde det inuti, och varför är inte känt; men med skriftens hårda kritik av den lutherska rörelsen och dess förståelse av kristendomen var dess innehåll extremt farligt för Helgesen efter reformationen.

Malmö var en av de första danska marknadsstäderna, som den lutherska-evangeliska rörelsen fick fotfäste och redan **1529** hade en fullständig reformation genomförts i staden. **Malmö** var vid denna tid **Danmarks näst största stad** bredvid Köpenhamn, så reformationen här var en stor seger för den evangeliska rörelsen. Bland reformbärarna i **Malmö** fanns två av Helgesens tidigare bröder och studenter Peder Laurentsen och Frands Vormordsen.

Bordell (J. Beuckelaer, 1562)

Christian II avskaffade 1522 skamdräkten och tillät skökorna att klä sig som de ville; Men så att ingen förväxlade dem med "danska kvinnor och ärliga människor" fick de inte bära kläder. Under dödsstraffet var det förbjudet att använda våld mot prostituerade - och om du tog bort dina kläder, pengar eller andra tillhörigheter i "lösa kvinnors hus", kunde du inte klaga i sådana fall.

SKAMDRÄKTEN 1522

Christian II avskaffade 1522 skamdräkten och tillät skökorna att klä sig som de ville; Men så att ingen förväxlade dem med "danska kvinnor och ärliga människor" fick de inte bära kläder. Under dödsstraffet var det förbjudet att använda våld mot prostituerade - och om du tog bort dina kläder, pengar eller andra tillhörigheter i "lösa kvinnors hus", kunde du inte klaga i sådana fall. Christian II: s lagstiftning överlevde dock inte hans fall, och under resten av **1500-talet** var prostituerade tvungna att befinna sig i begränsningar vad gäller klädsel och bostäder - de förflyttades till speciella stadsdelar i utkanten av staden, men också bastur ofta tjänade som skal för omoral och svär.

Efter reformationen strävar man efter att begränsa prostitution
Efter reformationen började en strängare syn på prostitution - kanske också som ett resultat av rädslan för den plötsligt framkallande syfilis. Officiellt erkända bordeller verkar ha försvunnit strax efter, men prostitution som sådan tolererades i vissa former även **i mitten av 1500-talet**. Detta följdes av en våldsam förföljelse av prostituerade, som straffades med strykning, stympning och dödsstraff om de fortsatte sitt yrke. I Helsingör till exempel utvisades 22 prostituerade under ett enda år på **1590-talet** från staden, medan **1605 avrättades tre prostituerade** "av rädsla och varning". Trots dessa hårda straff lät dock inte prostitution utrota sig.

PROSTITUTION 1600

Prostitution upp till ca. 1600
Särskilt i städerna var prostitution under medeltiden ganska vanligt. Kyrkans inställning till fenomenet var ambivalent, men i praktiken förlitade den sig på kyrkfadern Augustines övervägande - att prostitution var ett slags säkerhetsventil för ett ordnat samhälle. I de nordiska länderna tolererades prostitution, men det officiella samhället tittade motvilligt på prostituerade och bordeller.

Lagstiftning om prostitution i slutet av medeltiden
Skånemarknaden lockade prostituerade från hansastäderna och här förekommer vanliga bordeller från 1336. Samtidigt infördes här särskilda begränsningar vad gäller klädsel till prostituerade. Dessa behövde bara vara enkla och billigt klädda. År 1496 beordrade kung Hans de danska prostituerade att bära en hatt, halvsvart och halvrött, och bara vara klädda i billiga kläder - rörigt hår var reserverat för orörda kvinnor. Dessutom hänvisades de till att bo i specialdistrikt i Malmö och Köpenhamn.

I städerna såg högtider och guild över medlemmarnas moraliska beteende, och guildbröder hotades alltså med stora böter om de befanns "föra okristligt liv". Om det var en gift medlem i laget kan straffet till och med vara tårtstrykning, det vill säga att vara bunden till en stolpe och piska, eller till och med utvisas från staden.

Bordell (J. Beuckelaer, 1562)

Christian II avskaffade 1522 skamdräkten och tillät skökorna att klä sig som de ville; Men så att ingen förväxlade dem med "danska kvinnor och ärliga människor" fick de inte bära kläder. Under dödsstraffet var det förbjudet att använda våld mot prostituerade - och om du tog bort dina kläder, pengar eller andra tillhörigheter i "lösa kvinnors hus", kunde du inte klaga i sådana fall.

Christian II avskaffade 1522 skamdräkten och tillät skökorna att klä sig som de ville; Men så att ingen förväxlade dem med "danska kvinnor och ärliga människor"

→

En medeltida älskare som besöker sin dam. Codex Manesse, 1300-talet.

Stockholms Historia

Åren 1500 - 1950

Bild: Stockholmskällan. Utsikt över Norrström och dess omgivningar efter 1555 (beskuren).

Bild: Stockholmskällan. Utsikt över Riddarhuset, Riddarholmen och Södermalm (beskuren).

Bild: Stockholmskällan. Utsikt över Stockholm från öster, gjord till drottning Kristinas kröning 1650 (beskuren).

Bild: Stockholmskällan. Utsigt af Nybron med Hamnen på 1840-talet; ur minnet (beskuren).

Bild: Stockholmskällan. Utsikt över Slussen (beskuren).

Bild: Stockholmskällan. Stockholms redd med utsikt från inloppet (beskuren).

Tidslinje

Svenska Krig

1200 - 2018

UPPLAGA MED KARTA
FÖLJ LANDFÖRÄNDRINGAR
PÅ KARTAN

SVENSKA KRIG 1200 - 2018

HUVUDSAKLIGA KRIGEN DÄR SVERIGE VARIT DELTAGANDE

Finland was Sweden

Finland Was Sweden

Grand Duchy of Finland, 75 kopek assignat (1824)

1150

1150 – 1809 Sweden

1809-1917 Russia

1917- Finland